

KALLIOMÄEN RAKENNUSINVENTOINTI

Pekka Passinmäki ja Miika Tuki 2005

Täydennetty 2015 Sirkka Köykkä ja Elisa Tegel

Rakennukset on täydennysinventoitu ja valokuvattu 2016-17 Tuomo Hirvonen

KALLIOMÄEN (vanh. RONTTISMÄKI) ASUINALUE:

korttelit 116-126, pientalot kortteleissa 128 ja 129 sekä korttelit 130-140

Kuvaus:

Kalliomäki on Forssan keskustassa välittömästi kirkon itäpuolella sijaitseva tiheästi rakennettu Forssan vanhin pientaloalue. Alue on maastoltaan pääosin loivaa etelään viettävää rinnettä. Maaperä on pääosin moreenia ja joiltakin osin kallio on maanpinnassa tai lähellä sitä. Tällaisia alueita ovat II linjan ja VI linjan välinen alue noin 50 metriä Mäkikadusta etelään ja II linja noin 80 metriä Mäkikadusta pohjoiseen, joissa katu on leikattu kalliokumpareisiin sekä VIII linjan ja IX linjan tienoo 50 -100 metriä Mäkikadusta pohjoiseen. Enimmillään korkeusero Hämeentiestä on noin 10 metriä.

Pohjois-eteläsuuntaiset linjoiksi nimiteyt kadut liittyvät aluetta etelästä rajaavaan Hämeentiehen. Alueen keskiosassa kulkee itä-länsisuunnassa Mäkikatu, joka on ainut poikkikatu alueella. Mäkikadun eteläpuolella II ja III linjan välissä on museokortteli, josta on toteutettu vain kaksi tonttia. Pohjoisessa alue rajautuu Harakkamäen puistoon. Alueen koillisnurkassa on kolmikerroksisia kerrostaloja sekä entinen puuvillatehtaan ylläpitämä vanhainkoti. Kaakkoisosa rajautuu pienteollisuus- ja varastoalueeseen. Eteläpuolella kulkevan Hämeentien varrella on kaksi kerrostaloa ja vanhoja puurakenteisia liike-/asuintaloja. Välittömästi Kalliomäen länsipuolella sijaitseva kirkko ja pappila muodostavat rakennusajaltaan ja ilmeeltään yhtenäisen kokonaisuuden.

Pientalojen uudisrakentaminen ja peruskorjaaminen ovat ohentaneet Kalliomäen rakentamisen historiallisia kerrostumia. Enää ei ole montakaan rakennusta, jotka toisivat esiin alueen varhaisinta rakennustapaa. Rakennusten ikää on usein vaikea määrittellä, koska rakennukset on monessa tapauksessa korjattu siten, että niiden alkuperäistä hahmoa ja asua ei voi havaita. Alueen rakeisuus (rakennusten koko ja muoto) on osaksi kohtalaisen hyvin säilynyt ja linjoille muodostuvat katutilat ovat varsin eheitä. Ainoa poikkeus on leveä Mäkikatu, joka avattiin alueelle 1930- ja 40 -luvulla. Sen avulla saatiin alueelle leveä itä-länsi yhteys, mutta sen katutila jäi epämääräisesti rajautuneeksi.

Historia:

Forssan puuvillakehräämöö alettiin rakentaa 1847. Noihin aikoihin nykyinen Kalliomäki oli Linikkalan kylään kuuluvaa maata, sen mäkitupa-alueita. Alueella sijaitsi muutamia mökkejä. Mökkejä rakennettiin lisää 1850-60 -luvulla. Nuo ensimmäiset rakennukset sijaitsivat mäellä vapaasti sijoitettuna ja 1850-luvulla mäkeä alettiin kutsua Ronttismäeksi. Linikkalan kylän isonjaon ja maakauppojen kautta Forssa Oy sai mäen omistukseensa, ja 1870-luvulla tehtaan omistaja A.W. Wahren aloitti alueella järjestelmällisen työväen asuttamiseen tähtäävän palstoituksen. Hän antoi jakaa Ronttismäen pohjois-eteläsuuntaisiin linjoihin, ja näin syntyi Forssan ensimmäinen "asemakaavoitettu" (so. palstoitettu) alue. Linjat vedettiin samansuuntaisina, jolloin ne muodostivat ikäänkuin kortteleita. Niiden sisällä kapeat (n. 4 metriä) palokujat erottivat palstat toisistaan. Varsinaisia poikkikatuja ei ollut lainkaan, palokujat ajoivat niiden asian. Syntyneet säännölliset palstat (tontit) olivat pieniä, 600-650m².

Palstojen muodostamisen jälkeen alueelle alettiin siirtää mökkejä Forssan keskustasta ja ympäröivältä maaseudulta. Erityisen paljon siirtoja tehtiin ennen Wiksbergin maatalousnäyttelyä 1879, jolloin Forssan keskustan ulkoasua haluttiin siistiä. Silloiset pääsääntöisesti kapearunkoiset asuinrakennukset rakennettiin kadun varteen linjan suuntaisiksi.

Ronttismäen palstoituskartassa v. 1896 on kymmenen linjaa, ja rakennuksia oli käytännössä kaikilla palstoilla. 1920-luvulla Forssa Oy kartoitti mäen ja jakoi sen tonttialueisiin. Samalla alueen nimi muutettiin Kalliomäeksi. Kartoituksen jälkeen työläiset saivat ostaa aiemmat vuokratpalstat omakseen. Alue laajeni itään vielä kahdella linjalla.

Palstoituksen ohjaamassa rakentamisessa oli paljon hyviä kaupunkimaisia piirteitä. Kaikki rakennukset sijoituivat vaihtelevasti linjan ja palokujan kulmaukseen, jolloin niiden muodostamat risteyskohdat jäsenyivät. Asuinrakennukset olivat usein vastakkain linjaan nähden. Täten tontit erottavan palokujaverkoston myötä alueelle syntyi pienimuotoista ja omintakeisella tavalla säännönmukaista (julkista) kaupunkitilaa. Itse tontit olivat samankaltaisesti aidattuja, joka täsmänsi julkisen ja yksityisen alueen erottamista. Tällaiseen lähekkäin rakentamiseen liittyy yhteisöllisyys, mikä on perinteisesti sitonut aluetta yhtenäiseksi ja myös sosiaaliseksi.

Forssan ensimmäisen asemakaavan laati Bertel Jung (v. 1925 / vahv. 1927). Kalliomäelle hän kaavaili linjan varteen hyvin säännönmukaisesti sijoitettavia "noppamaisia" pientaloja ja sen eteläosaan Hämeentien varteen nelikerroksisia kivitaloja. Pientalot eivät sijoittuneet perinteen mukaisesti vastakkain, vaan systemaattisesti vuorotellen kadun varteen ja ne olivat aiempaa suurempia. Alueen vanhan rakennuskannan hän ajatteli purettavan. Jungin kaavasta on toteutunut Mäkikatu, jonka hän suunnitelmassaan avasi alueen keskikohdalle poikkikaduksi linjoille.

Lauri Kauton asemakaavassa (v. 1944 / vahv. 1946) pientalojen rakennusalat on aikansa hengessä sijoitettu lähes keskelle tonttia. Alueelle 1940-50 -luvulla rakennetut rintamamiestalo -tyyppiä edustavat asuintalot on

toteutettu tämän kaavan mukaisesti. Hämeentien varteen Kauto kaavoitti kolmikerroksisia kerrostaloja.

Anne-Marie Lepon Kalliomäen asemakaavan muutoksessa (v. 1965 / vahv. 1966) pientalojen rakennusala ei määritelty tonteilla. Samoin ei määrätty sitä, minkälaisen rakennuksen tontille sai rakentaa. Näin alueelle alkoi nousta suurempia ja perinteiseen ympäristöön huonosti sopivia asuintaloja. Ne olivat tuon ajan tyylin mukaisesti laajarunkoisia ja tasakattoisia. Hämeentien varteen oli kaavoitettu nelikerroksisia liike- ja asuinrakennuskortteleita.

Keskustelu Kalliomäen alueen suojelemisen tarpeellisuudesta nousi ajankohtaiseksi Olli Kivisen 1960-luvun puolivälissä laatiman Forssan yleiskaavaehdotuksen myötä. Kivinen ehdotti Kalliomäen aluetta saneerattavaksi. Viimeistään, kun Kalliomäkeen alkoi 1970-luvulla nousta edelleen tasakattoisia ja useimmiten tiiliverhoituja taloja, virisi tarve alueen suojelusta. Toisen ja kolmannen linjan välille onkin vuonna 1973 perustettu kahden tontin muodostama ”museokortteli”.

Tapani Kajasteen laatiman alueen suojeluun tähtäävän kaavan (vahv. 1978) tavoitteena olikin alueen kokonaisrakenteen ja kulttuurihistoriallisen arvon säilyttäminen, mikä tuli Museoviraston taholta. Kaavassa tavoitteeseen on pyritty sijoittamalla asuinrakennusten rakennusalat entiseen tapaan kiinni katulinjaan ja määräämällä ullakkokerroksen rakennettavaksi, enimmillään 2/3 ke-m² rakennusoikeudesta, joka oli asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavassa esitettiin max. 40 ke-m²:n talous- tai piharakennuksia pääsääntöisesti vanhoille paikoille. Rakennusalat on merkitty siten, että vanhojen rakennusten laajentaminen on mahdollista. Erillisissä kaavamääräyksissä määrättiin purkaminen luvanvaraiseksi ja painotettiin rakennustarkastuksen/-lautakunnan velvollisuutta alueen suojelusta huolehtimiseen. Lisäksi määrättiin kattokaltevuuden vaihteluväli, räystään minimi- ja maksimikorkeuksia sekä muita periaatteita. Rakennuksen muodonantoa, materiaaleja ja väritystä pyrittiin ohjaamaan erillisen lähiympäristön suunnitteluohjeen avulla.

Eri ajanjaksojen rakennusten tunnuspiirteitä:

Kalliomäen rakennuskannasta voidaan löytää useita historiallisia aikakerrostumia. Ominaisuuksiensa puolesta ne voidaan jakaa kuuteen kerrostumaan. Jokainen kerrostuma edustaa tiettyä rakentamisen tai kaavoittamisen aikakautta, joskin pientä päällekkäisyyttäkin esiintyy. Usein korjaukset ja muutokset ovat muuttaneet vanhemman rakennuksen ulkoasua siten, että rakennuksen alkuperäiset rakennusajalleen ominaiset tunnuspiirteet eivät ole helposti havaittavissa.

Alueen vanhinta kerrostumaa edustavat rakennukset ovat hirsiseinäisiä tai sahapintaisella pystylaudoituksella verhottuja rakennuksia, joissa on kuusiruutuiset ikkunat. Palstoituksen myötä talot rakennettiin tonteilla kiinni kadun varteen ja usein vastakkain toisiinsa nähden. Katon harja oli yleensä linjan suuntainen, mutta joskus rakennettiin asuintalo poikittain tonttiin nähden, mutta pääty linjaan kiinni. Tällaisia 1800-luvun loppupuolen rakennuksia on säilynyt alkuperäisessä asussaan vain muutama, mm. museokorttelissa (os. II linja 5 ja 7).

Vuosisadan alun uusrenessanssirakennuksille on tyypillistä mm. frontonit ja vinkkelit, runsas listoitus ja höylätty lautaverhous sekä T-jakoiset ikkunat. T-ikkunan rinnalla säilyi käytössä myös kuusiruutuinen ikkuna. Noiden ikkunoiden vuorilaudoitus korosti pystysuuntaa. Tyylipuhtaita uusrenessanssirakennuksia ei Kalliomäellä ole, mutta useissa rakennuksissa tyylin aiheita on käytetty soveltaen. Uusrenessanssin tyylipiirteitä löytyy esim. rakennuksesta, joka sijaitsee korttelissa 137 tontilla VIII linja 15 (s.148).

Vuosisadan alussa Forssaan rakennettiin myös muutamia jugendvaikutteisia rakennuksia, esim. pappila, Linikkalan koulu ja entinen puuvillatehtaan vanhainkoti, jotka kaikki sijaitsevat Kalliomäen liepeillä. Jugendrakennuksille on tyypillistä mm. mansardikatto, pagodimaiset tornit, helmiponttilaudoitus, paanutetut seinäpinnat sekä ikkunat, joiden yläosa on jaettu pienellä ruudutuksella. Kalliomäen alueelta löytyy vain yksi jugendin piirteitä sisältävä rakennus, entinen osuusliike Tammen rakennus I linja 1 (s. 6).

1920- ja 30 -luvuilla alueelle rakennettiin muutamia tuolle aikakaudelle ominaisia tyyppitaloja. Nämä talot ovat puolitoistakerroksisia ja harja- tai mansardikattoisia. Pohja on neliönmuotoinen. Ulkoverhouksena oli pystylaudoitus peiterimoilla. Kalliomäellä nämä rakennukset on sijoitettu yleensä linjan varteen, katonharja linjan suuntaisesti. Rakennusten muita tunnusmerkkejä ovat nurkkien leveät nurkkalaudat ja ikkunoiden vaakasuuntaa korostavat vuorilaudat. Parhaiten tätä aikakautta edustaa rakennus osoitteessa VIII linja 2 (s. 62). Nykyisestä ulkoasusta poiketen alkuperäisissä piirustuksissa nurkissa on leveä rustikoitua pilasteria jäljittelevä laudoitus ja symmetrisesti sijaitsevissa 9 tai 6-ruutuisissa ikkunoissa on vaakasuuntaa korostavat vuorilaudat.

Puolitoistakerroksiset rintamamiestalot on rakennettu 1940- ja 50 -luvuilla. Rakennuksissa on neliönmuotoinen pohja ja harjakatto. Rakennukset on sijoitettu 1946 vahvistetun kaavan mukaisesti keskelle tonttia ja kdun vartta rajasi pensasaita. Rintamamiestalo löytyy mm. II linja 6:sta (s.12). Kalliomäen alueeseen liittyy myös tehdasyhtiön 1940 -luvulla Harakkamäen puiston eteläpuolelle ja Linikkalankadun varteen rakennuttamat työväen asuntorakennukset. Ne edustavat aikakauttaan vanhempaa (1930-l.) rakentamistapaa ja tyyliä.

1960-luvulla tuli Suomeen rakentamisen uutena virtauksena laajarunkoisemmat ja tasakattoiset pientalot. Niissä oli usein myös asumista palveleva kellarikerros. 1970-luvulla alueelle rakennettiin useita yksikerroksisia tiilitaloja. Ne olivat pääosin tasakattoisia ja osa niistä on muutettu jälkeempään harjakattoiseksi. Rakennukset on sijoitettu vapaasti tontille, sillä 1966 vahvistettu kaava ei määrännyt rakennusaloja. Tasakattoinen tiilitalo löytyy

esimerkiksi VII linja 12:sta (s.158).

Vuonna 1978 vahvistetun asemakaavan jälkeen rakennettiin myös uusia puutaloja. Tyypillistä näille taloille on pitkänomainen suorakaiteen muotoinen ja suhteellisen leveärunkoinen pohja sekä loivahko harjakatto. Rakennukset on sijoitettu linjan varteen, linjan suuntaisesti. Ensimmäisissä uuden kaavan jälkeen rakennetuissa rakennuksissa näkyy monilta osin kaavan yhteydessä laaditun rakennustapaohjeiston vaikutus esimerkiksi II linja 18:ssa (s.93).

Tuon vuoden 1978 kaavan voimaantumisen jälkeen alueelle on noussut vajaan neljäkymmentä harjakattoista puutaloa, jotka pääosin on rakennettu katulinjojen suuntaisesti, mutta ei aina kiinni katulinjaan. Uudempien, noin v. 1995 - 2005 välisenä aikana rakennettujen rakennusten runkosyvyys ja kokonaisuudessaan (tilavuus) ovat kasvaneet huomattavasti. Korjatuissa rakennuksissa on käytetty yhä enemmän erilaisia koristeaiheita esim. II linja 19 (s.100).

Kyseisessä asemakaavassa oli hyviä alueen perinteisen olemuksen säilyttämiseen liittyviä tavoitteita. Esimerkiksi lainaus kaavamääräyksistä: "...rakennustarkastajan harkitessa hakemusta, joka koskee luvanvaraisia toimenpiteitä, tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että hanke soveltuu katu-, kortteli- ja pihakokonaisuuteen ja ettei alueen historiallista omaleimaisuutta ja kaupunkikuva turmella." Tämä ei kuitenkaan oikein toteutunut.

Vaikka kaavamääräyksissä painotettiin vanhan kaupunkikuvan säilymistä ja perinteisen rakentamistavan käytön merkitystä, niin todennäköisesti aikansa tyyppitalo-virtausten vaikutuksesta Kalliomäelle rakennettiin 1980-luvun myötä alueen perinteiseen henkeen ja rakentamistapaan huonosti sopivia rakennuksia. Ne olivat usein runkosyvyydeltään ja tilavuudeltaan aivan liian suuria alueelle ominaiseen pieneen tonttikokoon ja rakentamisen pienimuotoisuuteen nähden. Jostain syystä sallittiin rakennusalan ja -oikeuden ylityksiä.

Kaavatilanne: Alueella on v. 2017 voimassa asemakaava vuodelta 1978 ja uusi kaava on valmisteilla.

Uusi kaava: Kaavaa ollaan uusimassa siten, että suojelumerkintöjä täsmennetään. Uutta asemakaavaa varten alue on osoitettu säilytettäväksi (/S) aluerajauksella. Säilyttäminen tarkoittaa alueen perinteisen katutilan, tonttirakenteen ja alueen rakennuskannan suojelemista pääosin. Inventoinnin pohjalta rakennukset on arvioitu kolmeen luokkaan. Luokassa 1 (sr) on rakennuksia, jotka vanhoja ja pääosin alkuperäisinä säilyneitä. Ne muodostavat alueen "detaljipankin". Noissa rakennuksissa on detaljiratkaisuja, joita tulee suosia myös sellaisten rakennusten korjauksissa, joiden detaljit ovat jo muuttuneet tai ratkaisuja voi käyttää uudisrakennuksissa harkitusti soveltaen. Tällainen detalji on esimerkiksi avoräystään erilaiset ratkaisut. Luokassa 2 (rak/s) ovat rakennukset, jotka ovat tärkeitä alueen identiteetin säilymistä kannalta. Noiden rakennusten runkosyvyys tai massa on 1. luokan tapaan alueen perinteelle ominainen, mutta tulevien korjausten yhteydessä tulee rakennuksen yksityiskohtia harkita uudelleen. Luokassa 3 ovat kaikki muut rakennukset, jotka on suojeltu alueellisen suojelumerkinnän kautta.

Linjoille on osoitettu oma katualueen suojelumerkintänsä. Suojelumerkinnän tarkoituksena on ohjata tarkemmin linjojen rajautumista perinteiseen tapaan. Muutamissa paikoissa alueen pihat avautuvat linjoille ja valituilla erityisillä paikoilla on piha-alueille esitetty suojelumerkintä. Asukkaiden valitsemat identiteettipaikat on myös osoitettu kaavoissa. Identiteettipaikkojen säilymiseksi annetaan erillisiä ohjeita.

Kirjalliset lähteet: Aaltonen, Esko. Entisajan Forssaa ja sen väkeä I (1984).

Ahonen, Kaisa. Forssan teollisuusympäristön taustaa (1978). Kaukovalta, K.V.. Forssan puuvillatehtaan historia 1847-1934 (1934). Forssan asemakaavakokoelma (Forssan kaupunki). Rakennuspiirustusarkisto (Forssan kaupunki).

RAKENNUSTEN INVENTOINTI:

Alkuperäisen inventoinnin yhteydessä kaikki Forssan kaupungin arkistosta löytyneet Kalliomäen rakennuksia koskevat piirustukset kopioitiin. Kaupunki on arkistoinut piirustuksia järjestelmällisesti 30-luvun puolivälistä. Vanhimmissa rakennuksista ei alunperinkään ole ollut piirustuksia. Tallentaja: Pekka Passinmäki ja Miika Tuki Pvm: 31.5.2004, jatkotyöstö ja arvotusta, Sirkka Köykkä ja Elisa Tegel 2008-2015.

Vuoden 2016-17 täydennysinventointi

Vuoden 2016-17 täydennysinventoinnissa alueen rakennukset on käyty uudelleen läpi tonteittain. Ne on inventointiosassa ryhmitelty edelleen kortteleittain "myötäpäivään". Tunnistetietona on käytetty kiinteistön osoitenumeroa, koska tällöin rakennukset on helpompi paikantaa. Tämä inventoinnin johdanto sekä kaikkien rakennusten tiedot on tarkistettu sekä täydennetty; erityisesti suojelustatus. Koska edellisessä inventoinnissa rakennuslupatiedot päättyivät vuoteen 2004, on ne nyt käyty läpi vuoteen 2016 saakka.

Kaikki rakennukset on valokuvattu uudelleen ja kuvien luettavuuteen on kiinnitetty huomiota.

Tuomo Hirvonen

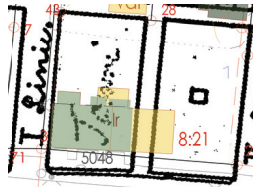
KORTTELI 116

Osoite: Hämeentie14/ I LINJA nro 1

Kiinteistötunnus: 61-408-8-21

Inventoitu: 1 rakennus

Kuvaus: Tontti sijaitsee 1. ja 2. linjan välissä ja rajautuu pohjoispuolelta asuintontteihin ja eteläpuoleltaan Hämeentien. Se on osa Hämeentien varren liike/asuintonttien ketjua. Tontilla oleva liikerakennus sijaitsee vilkkaalla paikalla Hämeentien ja 1. linjan risteyksessä, Forssan Yhteiskoulua vastapäätä. Rakennus merkitsee Kalliomäen asuinalueen lounaiskulman. Tontin piha-alue on asfalttikenttää ja sen koillisnurkassa on jätteidenkeräyspiste.

Historia: Tontilla sijaitseva kaupparakennus on rakennettu 1900-luvun vaihteessa, sillä vuoden 1896 kartassa tontti oli vielä rakentamaton, mutta 1926-28 kartassa tontilla on kaksi rakennusta, toinen pohjoislaidalla ja toinen lounaisnurkassa. Rakennukset rajasivat väliinsä pienen pihan. Lounaisnurkassa oleva liikerakennus on säilynyt, mutta nyt laajennettuna. Rakennuksessa toimi vuosikymmenten ajan Osuusliike Tammen myymälä. Nykyisin rakennuksessa on liike- ja ravintolatoimintaa. Tontin itäpuolella oleva piha-alue toimi alun perin mm. torialueena, nyttemmin se on parkkipaikka. Pohjoislaidalla sijainnut rakennus näkyy vielä 1965 asemakaavan muutoksessa. Sen jälkeen tuo rakennus on purettu.

Tunnuspiirteet: Rakennukselle on ominaista erisuuntaisten paneelikenttien vaihtelu: alaosa on pystypaneelia, keskiosa vaakapaneelia ja päätykolmio jälleen pystypaneelia. Rakennuksen harjakatto on ristinmuotoinen vinkkeli. Rakennuksessa saattaa nähdä vielä jotain jugendin piirteitä.

Muutokset: Rakennus on oletettavasti rakennettu 1900-luvun vaihteessa asunnon käsittäväksi kaupparakennukseksi. Sekä rakennuksen sisätiloihin että julkisivuihin on tehty isoja muutoksia. Ikkunoiden vaihdon ja ikkuna-aukkojen puhkaisun ja sulkemisen seurauksena alkuperäiset jugendin piirteet ovat pääosin kadonneet. Rakennusta on laajennettu alkuperäisen korkuisena itään. Rakennus on liiketila.

Lupahistoria: 1932-35 Osuusliike Tammi liikerakennuksen muutospiirustukset 11.4.1938, Osuusliike Tammi liikerakennuksen muutospiirustukset 16.8.1954, Osuusliike Tammi liikerakennuksen muutospiirustukset, 19.9.2006. Muutos- ja laajennus J & J Kiinteistöt Oy.

Kaava: v. 1978 asemakaavassa on tontin pohjoispuolella kevyen liikenteen väylä.

Suojelu: Alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus 1. Nykyinen käyttö: liiketila, Alkup.käyttö: kauppa /asunto. Rak: noin v. 1900. Korjausvuodet: 1932-35, 1938, 1954, 2007 laajennus: idän puoleinen siipi. Rungon muoto: suorakaide, Kerrosluku: 2 (ullakko), Sokkeli: luonnonkivi / betoni. Runko: hirsi, Julkisivumateriaali: vaakalauta (uusittu v. 2007), Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja,

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan: 2 (rak/s). Se on osa palstoitetun Kalliomäen vanhinta kerrostumaa ja on alueen kannalta tärkeällä paikalla rajaten koko alueen nurkan, josta yhdenmukaisen periaatteen mukaan muodostetut tontit alkavat. Julkisivuverhouksen, peitelistöjen ja ikkunoiden uusimisesta sekä laajennuksesta huolimatta rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä piirteitä.

Rakennus keuhällä 2016

Kuva on otettu ennen vuoden 2007 laajennusta.

1970-luku. Lyseorakennus (oik.) edustaa jugendarkkitehtuuria ja rakennukset muodostavat tärkeän rakennusparin.

Vielä 1980-luvulla ensimmäisen linjan risteys oli rajattu rakennuksilla molemmiin puolin.

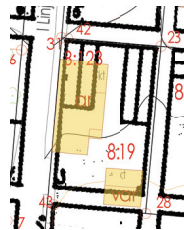
Sisätilat ovat muuttuneet merkittävästi useassa vaiheessa.

Purettu rakennus I linja nro 3 , 1970 -luvulla.

Osoite: **I LINJA nro 3**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-19**

Kuvaus: Tontti rajautuu eteläsivultaan kaupparakennuksen tonttiin ja itä- ja pohjoissivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Tontilla on v. 2015 valm. asuinrakennus ja piharakennus.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta tontilla olleet rakennukset on myöhemmin purettu.

Kaava: Tontti on rakennettu v. 1978 asemakaavan mukaisesti

Suojelu: Uudisrakennus, ei suojelua.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

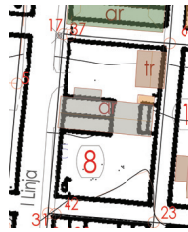
Tontin uudisrakennus vuonna 2016.

Osoite: I LINJA nro 5

Kiinteistötunnus: 61-5-116-8

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 1. linjan varrella kirkon läheisyydessä, pappilan tonttia vastapäätä. Eteläpuoleisella tontilla on uudisrakennus, pohjoispuolella kaksikerroksinen liike- ja asuinrakennus. Tontilla poikittain sijaitseva asuinrakennus rajaa yhdessä tontin talusrakennuksen kanssa pienen hiekkapihan tontin pohjoispuolelle, eteläpuolen jäädessä puutarhakäyttöön (omenapuita).

Historia: Tontin asuinrakennus on sijoitettu samoin kuin tontin asuinrakennus vuoden 1896 kartassa, tosin nykyinen asuinrakennus on selkeästi pitempi kuin aikaisempi. Tontin rakennusvaiheista ei ole tarkkaa tietoa, joten on mahdollista, että vanhaa rakennusta on pidennetty 1900-luvun alussa. Tilanne tontilla on ollut nykyisen kaltainen jo 1920-luvun puolivälissä.

Lupahistoria: Talusrakennus: 2.9.1953 Arvo Mäki-Moijala talusrakennuksen muutospiirustukset

Tunnuspiirteet: Rakennuksen ulkoverhouksena on pystylaudituspeiterimoilla, jotka ovat poikkileikkaukseltaan kaarevia. Ikkunat ovat pääosin 1940-50 -luvun mallia, ainoastaan päätykolmiossa on vanhempi kuusiruutuinen ikkuna.

Muutokset: Rakennuksen rakentamisajankohdasta ei ole tarkkaa tietoa, mutta vuoden 1926-28 Kalliomäen kartassa rakennus esiintyy nykyisenlaisena. Rakennuksen julkisivut eivät ole alkuperäisessä asussaan, vaan niitä on vuosien varrella muutettu, viimeksi 1990-luvulla.

Lupahistoria: 15.11.1996 Aili Mäkelän perik. asuinrakennuksen muutospiirustukset (kuistin muutokset, pesutiloja sisätiloihin)

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa asuinrakennus sijoittuu alueen pääperiaatteesta poiketen pääty vasten linjaa. Tontin puutarha tulee näin ollen merkittävään asemaan linjalle avautuvana näkymänä.

Suojelu: Asuinrakennus on alueen kannalta tärkeintä luokkaa 1: sr. Pihapiiri on arvotettu suojeltavaksi (piha/s).

Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuuksien jakautuminen tontilla, tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (esim. pintamateriaalit, tontin rajausta, aita, yms. rakenteet) ja se muodostaa osaltaan Kalliomäen perinteistä kertovaa detaljipankkia. Tavoitteena on, että piha säilyy tällaisena ja on esimerkki muille tonteille.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus sijaitsee poikittain loivalla rinnetontilla.

Sisäänkäynti tontille

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: Asuinrakennus. Alkup.käyttö: Asuinrakennus. Rak. >1890-l.. Korjausvuodet: 1920-l. ja 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1+ ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta muotoillulla peiterimalla, Katemateriaali: aaltopoliipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti (2kpl).

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitettuna Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja on alueen kannalta tärkeällä paikalla rajaten I linjan ja koko asuinalueen. Asukkaat ovat valinneet I linjan Kalliomäen identiteetti- ja sijaintipaikaksi. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1920-l.. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakalauta ja pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

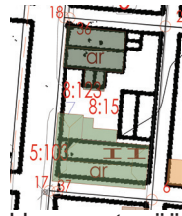
Rakennus 1970 -luvulla. Kuva: Lounais-Hämeen museo.

Osoite: I LINJA nro 7

Kiinteistötunnus: 61-408-8-15

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 1. linjan varrella kirkkoa vastapäätä. Kolmelta muulta sivultaan tontti rajautuu asuintontteihin. Kaksikerroksinen osto- ja myyntiliike on tiehen nähden poikittain tontin etelärajalta, vanhempi asuinrakennus myös poikittain pohjoisrajalla. Rakennusten välissä on hiekkapiha. Tontin itäpuolelle, puretun rakennuksen sijoille, jää pieni oleskelupiha omenapuineen.

Historia: Nykyisin varastona toimiva asuinrakennus (rak.nro 1) on tontilla olevasta kahdesta rakennuksesta vanhempi, sillä se esiintyy jo vuoden 1896 kartassa. Kaksikerroksinen liike- ja asuinrakennus (rak.nro 2) ei vielä tuossa kartassa esiinny, mutta vuoden 1926-28 Kalliomäen kartassa se jo on paikallaan. Samaisessa kartassa tontilla on myös liiterirakennus, joka on purettu 1980-luvun alussa.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Nykyisin varastona toimiva asuinrakennus on verhottu leveällä vaakapaneelilla, ainoastaan päätykolmiossa on käytetty pystylaudoitusta. Ikkunat ovat pääosin kuusiruutuiset, mutta osin vaihdettu T-malliseksi. Vaikka nykyiset kuusiruutuiset ikkunat ovatkin 1900-luvun lopulta, lienee malli alkuperäinen. Päätykolmioiden yhdeksänruutuiset ikkunat ovat todennäköisesti alkuperäiset. **Historia:** Rakennus on rakennettu 1800-luvun lopulla ja se lienee säilyttänyt melko hyvin alkuperäisen asunsa, vaikkakin esimerkiksi ikkunoita on uusittu ja vaikka peltikattoakaan ei ole alkuperäinen. Alun perin asuinrakennuksena toiminutta rakennusta käytetään nykyään osto- ja myyntiliikkeen varastona.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Kaksikerroksinen asuinrakennus on poikkeus alueella, samoin aumakatto on aihe, jota alueen vanhoissa rakennuksissa ei juurikaan esiinny. Aumakaton harjojen leikkauspisteissä on kolmiomaiset ikkunat. L-muotoinen rakennus on verhottu kauttaaltaan vaakapaneelilla. T-malliset ikkunat lienevät alkuperäinen aihe.

Historia: Rakennus on 1900-luvun alkupuolelta. Julkisivuiltaan rakennus on melko hyvin säilynyt 1900-luvun alun asussa, tosin rakennuksen T-malliset ikkunat eivät ole alkuperäiset, vaan 1900-luvun lopulta. Pohjamuodoltaan rakennus edustaa karoliinista pohjaratkaisua. Sisätiloihin on tehty muutoksia, mm. pesu- ja keittiötiloja rakentamalla. Rakennuksessa on joskus toiminut koulu muutamia vuosia. Nykyisin ensimmäisessä kerroksessa on osto- ja myyntiliike, toinen kerros on asumiskäytössä.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavaan nähden molemmat vanhat rakennukset ovat säilyneet.

Suojelu: Tontin molemmat rakennukset ovat alueen kannalta tärkeintä luokkaa 1: sr.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Sähköpiirustukset, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Matti Lindstedt, Kalliomäki.

Rakennus nro:1. Nykyinen käyttö: Varasto. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800. Korjausvuodet: rungon muoto: Suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: luonnonkivi Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: matala/harvaprofiilinen pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus oli vielä 1970-luvulla ulkoasultaan yksinkertaisempi. Ikkunoiden kehystys oli detaljoitu, mutta ei koristeltu. Julkisivupaneloinnista ei ollut listaa ikkunan alla. Kivijalan päällä oli sen sijaan leveä lauta ja profiiliin muodostavat vinolistat.

Rakennus on arvoltaan suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla rajaten I-linjan ja koko asuinalueen. Asukkaat ovat valinneet I-linjan Kalliomäen identiteettipaikaksi. Rakennuksessa on alkuperäisen kaltaisia yksityiskohtia ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Rakennus nro: 2 (kuvassa oikealla). Nykyinen käyttö: liike-/ asuinrakennus Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.v. 1920-l. Korjausvuodet: - . Rungon muoto: L (vinkkeli). Kerrosluku: 2. Sokkeli: lohkokivi. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: konesaum.pelti. Katto: auma. Kuistin muoto: umpikuisti (rak. sisänurkassa)

Rakennus on arvoltaan suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla rajaten I-linjan ja koko asuinalueen. Asukkaat ovat valinneet I-linjan Kalliomäen identiteettipaikaksi. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

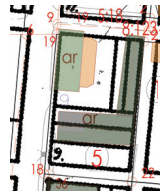

Rakennus 1 on oik. reunassa. Kuva: Loun.-Hämeen Museo

Osoite: I LINJA nro 9

Kiinteistötunnus: 61-5-116-5

Inventoitu: 2 rakennusta

Kuvaus: Tontti sijaitsee 1. linjan ja Mäkikadun kulmassa, kirkon välittömässä läheisyydessä. Asuinrakennus sijaitsee linjan suuntaisesti tontin luoteisnurkassa, vuokratyössä ollut rakennus poikittain linjaan nähden tontin eteläreunalla. Vuokratrakennukseen liittyy tontin itärajalla oleva vanha talousrakennus. Talousrakennusta on lyhennetty puoleen, jotta tontin toiselle päärakennukselle jäisi myös pihaa. Talousrakennuksessa on ollut ulkokuusi ja navetta. Rakennukset rajaavat pihapiirin, josta avautuu näkymä vanhaa palokujaa muistuttavalle Mäkikadulle. Tontin eteläreunassa on pieni nurmikaista.

Historia: Tontilla linjaan nähden poikittain oleva, vuokratyössä ollut rakennus, tai sen kirkonpuoleinen osa, esiintyy mitä todennäköisimmin jo Linikkalan kylän 1871 kartassa. Omistajan mukaan ko. rakennus on rakennettu 1850-luvulla, ja näin se saattaa jopa olla tällä hetkellä Kalliomäen vanhin rakennus. Vuoden 1896 kartassa vuokratratalo näkyy nykyisen mittaisena ja siihen liittyvä tontin itärajalla oleva vanha talousrakennus on jo paikoillaan. Ulkorakennusta on lyhennetty vuonna n. 2006. Tontin varsinainen asuinrakennus on 1900-luvun alusta, se näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 kartassa. Asuinrakennusta on laajennettu ja muutettu 1990-luvun puolivälissä ja 2000-luvulla.

Rakennus nro 2. Tunnuksiirteet: Tontin varsinainen asuinrakennus on verhoiltu vaakapaneelilla, lukuun ottamatta kapeaa rakennuksen räystäskorkeudessa olevaa pystypaneelinauhaa, jossa sijaitsevat pitkän sivun ullakkoikkunat. Ullakon luultavasti alkuperäinen päätyikkuna on 6-ruutuinen ja vaakasuuntainen. Pohjakerroksen ikkunat ovat T-malliset ja uusitut. Rakennuksen pihanpuoleisella pitkällä sivulla on nurkiltaan viistetty kuisti.

Muutokset: Rakennus ei esiinny vuoden 1896 kartassa, mutta vuoden 1926-28 kartassa se on jo. A. Koivisto on päivännyt laajennuspiirustukset 19.7.1925. Rakennus on muotokieleltään tyyppillinen 1900-luvun alun rakennus. 1990-luvun puolivälissä rakennukseen tehtiin uusi kuisti ja vanhempaa osaa korjattiin. Rakennuksen ikkunat on uusittu. Peltikate on vaihdettu. Lupahistoria: 19.7.1925 laajennus A. Koivisto, 10.4.1995 Rauno Saarinen asuinrakennuksen muutos- ja laajennuspiirustukset

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Vuokratyössä ollut rakennus on verhoiltu paikoittain hyvinkin leveällä vaakapaneelilla, jota esiintyy alueen vanhimmista rakennuksissa. Noin v. 2015 on 1. kerroksen seinän ulkopintaa otettu hirsipinnalle. Ikkunat ovat 6-ruutuiset, päätykolmioissa 9-ruutuiset, ja kaikki todennäköisesti alkuperäisiä. Ikkunoiden yläpuolinen verholauta on koristeltu.

Historia: Rakennus, tai sen kirkonpuoleinen osa, esiintyy mitä todennäköisimmin jo Linikkalan kylän 1871 kartassa. Rakennus on ilmeisesti 1850-luvulta, ja näin se saattaa jopa olla tällä hetkellä Kalliomäen vanhin rakennus. Viisi asuntoa sisältävä rakennus on toiminut vuokratyössä. Vuoden 1896 kartassa rakennus näkyy nykyisen mittaisena ja siihen liittyvä tontin itärajalla oleva vanha talousra-

Rakennus nro 1. (Punainen rakennus) Nykyinen käyttö: tyhjiällä. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1850. Korjausvuodet: 1990-luvulla ja v. 2016 on korjaus menossa. Rungon muoto: suorakaide Kerros-luku: 1 + ullakko. Sokkeli: aiemmin multapenkkiperustus, nyt työn alla? Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: hirsi ja vaakalauta, Katemateriaali: pelti, Katto: harja, Kuistin muoto: purettu.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Asukkaat ovat valinneet I-linjan Kalliomäen identiteetti- ja säilyntä- ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Rakennus nro 2. Nyk. käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1900, laajennettu 1925 eteläpäätyyn huoneella (myös ullakkohuone). Korjausvuodet: 1995 laajennus pihan puolelle. Muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1 + ullakko. Sokkeli: lohkokivi (suunnitelmassa sokkelin korkeus yli 80 cm, silti rakennus näyttää nyt linjalle päin miltei sokkelittomalta). Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pääosin vaakalauta. Kalliomäellä on monia suhteellisen korkeita (puuseinän ja katon leikkauspiste noin 5m) silti yksikerroksisia rakennuksia, jotka 1900-luvun alussa oli vuorattu siten, että ullakon kohdalle on erikseen tehty pystyverhous -kaista. Pystykaistaa on jatkettu päädyssä vastaavalla matkalla ja ylempi kolmio on taas samalla paneelilla kuin alaosa. Katemateriaali: matala/harvaprofiilinen pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Rakennuksen väri on muuttunut 2000 -luvulla siten, että vuorilaudat ja räystäät on maalattu valkoisella.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia (räystäät, ikkunat, panelointi) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista. Rakennus edustaa korkeampaa ja laadukasta rakentamista alueella.

kennus on jo paikoillaan. Nykyisin rakennus on tyhjiillään. Ainakin rakennuksen kirkonpuoleisessa päässä on multa-penkkiperustus.

Lupahistoria: A. Koivisto on päivännyt laajennuspiirustukset 19.7.1925. Rauno Saarinen: laajennuspiirustukset 10.4.1995.

Kaava: Tontti on käytetty tehokkaammin kuin alueella yleensä suojelu/ rakennusoikeus on ratkaistava.

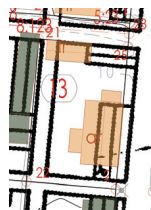
Suojelu: Tontin kaikille rakennuksille alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. (= asuinrakennuksien alkuperäinen hirsiosa).

Lähteet: Linikkalan kylän kartta 1871. Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Leimu, Pekka Forssa - elämää tehtaan pillin mukaan (1983). **Suulliset lähteet:** Rauno Saarinen, Kalliomäki.

Osoite: **II LINJA nro 10**

Kiinteistötunnus: **61-5-116-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja rajautuu kahdelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin ja pohjoisesta palokujaan. Päärakennus on linjan suuntainen. Ulkorakennus on Mäkikadun varrella.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus on rakennettu vanhan paikalle. Ulkorakennuksen pääty tuli 1800-luvun lopulla II-linjalle. Tontille on tehty uudet rakennukset vuonna 1982.

Lupahistoria: 1.6.1982 Merja ja Onni Seppänen asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennus sijaitsee v. 1978 kaavan mukaisesti.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 8**

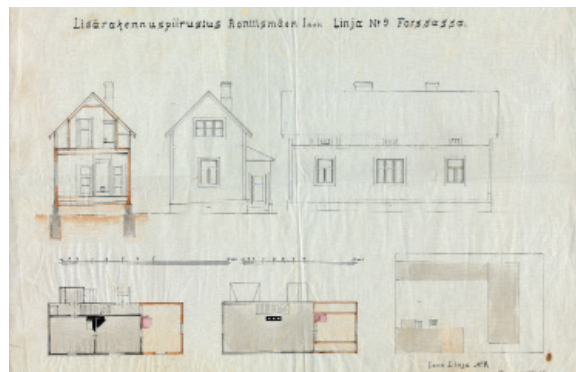
Kiinteistötunnus: **61-5-116-12**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Pieni asuinrakennus sijaitsee linjan suuntaisesti, sen varrella, aivan tontin koilliskulmassa. Autotalli on tontin lounaiskulman tietämillä. Käynti asuinrakennukseen on pihalta.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen pieni asuinrakennus lieneekin alkuperäistä rakennuskantaa. Rakennusta on uusittu mm. ikkunoita, kattoa ja vuorilautoja vaihtamalla. Kesällä 2003 tontin eteläosaan rakennettiin autotalli.

Rakennus nro 2:den laajennuspiirustukset vuodelta 1925.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1980-l. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: Asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1980-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lomalauta ja keskellä vaakapaneelivyöhyke. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. Korjausvuodet:-. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: luonnonkivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pysty- ja vaakasuuntaiset laudoitusvyöhykkeet. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Kaava: Tontilla on rakennusoikeutta käyttämättä.

Suojelu: Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennus on alun perin ollut vuorattu pystysuuntaisella peiterima -laudoituksella. Ikkunoiden kehystys on ollut erityinen ikkunan yläpuolinen osa on ollut korostettu. Rakennuksen ilme on ajan myötä muuttunut.

Rakennus kuuluu luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan, mittakaavaltaan pienimpien rakennusten kerrostumaan. T -ikkunat noudattavat perinteistä rakennustapaa. Rakennuksen mittakaava on kattokulmineen alueen kannalta tärkeä ominaisuus.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosi: 2003. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

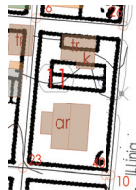
II linja nro 8, vuonna 1989

Osoite: **II LINJA nro 6**

Kiinteistötunnus: **61-5-116-11**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Sekä asuinettä saunarakennus ovat rakentamisaikansa kaavan mukaisesti keskellä tonttia, jolloin kadun varsi jää avoimeksi. Käynti tontille on keskeltä sen itäisivua, josta johtaa hiekoitettu tie talusrakennuksen alakerrassa olevalle autotallille. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on rakennuksen länsipuolella.

Historia: Tontilla on ollut rakennuksia jo 1800-luvun lopulla, mutta nämä ovat purettu ja tilalle rakennettu uudet 1950-luvulla. Tällöin tontille rakennettiin asuinrakennus ja yleisenä maksullisena saunana toiminut talusrakennus. Yleinen sauna lopetti toimintansa 1970-luvun lopulla, talojen yhteydessä olevien yksityisten saunojen yleistyttyä.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Rakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden talo, niin ulkonäöltään kuin rakenteellisestikin. Ulkoverhous on vaakapaneelia, ikkunoissa on vaakasuuntainen korostus. Rakennus on kellarillinen. Ulkoseinissä on sahanpurueriste. **Historia:** Asuinrakennus on rakennettu 1950-luvulla. Alkuaikoina rakennuksessa oli ompelijan työhuone, mutta nykyisin rakennus lienee pelkästään asuinkäytössä. **Lupahistoria:** 21.5.1951 Aino Hyytiäinen

Rakennus nro 2. Tunnuksiirteet: Saunarakennus on muurattu tiilestä, ulkoverhouksena on rappaus. Kuistin kattoa kannattavat rappaamattomat tiilipilarit.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1950. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: neliö. Kerros-luku: 1 + Ullakko. Kellari: yläikkunoilla. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: varasto. Alkup. käyttö: sauna. Rak. 1950. Signeeraus ja vuosiluku: Jorma Kuula. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1 + Kellari. Sokkeli: betoni. Runko: tiilimuuraus. Julkisivumateriaali: rappaus. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti. Rakennus nro 2 on alueen kannalta tärkeintä luokkaa 1: sr.

Historia: Rakennus on rakennettu 1950-luvulla yleiseksi saunaksi, jollaisena se toimikin rakentamisestaan aina 1970-luvun lopulle. Sauna oli viimeinen Kalliomäellä toiminut yleinen sauna. Lupahistoria: 19.5.1953 Saima Vesalainen saunarakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennus on v. 1978 kaavan mukaisesti keskellä tonttia.

Suojelu: Rakennus nro 2 on alueen kannalta tärkeintä luokkaa 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 4**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-20**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella, ja sen ainoa rakennus sijoittuu tontin itärajalle linjan varteen. Rakennuksessa on kaksi pihan puoleista sisäänkäyntiä. Pohjoisenpuoleinen ja lännenpuoleinen tontti ovat rakennettu. Eteläpuoleinen tontti on yhdistetty viereisen liikerakennuksen tonttiin parkkipaikkana.

Historia: Tontin rakennus esiintyy jo vuoden 1896 kartassa ja edustaa alueen vanhinta rakennuskantaa. Ko. kartassa esiintyy myös myöhemmin purettu talousrakennus. Asuinrakennuksessa on ollut pienimuotoinen makkaratehdas. Nyt asuinrakennus on tyhjiällä ja tontti luonnontilainen.

Rakennus nro 1, Tunnuspiirteet: Rakennus on verhoiltu alaosastaan leveällä vaakapaneelilla. Välipohjan korkeudella vaakapanelointi vaihtuu peiterimalaudoitukseksi, jonka alareuna muodostaa koko rakennuksen kiertävän sahalaitaisen koristeaiheen. Rakennuksen kuusiruutuiset ikkunat ovat todennäköisesti alkuperäiset, tosin ne ovat umpeen levytetyt kuten rakennuksen ovetkin.

Historia: Rakennus on karttatietojen mukaan rakennettu ennen vuotta 1896, ja rakennuksen piirteet - kuten koristeaihe ja poikkeuksellisen leveä vaakapaneeli - tukevat tätä oletusta. Asuinrakennuksessa on ollut liike- /käsityöläistöintä, sillä vuonna 1938 haettiin lupaa sille, että asuinrakennuksessa sijainneita työtiloja ja myymälää korjattaisiin vastaamaan ajan vaatimuksia. Rakennus on säilynyt ilmeisesti melko hyvin alkuperäisessä asussaan, ainoastaan vesikatteen materiaali on uusittu.

Lupahistoria: 11.4.1938 J. Savikko asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Katualueen korkeutta on madallettu 2015, joten rakennuksen sokkeli on tullut esille kuten pitääkin.

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten II-linjaa. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia (räystä, ikkunat, panelointi, kuisti) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

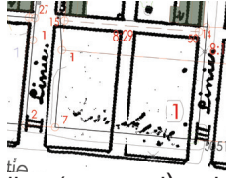
Rakennus nro 1 (tontilla 61-408-8-20). Nykyinen käyttö: Tyhjiällä. Alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak.: 1800-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: lamasalvos Julkisivumateriaali: alaosa vaakapaneeli ja laudoitus peiterimoilla (ullakko-osa). Katemateriaali: matala/harvaprof.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

1950-luvun kuvassa päärakennus on jo nykyisessä asussaan. Päädyn vuoraus edustaa Forssassa 1800-luvun jälkipuoliskolta olevissa rakennuksissa säilynyttä vuoraustapaa. Linjan maanpinta oli tuolloin huomattavasti alempana. Kuva: Lounais-Hämeen museo.

Osoite: II LINJA nro 1

Kiinteistötunnus: 61-5-115-1

Kuvaus: Tontti on muodostettu entisen tilan (so. tontti) paikalle 2. ja 3. linjan väliin Hämeentien varteen. Pohjoisessa tontti rajautuu asuintonttiin, idässä kerrostalotonttiin ja lännessä viereisen liikerakennuksen tontin parkkipaikkaan. Nyt (v. 2016) tontti on rakentamaton.

Historia: Tontti ei ollut rakennettu vielä 1800-luvun lopulla, mutta 1926-28 kartassa se näkyy rakennettuna. Tonttia hallinnut jugendvaikutteinen rakennus oli alun alkaen asuinrakennus, jossa asui muun muassa Yhteislyseon opettajia. Rakennus muutettiin liikerakennukseksi 1970-luvun alussa, ja siinä toimi huonekaluliike. Sitten rakennus on purettu.

Lupahistoria: 3.11.1970 Erkki Rokkanen asuinrakennuksen muutospäivitykset: purettu 20.2.1973. Erkki Rokkanen liikerakennuksen muutospäivitykset: purettu 22.6.1994. Kiint. Oy Forssan Hämeentie asuinkerrostalon päivitykset: EI RAKENNETTU. Liikerakennuksen laaj. päivitykset.

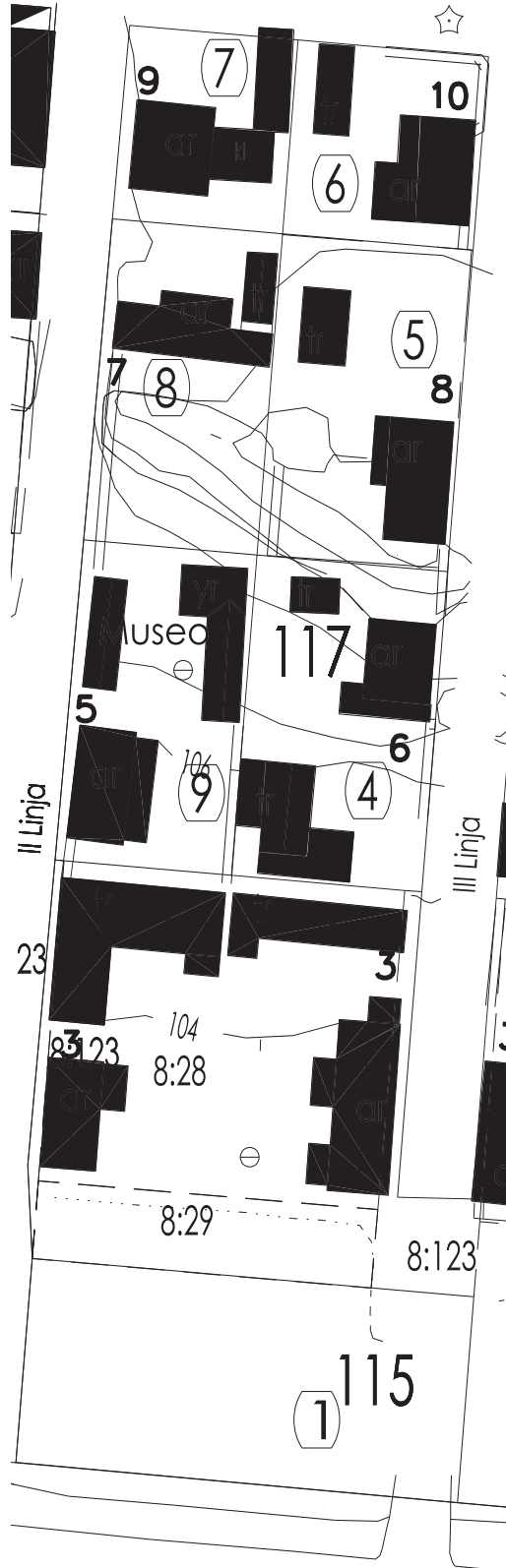
Kaava: Tontin omistaa Forssan kaupunki.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaup. arkisto. *Suulliset lähteet:* Risto Jokinen, Kalliomäki.

Nykyinen tontti 61-5-115-1 (Aiempi tunnus: 0008-0029).

KORTTELI 117

Osoite: II LINJA nro 3

Kiinteistötunnus: 61-408-8-28

Inventoitu: 4

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. ja 3. linjan välissä ja rajautuu eteläpuoleltaan tyhjään tonttiin, pohjoispuoleltaan osittain museotonttiin, osittain asuintonttiin. Kummatkin tontin asuinrakennukset sijaitsevat linjojensa varrella, ja niiden väliin jää rakennusten yhteinen pihapiiri, joka rajautuu pohjoispuoleltaan talousrakennuksilla. Pihalla on ollut vanha kaivo.

Historia: Tontti muodostuu kahdesta tontista, jotka vielä 1896 kartassa ovat erillään, mutta 1926-28 kartassa yhdistettyinä. Tämän jälkimmäisen kartan mukaan tontti on rakennettu nykyisen kaltaiseksi 20-luvun puoliväliin mennessä. 2. linjan varrella sijaitseva ja yhä käytössä oleva asuinrakennus on rakennettu ilmeisesti jo ennen vuotta 1896. Rakennus kuuluu näin alueen vanhimpaan rakennuskantaan. 2. linjan puoleisella tontin osalla oleva talousrakennus on rakennettu 1900-luvun alkupuolella, ja siinä on toiminut puusepänverstas. 3. linjan puoleisella tontin osalla sijaitseva asuinrakennus on ns. viiden hellahuoneen talo. Tämäkin rakennus esiintyy jo vuoden 1896 kartassa, ja kuuluu siten alueen vanhimpaan rakennuskantaan. Nykyisin rakennus on tyhjiällä. Myös tämän tontinosan pohjoisrajalla on talousrakennus. Rakennukset ovat kaavassa osa julkisten rakennusten korttelia, ja ne ovat suojeltu kaavamerkinnällä.

Rakennus nro 2, Tunnuksiirteet: 2. linjan varrella sijaitseva asuinrakennus on verhoiltu välipohjan korkeuteen leveällä vaakapaneelilla, siitä ylöspäin pystylaudoituksella. Ikkunat ovat pitkällä sivulla kuusiruutuiset, päädyissä yhdeksänruutuiset. Ikkunoiden vuorilaudat ovat yläosastaan koristellut. Päätykolmiossa olevien ikkunoiden pystyvuorilaudat ovat vedetty pitkälle alaspäin, välipohjan korkeudella olevaan listaan asti. Kuisti on lasitettu kuusiruutuisin ikkunoin.

Historia: Karttatietojen ja rakennuksen melko hyvin säilyneen ulkoasun perusteella on todennäköistä, että rakennus on rakennettu ennen vuotta 1896. Muutoksia rakennukseen ei ilmeisesti ole tehty, konesaumattu peltikatto on vaihdettu entisen pärekaton tilalle. Rakennus toimii edelleen asuinrakennuksena.

Rakennusnro 1. Tunnuksiirteet: 2. linjan puoleisella tontin pohjoisosalla oleva L-muotoinen puusepänverstas on alueen suurin talousrakennus. Ulkoverhouksena on pystyrimalaudoituus. Ikkunat ovat 6- ja 9-ruutuiset. Osa 9-ruutuisista ikkunoista on rakennettu siten, että 6-ruutuisen ikkunan yläpuolelle on lisätty 3-ruutuinen ikkuna. Rakennus on tummasävyinen.

Historia: Talousrakennus on rakennettu 1900-luvun alkupuolella, ja siinä on toiminut puusepänverstas. Rakennukseen on tehty kuivaushuone 1940-luvun puolivälissä. Rakennuksessa on edelleen puusepäntyöhön tarvittavia koneita ja laitteita. Rakennukseen on jossain vaiheessa vaihdettu peltikatto.

Lupahistoria: 8.5.1945 V. Snällström: Talousrakennuksen muutospirustukset (kuivaushuone).

Rakennus nro 2

Rakennus nro 2, pihan puoli.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: ei käytössä. Alkup. käyttö: puusepänverstas. Rak.: 1900-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: vinkkeli (L). Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: nurkkakivet; osin betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylaudoituus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Puusepän verstarakennus on arvoitettu suojeltavaksi luokka 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten II-linjaa ja täydentäen korttelialueen sisällä olevaa rakennetta. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia (räystä, ikkunat, julkisivuvuoraus ja verstaan laitteisto) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Kadun puoli (2. linja) 1970-luvulla.

Rakennus nro 4: Tontin pohjoisrajalla oleva talousrakennus ei ole enää aivan ryhdikäs. Rakennuksen pihan puolella on useita ovia. Ainut ikkuna on kaksiruutuinen. Ulkoverhouksena on pystylaudoitus peiterimoilla. Rakennus on tummasävyinen.

Historia: Talousrakennus näkyy jo vuoden 1896 kartassa. Rakennusta ei ole ilmeisesti kovinkaan paljon muuteltu, kattomateriaali on kuitenkin vaihdettu tai ainakin huopakerroksia on vuosien kuluessa lisätty. Nykyisin rakennus on tyhjiillään.

Rakennus nro 3., Tunnuspiirteet: 3. linjan varrella sijaitseva tontin toinen asuinrakennus on verhottu leveällä ja paksulla vaakapaneelilla, joka on ajan harmaannuttama räystäään alusia lukuun ottamatta. Näistä räystäään alapuolisista seinän osista löytyy jäänteitä vaaleammasta maalista. Ikkunat ovat kuusiruutuiset. Linjan puoleisella pitkällä sivulla räystäään alla olevat ullakkoikkunat eivät ole linjassa alapuolella olevien varsinaisten ikkunoiden kanssa.

Historia: Rakennus on rakennettu ennen vuotta 1896 ja se sisältää viisi hellahuonetta. Rakennus on toiminut ilmeisesti pääosin vuokratyössä ja siinä on asunut mm. forssalainen taidemaalari Kalle Aaltonen. On todennäköistä, että rakennus on ulkoasultaan melko alkuperäisessä asussa, kattomateriaali on kuitenkin vaihdettu tai ainakin huopakerroksia on vuosien kuluessa lisätty. Nykyisin rakennus on tyhjiillään

Kaava: Katualueiden (2. ja 3. -linjat) korkeus on ollut molempien asuinrakennuksien kannalta ongelma.

Suojelu: Asuinrakennuksiin ja puusepänverstaaseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Ulkorakennuksen matala itäosa on alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Piha-alue on suojeltava: piha/s.

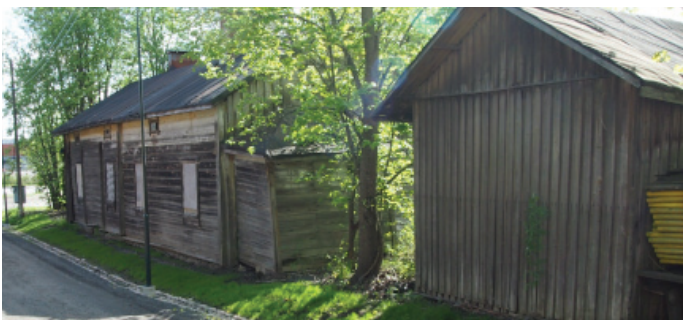
Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus nro 4. Nykyinen käyttö: tyhjiillään. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1800-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lauta. Katemateriaali: huopa.

Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten palokujaa. Rakennus täydentää korttelialueen sisällä olevaa perinteistä rakennetta.

Rakennus nro 3, III linjan puolelta.

Rakennus nro 3. Nykyinen käyttö: tyhjiillään. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen:1800-l. Rungon muoto: Suorakaide Kerros-luku: 1 + ullakko. Sokkeli: luonnonkivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta (pitkät sivut); rimalauta (päädyt). Katemateriaali: huopa. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten III-linjaa. Rakennus on pohjaratkaisultaan alkuperäisessä asussa. Myös kylmä eteistila kahden hirsirungon välillä kertoo Kalliomäen jo hävinneestä vanhasta asuimistavasta. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia (räystäs, ikkunat, julkisivuvuoraus ja verstaan laitteisto) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Rakennus nro 3:n pihan puoli.

Osoite: II LINJA nro 5

Kiinteistötunnus: 61-5-117-09

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja muodostaa pohjoisenpuoleisen naapuritonttinsa kanssa Ronttismäen tehtaalaismuseon. Asuinrakennuksista vanhempi on tontin lounaiskulmassa, hivenen nuorempi vinkkelimuotoinen asuinrakennus tontin vastakkaisessa kulmassa. Sitä vastapäätä on 2. linjan varressa talousrakennus. Eteläpuoleltaan tontti rajautuu naapuritontin verstasrakennukseen, pohjoispuoleltaan se yhdistyy toiseen museotonttiin muodostaen sen kanssa yhteisen pihapiirin. Pihapiirissä järjestetään museotoimintaan liittyen lauluiltoja.

Historia: Jo vuoden 1896 kartassa näkyy rakennukset nykyisten asuinrakennusten sijoilla. Myös talousrakennus näkyy jo paikoillaan, mutta hieman eri muotoisena. Talousrakennus on L-mallinen, toinen sivu on linjan suuntaisesti sen varrella, toinen tontin pohjoisrajan suuntaisesti. Talousrakennus yhtyy sitä vastapäätä olevaan asuinrakennukseen, jolloin syntyy U-muotoinen rakennuskompleksi. Talousrakennus näkyy L-muotoisena vielä 1965 asemakaavan muutoksessa, mutta v.1978 kaavassa se on jo nykyisen muotoinen. Talousrakennuksen pohjoisrajan suuntainen osa on siis purettu 60-luvun puolivälin jälkeen. Tontin rakennukset edustavat alueen vanhinta rakennuskantaa, ja ne toimivat Ronttismäen tehtaalaismuseon käytössä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: 2. linjan varrella sijaitseva asuinrakennus on verhoiltu leveällä vaakaponttillaudalla, päätykolmiossa pystylomalaudalla. Nurkissa ja liitoskohdissa hirsien päät on koteloitu. Ikkunat ovat kuusiruutuiset ja koristelemattomat, pientä vuorilautojen reunan pyöritystä lukuun ottamatta.

Historia: Tämän ns. Sirenin talon pohjoisin huone edustaa museoalueen kaikkein vanhinta rakentamista. Myöhemmin rakennusta on jatkettu huone kerrallaan pituussuunnassa, ja leveyssuunnassa siihen on lisätty koko pitkän sivun mittainen lautarakenteinen eteisosa. Eteisosassa on varastiloja ja oma sisäänkäynti jokaiseen kolmeen huoneeseen. Rakennus on säilynyt melko hyvin, ja ulkonäkönsäkin puolesta erottuu Kalliomäen vanhimpiin rakennuksiin kuuluvana. Rakennuksen eteen on rakennettu kuisti, jota käytetään lauluiltojen yhteydessä lavana.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Tontin koilliskulmassa sijaitseva L-mallinen asuinrakennus on verhottu vaakalau-doituksella ja maalattu punamullalla. Ikkunat ovat kuusiruutuiset, katteena on huopa. Rakennuksen eteläpäädyn sokkelissa on pieni ovi, josta pääsee kellariin. Historia: Tämän ns. Nätin Värmin talon tarkka rakentamisajankoh-ta ei ole tiedossa, mutta se lienee vanhimpia rakennuksia koko Kalliomäellä. Rakennukseen on entisoitu suutarin- ja räätälinverstaat. Suutarinverstaan irtaimisto on saatu lahjoituksena suutarinverstaasta, joka toimi korttelissa 118 tontilla 3.

Rakennukseen on uusittu kolmiorima-huopakatto ja sisätiloja on korjattu vuonna 2011 EU:n EAKR -hankkeessa.

Tontin talousrakennus.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: museo. Alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak.1800-l. Rungon muoto: suorakaide.. Kerros-luku: 1. Sokkeli: luonnonkivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: huopa. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten III-linjaa. Rakennus on pohjaratkaisultaan alkuperäisessä asussa. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskoh-tia (räystääs, ikkunat, julkisivuvuoraus, sisätilojen materiaalit) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Pihalla on vanha kaivo.

Rakennus nro 2.

Korjauksesta on tehty raportti: Ronttismäen tehtaalais-museo. Färmin talon ja Sirenin talon korjaukset. Sirkka Köykkä 22.6.2011.

Kaava: v. 1978 asemakaavassa rakennukset ovat suojeltu.

Suojelu: Kaikkiin tontin rakennuksiin tulee alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Pohjoisemman piharakennuksen pitkä osa on luokkaa 2: rak/s.

Pihapiiri on arvoltaan suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan: rakennusten ryhmittely, tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan. Palokujan paikka on hahmotettavissa tontilla. Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä yksityiskohtia kuten kaivo, tontin raja- ja rakenteet ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan asemakaavan muutos 1965. Kalliomäen asemakaava 1978. Ronttismäen tehtaalamuseon esite. Lounais-Hämeen museon ja Tampereen teknillisen yliopiston laatimat mittauspiirustukset. Forssan Kalliomäen pihat, palokujat ja linjat-inventointi. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Osoite: **II LINJA nro 7**

Kiinteistötunnus:

Inventoitu: 1

Kuvaus: Entinen asuinrakennus sijaitsee 2. linjan varrella, poikittain linjaan nähden. Rakennus jakaa tontin kahteen osaan, eteläpuoleiseen museopihaan ja pohjoispuoleiseen takapihaan, jonne asuinrakennuksessa melkein pä kiinni oleva talusrakennus avautuu.

Historia: Tontin jo ennen vuotta 1896 rakennetut rakennukset ovat Kalliomäen vanhimpia. Tontti asuinrakennuksineen on liitetty nykyistä museoaluetta muodostettaessa eteläpuoleisen naapuritonttinsa pihapiiriin. Rakennukset ovat museokäytössä ja suojeltu.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Rakennus on muodoltaan pitkä ja epämääräinen, ainoastaan eteläpuoleinen seinä on suora. Asuinrakennuksen ja talusrakennuksen väliin jää vain pieni kuilu, josta aukeaa matala takaovi asuinrakennuksen eteiseen. Rakennus on verhottu punamullatulla pystylaudoituksella ja peiterimoilla. Ikkunat ovat osin kuusi-, osin yhdeksänruutuiset.

Rakennuksen historia: Tämä ns. Järvisen talo on aikaa myöten huone kerrallaan rakennettu, ja se edustaa alueen vanhinta rakennuskantaa. Talo on ollut saman suvun hallussa rakentamisestaan 1850-luvulta alkaen aina vuoteen 1977 saakka, jolloin kaupunki osti sen museoksi. Talon vanhimmassa huoneessa on puusepänverstas. Puusepän ammattia on harjoittanut ainakin kaksi suvun miehistä.

Kaava: Rakennus on suojeltu v. 1978 kaavassa.

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Ronttismäen tehtaalamuseon esite. Lounais-Hämeen museon ja Tampereen teknillisen yliopiston laatimat mittauspiirustukset.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: museo. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1800-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: vinkkeli (L). Kerrosluku: 1. Sokkeli: luonnonkivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: huopa. Katto: harja.

Rakennus on arvoltaan suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja sijaitsee poikkeuksellisesti tontin sisäosassa. Rakennus on pohjaratkaisultaan alkuperäisessä asussa. Myös kylmä eteistila kahden hirsirungon välillä ja pohjoisen rakennusmassan kylmä osa sekä kylmä ullakko kertovat Kalliomäen jo hävinneestä vanhasta asumistavasta. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia (räystä, ikkunat, julkisivuvuoraus sekä alueen alkuperäiset rakenteet) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: museo. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1850. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: osaksi levennetty suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: peiterimalauditus. Katemateriaali: huopa. Katto: harja. Kuis-tin muoto: katos.

Rakennus on arvoltaan suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja on maaston muodon vuoksi poikittain III-linjaan nähden. Rakennus on pohjaratkaisultaan alkuperäisessä asussa. Siinä on säilynyt alkuperäisiä yksityiskohtia (räystä, ikkunat, julkisivuvuoraus, sisätilojen materiaalit) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Pihapiiri on arvoltaan suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuuksien jakautuminen tontilla, rakennusten ryhmittely, tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on avokalliota ja palokujan paikka on hahmotettavissa. Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (tontin raja-aidalla ja rakenteet) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista. Talusrakennus -siipi kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Osoite: II LINJA nro 9

Kiinteistötunnus: 61-5-117-07

Inventoitu:2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan ja Mäkikadun kulmassa, ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on tontin lounaisnurrassa, talusrakennus koillisnurrassa, molemmat linjan suuntaisina. Rakennukset on yhdistetty toisiinsa katoksella. Tontille tullaan sisään Mäkikadulta.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta muuttui. Alkuperäisen asuinrakennuksen korvasi tuolloin alueella harvinaisempi taitekattoinen asuinrakennus, jota on vuosien aikana muutettu. Kuusiruutuiset ikkunat uusittiin moderneiksi ja vaakasuuntaa korostaviksi 1960-luvulla. Tuolloin rakennettiin asuinrakennuksen ja talusrakennuksen väliin tasakattoinen kuisti ja katos, joka liittyy rakennukset toisiinsa. Talusrakennuksen päässä on ollut sauna ja pesutilat, jotka tehtiin 1980-luvulla asuinrakennukseen. Tonttia on pienennetty Mäkikadun puhkaisun yhteydessä.

Lupahistoria: 3.9.1962 Ilmari Kallio asuinrakennuksen ja talusrakennuksen muutospirustukset. 22.5.1984 Terttu Kallio asuinrakennuksen muutospirustukset.

Kaava: v.1978 asemakaava vahvistaa rakennusten sijoittelun.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja ulkorakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 10

Kiinteistötunnus: 61-5-117-06

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella tontin kaakkoisnurrassa, talusrakennus on luoteisnurrassa. Sisäänajo tontille tapahtuu Mäkikadulta.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja tontin nykyinen asuinrakennus saattaa vanhimmalta osaltaan olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu 1950-luvulla ja peruskorjattu 1970-luvun lopulla. Talusrakennus on rakennettu 1980-luvun lopulla. Tonttia on pienennetty Mäkikadun puhkaisun yhteydessä.

Lupahistoria: 28.4.1937 Arvo Laakso talusrakennuksen muutospirustukset (purettu). 18.1.1954 Arvo Laakso asuinrakennuksen muutospirustukset. 22.5. ja 4.9.1979 Matti ja Maija Liisa Niemi asuinrakennuksen laajennus/muutospirustukset. 5.11.1985 Martti ja Elsa Nieminen: aidan rakentaminen. 7.3.1989 Martti ja Elsa Nieminen: talusrakennuksen piirustukset.

Kaava: Tontti on v.1978 kaavan tavoitteiden mukainen.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1920-l. Korjausvuodet: 1962 ja 1984. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1 ja 2/3. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: 1.krs. vaakapaneli, 2.krs. pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: taitekatto. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus (poislukien katos) ja talusrakennus kuuluvat alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Asuinrakennus edustaa (poislukien ikkunat) 1920 -luvun syvärunkoidempaa rakentamista alueella. Rakennuksen taitekatto on sinänsä vanhempaa perua Suomessa, mutta tässä sillä on saatu taloon syvä runko ja tilavat ullakkohuoneet.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l./1920-l. Korjausvuodet: 1950-l. ja 1970-l.. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi (vanha osa) ja rankarak. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. 1950-luvulla rakennusta on laajennettu sivu- ja korkeussuunnissa lähtökohdan ollessa 1800-luvulta perityvä hirsinen osa. Rakennuksen alla on myös kellarit.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 8

Kiinteistötunnus: 61-5-117-05

Inventoitu: 2

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta tontin nykyinen asuinrakennus lienee rakennettu vasta 1920-luvun puoleen väliin mennessä. Talousrakennus on rakennettu 1960-luvun alussa, ja muutamaa vuotta myöhemmin siihen on lisätty sauna ja pesutilat. Asuinrakennukseen on vaihdettu ikkunat ja lisätty kuisti 1950-luvun puolenvälin jälkeen. 1980-luvun alkupuolella samaiseen kuistiin on sijoitettu sauna ja pesutilat sekä muutettu sisäporrasjärjestelyt.

Lupahistoria: 3.4.1956 Hannes Torkkel asuinrakennuksen laajennuspiirustukset 15.1.1962 Hannes Torkkel talousrakennuksen piirustukset 7.4.1964 Hannes Torkkel talousrakennuksen muutospiirustukset 19.5.1981 Irja ja Ari Lahti asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus samansuuntaisesti tontin luoteisnurkassa.

Kaava: Tonttijärjestely on v.1978 kaavan tavoitteiden mukainen.

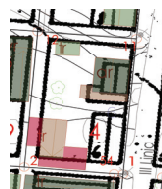
Suojelu: Asuinrakennus on alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 6

Kiinteistötunnus: 61-5-117-04

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan varrella, jonnekin matkaa tontin pohjoisrajasta. Isompi talousrakennus on tontin lounaisnurkassa, pienempi luoteisnurkassa. Asuinrakennus ja isompi talousrakennus rajaavat tontin sisääntulon kohdalle hiekkapihan.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-lu-

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosik: 1980-l.? Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet? Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1920-l. Korjausvuodet: 1950-l. ja 1980-l.. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1+ ullakko, Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: 1.krs vaakapaneli ja päätykolmio pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen massa ja kattokulma ovat sopusuhtaisia. Tontinkäyttö noudattaa alueelle perinteistä ratkaisua ja asuinrakennus on hyvä esimerkki ulkoasun palauttavasta ja sisätilojen toiminnallisuutta parantavasta laajennuksesta.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosik.:1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylautoitus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

vun puoliväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli lisääntynyt luoteiskulman talousrakennuksella. Asuinrakennus saattaa sijaintinsa perusteella olla ainakin osittain 1800-luvun lopulla rakennettu. Lounaiskulmassa oleva talousrakennus on 1950-luvun lopulta, ja sitä on laajennettu pariinkin otteeseen peltisepänliikkeen tarpeita vastaavaksi. Pieni, nykyisin profioidulla pellillä verhottu, tontin luoteiskulmassa oleva talousrakennus näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 kartassa.

Lupahistoria: (23.5.1947 Vihtori Siren asuinrakennuksen muutospiirustukset) 14.11.1957 Alina Aarnio talousrakennuksen piirustukset 16.11.1976 Ossi Aarnio talousrakennuksen laajennuspiirustukset 21.6. 1977 Ossi Aarnio talousrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: rakennus sijoittuu v.1978 asemakaavan määrittämälle alueelle.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja luoteiskulman talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Lähteet: Ronttismäen kartta 1896 Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1920-l. Korjausvuodet: 1950-l. ja 1980-l.. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1+ ullakko, Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: 1.krs vaakapaneli ja päätykolmio pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

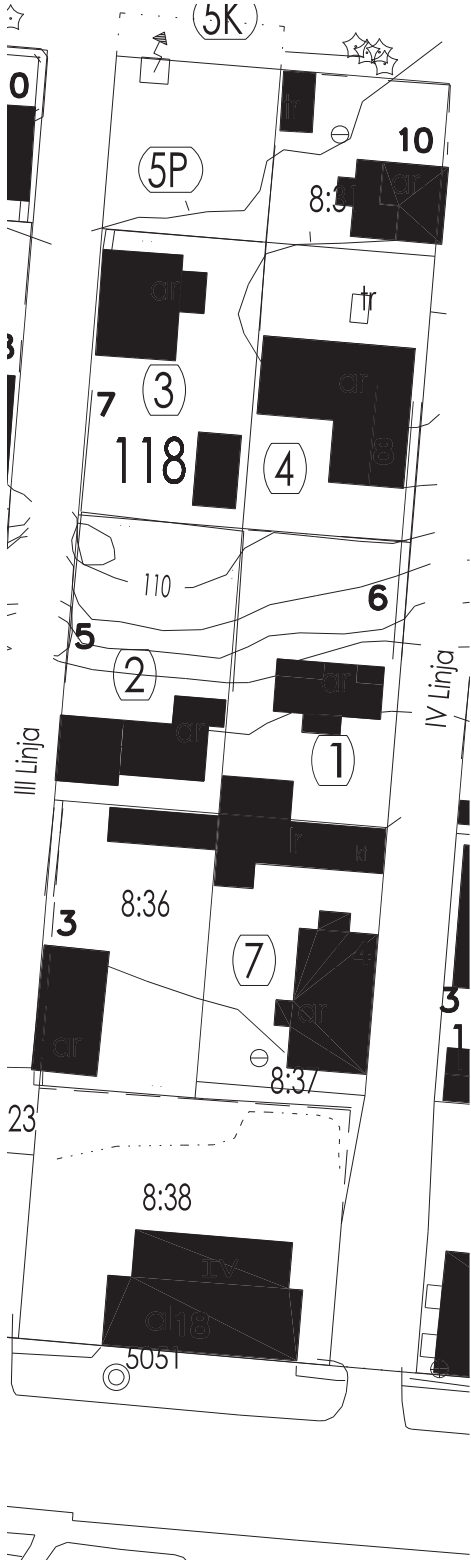
Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Asuinrakennuksen vanha pääosa vastaa mittakaavaltaan alueen alkuperäistä rakennuskantaa.

Talousrakennus

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1950-l. loppu. Korjausv.: -. Rungon muoto: L. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: harja.

KORTTELI 118

Osoite: **Hämeentie 18**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-38**

Inventoitu:

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. ja 4. linjan välissä. Pohjoispuolella tonttia rajaa kaksi asuintonttia, eteläpuolella Hämeentie.

Historia: Tontti ei ollut rakennettu vielä 1800-luvun lopulla, eikä tontilla liene ollut rakennuskantaa ennen neljä kerroksisen asuinkerrostalon rakentamista 1960-luvun alussa. Rakennuksessa on Hämeentien puolella maantasokerroksessa liiketiloja.

Lupahistoria: 15.9.1961 As.Oy Forssan Hämeenportti asuinkerrostalon /liikerakennuksen piirustukset. 18.6.1962 As Oy Forssan Hämeenpirtti asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennus edustaa 1960-luvun alun kasvupyrkimyksiä kaupungin kaavoituksessa. Vuoden 1978 kaavassa tontti oli konkreettisesti erotettu kadulla Kalliomäen alueesta.

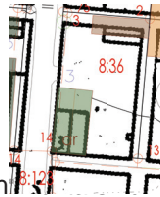
Suojelu: Ei suojelua

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **III LINJA nro 3**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-36**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on tonttien viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan varrella linjan suuntaisesti, aivan tontin lounaiskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla ja asuinrakennusta on jatkettu 1/3 hirsisenä 1920-luvun puoliväliin mennessä. Työtiloja sisältäneen rakennuksen yläkerrassa on ollut tulipalo 1950-luvulla, jolloin sitä on muutettu. Alkuperäiset ruutujaolliset ikkunat on tällöin vaihdettu. 1970-luvulla asuinrakennukseen on sijoitettu sauna- ja pesutilat.

Lupahistoria: 3.5.1954 Akke Lehtonen asuin- ja työhuonerakennuksen muutospiirustukset. 23.11.1954 Akke Lehtonen rakennuksen muutospiirustukset. 18.6.1973 Pentti Loistinen asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Rakennusten sijoittelu noudattaa v. 1978 kaavan periaatteita.

Suojelu: Asuinrakennus on alueen tärkeintä luokkaa 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus, myöhemmin työtiloja. Rak.1920-l. Korjausvuodet: 1950-l. ja 1970-l.. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Sokkeli: betoni, osin kivi. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja katujulkisivussa ikkunoiden alapuoli on pystypanelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosik. 1960-l. Korjausvuosik.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 4. Sokkeli: betoni. Runko: betoni /tiili. Julkisivumateriaali: tiili / sementtikuitulevy. Katemateriaali: bitumihoopa. Katto: pulpetti.

Se kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten sen mukaisesti linjaa. Samalla rakennus muodostaa historiallista katutilaa vastapäätä olevan rakennuksen kanssa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Korjausvuodet: 1920-l. ja 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystyauoiditus peiterimoilla. Katemateriaali: huopa. Katto: pulpetti.

Osoite: III LINJA nro 5

Kiinteistötunnus: 61-5-118-02

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennuksen vanha osa on linjan varrella linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa. Lisäosa autotalleineen sijaitsee vanhan osan pihanpuoleisella sivulla. Tontti on puoliksi rinnettä.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tämä tontti ja sen itäpuoleinen tontti eivät olleet vielä erotetut, vaan niiden kohdalla oli yksi iso tontti. Tontit näkyvät erotettuina ensimmäisen kerran Forssan asemakaavamittauksen 1936-43 kartoissa. Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa on "pala" tuota alkuperäistä rakennusta tai sitten se on rakennettu 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu, ensin purkamalla sen pohj. päädyistä osa 1950-luvun alussa, ja sitten laajentamalla sitä matalalla lisäsiivellä 1960-luvun lopulla. Tontilla sijainnut erillinen vuokra-asuintalo purettiin myös 1950-luvun alussa.

Lupahistoria: 15.9.1951 Akseli Loistinen asuinrakennuksen muutospirustukset. 4.6.1968 Arvi ja Pirkko Louhelo asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Rakennus sijoittuu kokonaisuutena poikittain tontille, mikä on vahvistettu rakennusosalana v. 1978 kaavassa.

Suojelu: Asuinrakennuksen kadunvarren suuntaiseen osaan alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Pihapiiri on arvotettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuukien jakautuminen tontilla, tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (pintamateriaalit).

Kirjalliset lähteet: Rontismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 7

Kiinteistötunnus: 61-5-118-03

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on eteläiseltä ja itäiseltä sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pohjoispuoleltaan tontti rajautuu puistotonttiin. Tontin asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin luoteisnurkassa, talousrakennus on tontin kaakkoisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla ja 1920-luvun puoleenväliin tullessa tontin rakennuskanta oli säilynyt samankaltaisena. Tontin asuinrakennus on alkuperäistä rakennuskantaa, talousrakennus on rakennettu 1990-luvulla. Asuinrakennukseen on sijoitettu 1980-luvulla

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1920-l. Korjausvuodet: 1950-l. ja laajennus 1960-l.. Rungon muoto: porrastettu suorakaide. Kerrosluku: 1+ ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne ja hirsi. Julkisivumateriaali: 1.krs pääosin vaakapaneli. Ikkunoiden alapuolinen seinän osa ja päätykolmio on pystypaneelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Luokitus koskee rakennuksen korkeaa kadun varteen sijoituvaa osaa.

Kuva luoteesta käsin.

sauna- ja pesutilat, lisätty sisäpuolista eristystä ja rakennettu uusi kuisti. Vesikatto ja julkisivuja on myös uudistettu. Aiemmin ulkoverhouksessa oli 2x leveämmät nurkkalaudat ja ikkunoiden pystyielilaudat. Vielä 1930 -luvulla ikkunat ovat olleet ns. ruutuikkunoita. Rakennuksessa aiemmin toimineen jalkinekorjaamon huonetilat otettiin myös asuin-käyttöön.

Lupahistoria: 25.4.1947 Albert Manner talousrakennuksen piirustukset. 18.6.1962 Albert Manner talousrakennuksen piirustukset. 8.1.1985 Veikko ja Liisa Manner asuinrakennuksen muutospiirustukset. 5.5.1995 Veikko ja Liisa Manner talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennusten sijoittelu tontilla noudattaa v. 1978 kaavan periaatteita. Kaavan sallima rakennusoikeus (155m²) on ylittynyt n. 20 m²:llä, jos ullakkokerros on otettu asuinkäyttöön koko pituudeltaan.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Nimi: 0118 -puisto

Kiinteistötunnus: 61-5-9903-0

Inventoitu:

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu kahdelta muulta sivultaan asuintontteihin. Tontti on nurmikenttää, jolla kasvaa mm. pari isoa koivua. Mäkikadun varrella on pieni muuntajarakennus.

Historia: Tontti näkyy rakennettuna jo vuoden 1896 kartassa, mutta kaikki rakennukset on myöhemmin purettu. Tontti on nykyisin puistotontti.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978.

Nimi: IV linja nro 10

Kiinteistötunnus: 61-408-8-31

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pieni asuinrakennus on linjan suuntaisesti ja sen varrella tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus on tontin luoteisnurkassa. Tontille tullaan sisään Mäkikadulta.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Nykyisen asuinrakennuksen ydin saattaa olla tuolta ajalta. 1920-luvun puoleenväliin tullessa tontin rakennuskanta oli kasvanut. Suurin osa tontin muista talousrakennuksista on purettu Mäkikadun tieltä. Myös nykyinen talousrakennus on vanhaa rakennuskantaa. Se näkyy Forssan asema-

26

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus ja suutarin työtilat. Rak.1920-l. Korjausvuodet: 1980-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1+ ullakko, Sokkeli: betoni. Runko: hirsi (pääosin) ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: 1.krs vaakapaneli ja päätykolmio pystypaneli. Katemateriaali profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan rajaten sille ominaisesti linjaa. Tontinkäyttö noudattaa alueelle perinteistä ratkaisua ja asuinrakennus on hyvä esimerkki alkuperäisestä kookkaammasta rakennuksesta alueella.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1990-l. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Kuva on otettu 3. linjan suunnassa etelään

Tontti oikealla katsottuna Mäkikadun ja III linjan risteyksestä

kaavamittauksen 1936-43 kartoissa.

Lupahistoria: 28.4.1937 A. Karlsson talousrakennuksen muutospiirustukset. H. Sarkkisen rakennuslupa 061-2007-15 asuinrakennuksen laajennukselle v. 2007.

Kaava: Rakennusta on laajennettu v. 1978 kaavan mukaisesti.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosik.: 1930-l. loppu. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: harja.

Osoite: **IV LINJA nro 8**

Kiinteistötunnus: **61-5-118-04**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Rakennuksen L-muotoisen massan toinen sivu on linjan suuntainen, toinen jakaa tontin kahtia. Näin rakennuksen pohjoispuolelle jää talouspiha, eteläpuolelle oleskelupiha. Rakennukseen käydään sisään linjan puolella olevasta pääovesta.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tontilla on nykyiseen katu-koordinaatistoon nähden vinoittain oleva L-muotoinen rakennus. Paikka on siis ilmeisesti ollut rakennettu jo ennen linjojen vetämistä. Tämä L-muotoinen rakennus purettiin nykyisen 1960-luvun loppupuolella rakennetun, niin ikään L-muotoisen asuinrakennuksen tieltä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet. Asuinrakennus näyttää nykyisessä asussaan harjakattoisena 1990-luvun puutalolta. Ulkoverhous on ylä- ja alaosalta pystypaneelia, ikkunoiden välissä olevat vyöhykkeet ovat vaakapaneelia. **Muutokset:** Asuinrakennukselle haettiin tilapäinen rakennuslupa 1967 ja pohjapiirrosten osalta hieman muutetuin piirustuksin varsinainen rakennuslupa 1972. Niiden mukaan rakennettiin ensimmäinen tasakattoinen rakennus alueella. Vuonna 1997 haettiin lupa tasakaton muuttamiseksi harjakatoksi. Samalla uusittiin ulkoverhous. Alkuperäinen verhous oli pysty lomalauta.

Lupahistoria: 21.3.1967 Sirkka Rokkanen asuinrakennuksen piirustukset (tilapäiset). 7.5.1968 Sirkka Rokkanen aidan piirustukset. 5.9.1972 Sirkka Rokkanen asuinrakennuksen piirustukset. 5.6.1997 Risto Rokkanen Tasakaton muuttaminen harjakatoksi.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvistaa rakennuksen sijainnin.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Alkup.rak. ehkä 1800-l. lopulla. Korjausvuodet: 1937 ja "laajennus" v. 2007. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1+ ullakko, Sokkeli: betoni /harkko. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: 1.krs pääosin vaakapaneli ja päätykolmio pystypaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennusta on laajennettu runkosyvyvyyttä kasvattaen ja vanha räystäskorkeus säilyttäen. Pihalla on vanha kaivo.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v.1967-72. Korjausvuodet: 1997. Signeeraus ja vuosiluku: Unto Laukkanen. Rungon muoto: Vinkkeli (L). Kerrosluku: 1. Ullakko: ei. Kellarikerros: on osalla rakennusta. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: ikkunoiden korkuinen vyöhyke on vaakasuuntaista paneelia ja sen ylä- sekä alapuoli pystypaneelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Sisäänkäyntipuoli v. 2016

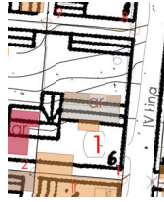

Kuva 1970-l. Etualalla IV linja nro 6 ja taustalla nro 8.

Osoite: **IV LINJA nro 6**

Kiinteistötunnus: **61-5-118-01**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjaan nähden poikittain keskellä tonttia, talousrakennus aivan tontin lounaisnurkassa. Talousrakennus on rakennettu vasten etelän puolella olevan tontin talousrakennusta. Kyseessä on rinnetontti, jolloin rakentaminen tontin poikkisuuntaan on luontevaa.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tämä tontti ja sen länsipuolella oleva tontti eivät olleet vielä erotetut, vaan niiden kohdalla oli yksi iso tontti. Tontit näkyvät erotettuina ensimmäisen kerran Forssan asemakaavamittauksen 1936-43 kartoissa. Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli jokseenkin samanlainen. Nykyinen asuinrakennus saattaa olla jääne noilta ajoilta olevasta rakennuksesta. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu mm. vaihtamalla rakennuksen sisäänkäynti pohjoisesta etelän puolelle. Talousrakennus on rakennettu 1980-luvulla. Rakennukset ovat käyneet läpi useita korjausvaiheita.

Lupahistoria: 5 /1939 Väinö Linde, piharakennuksen (puretti) suunnitelmat (Joose Palmen). Huom. terveydenhoitolahtakunta oli puuttunut asuinrakennuksen kuntoon. 29.4.1957 Matti Suonpää asuinrakennuksen ja talousrakennuksen muutospiirustukset, 3.8.1976 Armas Ihalainen asuinrakennuksen muutospiirustukset, 6.4.1982 Taimi Haataja, asuinrakennuksen laajennuspiirustukset ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Tontilla on vuoden 1978 asemakaavan mukaan rakennusoikeutta käyttämättä.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Pihapiiri on arvotettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuuksien jakautuminen tontilla, tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (pintamateriaalit, tontin rajausta kasvillisuudella).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1920-l. Korjausvuodet: 1940-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylautoitus peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

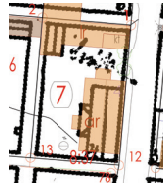
Asuinrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus vastaa mittakaavaltaan varhaisinta kerrostumaa. Osa rakennuksesta kuuluu todennäköisesti palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosik.: 1950-l. loppu. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: pulttikatto.

Osoite: **IV LINJA nro 4**

Kiinteistötunnus: **61-5-118-07**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella. Etelässä tontti rajautuu kerrostalotonttiin, pohjoisessa ja lännessä pientalotontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu linjan suuntaisesti, linjan varteen. Talousrakennus on sijoitettu kiinni tontin pohjoisrajaan. Tontille saavutaan asuinrakennuksen ja talousrakennuksen välistä. Asuinrakennus ja talousrakennus rajaavat pihan puolelle oleskelupihan. Pihalla on vanha kaivo.

Historia: Tontilla on rakennuksia jo vuoden 1896 kartassa. Asuinrakennuksen paikalla on ollut pinta-alaltaan vastaavan kokoinen rakennus. Nykyinen asuinrakennus ja talousrakennus rakennettiin 1980-luvun puolivälissä. Paria vuotta myöhemmin talousrakennusta laajennettiin. Talousrakennuksessa on keittiö- ja tarjoilutilat ja siinä on alkuvuosina toiminut kahvila-, leipomo- ja pitopalveluun erikoistunut liikeyritys? Talousrakennus on pohjoispuoleltaan rakennettu yhteen naapurin talousrakennuksen kanssa.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on tyypillinen 1980-luvun talo. Ulkovaoraus on ala- ja yläosaltaan pystypaneelia, keskellä on räystääsiittymä -korkeuteen ulottuva vaakapaneelivyöhyke. Listoituksessa on käytetty tummaa korostusväriä, jonka alkuperänä voi nähdä pappilarakennusten värityksen. Ikkunat ovat pääosin kuusiruutuiset.

Rakennus nro 2: Uudisrakennus. Pulpettikatolla on historiallinen yhteys tietyn aikakauden (1930-luku) talousrakennuksiin alueella. Muutoin rakennus on alueen alkuperiselle ilmeelle vieras.

Muutokset: Asuinrakennus rakennettiin 1980-luvun puolivälissä. Rakennusta ei ole muutettu. Piharakennusta on jatkettu v. 1986.

Lupahistoria: 9.2.1984 Antti ja Eriika Salonen, asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset. 18.4.1986 Salonen Antti ja Eriika piharakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Rakennusten sijoittelu noudattelee v. 1978 asemakaavan periaatteita. Talousrakennuksen kerrosala ylittää ko. kaavassa määritellyn rakennusoikeuden.

Suojelu: Molemmat ovat uudisrakennuksia, ei suojelua.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: Asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1980-l. puoliväli. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystysuuntaiset paneelivyöhykkeet. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.1980-l. puoliväli. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

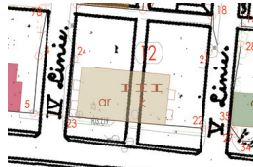
KORTTELI 119

Osoite: **Hämeentie 20 / IV linja**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-12**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. ja 5. linjan välissä Hämeentien varressa. Pohjoispuoleltaan tontti rajautuu puoliksi autokotoksia sisältävään ja puoliksi asuintalon käsittävään tonttiin.

Historia: Tontti ei ollut rakennettu 1800-luvun lopulla, eikä siinä ollut rakennuksia vielä 1920-luvun puoleenväliin tultaessakaan. Nykyinen, 1938 valmistunut ja kaksikerroksisena alunperin suunniteltu, asuinkerrostalo lieneekin ensimmäinen rakennus tontilla. 1950-luvulla rakennuksen 1. kerroksessa ja kellarissa toimi Forssan kauppalan poliisilaitos. Käynti oli pihan puolelta. Perustettu 19.5.1998 As oy Forssan Pollari.

Lupahistoria: 24.4.1937 Ilmari Huokuna (kaksikerroksisen) asuinrakennuksen piirustukset. 20.2.1950 Rakennushallitus (nyt kolmikerroksisen) asuinrakennuksen muutospiirustukset (muutokset poliisilaitoksen tiloiksi). 14.11.1957 Mäntynen ja Heinonen erillisen autotallirakennuksen piirustukset. 13.7.1995 Forssan kaupunki,

Kaava: Rakennus täyttää kohdaltaan v. 1978 asemakaavaan kirjatut periaatteet.

Suojelu: Kulttuurihistoriallisesti merkittävä luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

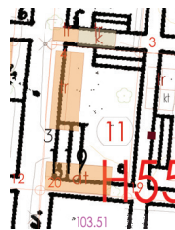

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrak., osaksi poliisilaitos. Rak.vuosik. 1930-l. Korjausvuosik.: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 3. Sokkeli: betoni. Runko: tiili. Julkisivumateriaali: rappaus. Katemateriaali: bitumihuopa. Katto: pulpetti.

Osoite: **IV linja nro 3**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-11**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on eteläsvultaan asuinkerrostalotontin ja pohjois- ja itäsvultaan viereisten asuintonttien rajaama.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli entisestään kasvanut. Vanha rakennuskanta on kuitenkin purettu ja tontille on 1990-luvun lopulla rakennettu kaksi useamman autotallin sisältävää rakennusta.

Lupahistoria: 21.5.1999 Reino Tuomola talousrakennusten piirustukset (autotallit).

Kaava: täyttää v. 1996 asemakaavanmuutoksen periaatteet (tontti varattu paikoitukselle).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

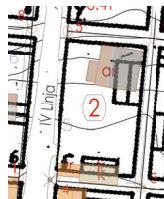
Rakennus nro 1 ja 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: autotalli. Rak.1999. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: **IV linja nro 5**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-02**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on keskellä tonttia tontin pohjoisosassa, talousrakennus aivan tontin etelärajalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta on mahdollisesti säilynyt samana. Nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa saattaa olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien aikana laajennettu ainakin 1940-luvun puolenvälin jälkeen. Alkujaan rapattu talousrakennus on rakennettu 1930-luvulla. Siihen rakennettiin sauna- ja pesutilat 1960-luvun lopulla. 1990-luvun lopulla talousrakennuksen linjan puoleiseen päähän on rakennettu autotalli, joka on saman arkkitehdin suunnittelema kuin talousrakennuksen muutos.

Lupahistoria: 21.4.1930 Tuomola, talousrakennuksen piirustukset: kivirakenteinen. 28.4.1937 E.V. Laiho, talousrakennuksen piirustukset: edellisen suunnitelman kaltainen, mutta sisälsi saunatilat. (15.4.1941 E.V. Laiho asuinrakennuksen laajennuspiirustukset: päädyn jatko, ei toteutettu). 30.4.1945 E.V. Laiho asuinrakennuksen laajennuspiirustukset: rakennuksen levennys sisäänkäynnin suuntaan ja ullakon korotus. 6.5.1969 E.V. Laiho talousrakennuksen muutospiirustukset: saunatilojen uusiminen, 18.6.1997 Aulis ja Riitta Kemppi, talousrakennuksen muutospiirustukset: autokatoksen lisäys.

Kaava: ulkomitoiltaan ja sijoitukseltaan asuinrakennus täyttää v. 1978 asemakaavan periaatteet.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

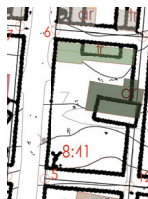
Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosik. 1930-l. Korjausvuodet: 1969 ja 1997. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: tiili ja rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakalauta ja vaakarima. Katemateriaali: huopa. Katto: pulpetti.

Osoite: **IV linja nro 7**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-41**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Linjaan nähden poikittainen asuinrakennus on sijoittunut vinosti tontin keskiosaan, pääty on tontin itärajan päällä. Talousrakennus on aivan tontin pohjoisrajalla. Rakennus on kalliolla.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak./ korj. 1920-l. Korjausvuodet: 1940-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne/ osin hirs. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Tontinkäyttö eroaa tässä alueelle perinteisestä ratkaisusta, johtuen rinnetontista. Asuinrakennus on hyvä esimerkki alkuperäisen pienehkön rakennuksen laajentamisesta useampi-ohuoneiseksi ja myös harjan korotuksesta ullakon hyödyntämiseksi.

Historia: Tontti näkyy rakennettuna jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus on tuolta ajalta, ja koska rakennus on hieman vinossa ja sijoittuu tontin rajan päälle, se saattaa olla jopa ajalta ennen linjojen rakentamista. Nykyinen talousrakennus on rakennettu ilmeisesti 1900-luvun alussa, ainakin 1920-luvun puoliväliin mennessä.

Muutokset: Jo 1800-luvun loppupuolen kartassa näkyy talousrakennus asuinrakennuksen pohjoispuolella. 1926-28 kartassa talousrakennus näkyy nykyisen muotoisena. Ilmeisesti alkuperäinen talousrakennus on purettu, ja uusi rakennettu vähän isompana samalle paikalle. Rakennuksen kadun puoleiseen päätyosa on tehty levennettynä. Ehkä 1960-luvulla talli pienehkölle autolle. Koko rakennuksen katteeksi on vaihdettu aaltopelti.

Rakennus nro 2, talousrakennus. Tunnuksiirteet:

Talousrakennuksen ulkoverhous on osin lomalaudoitusta, osin pystylaudoitus peiterimoilla. Ikkunat ovat kuusi- ja yhdeksänruutuiset. Pihan puolella on useita ovia.

Lupahistoria: Rakennuksista ei ole lupa-aineistoa.

Kaava: asuinrakennus sijoittuu poikittain katuun nähden ja on pieneltä osin itäisen tontin puolella. Muutoin se täyttää kohdaltaan v. 1978 asemakaavaan kirjatut periaatteet. Tontilla on rakennusoikeutta käyttämättä.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s, talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

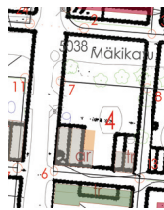
Pihapiiri on arvotettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuoksien jakautuminen tontilla, tontin rajautuminen kasvillisuudella ympäristöönsä). Pihapiirissä on alueelle tyyppisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (pintamateriaalit ja rakenteet).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Osoite: **IV linja nro 9**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-4**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pieni asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa. Sisäänkäynti on tontille 4. linjalta, asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Pihalla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli vain hivenen muuttunut. Asuinrakennus saattaa olla alkuperäistä rakennuskantaa. Alun perin keittiön ja huoneen rakennusta on vuosien aikana laajennettu ensin kuistilla 1950-luvulla ja sitten koko pitkän sivun matkalta 1980-luvun lopulla. Tonttia on pienennetty Mäkikadun rakentamisen yhteydessä.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. lopulla. Korjausvuodet: pieniä muutoksia 1920-l. eteenpäin. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harjakatto.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeimpään luokkaan 2: rak/s. Tontinkäyttö eroaa tässä alueelle perinteisestä ratkaisusta, johtuen rinnetontista. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan. Se on hyvä esimerkki alkuperäisen pienehkön rakennuksen toteutuksesta alueella.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Korjausvuodet: 1920-l. ja 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja. Talousrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Se on esimerkki tontin rajalle (= entisen palokujan varteen) rakennetusta kapeasta talousrakennuksesta.

Lupahistoria: 20.5.1955 F.W. Siren: asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 5.9.1989 Aimo ja Vieno Perälä: asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: rakennus täyttää kohdaltaan v. 1978 asemakaavaan kirjatut periaatteet. Tontilla on rakennusoikeutta käytettävää.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

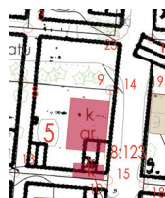
Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1950- ja -80-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1+ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus on mittakaavaltaan varhaisinta kerrostumaa. Pääosa rakennuksesta kuuluu todennäköisesti palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan.

Osoite: **V linja nro 10**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-5**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan ja Mäkikadun risteyksessä. Länsi- ja eteläpuoleltaan tontti rajautuu asuintontteihin. Sisääntulo tontille on linjan varteen sijoitettujen asuinrakennuksen ja autokatoksen välistä. Tontin länsipuoli on jätetty talouspihaksi. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on tuon talouspihan puolelta. Nykyinen asuinrakennus on ulkomitoiltaan pieni ja kellarikerros on puoleksi maan alla. Se sijoitettu linjan varteen juuri samalla tavalla kuin alueen vanhat puurakennuksetkin, näin rakennus ei riko alueen katutilallista rakennetta.

Historia: Vuoden 1896 kartassa silloinen pieni asuinrakennus sijaitsee tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus tätä vastapäätä lounaisnurkassa, molemmat linjan suuntaisesti. Nämä rakennukset purettiin 1970-luvun alkupuolella, jolloin nykyinen asuinrakennus ja autokatos rakennettiin.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on varsin tyypillinen 1970-luvun tiilitalo. Rakennuksessa on talouspihalle viettävä loiva pulpettikatto, joka on kolmelta sivulta naamioitu tasakatoksi. Ulkovooraus on 1/2- kiven tiilestä. Ikkunoissa on ritilälliset tuuletusluukut.

Muutokset: Rakennuksen ja autokatoksen pulpettikatot on 2010 -l. korjauksessa tehty jyrkemmiksi ja samalla on lisätty eristystä.

Lupahistoria: 18.5.1972 Risto Jokinen asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: rakennus täyttää ulkomitoiltaan ja sijoitukseltaan v. 1978 asemakaavan periaatteet.

Suojelu: ei suojelua.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. v. 1800-l. loppu. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vanha lomalaudoitus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus on mittakaavaltaan varhaisinta kerrostumaa.

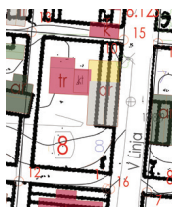

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1970. Arkkit. Jorma Lahti. Korjausvuodet: 2010-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: bitumikermi. Katto: pulpetti.

Osoite: **V linja nro 8**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-8**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennuksen vanhin osa on linjan varrella korkean kalliroleikkauksen päällä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta tontin nykyinen rakennuskanta on ehkä nuorempaa. Asuinrakennus on rakennettu ilmeisesti 1920-luvun puolenvälin jälkeen, ellei sen vanhin osa ole fragmentti paikalla olleesta pitkästä rakennuksesta. Asuinrakennusta on laajennettu tasakattoisella lisäsiivellä ja lisätty autokatos 1970-luvulla. Vuonna 2005 asuinrakennusta on jatkettu harjan suunnassa ja muutettu julkisivuja.

Lupahistoria: 5.6.1973 Eino ja Terttu Lahti: asuinrakennuksen laajennusosan piirustukset, 7.10.1975 Eino ja Terttu Lahti: autokatos. 14.3.2005 Arne Lauren: laajennus ja julkisivun muutos.

Kaava: v. 1978 asemakaava vahvistaa rakennuksen sijoittelun.

Suojelu: Asuinrakennuksen vanhin osa alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Pihapiiri on arvoitettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuuksien jakautuminen tontilla, tontin rajautuminen kasvillisuudella ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (pintamateriaalit, rakenteet).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. lopulla /1920-l. Korjausvuodet: 1970-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: lo-malauta ja pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

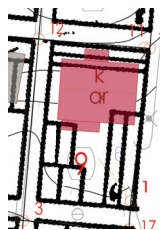
Asuinrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen vanhin osa on sijoitettu kadun suuntaisena kalliokumpareen päälle.

Osoite: **V linja nro 6**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-9**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjaan nähden poikittain tontin pohjoislaidalla. Pihalla on (ollut) vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa osa tontin rakennuksista oli purettu. Nykyinen tiilinen asuinrakennus rakennettiin 1970-luvun puolivälin jälkeen.

Lupahistoria: 21.3.1955 Toivo Mäkilä asuinrakennuksen laajennuspiirustukset 22.6.1976 Erkki Pääkkönen asuinra-

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v.1976. Korjausvuodet: 2010-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Kellarikerros: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

kennuksen piirustukset

Kaava: v. 1978 asemakaavassa todettiin rakennuksen sijoittelu ja kerrosluku.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **V linja nro 4**

Kiinteistötunnus: **61-5-119-10**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja rajautuu länsi- ja pohjoispuoleltaan viereisiin asuintontteihin, eteläpuoleltaan kerrostalotonttiin. Talousrakennus on linjan suuntaisesti lähes tontin luoteisnurkassa. Pihapiirissä on useita omenapuita ja on ollut vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Asuinrakennus näkyy vielä 1978 kaavassa, mutta on tuhoutunut sen jälkeen tulipalossa. Tontilla oli v. 2005 jäljellä vanha talousrakennus, joka näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 Kalliomäen kartassa.

Rakennus nro 2, asuinrakennus. Tunnuspiirteet: v. 2009 valmistunut asuinrakennus on 1,5 -kerroksinen vaakapanelilla verhoitu puutalo. Todennäköisesti valmistalosta sovitettu rakennus on kiinni kadunpuoleisessa tontinrajassa. Rakennuksessa on avokuistit.

Rakennus nro 3, Talousrakennus. Tunnuspiirteet:

v. 2009 on valmistunut uusi 1 -kerroksinen talousrakennus (nro 3) vanhan puretun (nro 1) tilalle. Se on harjakattoinen ja suorakaiteen muotoinen. Osa siitä toimii autokatoksena. Ulkoasu noudattelee asuinrakennusta.

Muutokset: Tontilla näkyy talousrakennus jo 1886 kartassa, mutta se on purettu ennen seuraavan rakentamista, joka näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 Kalliomäen kartassa. Rakennusta oli muutettu 1940-luvulla ja kyseinen rakennus on purettu 2007.

Lupahistoria: 12.12.1947 J.E. Sulonen talousrakennuksen muutospiirustukset. 13.6.2008 Andersson Susanna ja Leikkilä Hannu: uusi asuinrakennus ja talousrakennus.

Kaava: Tontti on rakennettu v.1978 asemakaavaa noudatellen.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 2009. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosik.: 2000-l. loppu. Korjausv.: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

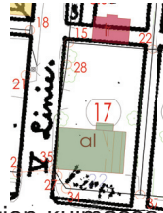

Tontilla 1970-luvulla ollut talo.

KORTTELI 120

Osoite: **Hämeentie nro 26** / V linja nro 1
Kiinteistötunnus: **61-5-120-17**
Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan ja Hämeentien kummassa. Asuin- ja liikerakennus on osa Hämeentien liikerakennusten ketjua. Pohjois- ja itäsivultaan tontti rajautuu viereisiin asuintontteihin.

Historia: Tontti ei ollut rakennettu vielä 1800-luvun lopulla, mutta 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli jo olemassa. Tontin alkuaan hieman jugendvaikutteinen asuinrakennus muutettiin 1950-luvun lopulla osittain liikerakennukseksi. Tällöin avattiin sisäänkäynti Hämeentieltä ja osa ikkunoista muutettiin näyteikkunoiksi. Alkuperäisissä ikkunoissa oli erityinen ruutujako. 1960-luvun alun myymälätilojen laajenuksessa loputkin Hämeentien ikkunoista muutettiin näyteikkunoiksi. Nykyään jugendvaikutteet ovat näkyvissä vain vesikaton muotoilussa. Rakennus on verhottu mineriiitilevyillä. Rakennuksessa toimii nykyisin (v. 2016) vanhan tavaran myyntiliike.

Lupahistoria: 25.11.1958 Kiint. Oy Forssan Hämeentie asuinrakennuksen muutospiirustukset. 24.4.1961 Forssan Autopirtti asuin/liikerakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaavan mukaisesti alakerrassa on liiketiloja ja yläkerta saa käyttää asumiseen.

Suojelu: Alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Se edustaa Hämeentien varren varhaisempia isoja asuinrakennuksia, joihin sijoitettiin myöhemmin liiketiloja. Kyseiset (nykyisin) liikerakennukset muodostavat julkisen kaupunkitalojen (suoja)vyöhykkeen asuinalueelle.

Osoite: **V linja nro 3**

Kiinteistötunnus: **61-5-120-9**
Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on ajan (v. 1944) kaavan mukaisesti tontin keskiosassa. Sisäänkäynti rakennukseen on eteläpäädyistä. Asuinrakennuksen eteläpuolella on talousrakennus. Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen väliin ja rakennuksen ympäri jää hiekoitetut alueet. Pihalla on vanha kai-vo.

Historia: Tontilla jo 1800-luvun lopulla ollut rakennuskanta on purettu. Nykyinen asuinrakennus on 1950-luvulta. Tontille tulevasta rakennuksesta haettiin lupa kahteen kertaan. Jälkimmäisissä ja toteutetuissa piirustuksissa kellarialue ja ullakotiloja oli karsittu ja kuistin paikkaa korjailtu. Nykyinen talousrakennus on 1960-luvulta ja se sisältää saunan, joka oli asuinrakennuksessa vielä sen ensimmäi-

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: liike ja asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1920 -l. Korjausvuodet: 1950- ja 60 -l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Ullakko: asuintiloja. Sokkeli: graniitti. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: kuitusementtilevy. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja / mansardi.

sessä piirustusversiossa. Kyseinen versio oli selkeästi tilavampi korkeussuunnassa (ullakko ja kellari). Tuon version ulkoverhoukseksi oli ajateltu pystylaudoitus peiterimoilla.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on varsin tyypillinen jälleenrakennuskauden talo. Ulkoverhous on vaakapaneelia ja ikkunoissa on vaakasuuntainen korostus. Rakennus on säilynyt harvinaisen alkuperäisenä.

Muutokset: Rakennus on rakennettu 1950-luvun lopulla rankorakenteisena ja purueristeisenä eikä sitä myöhemmin ole juurikaan muuteltu. Ehkä katemateriaali on kuitenkin vaihdettu.

Lupahistoria: 19.1.1953 Pentti Mutala asuinrakennuksen piirustukset (ei toteutettu). 4.5.1959 Pentti Mutala asuinrakennuksen piirustukset. Uudemmissa korjauksista ei ole lupatietoja.

Kaava: Tontin rakentaminen noudattaa v. 1944 asemakaavaa. Vuoden 1978 kaavassa rakennukselle on määritetty laajennusalue.

Suojelu: Asuinrakennus on alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **V linja nro 5**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-52**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on tontin lounaiskulmassa linjan suuntaisesti, talousrakennus koilliskulman tietämällä, niin ikään linjan suuntaisesti. Tontin muu osa on nurmikkoa istutuksineen ja puineen.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli säilynyt jokseenkin ennallaan. Nykyinen asuinrakennus on todennäköisesti osa alkuperäisestä rakennuskannasta. on mahdollista, että alunperin pitkää ja matalaa rakennusta on korotettu yläkerran huoneita käsittäväksi. Mutta viimeistään 1950-luvun alussa rakennuksen ullakkoa on purettu tulipalon jäljiltä ja rakennettu matalalla ullakolla. Ikkunat ovat vaihdettu kuusiruutuisista modernimpiin. Rakennus ei ilmeisesti ole ympärivuotisessa käytössä.

Lupahistoria: 11.9.1939 Tuire Nyberg asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (huomattava korotus ja pidennys). 17.3.1950 Tuire Nybergin perikunta asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen pituus- ja leveysuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Pihapiiri on arvoitettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan (esim. omenapuiden) osuuksien jakautuminen tontilla, rakennusten ryhmittely, tontin rajautuminen kasvillisuudella ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1950 -l. Korjausvuodet: - . Rungon muoto: neliö. Kerrosluuku: 1 1/2. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuisti: umpikuisti. Asuinrakennus on alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä 1940-luvun pientaloa alueella. Ikkunoiden detaljit ovat ajalleen tyypillisiä.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: sauna/talousrakennus. Alkup. käyttö: sama. Rak.1960-l. Korjausvuodet: - . Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluuku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. Korjausvuodet: 1930-l. loppu ja 1950-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluuku: 1. Ullakko: kylmä. Sokkeli: kivet. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystypeiterimoitus kovalevyn päällä/ Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka: 2 rak/s. Rakennus vastaa mittakaavaltaan varhaisinta kerrostumaa. Osa rakennuksesta kuuluu todennäköisesti palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan.

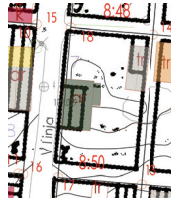
alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (pintamateriaalit, rakenteet).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **V linja nro 7**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-50**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella yhdessä Kalliomäen korkeimmista kohdista. Kolmelta muulta sivultaan tontti rajautuu asuintontteihin. Tontin kohdalla jouduttu louhimaan kalliota, kun 5. linjaa on tehty. Asuinrakennus onkin näin jäänyt korkean kallioleikkauksen päälle, useita metrejä tien tason yläpuolelle. Myös piha on kallion laella, asuinrakennuksen ja talousrakennuksen välisellä tasanteella.

Historia: Tontin rakennukset esiintyvät jo vuoden 1896 kartassa, ja ainakin tontin asuinrakennus on rakennettu ennen tuota vuotta. Saattaa olla, että alkuperäinen talousrakennus on purettu jossakin vaiheessa, ja sitten rakennettu uusi samoille sijoille. Tontilla on toiminut suutari.

Rakennus nro 1: Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Tyhjiillään olevalla asuinrakennuksella on linjan puolella huomattavan korkea, kiveä ja betonia oleva sokkeli. Ikkunat ovat pitkällä sivulla kuusiruutuiset, päädyissä yhdeksänruutuiset. Ulkoverhouksena on vaakapaneeli leveillä nurkkalautoilla. Kattoa kannattavat hirret, kuten kurkihirsi, ovat pyöreää hirttä, ja ne näkyvät ulkona räystäään alla.

Asuinrakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu linjojen vetämisen jälkeen korkean kallion päälle. Vuoden 1896 kartan perusteella voisi olettaa, että se on rakennettu vuosien 1880-1895 välisenä aikana, mihin rakennuksen ulkonäkökin viittaa. Muutokset ovat olleet kattomateriaalin ja julkisivuverhouksen vaihtoa lukuun ottamatta vähäisiä. Rakennus on nykyään tyhjiillään. Helmikuun alussa 2004 rakennuksessa oli pieni tulipalo, jossa sisätilat vaurioituivat jonkin verran.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Tunnuspiirteet: Talousrakennuksen punamullatuissa julkisivuissa on sekä pystyrima-, loma- että vaakalautoitusta. Ikkunat ovat vaakasuuntaiset.

Talousrakennuksen historia ja muutokset: Tontilla on talousrakennus jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen talousrakennus on samoilla sijoilla kuin alkuperäinen talousrakennus, mutta ei ole varmaa, että kyseessä on sama rakennus. Saattaa olla, että alkuperäinen talousrakennus on purettu jossakin vaiheessa tai sitä on korjattu vaiheittain. Vesikatto on huonossa kunnossa v. 2016.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen pituus ja leveys suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Pihapiiri on arvoitettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan (pihan ja puutarhan osuukien jakautuminen tontilla, rakennusten ryhmittely,

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus /tyhjiillään. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. Korjausvuodet: mahdollisesti 1930-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli. Katemateriaali: pieniaaltonen profiilipelti. Katto: harja

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan. Se on hyvä esimerkki alkuperäisestä pienehköistä rakennuksesta alueella (hankalalle tontille).

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1930-l.? Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystylauta. Katemateriaali: huopa /päre. Katto: harja. Talousrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

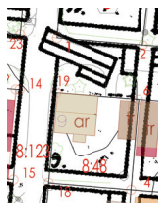
tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan). Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä perinteisiä kasveja sekä alkuperäisiä yksityiskohtia (pintamateriaalit, tontin rajausta, rakenteet) ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Osoite: **V linja nro 9**

Kiinteistötunnus: **61-408-8-48**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan ja Mäkikadun kulmassa. Asuinrakennus on sijoitettu Mäkikadun varteeseen vuoden 1925 asemakaavan mukaisesti. Kahdelta muulta sivultaan tontti rajautuu viereisiin asuintontteihin. Talousrakennus on linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa. Tontille tullaan sisään 5. linjalta. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on etelän puolella. Pihalla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli vain hiveneren muuttunut. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1930-luvun alkupuolella, talousrakennus 1950-luvun puolessavälissä. Tontilla alun perin olleet rakennukset on purettu. Rakennukseen on ilmeisesti vaihdettu 1950-60-luvulla leveämmät ikkunat. Myös kuistin detaljit ovat pelkistetyimmät kuin v. 1934 piirustuksissa.

Lupahistoria: 30.1.1934 Viljanen asuinrakennuksen piirustukset. 18.4.1955 Tuomo Viljanen talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v.1978 asemakaava antaa mahdollisuuden jatkaa asuinrakennusta pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kaupalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1930-l.? Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: huopa. Katto: harja.

Osoite: **VI linja nro 10**

Kiinteistötunnus: **61-5-120-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pitkä asuinrakennus on niin ikään katujen kulmassa, linjan suuntaisesti. Talousrakennus on asuinrakennuksen suuntainen ja sijaitsee tätä vastapäätä. Asuinrakennuksen pohjoispääty tulee tontin rajan ylitse (n. 1,5 m), vaikka sitä lyhennettiin jo v. 1953 noin 3,2 m. Ilmeisesti tuolloin vaihdettiin rakennuksen ikkunat modernimmeiksi.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1930-l. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: lammasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: aalto-profiilinen sementtikuitulevy. Katto: harja. Kuisti: avokuisti. Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus edustaa uudempaa kerrostalua alueen rakentamisessa, joka tässä tapauksessa liittyy B. Jungin v. 1927 kaavaan ja seuranneeseen Mäkikadun avaamiseen.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli säilynyt suhteellisen muuttumattomana. Nykyinen asuinrakennus on alkuperäistä rakennuskantaa, talousrakennus rakennettiin 1950-luvun alussa. Usean asunnon sisältämää asuinrakennusta on vuosien aikana jonkin verran muutettu.

Lupahistoria: 19.1.1953 Martti Salmio asuinrakennuksen muutospirustukset. 16.3.1953 Martti Salmio talousrakennuksen piirustukset. 15.3.1954 Martti Salmio asuinrakennuksen muutospirustukset. 17.5.1966 Erkki ja Kirsti Alén asuinrakennuksen muutospirustukset (hylätty). 16.5.1967 Erkki ja Kirsti Alén talousrakennuksen muutospirustukset (sauna).

Kaava: v. 1978 asemakaavassa asuinrakennuksen alalle on osoitettu 120 m² rakennusoikeus. Nykyisellään rakennus ylittää sen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. Korj. 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: matala aaltokuvioitu profiilpelti. Katto: harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus on esimerkki vanhasta useamman asunnon käsittävistä "rivitalomaisesta" rakennuksesta alueella.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: huopa. Katto: harja.

Osoite: VI linja nro 8

Kiinteistötunnus: **61-5-120-6**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus linjan suuntaisesti luoteisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli lisääntynyt pienellä talousrakennuksella. Asuinrakennus on todennäköisesti alkuperäistä rakennuskantaa, tosin sen julkisivuverhous ja ikkunat on uusittu 1980-luvulla. Nykyinen talousrakennus on rakennettu 1990-luvun alkupuolella. Vanha talousrakennus on purettu samalta paikalta.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet:

Rakennus asettu luontevasti loivasti laskevan kadun suuntaisesti. Sisäänkäynti on avo- ja umpikuistin kautta pohjoispäädyssä. Rakennus on lämmöneristyksen lisäämisen myötä verhottu vaakapanelilla, paitsi päätykolmiot ovat pystypanelia. Räystäät ovat koteloitu. Lähtökohtaisesti vanha rakennus on säilynyt, mutta sen julkisivu on muuttunut 1980-luvun korjauksissa. Rakennuksen julkisivujen vanhat pystyjakolistat ovat jätetty pois. Ikkunakehykset ja puitteet

1970 -l. tilanne

ovat 80 -luvulle ominaisesti tummanruskeat. Ikkunalistoitus on myös uuden mallinen. Sitävastoin konesaumattu peltikatto on vanhan mallinen.

Lupahistoria: Asuinrakennus: 19.3.1985 Kari Savolainen ja Mirja Makara asuinrakennuksen muutospirustukset.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Tunnuspiirteet: Talousrakennuksen alaosa on vaakapaneelia, pääty pystypaneelia. Ikkunoiden jaotus on tehty ulkopuolisilla ristikoilla. Tumma peltinen katto on hallitseva elementti julkisivuissa. Räystäät on koteloitu. Rakennuksen kaakkoiskulmassa on lasitettu veranta, jolta käydään sisään rakennukseen.

Muutokset: Nykyinen talousrakennus on rakennettu 1990-luvun alkupuolella.

Lupahistoria: 1.11.1963 Tauno Mäkilä talousrakennuksen muutospirustukset (purettu), 11.6.1992 Tapio ja Eija Makara talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituus- ja leveys suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VI linja nro 6

Kiinteistötunnus: 61-5-120-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on tontin kakkoisosassa ja kiinni katulinjassa. Talousrakennus on tontin luoteisnurkassa. Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen välissä on ajoväylä autotaliin. Sisäänkäynti tontille on asuinrakennuksen pohjoispuolelta ja itse asuinrakennukseen lännestä, pihan puolelta. Tonttia rajaa kadusta metallirakenteinen aita. Pihalla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800 -luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta lienee säilynyt jokseenkin samanlaisena. Asuinrakennus voi olla pääosaltaan alkuperäistä rakennuskantaa. Vielä piirustuksissa (14.5.1952) rakennus oli korkeampi ja selvästi jyrkempi kattokulmaltaan. Asuinrakennuksen ikkunoita (alunperin kuusiruutuiset) ja ulkoverhousta on vuosien aikana uusittu. Rakennusta ja myös talousrakennusta on peruskorjattu v. 2008.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet:

Rakennus sijoittuu loivasti laskevan kadun suuntaisesti. Sisäänkäynti on sisäpihan puolelta. Lähtökohtaisesti vanha rakennus on säilynyt, mutta sen julkisivut ovat muuttuneet v. 2005 jälkeisissä korjauksissa (jolloin laajennus 16 m²). Rakennuksen vanhan osan julkisivuihin on lämmöneristyksen lisäämisen yhteydessä luotu uudella ulkoverhouksella kolme vaakalistoilla jaettua panelikenttää, jossa keskimäinen on vaakasuuntainen, ylä- ja alaosa

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800 -l. Korj. 1980 -l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja. Kuisti: yhdistetty avo- ja umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: Talousrakennus Rno: Alkup. käyttö: Talousrakennus. Rak. 1990. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: Suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: Harkko, rapattu. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Vaakalauta, osin pystylauta. Katemateriaali: Profiliipelti. Katto: Harja. Kuistin muoto: sisäänvedetty veranta.

Rakennus (taustalla) 1970-luvulla.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. lopulla (vanha osa) Korjausvuodet: 1952, 2004 ja 2008. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankorakenne. Julkisivumateriaali: paneli. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

Asuin- ja talousrakennus kuuluvat alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennusten massat ovat säilyttäneet alueelle tyypillisen mittakaavan ja niiden sijoittelu noudattaa perinteitä.

pystysuuntaiset.

Ikkunat ovat lisälämmöneristyksen jälkeen syvennyksissä. Räystäät ovat koteloitu. Vanhasta listoitustavasta on jäänyt nurkkalaudat. Ikkunalistoitus on myös uuden mallinen.

Lupahistoria: 21.4.1948 Eino Vahteristo talousrakennuksen muutospiirustukset, 15.5.1952 Eino Vahteristo asuinrakennuksen muutospiirustukset, 16.8.1954 Eino Vahteristo talousrakennuksen muutospiirustukset, v. 2008 Matti Räisänen, rakennuslupa asuinrakennuksen laajennukselle.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Tunnuspiirteet: talousrakennus on korjattu noin v. 2008. Se on verhottu vaakapaneelilla. Ikkunat on vaihdettu. Vesikatto on vanhan mallinen kattohuovalla päällystetty aumakatto.

Kaava: v. 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa pituus- ja leveys suunnassa.

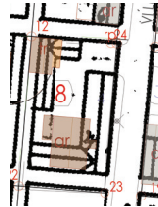
Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VI linja nro 4

Kiinteistötunnus: 61-5-120-8

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on lähempänä tontin eteläreunaa, keskellä tonttia, ajan (1940-l.) kaavan mukaisesti. Talousrakennus on aivan tontin luoteisnurkassa. Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen välissä on hiekkapiha. Sisäänkäynti tontille on asuinrakennuksen pohjoispuolelta samoin kuin kellarissa olevaan autotalliin (luiska). Asuinrakennukseen on sisäänkäynti lännestä pihan puolelta. Tonttia rajaa kadusta metallinen aita.

Historia: Tontilla 1800-luvun lopulla ollut rakennuskanta on purettu. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1940-luvun lopulla, jolloin rakennuksessa on ollut kampaamo. Vuonna 1953 talon kellarin tehtiin autotalli ja sen vaatima ramppi. Nykyinen talousrakennus on rakennettu 1950-luvun puolivälissä ja sitä on laajennettu autotallitiloilla 1980-luvulla, jolloin talousrakennuksessa olleet sauna ja pesutilat poistettiin. Vuonna 1960 haettiin lupaa erilliselle tilapäiselle autotallirakennukselle. Toteutuksesta ei tietoa.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on ns. jälleenrakennuskauden talo. Ulkoverhouksena on pystylaudoitus peiterimoilla ja uusituissa ikkunoissa oli jo alunperin ollut vaakakorostus listoituksella. Räystäät ovat myöhemmässä vaiheessa koteloitu ja muotoiltu. Linjan puolella ollut sisäänkäynti portaineen on poistettu.

Rakennus on rakennettu ilmeisesti 1948, ja se on eräänlainen siirtymäkauden tuote. Rakennuslupakuvissa talo on vielä 1920-30 - lukujen henkinen (mm. leveät pystyvuorilaudat). Rakennuksen nykyinen ulkoasu on kuitenkin jälleenrakennuskauden taloille ominainen, lukuun ottamatta väriä.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1920-l. Korj.: 2000-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaak- ja pystylauda. Katemateriaali: huopa. Katto: auma. Talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Rakennuksessa on toiminut kauppa 1970-luvulla.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: liike/asuinrakennus. Rak. 1940-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimalla. Katemateriaali: aaltoprofiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Kuistin katto: pulpetti.

Lupahistoria: 2.4.1948 Kalervo Lehtovirta asuinrakennuksen piirustukset (puutteelliset), 2.9.1953 Kalervo Lehtovirta asuinrakennuksen muutospiirustukset (autotalli kellariin), 13.1.1955 Kalervo Lehtovirta hakemus sauna- ja varastorakennukselle (tilapäinen: ei kaavan osoittamalle paikalle), 24.11.1960 Kalervo Lehtovirta hakemus tilapäiselle autotallirakennukselle, 4.10.1983 Kalervo Lehtovirta lupa muutokselle sauna- ja varastorakennuksesta kaksi autotallia käsittävä rakennus.

Kaava: v. 1978 asemakaavassa mahdollisuus laajentaa asuinrakennusta harjan suunnassa.

Suojelu: ei

Kirjalliset Lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VI linja nro 2**

Kiinteistötunnus: **61-5-120-16**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee Hämeentien ja 6. linjan risteyksessä ja on pohjoispuolelta asuintontin rajaama sekä kahdelta sivuiltaan liikerakennusten rajaama. Asuinrakennus on poikittain linjaan nähden. Tontilla ei ole talusrakennusta.

Historia: Tontilla ei esiinny rakennuksia vielä 1896 kartassa. Asuinrakennus on rakennettu ilmeisesti vuosisadan alkupuolella, sillä hirrestä löytyy vuosiluku 1903. Asuinrakennus on mitä ilmeisimmin toiminut aina asuinrakennuksena, vaikka onkin vilkkaalla paikalla Hämeentien varrella.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Rakennuksessa on Hämeentien puolella keskeisesti poikkipääty ja rakennuksen ikkunat ovat uusrenessanssille tyypillisesti T-malliset. Päädyssä olevat symmetriset siviikkunat noudattavat yläosastaan katon kaltevuutta. Siviikkunoihin liittyy piiloon maalatut L-muotoiset vuori-laudoituksen jatkeet. Päädyn T-mallisen ikkunan keskikohdalta lähtee valkoinen lista alas asti. Rakennus on verhottu vaakapaneelilla paitsi poikkipäädyn yläkolmio, joka on pystypanelia. Rakennuksessa on pihan puolella upea kuisti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1903 ja se on toiminut kaiken aikaa asuinrakennuksena. Rakennuksen katto on jossain vaiheessa muutettu peltikatoksi. Lupa-aineistoa ei ole.

Lupahistoria: 24.4.2012 Elina Merilä Talusrakennus, 12.4. E. Merilä Talusrakennuksen mitat muutettuina.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti rakennuksen laajentamisen keskustan puol. tontille.

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Suulliset lähteet: Eira Merilä, Kalliomäki.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak. 1980-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: lomalaudoitus. Katemateriaali: aal-toprofiilipelti. Katto: harja.

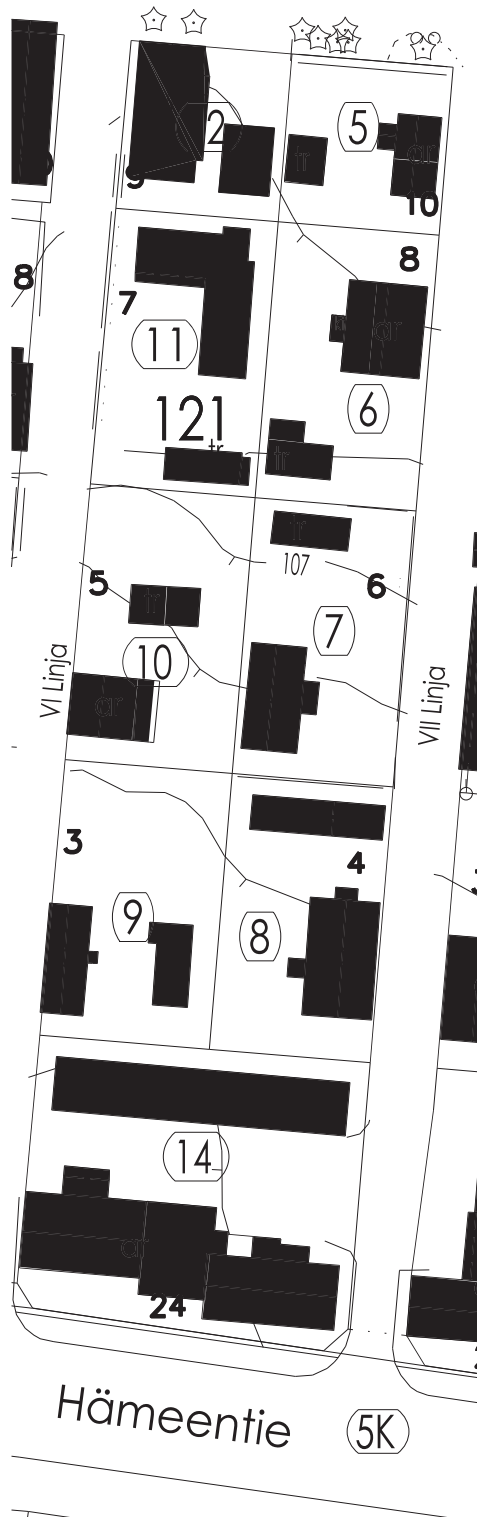

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. n. 1903. Korjausvuodet:?. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Ullakko: on Sokkeli: lohkokivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli, Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Kuistin katto: pulpetti.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeimpään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa laadukasta 1900-luvun alun rakentamista alueella ja on säilynyt harvinaisen hyvin. Kuisti on alkuperäinen ja tontilla on säilynyt vanha kaivo. Rakennus muodostaa Kalliomäen alueen kaupunkikuvallista "julkisivua".

(vrt. kohde: **61-408-8-21**, Hämeentie 14)

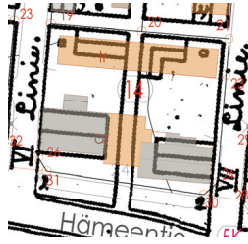
KORTTELI 121

Osoite: Hämeentie 24 / VI linja nro 1

Kiinteistötunnus: 61-5-121-14

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Hämeentien varressa 6. ja 7. linjan välissä. Pohjoisessa tontti rajautuu asuintontteihin. Rakennukset ovat aikoinaan avautuneet pihan puolelle, mutta nyt Hämeentielle avautuvan liikerakennuksen ja varastokatoksen väliin jäävä takapiha on asfaltoitu ja palvelee LVI-liikkeen tarpeita.

Historia: Kun Kalliomäki jaettiin linjoihin, muodostui nykyisen tontin alue kahdesta erillisestä tontista, joilla kummallakin oli oma asuin/liikerakennuksensa. Nämä asuinrakennukset oli luultavasti rakennettu heti linjojen perustamisen jälkeen, sillä ne näkyvät jo vuoden 1896 kartassa. Vanhoista rakennuksista 7. linjan puoleinen on toiminut muutettuna Osuusliike Tammen liikerakennuksena (sekatarvakauppa) jo 30-luvulla. 6. linjan puoleisessa on ollut 80-luvulla LVI-liike, joka vuonna 1987 yhdisti ko. vanhat rakennukset uudisosalla. Tontilla olleet talousrakennukset on purettu, viimeiset niistä oli rakennettu vuonna 1960. Nykyinen v. 1987 rakennettu talousrakennus on varasto liikkeen tuotteille. Tontit ovat erillisiä vielä vuoden 1978 kaavassa, joten ne ovat yhdistetty vasta tuon ajankohdan jälkeen.

Rakennus nro 1 (a). Liike- ja asuinrakennus. Tunnuspiirteet: 6. linjan puoleinen vanha osa (tässä: "1a") seisoo lohkokivisen sokkelin päällä, joka on nyt verhottu kiviaines-levyllä. Liitososassa on betonisoskeli. Ulkoverhous on nyt kokonaan vaakapaneelia (yhtenäinen liitososan kanssa). 6. linjan puoleinen päätykolmio oli vielä v. 2008 verhottu pystyrimalaudalla ja pystylaudoituksen alareunassa oli vaakalistaan kytkeytyvä sahalaitakoristelu (ks. alempi kuva). Ikkunat ovat T-malliset ja niiden yläpuolen listoitus on muutettu yksinkertaisemmaksi.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu todennäköisesti ennen vuotta 1896, ja se on ilmeisesti aluksi toiminut usean asunnon asuinrakennuksena, sillä vanhassa kuistissa on kolme erillistä sisäänkäyntiä. 80-luvun puolivälissä rakennus on muutettu, niin sisätiloiltaan kuin Hämeentien puoleiselta julkisivultaankin, LVI-liikkeelle sopivaksi. Vuonna 1987 rakennus liitettiin uudisosalla 7. linjan puoleisen tontin liikerakennukseen (tässä: "1b"), jonka kanssa se muodostaa nyt yhden rakennuskokonaisuuden. Kiinteistötietojen mukaan rakennuksissa on yhteensä kaksi n. 35 m² asuinhuoneistoa.

Lupahistoria: 30.5.1964 Talousrakennukseen muutos: 3 autotallia. 6.3.1984 LVI-kulma Hacklin liikerakennuksen sisätilojen ja julkisivun muutospiirustukset, 5.5.1987 LVI-kulma Hacklin liikerakennuksen laajennuspiirustukset.

Rakennus nro 1 (b). Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: 7. linjan puoleinen vanha osassa ("1b") on lohkokivinen sokkeli, joka on nyt verhottu kiviaines-levyllä. Rakennuksen julkisivuverhous on nyt samanlaista vaakapaneelia kuin 6.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: liike/asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1896. Korjausvuodet: Rungon muoto: kolmiosainen suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: lohkokivi (peitetty kiviaines-levyllä) Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: kone-saumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Kuistin katto: auma.

Rakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennuksella on (alunp. asuinrakennus) myös pitkä historia liikerakennuksena, joka liittyy luontevasti Kalliomäen alueeseen. Rakennukset muodostavat Kalliomäen alueen "julkisivun". Lisäksi rakennus luo Hämeentien varren historiallista kaupunkimaisen puurakentamisen identiteettiä.

Rakennus nro 1(a), vuonna 2016.

Sama rakennus v. 2008.

Rakennus nro 1 (b)

linjan puoleisessa rakennuksessa. Ennen v. 2008 korjausta ulkoseinän vaakapaneli oli ”vanhanaikaisen leveää” (n. 20 cm) päätykolmioiden silloista pystylaudoitusta lukuun ottamatta. Pystylaudoituksen alareuna oli muotoiltu sahalaitakuviin. Hämeentien puolella on nykyään liitos-osan kaltaiset näyteikkunat.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on mitä todennäköisimmin rakennettu ennen vuotta 1896, ja siinä on ainakin jo 30-luvun lopulla toiminut Osuusliike Tammen myymälä. Tällöin rakennuksen sisätiloja ja julkisivuja on muuteltu kaupan tarpeita vastaaviksi. 80-luvun lopulla rakennusta on laajennettu ja se on liitetty yhteen viereisen tontin LVI-rakennuksen kanssa. Rakennuksessa on tuoloin toiminut myös R-kioski.

Lupahistoria: 1933 rakennuksen liike/asuintilojen muutospirustukset, 15.3.1939 Osuusliike Tammi liikerakennuksen myymälätilojen ja julkisivun muutospirustukset, 9.7.1947 Osuusliike Tammi rakennuksen ullakkotilojen muutos, 7.11.1960 Kirsti Larpin Haettu lupaa tilap. autovajalle. 5.5.1960 Os.liike Tammi Talousrakennus. 5.5.1987. LVI-kulma Hacklin liikerakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti yhteensä 500 km²:n rakennuksen kaksikerroksisena yhdistetyille tonteille.

Suojelu: 6. linjan puoleiseen liike-/asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. 7. linjan puoleiseen rakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Osoite: **VI Linja nro 3**

Kiinteistötunnus: **61-5-121-9**

Inventoitu: **1**

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus asuinrakennusta vastapäätä tontin itälaidalla.

Historia: 1800-luvun lopulla tontilla oli yksi rakennus. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontille oli rakennettu toinenkin rakennus, samalla kun ensimmäinen oli joko korvattu isommalla tai laajennettu. Nykyinen asuinrakennus saattaa olla rakennettu ennen 1800-luvun loppua, nykyinen talousrakennus on 1950-luvun alkupuolelta. Asuinrakennuksen julkisivuverhous (pystylaudoitus peiterimoilla) on vaihdettu ja ikkunat uusittu alkuperäisen kokoisina.

Lupahistoria: 16.2.1953 Martta Nyborg talousrakennuksen piirustukset. 18.9.1984 Veikko ja Sinikka Sjöblom asuinrakennuksen muutospirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen pituus- ja leveys suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

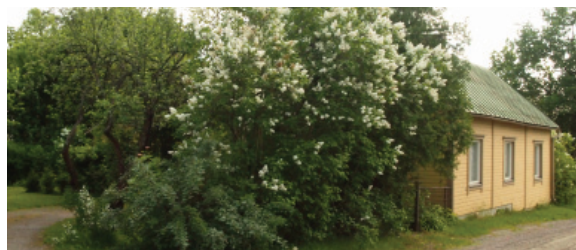

Rakennus (1b) pihan puoli. Rakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennuksella on pitkä historia liikerakennuksena, joka liittyy Kalliomäen alueeseen. Lisäksi rakennus on olennainen osa Hämeentien varren historiallista identiteettiä.

Rakennus nro 2 (varasto) yltää lähes linjalta toiselle.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: varasto. Rak. 1987. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluokka: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranakarakenne. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: aaltopöytäpelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. (pääosa) 1800 -l. lopulla. Korjausvuodet: 1984. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluokka: 1. Ullakko: on. Sokkeli: lohkokivi Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot lomalaudoitusta. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti. Kuistin katto: pulpetti. Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus vastaa mitatakaavaltaan varhaisinta kerrostumaa. Osa rakennuksesta kuuluu todennäköisesti palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan.

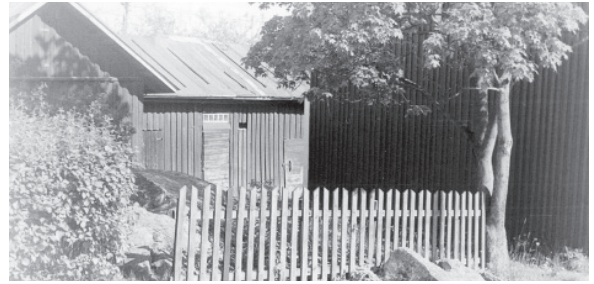
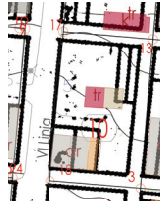

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VI Linja nro 5

Kiinteistötunnus: 61-5-121-10

Inventoitu: 2

Vanha ulkorakennus 1970-luvulla.

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurrkassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden jokseenkin keskellä tonttia. Tontin sisäänkäynti on asuinrakennuksen pohjoispuolelta, mistä saavutaan asuinrakennuksen ja talousrakennuksen väliin jäävälle hiekoitetulle pihalle. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on nykyisin ainoastaan pihan puolelta. Tontin itä- ja länsirajalla on puuaita. Tontin pohjoisosassa on rakentamaton.

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla ja onkin mahdollista, että tontilla oleva asuinrakennus on tuolta ajalta. Rakennusta on julkisivuiltaan ja sisätiloiltaan muutettu useaan otteeseen, ensimmäisen kerran virallisesti 1930-luvun lopulla, jolloin rakennus oli Forssan Seudun Osuusmeijerin myymälänä. 1980-luvulla asuinrakennusta on laajennettu ja se on viimeistään tuolloin muutettu täysin asuinkäyttöön. Talousrakennuksen vanhin osa on rakennettu 1931, ja sitä on laajennettu 1966 sauna- ja pesutiloilla, jolloin myös rakennuksen kattomuoto vaihdettiin aumakatosta harjakatoksi.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksessa on leveät vuorilaudoitukset nurkissa. Ne ovat maalatut tummanruskeaksi samoin kuin kuusi-ruutuiset ikkunat ulkoa päin sekä ikkunoiden vuorilaudat. Ikkunat ovat uusitut, mutta siten, että ne vastaavat ruutujaoltaan alkuperäisiä. Seinien ulkoverhous on pystyrimalaudoitusta. Kattokulma on jyrkkä, räystäät lyhyet.

Muutokset: Rakennus saattaa olla alunperin 1800-luvun puolelta, mutta se on nyt ulkoasultaan 1930-luvun lopun asussa. Tuolloin julkisivuverhous uusittiin kautaltaan ja jo aiempi betonilattia oikaistiin ja sisätiloja (erill. asuinhuone, keittiö ja myymälätila) kunnostettiin. Piirustusten mukaan myymälän iso ikkuna ja ulko-ovi uusittiin. Ullakkohuone otettiin asuinkäyttöön 1950-luvulla, koska tarvittiin henkilökunnalle asuintilaa. Tällöin myös rakennuksen pihanpuolelle rakennettiin lämmin kuisti sekä sieltä uusi porras ullakolle. Rakennus muuttui liikerakennuksesta asuinrakennukseksi viimeistään 1980-luvulla, kun rakennuksen sisätiloja uusittiin (mm. WC). Lämmöneristystä lisättiin sisäpuolelle ullakkoa myöten ja sinne sijoitettiin yksi huone lisää. Sauna- ja pesutilat rakennettiin kuistiosaan jatkamalla sitä koko rakennuksen levyiseksi. Tässä vaiheessa, ellei jo aikaisemmin, kadun puoleiset näyteikkunat ja myymälän sisäänkäynnit rakennettiin umpeen.

Lupahistoria: 22.3.1938 Forssan Seudun Osuusmeijeri: liikerakennuksen sisätilojen ja julkisivujen muutospirustukset, 16.10.1950 Forssan Seudun Osuusmeijeri: liikeraken-

Rakennus luoteesta

Rakennus lounaasta v. 2005.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: liike/asuinrakennus. Rak. 1896. Korjausvuodet: v. 1938, 1950 ja 1984. Signeerannut v.1938: Joose Palmén. Rungon muoto: suorakaide, alkujaan neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: rimalauta. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus vastaa pohja-alaltaan paikalla 1800-l. lopulla sijainnutta rakennusta. Rakennuksen sijainti tontilla vastaa vallinnutta periaatetta. Rakennusta on laajennettu esimerkillisesti. Rakennuksen nurkkalaudoitusta on säilynyt 1920-30-lukujen asussa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Korjausv. 1966. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

nuksen sisätilojen muutospiirustukset (ullakkohuoneet) ja kuistin piirustukset, 3.6.1986 Marja-Leena Vuorinen: asuinrakennuksen muutospiirustukset ja kuistin laajennuspiirustukset (saunatilat).

Kaava: Rakennus sijoittuu v. 1978 asemakaavan suosittamalle alueelle.

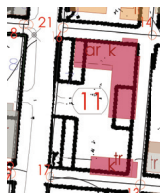
Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Osoite: VI Linja nro 7

Kiinteistötunnus: **61-5-121-11**

Inventoitu: **1**

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. L-mallinen asuinrakennus on tontin koillisnurkassa, autovaja on tontin kaakkoisnurkassa. Rakennuksen eteen jää puuaidalla kadusta rajattu puutarhamainen piha.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli hivenen muuttunut, mutta linjan varrella olleet kaksi rakennusta olivat kuitenkin säilyneet ilmeisesti samoina. Nykyinen tasakattoinen ja tiiliverhottu asuinrakennus on rakennettu 1970-luvun alkupuolella, samoin autovaja. Vanhat rakennukset on purettu.

Lupahistoria: 7.5.1962 Kalle Alén talousrakennuksen piirustukset. 6.11.1973 Risto Hurme asuinrakennuksen ja autovajan piirustukset.

Kaava: Rakennusten sijainti on vahvistettu v. 1978 asemakaavassa.

Suojelu: ei ole

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VI Linja nro 9

Kiinteistötunnus: **61-5-121-12**

Inventoitu: **2**

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan ja Mäkikadun risteyksessä. Etelä- ja itäpuolella tontti rajautuu asuintontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu linjan suuntaisesti linjan varteen. Talousrakennus on tontin kaakkoiskulmassa. Asuinrakennus ja talousrakennus rajaavat hyvin pienen etupihan Mäkikadun puolelle.

Historia: Tontilla on rakennuksia jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus ja talousrakennus ovat 2000-luvun alusta. Vanhat rakennukset on purettu. Tonttia on pienennetty Mäkikadun rakentamisen yhteydessä.

Tontti 1970-luvulla

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1970-l. Rungon muoto: L. Kerrosluku: 1. Sokkeli: Betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: huopa. Katto: tasakatto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 2000. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: alaosa vaakapaneli ja yläosassa jakolis-talla erotettuna pystypaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Lupahistoria: Purettu asuinrakennus: 19.6.1961 Eeva Järveläinen Asuinrakennuksen laajennus

Rakennus nro 1. Asuinrakennus Tunnuspiirteet:
Asuinrakennus on aikakaudelleen tyypillinen puutalo (ns. valmistalo). Ulkoverhous on välipohjan korkeuteen vaakapaneelia, siitä ylöspäin pystypaneelia. Rakennuksessa on koristelutoitettut ikkunat. Rakennuksen kerrosala ylittää tontille sallitun kerrosalan. Rakennuksen sokkelilinja (=lattiataso) on ympäröivien rakennusten sokkelilinjaa korkeammalla. Rakennus on kooltaan suurempi kuin alueen muut rakennukset ja istuu huonosti pienelle tontille sekä ympäristöönsä. Tontilla ei ole yhtään puuta tai pensasta.

Historia: Rakennukselle on haettu luvat 2001. Rakennusta ei ole muutettu.

Lupahistoria: 17.4.2001 Matti ja Paula Lehtonen, Asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennuksen kerrosala muodostuu vastoin v. 1978 asemakaavan periaatetta. Yläkerrassa voi olla asuinkäytössä vain n. 18 ke-m². Rakennus ylittää sivusuunnassa rakennusalan.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VII Linja nro 10

Kiinteistötunnus: 61-5-121-5

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella. Talousrakennus on asuinrakennusta vastapäätä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta lienee säilynyt samana. Asuinrakennuksen vanhin osa saattaa olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Rakennusta on laajennettu ja muutettu 30-luvulla. Rakennuksen ulkoasu on vuosien saatossa muuttunut piirustusten asusta. Tonttia on pienennetty Mäkikadun rakentamisen yhteydessä.

Lupahistoria: 20.4.1937 S.Skyttä asuinrakennuksen laajennus/muutospiirustukset. V. 2006 haettu toimenpidelupa.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen Mäkikadun suuntaan.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Talousrakennus on luokkaa 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: Asuinrakennus. Alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak. 1800-l. Korjausvuodet: 1937 ja 2006. Rungon muoto: Suorakaide. Kerrosluke: 1. Sokkeli: Betoni /kivet. Runko: Lamasalvos Julkisivumateriaali: Vaakalauta. Katemateriaali: aaltoprofiilipelti. Katto: Harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan. Se on kooltaan

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 2000. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty- ja vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Tontilla aiemmin ollut pieni asuinrakennus.

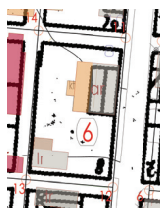
Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

ajalleen tyypillinen ja sijoittuu kadun varteen.

Osoite: VII Linja nro 8

Kiinteistötunnus: 61-5-121-6

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan varrella, talousrakennus on tontin lounaisnurkassa.

Historia: Tontilla oli asuinrakennus linjan varrella jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin lounaisnurkkaan oli rakennettu nyt paljon uusittu talousrakennus. Asuinrakennuksen vanha osa saattaa olla tontin alkuperäinen rakennus, tosin rakennusta on huomattavasti laajennettu leveys suunnassa ja korotettu 1980-luvun lopulla. Rakennuksesta oli jo jokseenkin vastaavat laajennussuunnitelmat jo v. 1947, mutta niitä ei tod. näköisesti toteutettu. Ullakkotilat otettiin käyttöön v. 2003.

Lupahistoria: 12.12.1947 J. Alinen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 27.8.1953 Alfred Nylund Talousrakennuksen laajennuspiirustukset, 3.3.1987 Hilikka ja Reino Sorri asuinrakennuksen laajennuspiirustukset. 10.1.2003 Jari Kauppi Ullakkotilojen käyttöönotto sisäportaalla.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti laajennuksen

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinän keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

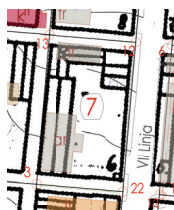

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l.(ydinosa?). Korjausvuodet: 1947, 1983 ja 2003. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: Betoni. Runko: hirsi ja rankarak. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja.

Osoite: VII Linja nro 6

Kiinteistötunnus: 61-5-121-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti syvällä tontin lounaisnurkassa. Talousrakennus on tontin pohjoisrajalla.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tontilla näkyy pitkä rakennus nykyisen asuinrakennuksen kohdalla. Nykyinen asuinrakennus on ilmeisesti osa tuosta samasta rakennuksesta. Tontin rakennuskanta on vuosien saatossa vaihdellut jonkin verran. Asuinrakennusta on muutettu muutamaan otteeseen, on rakennettu pesutiloja sisätiloihin ja huoneita ullakolle. Julkisivuja on uusittu v. 1990 muutosten yhteydessä. Talousrakennus on rakennettu uudestaan ilmeisesti vanhoille perustuksille 1990-luvun lopulla.

Lupahistoria: 2.8.1966 Heikki Rantala: talousrakennuksen muutospirustukset, 5.7.1988 Helena Myyryläinen, Kalle Kärki: asuinrakennuksen muutospirustukset, 20.11.1990 Merja Himanen asuinrakennuksen muutospirustukset, 5.9.1997 Merja Himanen: talousrakennuksen rakentaminen vanhoille perustuksille.

Kaava: v. 1978 asemakaavassa asuinrakennuksen paikaksi nähtiin kadunvarsi.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1997. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: VII Linja nro 4

Kiinteistötunnus: 61-5-121-8

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan varrella, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoisrajalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Vanhat rakennukset on purettu. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun alkupuolelta, samoin kuin tontin talousrakennuskin.

Lupahistoria: 4.10.1983 Raili Laitinen, Pertti Kannisto talousrakennuksen piirustukset, 17.4.1984 Raili Laitinen, Pertti Kannisto asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Asuinrakennus sijoittuu kaavan määrittämälle (vanhan rakennuksen) paikalle.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1980-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. mahd.1800-l. Korjausvuodet: 1988 ja 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Sokkeli: Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus on olennaiselta osaltaan alkuperäinen ja on rakennettu poikkeuksellisesti kiinni tontin sisärajaan. Rakennus myös on mittasuhteiltaan alkuperäinen.

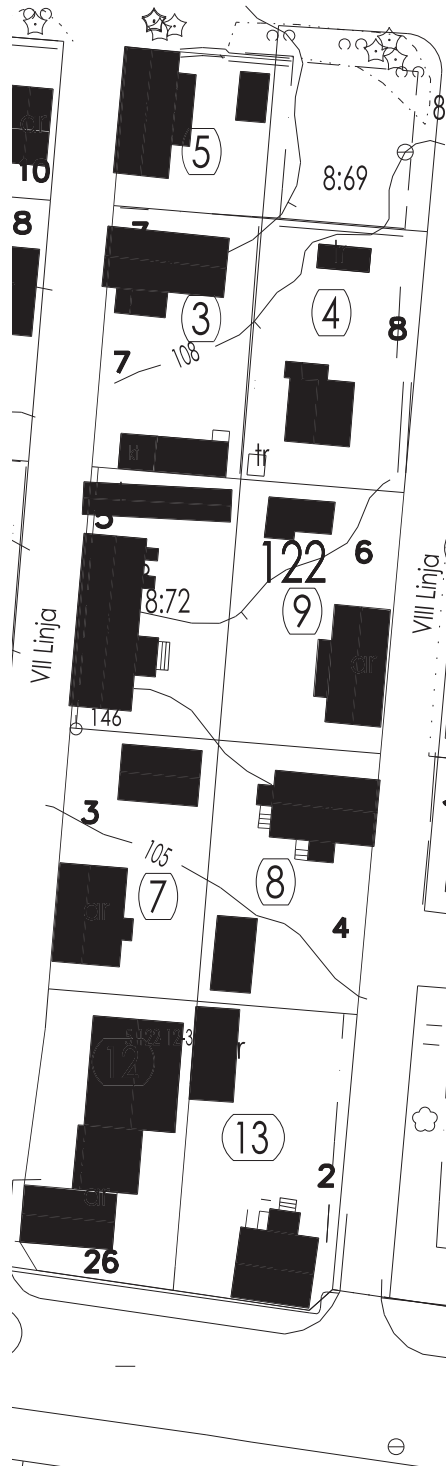
1970 -luvulla tontilla ollut rakennus.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1984. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: alin ja ylin osa lomalautoitus, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

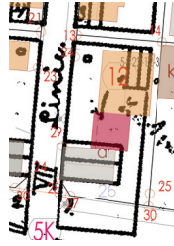
KORTTELI 122

Osoite: Hämeentie nro 26 / VII linja nro 1

Kiinteistötunnus: 61-5-122-12

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontilla olevan rakennuskompleksin vanhin osa on Hämeentien ja 7. linjan kulmassa, osana Hämeentien liikerakennusten ketjua. Alkujaan rakennuksen sisäänkäynti oli pohjoisesta pihan puolelta. Nykyisin tontin pohjoispuolella on asfalttipiha ja vanhaan osaan kytkeytyy matalalla liitososalla suuri korjaamo-/ varastorakennus.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tontilla on asuinrakennus Hämeentien varressa ja toinen rakennus tontin koilliskulmassa. Asuinrakennus on ilmeisesti edelleen olemassa tontilla nykyään olevan rakennuskompleksin vanhimpana osana. Asuinrakennusta korotettiin 1940-luvulla ja 1960-luvun lopulla se muutettiin liikerakennukseksi. Tuolloin rakennuksesta purettiin kuisti ja sen sisätiloista seiniä ja muureja. Hämeentien puoleiset ikkunat vaihdettiin näyteikkunoiksi ja ilmeisesti liikkeelle avattiin katusisäänkäynti (ei enää olemassa) - ja rakennuksen kylkeen rakennettiin vielä korjaamorakennus. Nykyisin koko rakennuskompleksi näyttää olevan lähinnä varasto- tai työtilakäytössä.

Lupahistoria: 2.9.1943 Hilma Kivikoski asuinrakennuksen muutospirustukset (korotus n. 80 cm ja ikkunoiden uusiminen), 27.8.1968 Mikael Nousiainen asuinrakennuksen muutos liiketiloiksi.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti korttelin vierekkäisille tonteille 2-kerroksisen 500 ke-m² rakennuksen.

Suojelu: Päärakennus on luokkaa 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: työtilarakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus Rak. 1800-l. Korjausvuodet: 1943 ja 1968. Rungon muoto: Suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Päärakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennuksella on pitkä historia asuinrakennuksena ja liikerakennuksena, joka liittyy luontevasti Kalliomäen alueeseen. Vanhin rakennus muodostaa Kalliomäen alueen "julkisivun". Lisäksi rakennus luo Hämeentien varren historiallista kaupunkitalomaisiin puurakennuksiin perustuvaa identiteettiä.

Osoite: VII Linja nro 3

Kiinteistötunnus: 61-5-122-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden koilliskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Vanhat rakennukset on purettu. Nykyinen asuinrakennus on 1990-luvun loppupuolelta, kuten myös talousrakennus.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1990-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

Lupahistoria: 15.4.1997 Esko ja Hely Mattila asuinrakennuksen piirustukset, 17.4.1998 Esko ja Hely Mattila talusrakennuksen piirustukset.

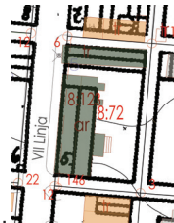
Kaava: tontti on rakennettu v.1978 asemakaavan sijoitteluperiaatteita noudatellen, paitsi että rakennus ylittää leveyssuunnassa rakennusalan. Autokatoksen sivuseinä on suljettu, minkä johdosta rakennusoikeutta on käytetty n. 70 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VII Linja nro 5

Kiinteistötunnus: **61-408-8-72**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Kalliomäen suurimpiin kuuluva asuinrakennus on linjan suuntainen ja kiinni katurajassa rajaten pihatilaa melkein koko tontin pituudelta. Asuinrakennuksessa on pihan puolella umpikuisti. Myös pohjoispuolella oleva talusrakennus rajaa pihan koko tontin leveydeltä. Sekä asuin- että talusrakennukseen on useita sisäänkäyntejä.

Historia: Sekä tontin asuinrakennusta että talusrakennusta vastaavat rakennusmassat esiintyvät jo vuoden 1896 kartassa, näin tontti lienee rakennettu vuosien 1880 ja 1895 välisenä aikana, sillä linjat vedettiin 1879. Rakennuslupien mukaan asuinrakennuksen sisätiloja on muutettu kaksi kertaa 1930-luvulla. Rakennus on vuokrakäytössä.

Rakennus nro 1. Asuinrakennus. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksen ulkoverhouksessa on (alunperin) käytetty alueen vanhimmille rakennuksille tyypillistä, poikkeuksellisen leveää vaakapaneelia. Päätyjen yläosat ovat kapeaa pystypaneelia. Peltisessä mansardikatossa on linjan puolella poikkipääty. Rakennuksen ikkunat ovat erikoiset, periaatteessa T-malliset, mutta yläosassa on kolme neliömäistä ruutua, alaosassa kapea poikkipiena. Ikkunoiden vuorilaudat ovat koristellut.

Asuinrakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu ennen vuotta 1896 ja toimii edelleen asuinikäytössä. Talossa on useita vuokrattavia asuntoja. Asuinrakennukseen on 30-luvulla haettu kahteen otteeseen sisätilojen muutoksiin tarvittavat luvat, ja jo tuolloin rakennuksessa on ollut useita asuntoja, luultavasti vuokrakäytössä. Tuolloin rakennuksen omisti ja siinä itsekkin asui paikallinen poliisimies. Rakennuksessa tai talusrakennuksessa on ilmeisesti ollut tuohon aikaan myös jonkinlaiset putkatilat. Rakennus on säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussaan ja viimeisen vuosikymmenen ajan sitä on kunnostettu vanhaa kunnioittaen. Viimeimmäksi ullakkokerroksen ikkunat on vaihdettu ja kaikki ikkunapielilaudat ovat saaneet hiukan lisää koristelua.

Lupahistoria: Toukokuussa 1935 A. Hellsten asuinrakennuksen sisätilojen muutospiirustukset, Huhtikuussa 1939 A. Hellsten asuinrakennuksen sisätilojen muutospiirustukset (ullakkohuone). Rakennuksen uudemmissa korjauksis-

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak. 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosaa pystypaneelia, keskiosa vaakapaneelia. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. lopulla. Korjausvuodet: 1930-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on asuinikäytössä. Sokkeli: lohkokivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli ja ullakkokerroksen osalta pystypaneelia. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: mansardi /taitekatto.

Rakennus on arvoluokan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennus edustaa alueella kaupunkitalomaista ja ullakkokerroksen hyödyntävää usean asunnon käsittävää taloa.

ta ei ole lupatietoja.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Tunnuspiirteet:
Talousrakennus on rakennettu tontin pohjoisrajalle koko tontin mittaiseksi. Ulkoverhous on punamullattua vaaka-paneelia. Pihan puolelle aukeaa useita ovia. Ikkuna on 12-ruutuinen.

Talousrakennuksen historia ja muutokset: Talousrakennus näkyy rakennettuna jo vuoden 1896 kartassa. 1980-luvun loppupuolella rakennuksen itäpäädyssä ollut hellahuone muutettiin saunaksi. Rakennuksen katemateriaali oli jossain vaiheessa muutettu aaltopelliksi, mutta nyt se on katohuopaa.

Lupahistoria: 20.10.1987 Osmo ja Maritta Oikarinen talousrakennuksen sisätilojen muutospiirustukset (sauna).

Kaava: v.1978 asemakaava tähtäsi pienempään kerrosalaan.

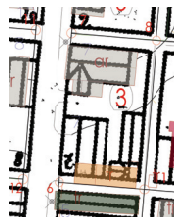
Suojelu: Asuin- ja ulkorakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Osoite: VII Linja nro 7

Kiinteistötunnus: 61-5-122-3

Inventoitu: 2

Kuvaus: tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla, talousrakennus on vastaavasti tontin etelälaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli säilynyt jokseenkin samanlaisena. Asuinrakennus saattaa olla osin tontin alkuperäistä rakennuskantaa, talousrakennus on 1990-luvun alkupuolelta. Asuinrakennus on vuosien aikana kokenut huomattavan paljon muutoksia, esim. huoneiden käyttötarkoitusta on muutettu ja sisäänkäyntejä uusittu. Kaikkein alkuperäisintä osaa on vaikea hahmottaa.

Lupahistoria: 12.1.1949 Väinö Kivivuori asuinrakennuksen muutospiirustukset, 21.7.1952 Jalmari Maaniitty asuinrakennuksen muutospiirustukset, 15.11.1983 Elli ja Antero Kaihilahti asuinrakennuksen muutospiirustukset, 1.10.1992 Matti ja Sari Stenroos asuinrakennuksen muutospiirustukset ja talousrakennuksen piirustukset

Kaava: v.1978 asemakaava vahvistaa asuinrakennuksen paikan. Tontille määritelty rakennusoikeus on ylitetty merkittävästi (n. 37m²).

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s. Rakennuksella on pitkä muutoksia käsittävä historiansa (tontilla on toiminut aikoinaan seppä) ja sen poikittainen sijainti katuun nähden johtune

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: Rak. 1800-l. Korjausvuodet: 1987. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet ja betoni Runko: rankorakenne /lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta, Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus on harvoja säilyneitä sekä alueelle alunperin ominaisia kapeita ja pitkiä talousrakennuksia.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1800-l. Korjausvuodet: 1930-l. ja 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja.

tontilla olleista eriaikaisista rakennuksista.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko Runko: harkko/rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta ja harkko. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

VII Linja nro 7:n moderni piharakennus.

Osoite: VII Linja nro 9

Kiinteistötunnus: 61-5-122-5

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan ja Mäkikadun kulmassa. Eteläpuoleltaan tontti rajautuu asuintonttiin, itäpuoleltaan puistotonttiin, joka ennen toimi kaivotonttina. Asuinrakennus on linjan varressa, talousrakennus tätä vastapäätä tontin koillisnurkassa. Tontin itäpuoli on pihaluonnetta. Asuinrakennukseen käydään sisään pihan puolelta olevalta avokuistilta.

Historia: Nykyisen asuinrakennuksen paikalla näkyy samankokoinen rakennus jo vuoden 1896 kartassa. Asuinrakennus on siis ilmeisesti alkuperäistä rakennuskantaa. Tontilla olleet talousrakennukset on sen sijaan purettu, mahdollisesti samassa yhteydessä kun tonttia on pienennetty Mäkikadun leventämisen vuoksi. Nykyinen talousrakennus on 1950 -luvun alusta.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: asuinrakennuksen sokkeli on muurattu luonnonkivilohkareista ja on melko korkea. Itse rakennus on verhottu vaakaponttilaudalla. Ikkunat ovat kuusiruutuiset. Rakennuksessa on pihan puolella pitkä näyttävä avokuisti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on todennäköisesti rakennettu ennen vuotta 1896, mikä täsmäisi rakennuksen ulkoasun kanssa. Rakennusta on vuosien mittaan hivenen muuteltu, mm. kattomateriaali on uusittu.

Kaava: Tontin rakennukset täyttävät hyvin v. 1978 asemakaavan periaatteet.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800 -l. Korjausvuodet: ei tietoa. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: luonnonkivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennusta on korjattu harkiten ja se on säilynyt vanhassa asussaan. Rakennus on harvoja hyvin säilyneitä sekä alueelle alunperin ominaisia suhteellisen kapearunkoisia rakennuksia.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1950-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta rimoituksella. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

Talousrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Osoite: VIII Linja nro 5

Kiinteistötunnus: 61-408-8-69

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on etelä- ja länsisivultaan viereisten asuintonttien rajaama.

Historia: Tontti on vanha kaivotontti, jota ei ole missään vaiheessa rakennettu. Kaivorakennelma on yhä olemassa. Kaivorenkaiden päälle asettuva pellistä taivutettu kartiomainen rakennelma on tyypillinen Kalliomäelle ja niitä onkin alueella usealla tontilla.

Kaava: v. 1978 asemakaavassa tontti on merkitty istutettavaksi puistoalueeksi. Kaivo on tarkoitus säilyttää suojeltuna.

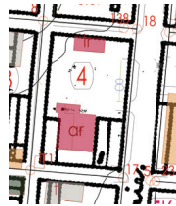
Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Osoite: VIII Linja nro 8

Kiinteistötunnus: 61-5-122-4

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella. Pohjoisessa tontti rajautuu kaivotonttiin, etelässä ja lännessä asuintonttiin. Asuinrakennus on keskellä tonttia, tontin eteläpuoliskolla. Talousrakennus/autotali on aivan tontin pohjoisosassa ja sen edustalla on katuun liittyvä ja muusta tontista aidalla rajattu hiekkakenttä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Nykyinen asuinrakennus on 1960-luvun alkupuolelta. Ulospäin rakennus näyttää jälleenrakennuskauden (1945 =>) talotyyppiltä. Ikkunat ovat vaihdettu uudempiin 1980-luvulla? Piirustusten mukaan kellarissa oli saunatilat, talon alakerrassa oli kaksio ja yläkerrassa 1h+kk omalla portaalla. Alunperin rakennukseen tehdyt tilavaraukset autotalille kellarin ja tilava eteinen, johon eri huoneet aukeavat sekä wc-tila molemmissa kerroksissa olivat uudenaikaisia piirteitä. Talousrakennus on rakennettu 1960-70 -lukujen vaihteessa.

Lupahistoria: 7.5.1962 Matti Lehtinen asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava määrittelee asuinrakennuksen laajennuksen suunnaksi sen sisäänkäyntikulmauksen. Rakennus sijaitsee aikansa kaavoitusperiaatteiden mukaisesti lähes keskellä tonttia (itä-länsi suunnassa).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Markku Vuori, Kalliomäki.

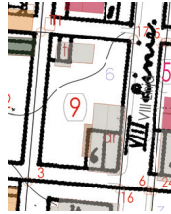
Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1960-l.. Korjausvuodet: 1980-l. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Sokkeli: Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus on olennaiselta osaltaan ja mittasuhteiltaan alkuperäinen. Rakennus edustaa 1940 -luvun kaavoitusperiaatetta, mutta on tilasuunnittelussaan murrosvaiheen (1960-l.) esimerkki.

Osoite: VIII Linja nro 6

Kiinteistötunnus: 61-5-122-9

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Käynti tontille on kaakoisnurkasta entisen palokujan alueelta. Asuinrakennuksen pohjoispuolelle jää oleskelupihaa ja aivan rajaa vasten on vanha talousrakennus. Sitä ei ole kunnostettu ja ongelmia vaikuttaisi olevan perustuksissa. Tontin piha - samoin kuin viereisen läntisen naapuritontin - muodostuu niiden tonttien isojen asuinrakennusten rajaamaan sisäpihaan. Asuinrakennukseen käydään sisään pihan puolelta.

Historia: Tontilla on rakennuksia jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus lienee kuitenkin rakennettu vasta 1900-luvun alkupuolella. Rakennuksessa toiminut myymälä on otettu 1930-luvun lopulla asuinkäyttöön. Talousrakennuksesta on alin hirsikerros uusittu 1930-luvulla, joten oletettavasti se on rakennettu samoihin aikoihin kuin asuinrakennus.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksen ulko-verhous on vaakapaneelia, päätykolmioissa pystypaneelia. Rakennuksessa on sekä linjan että pihan puolella keskeisesti poikkipääty. Alakerran ikkunoiden vuorilaudat ovat koristellut mm. sahalaita-aihein. Rakennuksen eteläpäätyyn on tontille johtavalle ajoväylälle (palokujalle) rakennettu poikkeuksellisen hieno puinen portti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu luultavimmin 1900-luvun alussa ja siinä lienee toiminut myymälä, sillä 1930-luvun loppupuolen rakennuslupakuvissa on myymälän sisäänkäynti ja näyteikkuna rakennettu umpeen. Tällöin myymälätila on muutettu asuinkäyttöön. 1950-luvulla rakennuksen kuisteja on muutettu, samoin hivenen sisätiloja näiltä osin. Muutoin rakennus on säilynyt ulospäin hyvin alkuperäisen kaltaisessa asussa. Rakennuksen sisätiloihin oli suunniteltu v.1980 melko suuria muutoksia. 2000-luvulla tehdyt julkisivukorjaukset ovat olleet palauttavia. Mm. vanha portti on rekonstruoitu.

Lupahistoria: 31.8.1937 Vihtori Leponiemi asuinrakennuksen sisätilan ja julkisivun muutospirustukset (myymälätilan ottaminen asuinkäyttöön), 4.5.1951 Vihtori Leponiemi asuinrakennuksen kuistin muutospirustukset (avokuisti umpinaiseksi). Myöhemmistä korjauksista ei ole lupatietoja.

Kaava: Rakennusoikeutta on käytetty vähän yli v. 1978 asemakaavan ehdotuksen. Ko. kaava määrittää asuinrakennuksen paikaksi nykyistä vähän pohjoisemman sijainnin tontilla.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr, talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka: 2 rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus v. 2005 ennen julkisivujen lopullista kunnostusta.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: Asuinrakennus. Alkup. käyttö: Liike-/asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alk. Korjausvuosik: 1930-, 50-, 80- ja 2000-luvulla. Rungon muoto: Suorakaide. Ullakko: asuintilaa. Kellari: vain pienellä osalla. Kerrosluku: 1. Sokkeli: Lohkokivi. Runko: Lamasalvos. Julkisivumateriaali: Vaakapanelia ja ullakkopäädty pystypaneelia. Katemateriaali: Kones. pelti. Katto: Harja, poikkipäädty taitekatoilla. Kuistin muoto: Katos.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennusta on korjattu harkiten ja se on saatu säilymään alkuperäisen kaltaisessa asussa. Rakennusmassa on alkuperäinen. Se edustaa alueen kehityksessä vaihetta, jolloin tehtiin kookkaampia, useamman asunnon ja liiketiloja sisältäviä rakennuksia.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1800-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vanha lomalauta, Katemateriaali: kones. pelti. Katto: auma.

Talousrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Se muodostaa asuinrakennuksen kanssa historiallisesti merkittävän kokonaisuuden.

Osoite: VIII Linja nro 4

Kiinteistötunnus: 61-5-122-8

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on poikittain linjaan nähden tontin pohjoisreunalla, talousrakennus linjan suuntaisesti syvällä tontin lounaisnurkassa

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaa olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Talousrakennus sen sijaan lienee rakennettu 1920-luvun jälkeen. Asuinrakennus on ollut alunperin perusrakenteeltaan symmetrinen. Rakennuksen sisäänkäynti - ja huonejärjestelyihin on tehty muutoksia v.1938. Sen jälkeen rakennusta on korotettu ja otettu ullakkotilat asuinkäyttöön. Ikkunat on vaihdettu 1940 - 50-luvulla.

Lupahistoria: 29.6.1938 Santeri Mäki asuinrakennuksen muutospiirustukset, 19.8.1963 Antti Tuomola talousrakennuksen muutospiirustukset (sauna).

Kaava: v. 1978 asemakaava vahvistaa nykyisen sijainnin. Rakennusoikeus ylittyy selkeästi.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. mahd. 1800-l. Korjausvuodet: 1938 ja n.1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus on käynyt läpi merkittäviä muutoksia, mutta alkuperäinen rakenne on nähtävissä. Se on myös esimerkki rakennuksen laajennuksesta.

Rakennus nähtynä pohjoisen puoleisen tontin suunnalta.

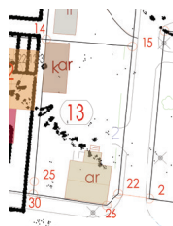

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1920-l. Korjausvuodet: 1963. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta rimoituksella, Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: VIII Linja nro 2

Kiinteistötunnus: 61-5-122-13

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Hämeentien ja 8. linjan kulmassa, rajautuen pohjoispuoleltaan asuintonttiin ja länsipuoleltaan liiketonttiin. Asuinrakennus on Hämeentien suuntaisesti katu- ja tienkulmassa, aivan kiinni jalkakäytävällä. Rakennuksen sisäänkäynti on pihan puolella olevalta kuistilta, kellariin pääsee myös kuistin länsipuolen takaa suoraan pihalta. Tontin sisäänkäynti on asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Asuinrakennuksen ja luoteisnurkassa olevan talousrakennuksen väliin jää hiekoitettu piha. Tontin koillisnurkassa on nurmikenttä omenapuineen, tältä osin tontti on rajattu katu- ja tienkulmasta pensasaidalla.

Historia: Tonttia ei ole 1896 kartassa eikä vielä 1926-28 kar-

tassakaan, vaan tontti on ollut rakentamatonta peltoaluetta aina 1930-luvun puoliväliin saakka, jolloin nykyinen asuinrakennus rakennettiin. Tontti näkyy ensimmäisen kerran suunnitelmissa v. 1925 kaavassa (B. Jung). Useimmista Hämeentien varren rakennuksista poiketen sen alakerrassa on aikoinaan ollut yleinen sauna, pesutupa ja mankeili. Rapattu tiilinen talousrakennus on rakennettu 1949 ja se edustaa Kalliomäelle tyypillistä 1930-luvulla alkanutta pulpettikattoisten piharakennusten ryhmää.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet. Asuinrakennuksessa on mansardikatto, joka on lisäksi alaosaan sisäänpäin kaareva ja räystäissä on kissanpenkit. Ulkoverhouksena on pystylaudoitus peiterimoilla. Ensimmäisen kerroksen ikkunat on vaihdettu 1940-50 -luvun mallisiksi. Yläkerran ikkunat ja kuistin ikkunat ovat alkuperäiset. Muutoksista huolimatta rakennuksessa on edelleen nähtävissä 1920-30 -luvun tyyppitalon piirteitä.

Rakennuksen historia ja muutokset. Rakennus on rakennettu 1930-luvun lopulla. Alkuperäiset piirustukset ja nykytilanne eroavat kuitenkin jonkin verran toisistaan. Piirustuksissa rakennuksessa on leveät rustikoitua pilasteria jäljittelevät nurkkalaudat ja symmetrisesti sijaitsevat 9-tai 6-ruutuiset ikkunat, joissa on vaakasuuntaa korostavat vuorilaudat. Nykyään rakennuksessa on kapeat nurkkalaudat ja myöhemmälle ajalle tyypilliset kaksiruutuiset ikkunat, joissa toinen ruutu kapea, toinen leveä. Ensimmäisen kerroksen ikkunat onkin myöhemmin vaihdettu uudemman mallisiin (tuuletusikkunalla). Kellarin ikkunoita, samoin kuin osa ensimmäisen kerroksen ikkunoista on myöhemmin rakennettu umpeen. Yläkerran ja kuistin ikkunat ovat alkuperäiset. Piirustuksissa näyttävän puukuistin parveke on nykyisin metallista, ja rakennus on muutenkin ulkonäöltään alkuperäisiä piirustuksia vaatimattomampi. Rakennukseen on asennettu öljylämmitys 1950-luvun lopulla.

Lupahistoria: 3.4.1936 Yrjö Salmi asuinrakennuksen piirustukset, 29.4.1957 Thyra Salmi asuinrakennuksen muutospirustukset (öljylämmitys).

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet. Rapatussa tiilisessä talousrakennuksessa on peltinen pulpettikatto, joka on kolmelta sivulta naamioitu tasakatoksi. Ikkunat ovat 1940 - 50-luvun mallia. Rakennuksen eteläpäässä on autotalli.

Historia: Talousrakennus on rakennettu 1949 ja se edustaa Kalliomäelle tyypillistä 1930-luvun pulpettikattoista mallia. Piirustuksissa näkyvät talousrakennuksen eteläpään pesutilat on jo rakennuksen lupavaiheessa ajateltu muutettavan myöhemmin autotalliksi. Ilmeisesti pesutiloja ei lainkaan rakennettu, vaan eteläpää rakennettiin alun perin autotalliksi.

Lupahistoria: 30.5.1949 Yrjö Salmi talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaavassa annettiin mahdollisuus kahden tontin yhdistämiseen ja yhtenäisen pidemmän rakennuksen tekemiseen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Korjausvuodet: Rungon muoto: neliö. Ullakko: asuinullakko. Kerroslukut: 1. Kellari: kellarikerros. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: taitekatto. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1940. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerroslukut: 1. Sokkeli: betoni. Runko: punatiilimuuraus. Julkisivumateriaali: rappaus. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: pulpetti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s Rakennus on harvoja 1930-luvun rakennuksia alueella. Se edustaa alueen kehityksessä vaihetta, jolloin tehtiin kookkaampia ja liiketiloja sisältäviä rakennuksia. Rakennus sisältää alueen kulttuurihistoriaa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kauppalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

KORTTELI 123

Osoite: VIII Linja nro 3

Kiinteistötunnus: 61-5-123-12

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan ja Ronttiskadun kulmassa ja on kooltaan alueen pienimpiä, vain 300-350 m². Asuinrakennus sijaitsee puiston reunalla olevan Ronttiskadun varrella kadun suuntaisesti. Sisäänkäynti tontille tapahtuu 7. linjalta rakennuksen pohjoispuolelta. Rakennuksen sisäänkäynti on länsipäädyssä olevan kuistin pohjoispuolelta. Kellariin pääsee myös ulkokautta laskeutumalla eteläpuolelta kuistin alla olevaan ulkovälinevarastoon. Rakennuksen lounaisnurrkalla kasvaa isohko puu. Tontti on rajattu katutilasta pensasaidalla.

Historia: 1800-luvun lopulla tonttia ei oltu vielä muodostettu, mutta tontin alueella oli kuitenkin yksi linjan suuntainen rakennus. Tilanne oli sama 1920-luvun puolivälissä. Forssan asemakaavamittauksen 1936-43 kartoissa tontti on muodostettu, mutta se on ilman rakennuksia. Näin on ilmeistä, että nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1940-luvulla.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on verhottu pystyrimalaudoituksella ja siinä on 1940-50 -luvulle tyypilliset ikkunat. Päätyräystäissä on pieni muotoaihe. Nurkkalaudat ovat vanhempaan tyyliin viitaten leveät.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus lienee rakennettu 1940-luvulla. Rakennusta on korjattu ja lisäeristetty 1980-luvun puolivälissä.

Lupahistoria: 3.4.1984. Tapani ja Riitta Syngelmä asuinrakennuksen peruskorjaus.

Kaava: v. 1978 asemakaava esittää laajennussuunnaksi nykyisen kuistin suunnan.

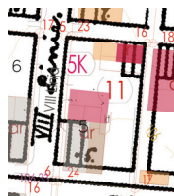
Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehti 25). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VIII Linja nro 5

Kiinteistötunnus: 61-5-123-11

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurrkassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoisreunalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin vanhimmalta osaltaan olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennus on vuosien aikana kokenut useita muutoksia: 1940-luvulla rakennusta laajennettiin huomattavasti ja korotettiin nyky-

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1940. Korjausvuodet: Rungon muoto: neliö. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipeltti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu kadun varteen ja sopeutuu harjakattoisena puurakennuksena hyvin vanhempaan ympäristöönsä.

seen korkeuteen. Tällöin alakerrassa oli kaksi asuntoa ja yläkerrassa ainakin yksi huoneisto, joilla kaikilla oli oma sisäänkäynti. 1970-luvun alkupuolella rakennusta laajennettiin sisäänkäyntien suuntaan tekemällä matala siipi sauna- ja pesutiloille. 1990-luvun alussa rakennusta muutettiin mm. rakentamalla sisääntulokuisti ja purkamalla talon pohjoispäässä ollut autotalli sekä korottamalla laajennusosan harjaa. Autotallirakennus on rakennettu 1970-luvun lopulla, ja sitä on laajennettu 1990-luvun lopulla uudella autotallilla ja katoksella. Aivan viimeisimmästä tallin laajennuksesta ei ole lupakuvia. Asuinrakennus on muuttunut niin paljon, että sen alkuperää on vaikea hahmottaa.

Lupahistoria: 15.4.1941 Himberg asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 10.6.1963 Augusti Anttila talousrakennuksen muutospiirustukset, 6.6.1972 Pauli ja Terttu Viljanen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 4.7.1978 Pauli ja Terttu Viljanen talousrakennuksen piirustukset, 22.5.1990 Risto ja Marjatta Helenius asuinrakennuksen muutos/laajennuspiirustukset, 15.5.1998 Risto ja Marjatta Helenius talousrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Rakennukset ovat v. 1978 asemakaavan määrittämällä paikoilla. Sallittu kerrosala on ylitetty molempien rakennusten osalta.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VIII Linja nro 7**

Kiinteistötunnus: **61-5-123-10**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Tontilta puretussa suhteellisen kookkaassa asuinrakennuksessa toimi leipomo ja kauppa. Nykyinen asuinrakennus on 1990-luvun alkupuolelta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 5.11.1992 Eino ja Kaisa Oksa asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Tontilta puretut rakennukset: 4.7.1930 Ida Martin talousrakennuksen piirustukset (4.3.1938 Santeri Mäki talousrakennuksen piirustukset). 20.12.1948 Jaakko Martin asuin/liikerakennuksen muutospiirustukset. 4.10.1955 V. Talsola liikerakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Tontin asuinrakennus on rakennettu sisemmäs tontilla, kuin v. 1978 asemakaavan rakennusala esittää.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 90-l.. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: ydinosa 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1941, 1972 ja 1990. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: asuinullakko. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: ns. lomalaudoitus ja vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty- ja vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

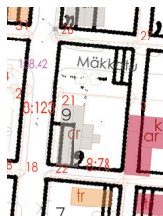

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1990-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosaa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiiloitu pelti. Katto: harja.

Osoite: VIII Linja nro 9

Kiinteistötunnus: 61-408-8-78

Inventoitu:1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Poikkipäätyinen ja symmetrinen asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla ja saattaa olla, että ainakin osa nykyisestä asuinrakennuksesta on tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Tontin talousrakennukset on purettu. Tonttia on pienennetty Mäkikadun rakentamisen yhteydessä.

Lupahistoria: 25.5.1937 M. Mäntylä talousrakennuksen (alkeelliset) piirustukset. Rakennuksesta ei ole uudempaa piirustusaineistoa.

Kaava: v. 1978 asemakaava sallii rakennuksen laajentamisen tontin syvyysuunnassa.

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800 -l.. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: lohkokivi. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

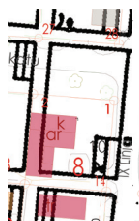
Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus on 1800-luvun lopun rakennuksia ja on massaltaan alkuperäinen. Se edustaa alueella ullakkokerroksen asumiseen hyödyntävää kapearunkoista rakennusta. Rakennus sopeutuu harjakattoisena puurakennuksena hyvin vanhempaan ympäristöönsä, vaikka se on 1 metrin irti nykyisestä katurajasta.

Osoite: IX Linja nro 10

Kiinteistötunnus: 61-5-123-8

Inventoitu:1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pohjaltaan L-muotoinen asuinrakennus on rakennettu kiinni lännen puoleiseen tontin rajaan. Harjakatto parantaa tilannetta hieman, mutta rakennus istuu kaikkiaan huonosti alueen historialliseen rakentamisperinteeseen.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1970-luvun alkupuolelta. Alkujaan tasakattoinen ja päädyistään tiiliverhottu asuinrakennus on muutettu harjakattoiseksi 1980-luvulla.

Lupahistoria: 25.5.1937 O. Kuusela talousrakennuksen piirustukset (purettu) 8.5.1973 Esko Kivivuori asuinrakennuksen piirustukset 4.3.1986 Esko Kivivuori asuinrakennuksen muutospiirustukset (harjakatto).

Kaava: Rakennus on rakennettu ennen v. 1978 asemakaavaa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: IX Linja nro 8

Kiinteistötunnus: 61-408-8-81

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoisreunalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Asuinrakennus on käytännössä rakennettu uusiksi 1960-luvun lopulla, vaikka nykyisen rakennuksen osana voi olla vanha hirsinen osa. Myöhemmin muutoksia on tehty ikkunoiden peitelauoituksessa.

Lupahistoria: 3.10.1967 Saima Ahlroos asuinrakennuksen piirustukset (ei rakennettu) 2.7.1968 Saima Ahlroos asuinrakennuksen laajennus 3.9.1968 Saima Ahlroos asuinrakennuksen muutospiirustukset 20.5.1969 Saima Ahlroos talousrakennuksen laajennuspiirustukset

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen jatkamisen.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1960 -luku. Korjausvuodet: - . Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne ja osaksi hirsi. Julkisivumateriaali: ns. lomalaudoitus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kiuistin muoto: umpikuisti.

Osoite: IX Linja nro 6

Kiinteistötunnus: 61-5-123-6

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella, ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjaan nähden poikittain tontin pohjoislaidalla, talousrakennus tontin lounaisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1970-luvulta. Alunperin tasa-kattoinen tiiliverhottu rakennus on myöhemmin muutettu harjakattoiseksi. Talousrakennus on rakennettu 1980-luvun lopulla.

Lupahistoria: 17.9.1962 Tauno Siiki talousrakennuksen piirustukset (purettu). 22.5.1974 Pekka ja Anja Ranta asuinra-

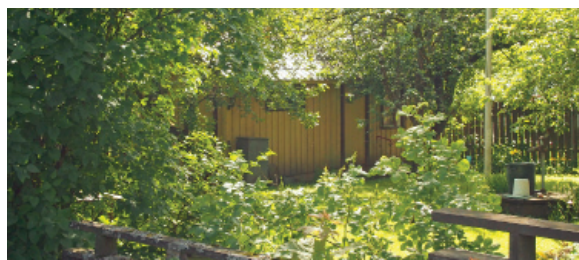
kennuksen piirustukset. 2.8.1977 Pekka ja Anja Ranta aita. 1.8.1989 Pentti ja Riitta Mansikkamäki asuinrakennuksen muutospiirustukset ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaavan mukainen rakennusoikeus on ylittynyt n. 20 m²:llä.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1974. Korjausvuodet: 1970 -luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: kelt. tiili. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: IX Linja nro 4

Kiinteistötunnus: **61-408-8-85**

Inventoitu:1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Ronttiskadun kulmassa ja on pohjois- ja länsisivultaan viereisten asuintonttien rajaama.

Historia: Tonttia ei oltu kunnolla muodostettu vielä 1800-luvun lopulla, mutta tontti esiintyy osittain jo 1920-luvun puolessavälissä, jolloin alkuperäinen asuinrakennus on rakennettu. Tuo rakennus on sittemmin purettu. Uusi asuinrakennus on rakennettu v. 2003.

Lupahistoria: lokakuu 1934 T.Tamlander asuinrakennuksen muutospiirustukset. 26.2.2003 Esko Osvald Mattila asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset (erilliset luvat).

Kaava: Rakennukset sijaitsee jokseenkin v. 1978 asemakaavan osoittamilla paikoilla.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 2003. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

1970-l. tontilla sijainnut talo.

KORTTELI 124

Osoite: IX Linja nro 3

Kiinteistötunnus: 61-5-124-9

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Ronttiskadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin länsilaidalla, talousrakennus asuinrakennusta vastapäätä tontin itälaidalla.

Historia: Tonttia ei oltu muodostettu eikä rakennettu vielä 1800-luvun lopulla, mutta 1920-luvun puoleenväliin tultessa tontilla jo oli rakennuskantaa. Nykyinen asuinrakennus on 1990-luvun loppupuolelta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 10.6.1952 Jonne Laaksonen talousrakennuksen muutospiirustukset. 14.11.1957 Jonne Laaksonen talousrakennuksen laajennuspiirustukset. 16.4.1968 Kalle Nissilä talousrakennuksen muutospiirustukset. 18.4.1997 Tuula Gröndahl asuinrakennuksen piirustukset. 19.12.1997 Tuula Gröndahl talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennus ei noudata v. 1978 kaavan kerrosjaon periaatetta. Tontille sallittu rakennusoikeus (120 ke-m²) ylittyy 1. kerroksessa. Ullakkotilaan (= yli 60 ke-m²) ei saa sijoittaa asuinhuoneita. IX linjan puoleinen aita on katualueella.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: IX Linja nro 5

Kiinteistötunnus: 61-5-124-3

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. L-mallinen asuinrakennus on tontin pohjoispuoliskolla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1970-luvun alkupuolelta. Alkujaan tasakattoinen tiiliverhottu asuinrakennus on 1990-luvulla muutettu harjakattoiseksi. Rakennus on käytännössä rakennettu kiinni länsirajasta itärajaan, mikä ei sovi alueelle ominaisille pienille tonteille.

Lupahistoria: 5.5.1970 Unto Laukkanen asuinrakennuksen piirustukset (tilapäiset). 20.5.1975 Unto Laukkanen asuinrakennuksen piirustukset (lopulliset). 2.7.1974 Unto Laukkanen aita. 1.7.1996 Teuvo Kiiskinen asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaavan mukaan tontilla on käytetty n. 150 k-em² yhdessä kerroksessa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1997. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosaa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosaa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1975. Korjausvuodet: 1990-luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: punatiili. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: IX Linja nro 7

Kiinteistötunnus: 61-5-124-2

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus on tontin koillisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on kuitenkin vuosien aikana muutettu sekä sisätilojen että julkisivujen osalta.

Lupahistoria: 6.7.1976 Reijo ja Liisa Sorri asuinrakennuksen muutospirustukset. 6.9.1977 Reijo ja Liisa Sorri asuinrakennuksen muutospirustukset. 6.9.1977 Reijo ja Liisa Sorri talousrakennuksen piirustukset + aita.

Kaava: v. 1978 asemakaava osoittaa laajentamissuunnaksi rakennuksen leveys- ja korkeussuunnaksi.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1977. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu kadun varteen, on alkuperäisen matala ja kapearunkoinen.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.-Korjausvuodet: 1970-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: IX Linja nro 9

Kiinteistötunnus: 61-5-124-1

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kooltaan alueen pienimpiä, 300-350m². Tontti rajautuu kahdelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on suhteellisen pieni ja sijaitsee linjan varrella tontin lounaisnurkassa. Asuin- ja talousrakennus rajaavat yhdessä raja-aidan kanssa tontin piha-alueen, josta on sisäänkäynti asuinrakennukseen.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tontilla esiintyy rakennus suunnilleen samoilla sijoilla kuin nykyinen asuinrakennus, mutta ei ole varmaa että kyseessä olisi sama rakennus. Alkujaan tontti oli samankokoinen kuin alueen muutkin tontit, mutta sitä on pienennetty Mäkikadun leventämisen yhteydessä. Tontin asuinrakennus on edelleen asuinkäytössä.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Melko pieni asuinrakennus on verhoiltu vaakapaneelilla, lukuun ottamatta päätykolmioita, jotka ovat pystylaudoitettuja. Ikkunat ovat 6-ruutuiset, päätykolmiossa 9-ruutuiset. Myös kivistä on 9-ruutuinen ikkuna.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu luultavasti 1800-1900 -lukujen vaihteen tietämillä, ja se on Kalliomäelle tyypillinen pieni talo. Rakennus on säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussaan, tosin katto on saatettu uusiksi, ehkä ikkunatkin. Eteläpuoleisen päätykolmion ikkunat on uusittu 2000-luvulla.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen harjan suunnassa.

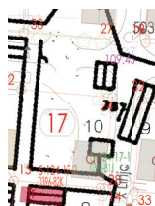
Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Osoite: X Linja nro 10

Kiinteistötunnus: 61-408-8-87

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu kahdelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on tontin kaakkoisnurkassa linjan suuntaisesti. Tontille saavutaan Mäkikadun puolelta, ja samalta suunnalta astutaan myös pihan puolella olevalle kuistille.

Historia: Tontin alueella on ollut rakennuskantaa jo 1800-luvun lopulla, mutta itse tonttia ei oltu tuolloin vielä kunnolla muodostettu. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontti sen sijaan oli muodostettu ja sille oli rakennettu nykyinen pieni asuinrakennus. Tontilla tuohon aikaan ollut talousrakennus on purettu, ilmeisesti Mäkikadun rakentamisen yhteydessä, jossa yhteydessä tonttia on myös pienennetty.

Rakennus nro 1. Tunnuksipiirteet. Rakennus on pieni ja suhteisiinsa nähden korkea. Ulkoverhouksen vaakapaneeli vaihtuu välipohjan korkeudessa pystypaneelivyöhön, joka jatkuu räystäskorkeuteen. Pohjoinen päätykolmio on pystypaneelia, eteläisessä on ikkunan ympärillä vaakapaneelientä. Päätykolmioiden ikkunat ovat neliruutuiset ja todennäköisesti alkuperäiset. Kuistin ikkunat ovat alkuperäiset ja moniruutuiset.

Historia: Rakennus on rakennettu 1900-luvun alkuvuosina, ennen 1920-luvun puoltaväliä. Myöhemmin rakennuksen ikkunoita on uusittu alkuperäisen kaltaisiksi.

Kaava: v. 1978 asemakaavan mukaan rakennusta voi laajentaa harjan suunnassa.

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800 -l.. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betonoitu kiviperustus. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus kuuluu hyvin säilyneisiin 1800-luvun lopun rakennuksiin. Sitä on muunneltu vähän ja se on säilynyt jokseenkin vanhassa asussaan. Se edustaa ullakkokerroksen asumiseen hyödyntävää rakennusta, jossa räystäslinja on varsin korkealla. Rakennus sijoittuu kadun varteen ja sopeutuu jyrkkalappaisena puurakennuksena hyvin ympäristöönsä.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: tyhjiillään. Alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Rungon muoto: neliö. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: lohkokivet. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli ja päätykolmiot pystypaneelia.. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

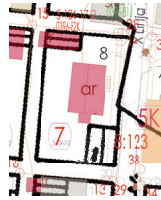
Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus on korjattu palauttavasti vanhempaan asuunsa. Se edustaa nykyisellään ullakkokerroksen asumiseen hyödyntävää rakennusta, jonka räystäslinja on varsin korkealla. Rakennus sijoittuu kadun varteen ja sopeutuu korkeaharjaisena puurakennuksena hyvin ympäristöönsä.

Osoite: X Linja nro 8

Kiinteistötunnus: 61-5-124-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti melko lähellä linjaa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin luoteiskulmassa. Asuinrakennus on talotehtaan tyyppitalo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Nykyinen puinen asuinrakennus on 1970-luvulta, samoin talousrakennus. Lupahistoria: 6.7.1976 Olavi ja Maire Kara asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava hyväksyy rakennukselle 160 ke-m² :n rakennusoikeuden.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 1976. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty(loma)lauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: X Linja nro 6

Kiinteistötunnus: 61-5-124-15

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennuksen vanhin osa on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa. Talousrakennus on poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla vanhimmalta osaltaan tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu, mm. rakentamalla laajennusosa pihan puolelle. Talousrakennukseen on tehty sauna 1960-luvulla.

Lupahistoria: 23.1.1961 Antti Lempinen talousrakennuksen muutospiirustukset. 13.3.1963 Antti Lempinen talousrakennuksen muutospiirustukset. 17.12.1974 Antti Lempinen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava hyväksyy rakennusten sijoittelun.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1970. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: tyhjiillään. Alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. /1900-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: ei. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet; peitetty levyillä. Runko: lamasalvos ja rankarak. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Asuinrakennus on pääosaltaan kapearunkoinen, sijoittuu kadun varteen, ja on alkuperäisen matala.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. -. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta rimoituksella, Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

Talousrakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Osoite: X Linja nro 4

Kiinteistötunnus: 61-5-124-14

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Ronttiskadun ja 10. linjan kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa. Tontin sisäänkäynti on Ronttiskadulta. Luoteisnurkassa olevan talousrakennuksen edessä on hiekkapiha. Asuinrakennuksen ja hiekkapihan välissä on oleskelualue. Rakennuksen molemmat sisäänkäynnit ovat pihan puolella.

Historia: Tontti on muodostettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Nykyisen asuinrakennuksen vanha osa on alkuperäistä rakennuskantaa, tosin sitä on aikaa myöten jonkin verran muutettu. 1950-luvun alussa haettiin lupaa pihan puolen päätyosan laajentamiseen 26 m²:llä sekä haettiin luvat radioasentajan myymälätiloille. Nuo myymälätilat tehtiin eteläpään huoneeseen ja myymälään avattiin sisäänkäynti tuosta päädyistä. Tuohon aikaan rakennuksessa oli jo ennestään kolme sisäänkäyntiä ja mahdollisuus useammalle asunnolle. 1970-luvun lopulla rakennusta jatkettiin pohjoiseen päin ja siihen rakennettiin toinen kuisti pihan puolelle. Nykyään pihan puolen sisäänkäynnit ovat talon ainoat. Ikkunat oli uusittu 1950-luvulla ja toistamiseen myöhemmin. Tontilla oleva talousrakennus on rakennettu 1980-luvun puolessa välissä.

Lupahistoria: 19.6.1950 Jonne Laaksonen asuinrakennuksen muutospiirustukset. 21.5.1951 Jonne Laaksonen asuinrakennuksen muutospiirustukset (myymälä eteläpäätyyn). 1.8.1978 Lauri Laaksonen asuinrakennuksen laajennus- ja muutospiirustukset. 2.10.1984 Lauri ja Sinikka Laaksonen talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaavan jälkeen rakennusta on jatkettu pituussuunnassa. Sallittu rakennusoikeus on ylitetty selkeästi, jos yläkerrassa on sen alan maksimaalisesti hyödyntävät asuinhuoneet.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betonoitu / peitetty. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

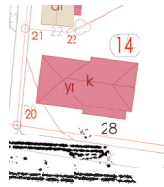
KORTTELI 125

Osoite: **Hämeentie nro 28**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-14**

Inventoitu: 0

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. ja 11. linjan välissä Hämeentien varrella. Pohjoissivulla rajana on asuintontit. Suurikokoinen tasakattoinen tiiliverhottu kokoontumisrakennus sijaitsee tontin etelälaidalla, Hämeentien varressa.

Historia: Tontin alueella oli pitkään peltoa. Tontti näkyy ensimmäisen kerran - tosin pohjoisrajaltaan eri muotoisena - vuoden 1944 kaavassa. 1970-luvun alussa tontille rakennettiin uskonnollinen kokoontumistila. Rakennus toimii edelleen alkuperäisessä käytössä. Rakennuksen tasakatto on vaihdettu aumakatoksi jossain vaiheessa.

Lupahistoria: 20.12.1973 Jehovan todistajien Tampereen srk. kerhotalon piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava hyväksyy nykyisen käytetyn rakennusoikeuden.

Kirjalliset Ronttismäen kartta 1896. lähteet: Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X Linja nro 1**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja rajautuu etelä- ja kaakkoissivultaan uskonnolliselle rakennukselle osoitettuun tonttiin ja koillis- ja pohjoissivultaan viereisiin asuintontteihin. Linjan toisella puolella on puistoalue. Asuinrakennus sijoittuu linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkkaan. Sisäänkäynti tontille on luoteisnurkasta. Asuinrakennukseen kuljetaan pihan puolella olevan kuistin kautta.

Historia: Tontti näkyy ensimmäisen kerran vuoden 1925 kaavassa. Tontin kaakkoisreuna myötäilee ko. kaavassa esitettyä, mutta rakentamatta jäänyttä Heikankadun (nyk. Peltokatu) jatketta. Asuinrakennus on rakennettu 1930-luvun puolenvälin jälkeen. Rakennusta on laajennettu 1980-luvun alussa. Talousrakennus autotalleineen ja varastotiloineen on 1990-luvun alusta.

Rakennus nro 1, Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksen katto on jyrkkä ja lyhyträystäinen. Ulkoverhous on pystylaudoitusta peiterimoilla.

Rakennuksen historia ja muutokset: Kun rakennus 1930-luvulla rakennettiin, oli se alueelle ja ajalle tyypillinen noppamainen asuinrakennus, jossa nurkkia oli korostettu leveillä pylväsmäisillä laudoituksilla ja jossa 6-ruutuisiin ikkunoihin oli tehty vaakakorostus leveillä pystyvuorilaudoituksilla. Rakennukseen on kuitenkin aikojen kuluessa tehty muutoksia. 1960-luvun lopulla kellariin tehtiin sauna ja rakennukseen asennettiin lämminvesivaraaja ja keskuslämmitys. Samalla kuistin ovi muutettiin itäpuolelta

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Piir. signeeraus: Joose Palmén. Korjausvuodet: 1969 ja 1980. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: asuintiloja. Kerros-luku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

pohjoispuolelle. Rakennuksen ikkunat lienee vaihdettu jo aikaisemmin. Rakennusta laajennettiin 1980-luvun alussa, jolloin sen alkuperäinen muoto muuttui noppamaisesta pitkänomaiseksi.

Lupahistoria: kesäkuu 1936 A. Hansson asuinrakennuksen piirustukset. 11.4.1969 Bertta Rämö asuinrakennuksen muutospiirustukset (kuisti, sauna ja keskuslämmitys). 2.12.1980 Heikki ja Liisa Rahkonen asuinrakennuksen laajennus- ja muutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden rakennuksen laajentamiseksi harjan suunnassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kaupalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X Linja nro 3**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-16**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja on taan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus on tontin koilliskulmassa.

Historia: Pieni tontti on muodostettu ilmeisesti 1900-luvun alussa, sillä 1920-luvun puoleenväliin tultaessa se on jo rakennettu. Nykyinen asuinrakennus saattaa olla alkuperäistä rakennuskantaa. Talousrakennus on 1960-luvun lopulta. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu mm harjaa jyrkentämällä ja julkisivuja uusimalla.

Lupahistoria: 26.5.1940 H. Suominen asuinrakennuksen muutospiirustukset. 4.7.1967 Risto Sorri talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa pituus-, korkeus- ja leveys suunnassa.

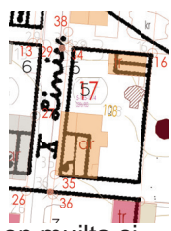
Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X Linja nro 5**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-17**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan varrella sen suuntaisesti. Autovaja on tontin pohjoisreunalla.

Historia: Tontti saattoi olla muodostettu ja rakennettu jo aivan 1800-luvun lopulla, mutta ainakin 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontilla oli rakennuskantaa. Nykyinen

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta rimoituksella. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1900-l. alkupuoli. Korjausvuodet: 1940. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet, peitetty levyllä. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu alkuperäisen rakentamistavan mukaisesti kadun varteen, on matala ja kapearunkoinen.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1960-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: pulpetti.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. n.1990. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosaa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

asuinrakennus on rakennettu 1980-90 -lukujen vaihteessa, samoin autovaja ja aiemmat rakennukset on purettu.

Lupahistoria: Vanhemmista rakennuksista ei ole lupahistoriaa. 5.9.1989 Satu Sorri asuinrakennuksen ja autovajan piirustukset.

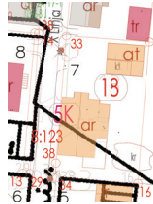
Kaava: v. 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa tontilla ollutta asuinrakennusta pituus-, korkeus- ja leveysuunnassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X Linja nro 7**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-18**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella. Talousrakennus (autotalli, -katos ja varasto) on tontin koilliskulmassa. Molemmat rakennukset ovat valmistuneet v. 2004. Asuinrakennus on massiivinen. Se ei täytä v. 1978 kaavan, eikä RKY 2009 -alueelle (Kalliomäki) asetettuja tavoitteita. Tontilla on ollut vanha maakellari.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, viimeistään 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Asuinrakennus on purettu ja vanha talousrakennus purettiin v. 2004.

Lupahistoria: 25.8.1938 Leo Enqvist asuinrakennuksen muutospiirustukset (*purettu*). 15.9.1952 Leo Enqvist talousrakennuksen muutospiirustukset. 5.10.1965 Leo Enqvist talousrakennuksen muutospiirustukset (*purettu*). 21.1.2003 Tuula Gröndahl asuin- ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennus ei noudata v. 1978 kaavan kerrosalajaon periaatetta. Yläkerrassa voi olla asuinkäytössä vain n.13 ke-m², muutoin kaavan rakennusoikeus ylittyy. Rakennus ylittää selkeästi rakennusalan sivusuunnassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. v. 2003. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

Osoite: **X Linja nro 9**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-19**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10 linjan ja Mäkikadun kulmassa

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

X linja nro 7 ja nro 5:den talousrakennus

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pieni asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus aivan tontin kaakkoiskulmassa.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleenväliin mennessä, ja nykyinen asuinrakennus lienee alkuperäistä rakennuskantaa. Talousrakennus on 1960-luvulta. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu, esim. rakennusta on korotettu ja julkisivuja uusittu. Ikkunoita on vaihdettu eri aikoina uudempiin. Tonttia on pienennetty Mäkikadun puhkaisemisen yhteydessä.

Lupahistoria: 25.4.1947 Kalle Hietala asuinrakennuksen muutospiirustukset (korotus). 20.10.1964 Erkki Pääkkönen talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Asuinrakennuksessa on käytetty noin puolet v. 1978 asemakaavan mukaisesta rakennusoikeudesta (150m²).

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1900-l. alkupuoli. Korjausvuodet: 1947. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja seinien alaosat sekä päätykolmiot lomalautaa. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu alkuperäisen rakentamistavan mukaisesti kadun varteen ja sopeutuu harjakattoisena puurakennuksena hyvin vanhempaan ympäristönsä. Rakennusta on laajennettu korottamalla ja leventämällä.

Osoite: **XI Linja nro 10**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-8**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus on tontin luoteiskulmassa.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleenväliin mennessä, mutta nykyinen asuinrakennus on 1990-luvulta, samoin talousrakennus. Tonttia on pienennetty Mäkikadun rakentamisen vuoksi.

Lupahistoria: 12.6.1950 Tykö Sjöblom talousrakennuksen piirustukset (purettu). 24.4.1996 Simo ja Hilikka Kankare asuinrakennuksen piirustukset. 24.4.1996 Simo ja Hilikka Kankare talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennukset sijoittuvat v.1978 asemakaavan osoitettaville paikoille,

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. 1960-luku. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: pulpetti.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. n. 1990. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinän ylä- ja alaosa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: **XI Linja nro 8**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-7**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin länsilaidalla, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleenväliin mennessä, mutta nykyinen asuinrakennus on 1990 -luvulta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 1.8.1978 Pauli ja Lempi Juhamäki asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (purettu) 16.7.1993 Eeva Kaarina Kallion asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Rakennukset sijoittuvat v. 1978 asemakaavan osoittamille paikoille. Jos yläkerta on rakennettu maksimaalisesti huonetilaksi, niin sallittu rakennusoikeus ylittyy.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1990-luku. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinän yläosa pysty rimalauta, alaosa lomalauta ja keskiosa vaakapanelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja.

Osoite: **XI Linja nro 6**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-6**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennuksen vanhin osa on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleen väliin mennessä, ja nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien aikana mm. laajennettu lisäosalla. Tontilla on vanha maa-kellari.

Lupahistoria: 1.6.1971 Reino Mäkinen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaavan mukaan rakennusta voi laajentaa pituus- ja korkeussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1970-l. alku. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: kuitusementtievy. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu alkuperäisen rakentamistavan mukaisesti kadun varteen ja sopeutuu harjakattoisena rakennuksena hyvin vanhempaan ympäristöönsä.

Osoite: **XI Linja nro 4**

Kiinteistötunnus: **61-5-125-15**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja rajautuu eteläpuoleltaan uskonnollisen kokoontumispaikan tonttiin ja muilta osin asuintontteihin. Tontilla on poikkeuksellisesti neljä naapuritonttia, sillä tontin lounaisnurkka on viistetty. Tontille tullaan linjan varteen sijoittuvan asuinrakennuksen eteläpuolelta. Asuinrakennukseen käydään pihan puoleiselta kuistilta. Tontilla on muutamia puita ja se on rajattu kaikilta sivuiltaan puuaidalla.

Historia: Tämä osa aluetta oli muotoutumatta 1800-luvun loppupuolella, eikä tonttia ollut vielä 1920-luvun puolessavälissäkään, vaikka alue muuten oli melko valmis. Tontti onkin 1930-luvun alkupuolelta, ja sen nykyiset rakennukset tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennus rakennettiin 1930-luvun puolessavälissä, talusrakennus saman vuosikymmenen loppupuolella. Talusrakennukseen tehtiin sauna 1970-luvulla.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on noppamainen ja vaakapaneelilla verhottu. Räystäät ovat lyhyet.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on 1930-luvun puolivälistä. Alkuperäisissä piirustuksissa se on 1920-30 -luville tyypillinen rakennus, jossa on leveä pylväsmäinen laudoitus nurkissa ja ikkunoissa vaakasuuntainen korostus. Ikkunat on myöhemmin uusittu kuusiruutuisista uudemman mallisiin, ja samalla vaakakorostusta on vähennetty, tosin vieläkin pieniä merkkejä siitä on havaittavissa. Alkuperäisissä piirustuksissa rakennus on pysty-laudoitettu.

Lupahistoria: lokakuu 1934 V. Halme asuinrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Rapatussa talusrakennuksessa on pulpettikatto. Rakennus on länsipuoleltaan kiinni naapurintontin talusrakennuksessa. 1930-luvulla Kalliomäelle rakennettiin useita tämän tyyppisiä talusrakennuksia.

Muutokset: Rakennus on rakennettu 1930-luvun loppupuolella, ja siihen on tehty sauna 1970-luvulla. Kattomateriaali on lupakuvissa huopa, mutta nykyään rakennuksessa on peltikate.

Lupahistoria: 26.6.1937 Lauri Lahtinen talusrakennuksen piirustukset. 7.6.1977 Veijo Simola talusrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 kaava mahdollistaa rakennuksen jatkamisen pituus suunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talusrakennus alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Pihapiiri on arvotettu suojeltavaksi (piha/s).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Korjausvuodet: Signeeraus ja vuosiluku: Joose Palmen. Rungon muoto: Suorakaide. Ullakko: asuinkäytössä. Kerros-luku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirs?. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu alkuperäisen rakentamistavan mukaisesti kadun varteen ja sopeutuu harjakattoisena puurakennuksena hyvin vanhempaan ympäristöönsä. Päärakennusmassan mittasuhteet ovat 1920-luvulta.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talusrakennus saunalla. Alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: Julkisivumateriaali: rappaus. Katemateriaali: pelti. Katto: pulpetti.

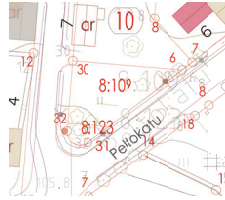
Alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu kyseisen aikakauden mukaisesti tontinrajalle ja sopeutuu pulpettikattoisena rakennuksena hyvin vanhempaan ympäristöönsä. rakennusmassan mittasuhteet ovat 1920-luvulta ja se muodostaa asuinrakennuksen kanssa yhtenäisen kokonaisuuden.

Pihapiiri on arvotettu suojeltavaksi (piha/s). Pihapiiri kuuluu Kalliomäen 1920-30 lukujen kerrostumiin: rakennusten ryhmitely, tontin rajautuminen ympäristöönsä ja linjaan. Pihapiirissä on alueelle tyypillisiä yksityiskohtia kuten tontin rajausta, rakennus- ja se muodostaa osan Kalliomäen detaljipankista.

KORTTELI 126

Nimi: **61-408-8-109**

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan ja Peltokadun kulmassa ja on joutomaata. Kaavassa alue on osoitettu puistoksi.

Historia: Tontti on aina ollut rakentamaton.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Osoite: **XI Linja nro 5**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-10**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivulta asuintontteihin. Vanha asuinrakennus on sijoitettu linjan suuntaisesti. Uusi asuinrakennus on tontin pohjoisreunassa, poikittain linjaan nähden. Rakennukset rajaavat oleskelupihan. Tontille tullaan lounaiskulmasta.

Historia: Vuoden 1926-28 kartassa tontin lounaiskulmassa on asuinrakennus ja koillisikulmassa talousrakennus. Vanha asuinrakennus on edelleen paikoillaan. Uusi asuinrakennus on rakennettu 2000-luvun alussa. Vanhaa rakennusta ei ole purettu uuden tieltä, mikä on Kalliomäen nykyrakentamisessa poikkeuksellista.

Rakennus nro 1. Tunnuksipiirteet: Vanhassa asuinrakennuksessa on vaakalaudoitus ja T-malliset ikkunat. Päätykolmiossa on pysty-laudoitus ja kuusiruutuiset ikkunat.

Rakennuksen historia ja muutokset: Vuoden 1896 Ronttismäen kartassa rakennusta ei ole, 1926-28 Kalliomäen kartassa se on. Rakennus on siis rakennettu näiden vuosien välissä. Koska rakennuksen massa on ainakin pohjamuodoltaan pysynyt samanlaisena, ei rakennukseen ole ilmeisesti tehty suuria muutoksia. Rakennus toimii nykyään varastona.

Rakennus nro 3. Tunnuksipiirteet: Uusi asuinrakennus on tyypillinen 1990-luvun pientalo. Ulkoverhouksena on vaakapaneeli, päätykolmiossa pystypaneeli. Kuistin nurkat on viistetty. Ikkunoissa on koristeellisuutta.

Muutokset: Asuinrakennus on rakennettu 1990-luvun lopussa ja siihen on tehty muutoksia 2000-luvun alussa: yläkerta on otettu asuinkäyttöön.

Lupahistoria: 14.8.1998 Katinka Ojanperä Asuinrakennuksen piirustukset. 17.4.2001 Katinka Ojanperä Asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava ehdotti vanhaa rakennusta piharakennukseksi, jossa on asunto. Uudelle päärakennukselle ehdotettiin paikka poikittain linjaan nähden ja kiinni katurajaan.

Suojelu: Vanhaan asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: piharakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-luvun alku. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluke: 1. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeimpään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvää pienimittakavaista 1900-luvun alun rakentamista alueella ja on säilynyt harvinaisen hyvin.

Rakennus nro 3. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1990- I. loppu. Korjausvuodet: 2001. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluke: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli, päätykolmioissa pystypaneeli. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harjakatto.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **XI Linja nro 7**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-2**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu tontin pohjoisosaan poikittain linjaan nähden. Autotalli sijaitsee niin ikään poikittain tontin eteläosassa. Asuinrakennuksen ja autotallin väliin jää oleskelupiha. Tontille saavutaan lounaisnurkasta.

Historia: 1920-luvun puoliväliin mennessä tontin lounaiskulmaan oli rakennettu pieni asuinrakennus ja koilliskulmaan pieni talousrakennus. Tontin nykyiset rakennukset tehtiin 1970-luvun alkupuolella, jolloin myös tontin alkupeäinen rakennuskanta purettiin.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on tyypillinen 1970-luvun tiilitalo. Rakennuksessa on harjakatto, jossa lyhyet koteloidut räystäät. Historia: Rakennus on rakennettu 1970-luvun alkupuolella, eikä siihen ole tehty ulkoisia muutoksia.

Lupahistoria: 20.3.1973 Antti ja Liisa Vuoristo Asuinrakennuksen ja autovajan piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvistaa rakennusten sijainnit.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rakennusvuosi: 1970. Korjausvuodet: Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: Mineritti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen käyttö: talousrakennus. Rakennusvuosi: 1970. Korjausvuodet: Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: Mineritti. Katto: harja.

Osoite: **XI Linja nro 9**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-9**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu kahdelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus sijaitsee linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa. Autolla tontille tullaan asuinrakennuksen pohjoispuolelta, jalkaisin eteläpuolelta. Rakennuksen pääsisäänkäynti on etelästä, vanhan ja uuden rakennuksen liitoskohdasta.

Historia: Tontti ja alue ovat lopullisesti muodostuneet vasta 1900-luvun alkupuolella, ennen 1920-luvun loppua. Asuinrakennus on todennäköisesti rakennettu 1920-luvulla. Asuinrakennuksessa on koko alueella muutamassa rakennuksessa esiintyvä taitekatto. Rakennusta on laajennettu uudisosalla 1960-luvun loppupuolella. Tontilla mahdollisesti olleet talousrakennukset on purettu. Tonttia on pienennetty Mäkikadua rakennettaessa.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksessa on

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rakennusvuosi: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1968. Rungon muoto: kaksi nurkasta kytkettyä neliötä. Ullakko: asuinkäytössä. Kerrosluku: 1 (2). Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: taitekatto.

Asuinrakennuksen päämassaan alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Asuinrakennus edustaa (poislukien ikkunat) 1920-luvun syvärunkoisempaa rakentamista alueella. Rakennuksen massa noudattaa ajalle ominaista ratkaisua.

taitekatto. Ulkoverhouksena on pystyaukko peiterimoilla. Ikkunat ovat 1940-50 -luvun mallia.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on todennäköisesti 1900-luvun alkupuolelta. Rakennusta on 1960-luvun lopulla laajennettu pesutila- ja autotalliosalla. Tuon ajan piirustuksissa vanhan osan ikkunoissa näkyy jopa jugendiin viittaavia piirteitä. Rakennuksen ikkunat on siis mitä todennäköisimmin vaihdettu.

Lupahistoria: 27.8.1968 Reino Koivula asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava vahvistaa rakennuksen sijainnin ja mahdollistaa laajennuksen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Mäkikatu 39**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-6**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Mäkikadun varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on sijoitettu poikittain Mäkikatuun nähden tontin eteläosaan. Talousrakennus on asuinrakennusta vastapäätä.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Nykyinen asuinrakennus on 1990-luvulta, samoin talousrakennus. Vanhat rakennukset on purettu. Tonttia on pienennetty Mäkikadun rakentamisen yhteydessä.

Lupahistoria: 3.5.1954 Veikko Johansson talousrakennuksen piirustukset (purettu), 6.8.1991 Eeva-Liisa Lehtinen asuin- ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: rakennukset sijoittuvat v. 1978 asemakaavan osoittamille paikoille.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1990- l. Rungon muoto: kaksi nurkasta kytkettyä suorakaidetta. Ullakko: asuinkäytössä. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harjakatto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: **Peltokatu 6**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-4**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee Peltokadun varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on Peltokadun suuntaisesti sen varrella.

Historia: Tonttia ei ole muodostettu eikä rakennettu vielä 1926-28 kartassa. Nykyisen asuinrakennuksen vanhin 1930-luvulla rakennettu osa lieneekin tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu lisäosalla 1960-luvun lopulla. Tontti näkyy suunnitelmissa ensimmäisen kerran 1925 asemakaavassa, jonka mukaan asuinrakennuksen vanhin osa on sijoitettu.

Lupahistoria: 3.4.1936 T. Rantala asuinrakennuksen piirustukset, 5.8.1969 Allan ja Anneli Kallio asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava hyväksyy tontilla käytetyn rakennuksen laajennusperiaatteen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kaupalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak. 1930-l. Korjausvuodet: 1969. Rungon muoto: kaksi nurkasta kytkettyä suorakaidetta. Ullakko: asuinkäytössä. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja laajennus rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harjakatto.

Alueen kannalta vanhaan osaan tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus sijoittuu alkuperäisen rakentamistavan mukaisesti kadun varteen ja sopeutuu harjakattoisena puurakennuksena hyvin vanhempaan ympäristöönsä. Päärakennusmassan mitasuhteet ovat 1930-luvulta.

Osoite: **Peltokatu 8**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-5**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti ei ole linjan varrella kuten useimmat muut alueen tonteista, vaan sijaitsee korttelin keskellä, korttelin muiden asuintonttien ympäröimänä. Sisäänkäynti tontille on kaakkoisnurkasta, jossa on yhdyskäytävämainen tontin osa Peltokadulle. Asuinrakennus sijaitsee tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus luoteisnurkassa. Asuinrakennusta on laajennettu useaan otteeseen, mutta koska nykyinen pohja on suorakaide ja seinät yhtenäisesti verhottu, ei laajennuksia voi rakennusta ulkoapäintarkastellessa havaita.

Historia: Tontti on muodostettu ja rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleen väliin mennessä. Mäkikadun itäpäässä oli 1900-luvun alkupuolella kahden tontin mittainen osuus 12. linjaa, joka kulki tontin itäpuolelta. Asuinrakennus rakennettiin tämän linjan varrella. Kyseinen linjan pätkä on myöhemmin (vuoden 1925 kaavan mukaisesti) poistettu ja tontin kaakkoispuolelle on rakennettu viisto Peltokatu (v. 1925 Heikankatu). Nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa saattaa olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Vuonna

1970 haettiin lupaa sivuasunnolle rakennusta jatkamalla, jolloin rakennuksen pinta-ala kaksinkertaistui. Haettujen rakennuslupien mukaan rakennusta on laajennettu peräti neljä kertaa. Nykyinen talousrakennus on rakennettu 1950-luvun lopulla, ja sitä on muutettu 1960-luvulla.

Lupahistoria: 31.7.1939 Viljo Mikkola asuinrakennuksen laajennus- ja korotuspiirustukset, 15.5.1950 Viljo Mikkola asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (kuisti), 16.6.1959 Viljo Mikkola talousrakennuksen piirustukset, 6.6.1967 Alli ja Viljo Mikkola talousrakennuksen muutospiirustukset 2.6.1970. Alli Mikkola asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (sivuasunto), 5.3.1991 Veijo Mikkola asuinrakennuksen (laajennus)piirustukset. 16.6.2006 Sari Huikari julkisivumuutospiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti rakennuksen laajentamisen pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Peltokatu 10**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-15**

Inventoitu: 1

(Tontti on ”tyhjillään” v. 2016)

HUOM! Tontilla sijainnut asuinrakennus (kuvissa ruskea talo) on purettu v. 2013, joten jäljempänä oleva rakennus nro 1:den kuvailu ja valokuvat koskevat kyseistä rakennusta v. 2005 tilanteessa.

Kuvaus: Tontti sijaitsee Peltokadun varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Vuosien 1925-1965 kaavamuutoksista johtuen asuinrakennuksen sisäänkäynti jäi nykyisen Peltokadun puolelle. Sisäänkäynti tontille on kaakkoissivulta. Tontin luoteiskulmassa sijaitsee vielä vanha talousrakennus. Tontti on rajattu pensasaidalla on nyt aluskasvillisuuden valtaama.

Historia: Tontti on muodostettu ja asuinrakennus rakennettu 1900-luvun alun ja 1920-luvun puolivälin välissä. Mäkikadun itäpäässä oli 1900-luvun alkupuolella kahden tontin mittainen osuus 12. linjaa, joka kulki tontin länsipuolelta. Asuinrakennus rakennettiin tämän linjan varrelle. Kyseinen linjan pätkä on myöhemmin (vuoden 1925 kaavan mukaisesti) poistettu ja tontin kaakkoispuolelle on rakennettu Peltokatu (v. 1925 Heikankatu), jonka varrella asuinrakennus sijaitsi vinottain. Tiilinen ja pulpettikattoinen talousrakennus on rakennettu 1930-luvun puolessävälissä. Tontti näkyy suunnitelmissa ensimmäisen kerran nykyisen muotoisena v. 1925 kaavassa.

Rakennusnro 2. Tunnuspiirteet: Pulpettikattoisen talousrakennuksen julkisivut ovat betonitiiltä. Ikkunat ovat kuusi-ruutuiset. Kalliomäelle rakennettiin 1930-luvulla useita tämäntyyppisiä talousrakennuksia. Historia: Talousrakennus on rakennettu 1930-luvun puolivälissä. Rakennukseen ei

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1920. Korjausvuodet: 1939, 1950, 1959, 1967, 1970, 1991. Rungon muoto: suora-kaide. Ullakko: asuinkäytössä. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: sementtikuitulevy. Katemateriaali: pelti. Katto: harjakatto.

Rakennus kuuluu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Tontinkäyttö eroaa tässä alueelle perinteisestä ratkaisusta, johtuen alueen katujärjestelystä. Asuinrakennus on hyvä esimerkki alkuperäisen 1920-luvun (kaksihuoneisen) rakennuksen laajentamisesta useampihuoneiseksi.

Vanha talousrakennus on yhä (hylättynä) tontilla.

Vanha talousrakennus ennen asuinrakennuksen purkua.

ilmeisesti ole tehty muutoksia. Lupahistoria: 16.5.1934 V. Aro talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava antoi laajennusmahdollisuuden asuinrakennukselle.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kauppalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. (PURETTU) Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on verhottu vaakapaneelilla, päätykolmiossa pystypaneelilla. Ikkunat ovat T-malliset, kuistissa 16-ruutuiset. Kuistin kattona on pulpettikatto, jolta kohoaa harjakatto eräänlaisena pienoisorononina.

Historia: Rakennus on rakennettu todennäköisesti ennen 1920-luvun loppua, ja se edustaakin 1900-luvun alkuvuosikymmeninä yleistynyttä neliömäistä pohjaratkaisua. Toisaalta rakennuksessa on samoja piirteitä kuin alueen vanhoissa pienissä asuinrakennuksissa. Rakennus on säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussaan.

Lupahistoria: 16.1.1990 Leila Hannula asuinrakennuksen sisätilojen muutospiirustukset (wc-tilat).

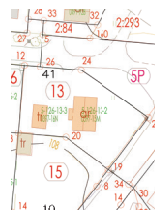

Purettu rakennus v. 2005.

Osoite: **Mäkikatu 41**

Kiinteistötunnus: **61-5-126-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Mäkikadun ja Peltokadun kulmassa. Asuinrakennus on poikittain Mäkikatuun nähden tontin eteläreunalla, talousrakennus on asuinrakennusta vastapäätä.

Historia: Tontti on muodostettu ja alkuperäinen asuinrakennus ja talousrakennus rakennettu 1900-luvun alussa, 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Tuolloin Mäkikadun itäpäässä oli patkka 12. linjaa. Asuinrakennus sijaitsi tämän linjan varrelle. Linja kulki tontin länsipuolelta. Tämä linjan patkka on myöhemmin, 1925 kaavan mukaisesti, poistettu ja tontin kaakkoispuolelle rakennettu Peltokatu (alun perin Heikankatu). Tontti näkyy suunnitelmissa ensimmäisen kerran nykyisen muotoisena juuri 1925 kaavassa. Nykyinen asuinrakennus on 1990-luvun alusta, samoin talousrakennus. *Tontilla olleet vanhat rakennukset on purettu.*

Lupahistoria: Heinäkuu 1931 Rauha Sipilä asuinrakennuksen muutospiirustukset (purettu) 31.8.1937 Rauha Sipilä talousrakennuksen siirto (purettu), 2.6.1964 Herta Pylkkönen talousrakennuksen piirustukset (purettu), 8.5.1990 Olli Pylkkönen asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: asuinrakennus sijoittuu v. 1978 asemakaavan osoittamalle paikalle (purettu rakennuksen paikka). Talousrakennus on käännetty 90 astetta vastoin kaavan ehdotusta.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kauppalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

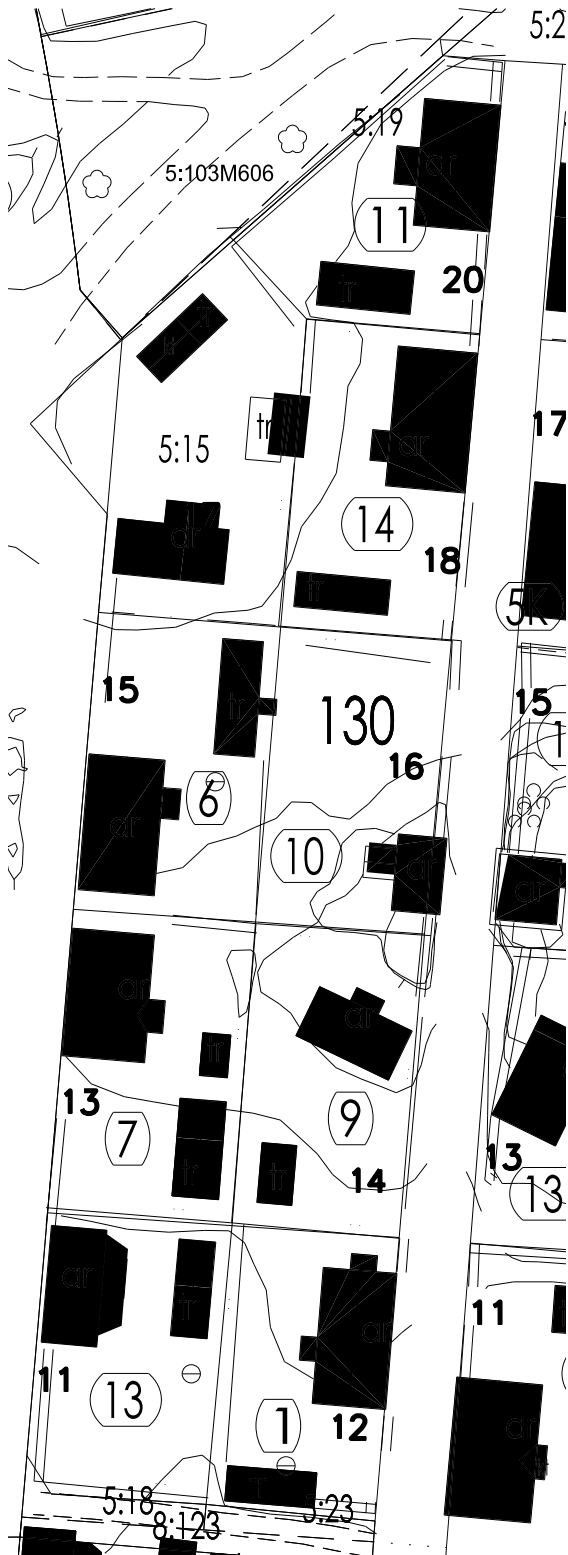

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.1990- I. alku. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: asuinkäytössä. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: seinien alaosa pystypaneeli, keskiosa vaakapaneeli ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harjakatto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosik.: 1990. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystyaukko. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

KORTTELI 130

Osoite: I LINJA nro 11

Kiinteistötunnus: 61-5-130-13

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee kirkon läheisyydessä, 1.linjan ja Mäkikadun kulmassa. Kahdelta muulta sivultaan tontti rajautuu asuintontteihin. Asuinrakennus sijaitsee tontin luoteisnurkassa 1. linjan suuntaisesti, talousrakennus sitä vastapäätä. Tontin eteläpuoleinen osa jää pihamaaksi. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on pihan puolelta, uuden kuistin kautta. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontilla esiintyy rakennuskantaa nykyisten rakennusten sijoilla jo vuoden 1896 kartassa, joten on mahdollista, että sekä nykyinen asuinrakennus että talousrakennus olisivat tuolta ajalta. Asuinrakennusta on vielä myöhemmin, ja luultavasti useaankin otteeseen, laajennettu, viimeiseksi rakentamalla kuisti vuonna 1996. Talousrakennusta on laajennettu askarteluhuoneella 1953.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Asuinrakennus on verhottu punamullatulla pystyrimaaludoituksella ja se on ulkoasultaan matala ja maalaistalomainen. Rakennuksen pihanpuoleista julkisivua hallitsee uusi nurkistaan viistetty kuisti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus edustaa todennäköisesti alueen vanhinta, ennen vuotta 1896 rakennettua, rakennuskantaa. Rakennuksen ulkoasu tukee tätä käsitystä. Ulkoasua on kuitenkin muutettu jonkin verran: ikkunat on uusittu T-malliseksi jo 40-luvulla. Ikkunat on vaihdettu alumiinipintaisiksi uusiksi 2007 saman mallin mukaan. Uusi kuisti pesutiloineen on rakennettu pihan puolelle 1990-luvulla. Lisäksi 1. linjan puoleisesta julkisivusta voi päätellä, että rakennusta on jossain vaiheessa laajennettu, sillä yksi ikkuna on eri korkeudella kuin muut.

Lupahistoria: 21.6.1946 Onni Salo asuinrakennuksen julkisivun muutospirustukset (T-malliset ikkunat), 27.5.1996 Onni Salon perikunta asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (uusi kuisti pesutiloineen). Talousrakennus: 16.3.1953 Onni Salo talousrakennuksen laajennus.

Kaava: v.1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr, talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: I LINJA nro 13

Kiinteistötunnus: 61-5-130-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 1. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin luoteisnurkassa. Isompi talous-

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak: 1800-l lopulla. Korjausvuodet: 1946, 1996 ja v. 2007. Rungon muoto: suorakaide Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvollettu suojeltavaksiluokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla rajaten I-linjan ja koko asuinalueen. Rakennuksessa ja tontilla on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1800-l lopulla. Korjausvuodet: 1953. Rungon muoto: suorakaide Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus on arvollettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäinen osa kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak: 1986. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

rakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, pienempi linjan suuntaisesti asuinrakennusta vastapäätä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, jolloin siinä oli suuri L-mallinen rakennus. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin aikaisempi rakennuskanta oli hävinnyt tai ainakin muuttunut. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun puolivälistä. Asuinrakennusta vastapäätä oleva pienempi talousrakennus ja tontin kaakkoiskulmassa olevan isomman talousrakennuksen eteläpää ovat ilmeisesti fragmentteja 1926-28 kartassa näkyvästä pitkästä talousrakennuksesta. Ison talousrakennuksen pohjoispää on omistajan mukaan vuodelta 1939. Ison talousrakennuksen ulkoasu on 1980-luvulta.

Lupahistoria: 18.12.1950 Mäkelin talousrakennuksen muutospirustukset, 2.9.1986 Tauno ja Pirjo Kaapola asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Rakennusluvassa nykyisen asuinrakennuksen kerrosala on 120 ke-m².

Suojelu: Isompaan talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Tauno Kaapola, Kalliomäki.

Osoite: **I LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-5-130-6**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 1. linjan varrella, ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus tontin koillisnurkassa. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1990-luvun lopulta. Talousrakennus on 1980-luvun alusta.

Lupahistoria: 28.8.1961 Teuvo Maaniitty talousrakennuksen piirustukset (purettu), 15.9.1981 Antti Juhala talousrakennuksen piirustukset, 15.6.1999 Matti Juhala asuinrakennuksen piirustukset. 2.10.2002 Matti Juhala ullakkokerroksen osittainen käyttöönotto.

Kaava: Vuoden 1978 kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan tontille osoittama rakennusala on ylitetty leveyssuunnassa. Asuinrakennuksen ullakkokerroksesta voi käyttää n. 24 m² asuinkäyttöön, muutoin kaavassa sallittu rakennusoikeus (150 ke-m²) ylittyy.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta vuodelta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1800-l lopulla. Korjausvuodet: 1953. Rungon muoto: suorakaide Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: alaosaa vaakapaneli ja yläosa pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Rakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Se edustaa perinteisiä mittasuhteita ja piharakennuksen sijoittelua tontilla.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak: 1999. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystypaneli. Katemateriaali: profiloitu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1981. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: I LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: 61-408-5-15

Inventoitu: 3

Kuvaus: Tontti on viimeinen 1. linjan varrella ja se rajautuu pohjoispuoleltaan kävely-/pyörätiehen ja itä- ja eteläpuoleltaan asuintontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu poikittain linjaan nähden tontin eteläreunalle. Tontin pohjoispuoli on pihamaata. Rakennukseen käydään sisään pihan puolelta.

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja saattaa olla, että tontin nykyinen asuinrakennus on tuolta ajalta. 1930-luvun lopulla asuinrakennusta laajennettiin rakentamalla siihen jatkeeksi toinen asunto. Koska jo purettu vanha talousrakennus sijaitsi tontin nykyisen itärajan päällä, se oli mitä todennäköisimmin vanhaa rakennuskantaa. 1896 kartassa talousrakennus on palokujan kohdalla.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksen ulko-verhouksen alaosa on vaakapaneelia, välipohjan yläpuoleinen osa pystypaneelia. Ikkunat ovat T-malliset ja yläosaltaan kolmeen neliömäiseen ruutuun jaetut.

Asuinrakennuksen historia ja muutokset: Todennäköisesti alueen vanhinta rakennuskantaa edustava rakennus, joka on säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussaan. 1930-luvun lopulla asuinrakennusta on jatkettu rakentamalla siihen laajennuksena toinen asunto.

Lupahistoria: 12.5.1939 Helmi Palin asuinrakennuksen muutospiirustukset. 10.6.2009 Margetta ja Veli Reunanen asuinrakennuksen kuistia laajennetaan käsittämään sauna-, pesu- ja wc-tilat. 10.6.2009 Margetta ja Veli Reunanen Rakennus nro 2, talousrakennus (Toteutus 24.10.2014. Vanha talousrakennus purettu). 10.6.2009 Margetta ja Veli Reunanen Rakennus nro 3, talousrakennus + autokatokas (Toteutus 24.10.2014).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². v.1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen pohjoisen puolelle. Ko. kaavassa on osoitettu rakennusala piharakennukselle. Nyt talousrakennusten yhteinen kerrosala on 44 ke-m² ja sen lisäksi tulee autokatoksen osuus.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja talousrakennus nro 2:een tulee alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896, Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: II LINJA nro 20

Kiinteistötunnus: 61-5-130-11

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja rajautuu etelä sivultaan viereiseen asuintonttiin ja pohjois- ja länsisivultaan hiekkapäälysteiseen kevyenliikenteen väylään. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan varrella, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin lounaisnurkassa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen/vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: ja 1930-l. loppu ja v. 2009. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: ei asuinkäytössä. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvoitettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava.

Rakennus nro 2, talousrakennus

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 2014. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 3, uusi talousrakennus + autokatokas

Rakennus nro 3. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 2014. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla ja vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Historia: Tontti esiintyy nykyisen kaltaisena ensi kerran Forssan 1944 asemakaavassa. 1980-luvun alussa rakennettu asuinrakennus ja saunan sekä pesutilat sisältävä talousrakennus olivat tontin ensimmäiset rakennukset.

Lupahistoria: 3.6.1980 Bo ja Tuva Baarman asuinrakennuksen piirustukset, 7.4.1981 Bo ja Tuva Baarman talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Asuinrakennuksen ullakkokerroksesta saa aulatilojen lisäksi käyttää n. 11 m² asuinhuoneiksi, muutoin sallittu rakennusoikeus (150 ke-m²) ylittyy.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Forssan asemakaavan muutos 1965. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-5-130-14**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan pohjoispäässä, ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu tontin pohjoisosaan linjan suuntaisesti, talousrakennus tontin eteläosaan poikittain linjaan nähden. Asuinrakennus ja talousrakennus rajaavat oleskelupihan, jolta on sisäänkäynti asuinrakennukseen. Tontille tullaan kaakkoisnurkasta.

Historia: Tontilla on rakennuksia jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus on 1970-luvun lopulta, samoin talousrakennus. Vanhat rakennukset on purettu. Rakennukselle on haettu luvat 1979, ja se on ensimmäinen 1978 vahvistetun kaavan jälkeen rakennettu rakennus.

Lupahistoria: Talousrakennus: 12.3.1937 Malakias Koppila talousrakennuksen muutospiirustukset (purettu).

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on ulkoasultaan 1970-luvun matalaan tyyppitaloon pohjautuva paikallinen tulkinta v. 1978 kaavan rakennustapaohjeistosta. Rakennuksessa näkyy rakennustapaohjeiston esimerkkien vaikutus: Ulkoverhous on vaakapaneelia, päätykolmiossa pystypaneelia. Pystypaneelin alaosa muodostaa sahalaitakuvion. Ikkunat ovat T-mallisia, päätykolmiossa on erilainen, 4-ruutuinen ikkuna. Katteena on pelti, jonka saumat korostavat katon suuntaa. Räystäiden päädyistä löytyy muotoilu, joka on paikallisen rakentamisen tietyille kohteille tunnusomainen. Myös syöksytörvien muotoilulle löytyy malli rakennustapaohjeistosta. (ks. myös korttelissa 130 tontilla 1 oleva rakennus)

Lupahistoria: 22.5.1979 Tarja Leppänen asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980-l alku. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystylautaa. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1981. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystypaneeli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1970-l. loppu. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystylautaa. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1979. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Talousrakennus.

tontille osoittama rakennusala on ylitetty leveys- ja pituus-suunnassa. Sen sijaan olisi tullut rakentaa ullakkokerros.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäki, lähiympäristön suunnitteluohje (1977). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 16**

Kiinteistötunnus: **61-5-130-10**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella, ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti suhteellisen korkean kallioleikkauksen päällä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja pienhkö asuinrakennus onkin ilmeisesti tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Vastaavan ikäinen talousrakennus on purettu.

Lupahistoria: 21.10.1957 Yrjö Saikko asuinrakennuksen piirustukset (ei rakennettu). 9.2.2007 Matti Juhala uusi kuisti, jossa pesutilat.

Kaava: v. 1978 asemakaavan mukaan tontille saa rakentaa nykyisen asuinrakennuksen lisäksi piharakennuksen, jolloin yhteenlaskettu rakennusoikeus saa olla 150 k-m².

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 14**

Kiinteistötunnus: **61-5-130-9**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus sijaitsee vinottain tontin pohjoisosassa, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on pohjoispuolelta.

Historia: Tontilla oleva rakennus edustaa Kalliomäen kaikkein vanhinta rakennuskantaa. Koska rakennus ei noudata linjan suuntaa, se on rakennettu jo ennen linjojen vetämistä. Linjat vedettiin 1870-luvun lopulla. Vuoden 1896 kartasta näkyy, että rakennus oli alun perin L-mallinen, mutta jo 1926-28 kartassa se on tyypistynyt I-malliseksi.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Rakennus sijaitsee vinottain tontilla.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu ennen linjojen vetämistä, mikä tapahtui 1870-luvulla. Rakennukseen on tehty ilmeisesti useita muutoksia. Vuonna 1983 haettiin lupa asunnon kylmän varastotilan muuttamiseksi saunaksi ja pesuhuoneeksi (laajennus sivulle). Julkisivujen vanha kuitulevyverhous on poistettu seinistä 2000-luvulla.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 2007. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + kylmä ullakko. Sokkeli: kivet, osin harkko ja betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Tontti on lähiympäristöineen asukkaiden valitsema Kalliomäen identiteettipaikka. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen mittakaava.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: ennen 1870-l. loppua. Korjausvuodet: 1983. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + kylmä ullakko. Sokkeli: kivet. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus on Kalliomäen vanhimpia. ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Rakennuksessa ja tontilla on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava.

Lupahistoria: 13.12.1983 Arja Eriksson, asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavan mukaan asuinrakennusta voi laajentaa. Rakennusoikeutta on käyttämättä n. 90 ke-m2.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Talousrakennukseen luokka 2: rak/s. Tontti on asukkaiden valitsema Kalliomäen identiteetti- ja rakennuspaikka.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 12**

Kiinteistötunnus: **61-5-130-1**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan ja Mäkikadun risteyksessä ja rajautuu pohjois- ja länsipuolella asuintontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu tontin pohjoisosaan linjan suuntaisesti, talousrakennus eteläosaan poikittain linjaan nähden. Asuinrakennus ja talousrakennus rajaavat oleskelupihan, josta on sisäänkäynti asuinrakennukseen. Tontilla on kaakkoiskulmasta.

Historia: Tontilla on rakennuksia jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus ja talousrakennus on rakennettu 1970-80 -lukujen taitteessa. Vanhat rakennukset on purettu. Tontilla on vanha kaivo.

Lupahistoria: Talousrakennus: 25.10.1949 E. Koppila talousrakennuksen muutospiirustukset (purettu), 1.4.1980 Taisto Järvinen talousrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus edustaa tyyppillistä 1978 kaavan ja 1977 rakennustapaohjeiston (lähiympäristön suunnitteluohje) ohjaamaa rakentamista. Rakennuksessa näkyy selvästi rakennustapaohjeiston vaikutus: Ulkoverhous on vaakapaneelia, päätykolmiossa pystypaneelia. Pystypaneelin alaosa muodostaa sahalaitakuvion. Ikkunat ovat 6-ruutuaisia, päätykolmiossa on erilainen 4-ruutuinen ikkuna. Katteena on pelti, jonka saumat korostavat katon suuntaa. Myös syöksytörmien muotoilulle löytyy malli rakennustapaohjeistosta. (ks. myös korttelissa 130 tontilla 14 oleva rakennus)

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennukselle on haettu luvat 1979, ja se on toinen 1978 vahvistetun kaavan jälkeen rakennettu rakennus. Vuonna 1982 haettiin lupa avokuiastien muuttamiseksi umpikuisteiksi.

Lupahistoria: 18.9.1979 Taisto Järvinen asuinrakennuksen piirustukset, 2.3.1982 Taisto Järvinen asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m2. Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Kuitit ylittävät kaavan rakennusalan.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäki, lähiympäristön suunnitteluohje (1977). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Vaakapaneli ja päätykolmiot pystylautaa. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuitin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1979. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

KORTTELI 131

Osoite: **II LINJA nro 11**

Kiinteistötunnus: **61-5-131-12**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurrassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin koillisnurrassa. tontilla on vanha kaivo.

Historia: Osittain tontin alueella oli vino rakennus jo 1800-luvun lopulla, mutta varsinaisesti tontti oli rakennettu 1920-luvun puoleenväliin tultaessa. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun lopulta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 16.6.1959 Frans Lindbergin perikunta talousrakennuksen piirustukset. 17.3.1987 Tauno ja Leila Vastamäki asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan tontille osoittama rakennusala on ylitetty leveys suunnassa, jonka sijaan olisi tullut rakentaa ullakkokerros kaavan periaatteella.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **II LINJA nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-5-131-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan asuintonttien rajaama. Asuinrakennus sijaitsee vinottain keskellä tonttia. Piharakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin koilliskulmaan. Tontille tullaan lounaiskulmasta.

Historia: Tontilla oleva asuinrakennus edustaa Kalliomäen kaikkein vanhinta rakennuskantaa. Koska rakennus ei noudata linjan suuntaa, se on rakennettu jo ennen linjojen vetämistä. Linjat vedettiin 1870-luvun lopulla. Tontin kaakkoiskulmassa sijaitseva piharakennus on rakennettu 1900-luvun alkupuolella, sillä 1896 kartassa sitä ei ole, mutta 1926 -28 kartassa se on. Tontin koilliskulmassa oleva talousrakennus on 1960-luvun alusta.

Lupahistoria: 4.8.1981 Lauri ja Kerttu Anttila Asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (sauna- ja pesutilat rakennuksen pohjoispäättyyn). 6.8.1962 Uuno Lehtinen talousrakennuksen (koilliskulmassa) piirustukset.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: ikkunoiden välit vaakapanelia ja muutoin julkisivut ovat pystylomalautaa. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1987. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. puoliväli. Korjausvuodet: 1981. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Asuinrakennus on arvoltaan suojeltavaksi (sr). Rakennus on Kalliomäen vanhimpia, ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Rakennuksessa ja tontilla on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava. Tontti on osa asukkaiden valitsemaa Kalliomäen identiteettiä.

Rakennus nro 2 on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitettuna Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen tapa. Rakennuksen ikkunat ovat kuitenkin vaihdettu n. 1950-luvulla.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on vinotain tontilla. Rakennuksessa on T-malliset ikkunat, joiden ylin ruutu on jaettu kolmeen osaan. Päätyjen ullakkoikkunat ovat 4-ruutuiset. Ikkunat ovat seinäpintaa syvemmällä. Ikkunoiden vuorilaudat on koristeltu. Ulkoverhouksena on pysty (loma)laudoitus.

Asuinrakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu ennen linjojen vetämistä, mikä tapahtui 1870-luvun lopulla. Rakennukseen on tehty muutoksia. Vuonna 1981 haettiin lupa laajennukselle.

Kaava: v. 1978 asemakaava sallii asuinrakennukselle laajentamismahdollisuuden. Kaavan mukaista 150 ke-m² ei ole voitu toteuttaa asuinrakennuksessa, joten piharakennuksessa voi olla enemmän kerrosalaa kuin 40 ke-m².

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr. Talousrakennukseen (nro 2) alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: II LINJA nro 15

Kiinteistötunnus: 61-5-131-14

Inventoitu: 3

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella, yhdellä Kalliomäen korkeimmista paikoista. Kolmelta muulta sivultaan tontti rajautuu asuintontteihin. Linjan suuntainen asuinrakennus sijaitsee tontin lounaisnurrassa, linjan rakentamisen seurauksena syntyneen korkean kallioleikkauksen päällä. Rakennuksen sokkeli on poikkeuksellisen korkea. Talousrakennus on linjan suuntaisesti keskellä tontin itäreunaa. Sisäänkäynti tontille on luoteisnurkasta.

Historia: Tontin asuinrakennus näkyy jo vuoden 1896 kartassa. Se on luultavimmin rakennettu 1880-1895, linjojen louhinnan jälkeen. Tontilla sijaitseva talousrakennus ei sen sijaan kyseisissä karttatiedoissa esiinny. Talousrakennus näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 kartassa.

Lupahistoria: v. 2004 Mirja Hentilä saunarakennus. 20.11. 2015 Minna Aarnio asuinrakennuksen laajennus.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennuksen betonia ja luonnonkiveä yhdistävä sokkeli on kadun puolella poikkeuksellisen korkea. Itse rakennus on verhoiltu vaakapaneeleilla, päätykolmio pystyrimalaudoituksella siten, että sen alareuna muodostaa sahalaite-aiheen rakennuksen räystään korkeudelle. Ikkunat ovat 6-ruutuiset.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu ennen vuotta 1896, mutta toisaalta linjojen louhinnan jälkeen perustuen sen sijaintiin kallioleikkauksen päällä. Mikäli rakennuksen julkisivuja on muutettu, tämä on todennäköisesti tapahtunut viimeistään 1900-luvun alussa päätellen julkisivujen nykyisestä asusta ja aihemaailmasta (6-ruutiset ikkunat, päätyjen sahalaitekoriste). v. 2016 asuinrakennuksen on rakenteilla laajennus pohjoisen suuntaan.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Talousrakennuksen ulkoverhouksena on punamullattu pystylaudoitus. Harjakatto on

Rakennus nro 2.

Kiinteistöjen 61-5-131-13 ja 61-5-131-14 liittymä.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1880-1895. Korjausvuodet: 2016. Rungon muoto: neliliö. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: luonnonkivi ja betoni. Runko: hirsi ja ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: huopa. Katto: harja Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus on Kalliomäen vanhimpia, ja se on alueen kannalta tärkeällä paikalla. Rakennuksessa ja tontilla on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava. Tontti on osa asukkaiden valitsemaa Kalliomäen identiteettiä.

Rakennus nro 3 (sauna).

huopaa. Rakennuksesta avautuu useita ovia pihalle.

Rakennuksen historia ja muutokset: Talousrakennus on rakennettu ilmeisesti 1900-luvun alkupuolen ja 1920-luvun loppupuolen välissä. Rakennusta ei liene kovin paljon muuteltu.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti asuinrakennukselle laajennuksen pohjoissuuntaan.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr. Tontti on yksi asukkaiden valitsemista Kalliomäen identiteetti- ja kulttuuripaikoista.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Leimu, Pekka Forssa - elämää tehtaan pillin mukaan (1983).

Rakennus nro 23 Nykyinen ja alkup.käyttö: sauna. Rak: 2015. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: hirsi, osin ranka. Julkisivumateriaali: hirsi ja pystylauta. Katemateriaali: bitumihuopa. Katto: harja.

Osoite: II LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: 61-408-5-26

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin koillisnurkassa. Talousrakennus on rakennettu kiinni naapurin talousrakennukseen.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja siksi on mahdollista, että tontin asuinrakennuksen vanhin osa on tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu leveyssuunnassa 1940-luvun lopulla, ja 2000-luvun alussa pihan puolelle rakennettiin kiuas. Tällainen useaan kertaan laajentaminen on tyypillistä Kalliomäen rakentamiselle. Talousrakennus on rakennettu 1950-luvun puolessavälissä.

Lupahistoria: 22.4.1948 Toivonen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 12.7.1954 Toivonen talousrakennuksen piirustukset, 10.3.2000 Ilkka Heinilä, Paula Toivonen-Heinilä asuinrakennuksen muutospiirustukset (umpikuisti).

Kaava: v. 1978 asemakaava hyväksyy asuinrakennukselle 165 ke-m² rakennusoikeuden. Sitä noudattaen yläkerrassa voi sijaita asuintilaa n. 25 m².

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt alueen perinteisen rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: talousrakennus. Rak. vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: tiilimuuraus. Julkisivumateriaali: rappaus. Katemateriaali: pelti. Katto:harja

Rakennus nro 2. Alkup. ja nykyinen käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: nurkkakivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: huopa. Katto: harja.

Talousrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa ja tontilla on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1940-l. loppu ja v. 2000. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinkäytössä. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylautaa peiterimoilla. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Osoite: II LINJA nro 19

Kiinteistötunnus: 61-5-131-16

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 2. linjan varrella ja on etelä- ja itä-sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pohjoispuolella tontti rajautuu kevyenliikenteen väylään. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa. Talousrakennus on tontin koillisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja talousrakennus sekä asuinrakennuksen vanhin osa saattaa olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu pituussuunnassa 1980-luvun lopulla ja leveysuuntaan luultavasti jo paljon aikaisemmin.

Lupahistoria: 2.8.1988 Keijo ja Marja-Liisa Hukkanen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollisti rakennuksen laajentamisen pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1988. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystylautaa peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpi- ja avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata 1800-l. loppu. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Asuinrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennuksen alkuperäinen osa kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen perinteisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Talousrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa ja tontilla on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava.

Osoite: III LINJA nro 20

Kiinteistötunnus: 61-5-131-17

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan päässä ja rajautuu pohjoispuoleltaan kävelytiehen ja länsi- ja eteläpuoleltaan asuintontteihin. Pieni asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa. Sisäänkäynti rakennukseen on pihan puolelta, pienen umpikuistin kautta.

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Vuoden 1896 kartassa tontilla esiintyvät asuinrakennus on todennäköisesti sama, joka tontilla on edelleen. Vanha talousrakennus on purettu ja tilalle on tehty uusi piharakennus.

Lupahistoria: 20.11.2011 Kari Liski piharakennuksen piirustukset. Asuinrakennuksen sisäänkäyntiin liittyvästä katoksesta ei ole lupatietoja.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksen ulkoeristys on vaakapaneelia, päätykolmioiden pystypaneelia.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 2016. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: luonnonkivi /betonipinnoitus. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja seinien yläosa pystypaneelia. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti lisäkatoksella.

Ikkunat ovat T-malliset, päätykolmion T-ikkunan ylin ruutu on vielä jaettu kolmeen neliömäiseen ruutuun. Kuistissa oli sirot pieniruutuiset ikkunat. Rakennuksen luonnonkivisokkeli on pinnoitettu betonilla. Rakennus edustaa alueen vanhaa rakennuskantaa ja on hyvä esimerkki alueen pienistä hirsistä asuinrakennuksista, joihin on usein kuulunut pieni kuisti koristeellisine ikkunoineen.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu ilmeisesti 1800-luvun lopussa.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollistaa asuinrakennuksen jatkamisen pohjoiseen. Uusi piharakennus on jokseenkin ko. kaavan mukaisella paikalla. Sen kerrosala on 70 ke-m² eli asuinrakennuksen rakennusoikeutta on siirretty siihen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Poislukien sisääntulokatos.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Osoite: III LINJA nro 18

Kiinteistötunnus: 61-5-131-18

Inventoitu: 3

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin luoteisnurkassa. Talousrakennus on rakennettu kiinni naapuritontin talousrakennukseen.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja asuinrakennuksen vanhin osa saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu leventämällä ja korottamalla 1940-luvun lopulla. Sisätiloja on muutettu sekä 1960- että 1980-lukujen lopulla. Talousrakennus on 1980-luvun puolivälistä.

Lupahistoria: 13.8.1947 Auranen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (kaksi eri versiota, erona veranta), 5.11.1968 Elma Heinonen asuinrakennuksen muutospiirustukset (saunatilat kellariin), 3.7.1984 Helge ja Liisa Rasila talousrakennuksen piirustukset, 17.1.1989 Helge ja Liisa Rasila asuinrakennuksen muutospiirustukset (sauna ullakkokerrokseen). 21.6.2012 Helge Rasila autokatos.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 165ke-m² ja vahvistiasuinrakennuksen paikan. Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Talousrakennus ja autokatos eivät ole kyseisen kaavan mukaisia.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 2010 -luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: rapattu harkko. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystyaukkoitus peiterimoilla, osin vinolaukoitus. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Asuinrakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Sen ydinosa kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhimpaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisat: 1800-l. loppu (ydinosa). Korjausvuodet: 1947, 1968, 1984 ja 1989. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: luonnonkivi /betonipinnoitus. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystyaukkoitus peiterimoilla. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Talousrakennus ja siihen kytketty autokatos.

Rakennus nro 3. Nykyinen ja alkup. käyttö: autokatos. Rak.vuosikymmen: 2010 -luku. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko /betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta ja lomalaudoitus. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

tontilla on säilynyt alueen perinteisen rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosikymmen: 1980-luku. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Sokkeli: rapattu. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty(loma)laudoitus. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: III LINJA nro 16

Kiinteistötunnus: 61-5-131-19

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus asuinrakennusta vastapäätä tontin länsireunalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa.

Lupahistoria: Ei lupatietoja.

Kaava: v. 1978 asemakaava mahdollistaa rakennuksen laajentamisen pituus- ja leveysuunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosisata: 1800-l. loppu. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: III LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-131-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus sijaitsee linjaan nähden poikittain keskellä tonttia, hivenen enemmän pohjoispuoliskolla. Sisäänkäynti tontille on sekä asuinrakennuksen eteläpuolelta hiekkapihan kautta kellarin autotalleille että pohjoispuolelta jalkaisin pääsisäänkäynnille. Tontti on rajattu katutilasta puuaidalla.

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla, jolloin tontin kaakkoisnurkassa oli pieni asuinrakennus. Tämä rakennus samoin kuin 1960-luvulla rakennettu talousrakennuskin purettiin nykyisen paritalon tieltä, joka rakennettiin 70-luvulla. Paritalo oli alun perin tasakattoinen, mutta on myöhemmin muutettu harjakattoiseksi.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Tiilinen paritalo on poikkeuksellisen korkea, johtuen maanpäällisestä kellarista ja jälkeensä rakennetusta harjakatosta. Rakennuksen pitkällä sivulla on symmetrisesti kaksi paneelikenttää, johon ikkunat on sijoitetut. Myös päätykolmiot ovat paneelia.

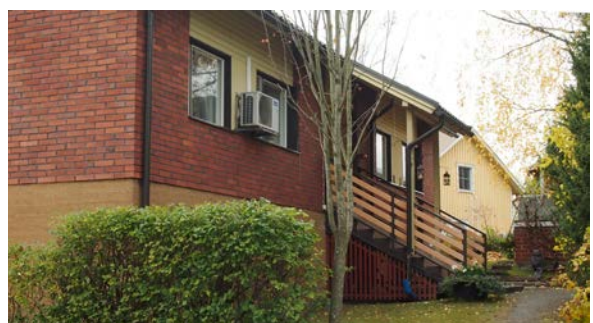
Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on (kylmä). Kerrosluku: 1. Sokkeli: luonnonkivi /betonipinnoitus. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pysty-laudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Asuin- ja talousrakennus on arvetettu suojeltavaksi (sr). Rakennukset kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapaa ja mittakaava.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosikymmen: . Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

kahden perheen taloksi 1970-luvun puolessavälissä. Talo tehtiin ajan hengen mukaisesti maanpäällinen kellari ja tasakatto ja se verhoiltiin tiilellä. Harjakaton rakentaminen mahdollisti puolilämpimän lisätilan rakentamisen ullakolle.

Lupahistoria: 10.4.1961 Seppo Saari talousrakennuksen piirustukset (purettu). 19.3.1974 Tarja Lukkala, Timo ja Teuvo Saari asuinrakennuksen piirustukset (paritalo), 5.5.1994 Teuvo Saari, Tarja Sarmanne asuinrakennuksen muutospiirustukset (tasakatto harjakatoksi). 21.6.2012 Tarja Henttinen, Teuvo Saari talousrakennuksen rakentam.

Kaava: v. 1978 asemakaava esittää tontin suurimmaksi rakennusoikeudeksi 160 k-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-5-131-11

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Mäkikadun ja 3. linjan kulmassa. Asuinrakennus on sijoitettu rakennusajalleen tyypilliseen tapaan tontin keskiosaan. Tontille tullaan sisään lounaisnurkasta, Mäkikadulta. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on pohjoispuolelta, asuinrakennuksen ja talousrakennuksen väliin jäävältä hiekkapihalta. Tontti on rajattu katutilasta puuaidalla. Tontin kaakkoisnurkassa on puustoa. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1940-luvulta, jolloin viimeistään entinen rakennuskanta on purettu. Tontille rakennettiin myös tilapäinen talousrakennus 1940-luvulla. Nykyinen talousrakennus lienee kuitenkin rakennettu myöhemmin, ellei sitten 40-luvun talousrakennusta ole siirretty linjan varrelta tontin sisäosaan.

Lupahistoria: Talousrakennus: 23.5.1946 Niilo Simola talousrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden talo. Ikkunoissa on hivenen korostettu vaakasuuntaa.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus lienee melko pitkälle alkuperäisessä asussaan, katto on kuitenkin ilmeisesti uusittu. Rakennuksen piirustuksista löytyy vielä 1920-30-luvun rakennusten piirteitä, mutta itse rakennus on melko tyypillinen 1940-50-luvun talo.

Lupahistoria: 15.10.1945 Niilo Simola asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: v. 1978 asemakaava antaa asuinrakennukselle laajennusmahdollisuuden poikittain linjaan nähden.

Suojelu: Asuinrakennus ja talousrakennus on arvotettu suojeltavaksi luokkaan 1:sr. Asuinrakennuksessa on säilynyt vuoden 1946 asemakaavan mukainen rakentamisen tapa ja mittakaava. Talousrakennus on hyvin säilynyt esimerkki 1940-luvulta.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1970. Korjausvuodet: 1994. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 2. Ullakko: on. Kellari on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. päätykolmiot vaakapanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

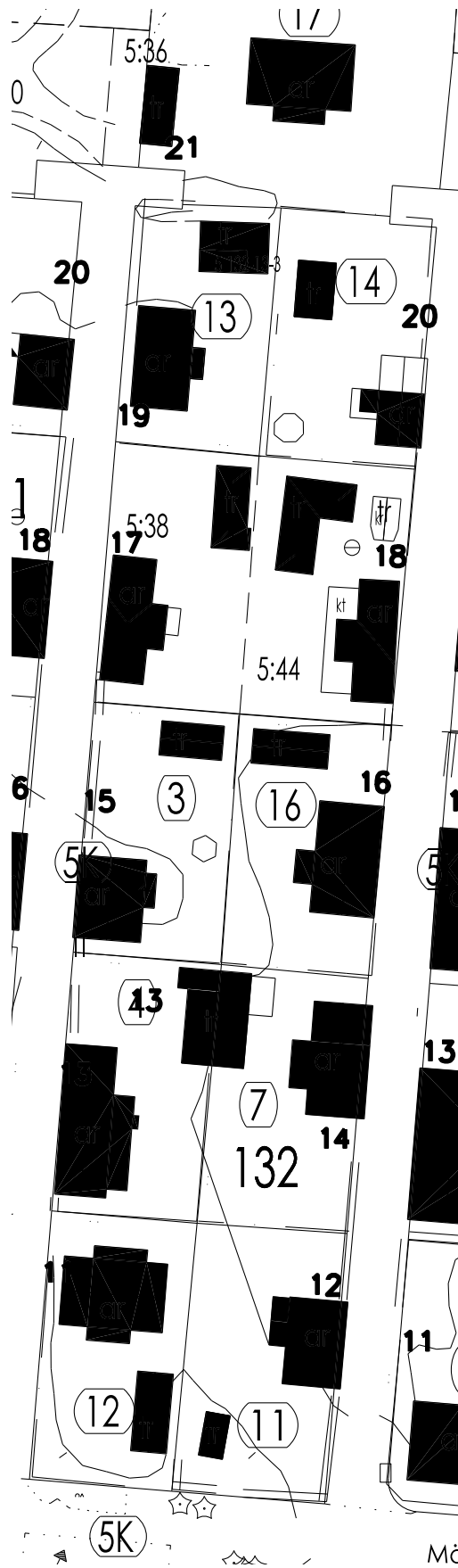
Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 2010-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkkopilarit. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylautoitus peiterimoilla. Katemateriaali: huopakatto. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1940. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1940. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet ja betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

KORTTELI 132

Osoite: III LINJA nro 11

Kiinteistötunnus: 61-5-132-12

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan ja Mäkikadun risteuksen itäpuolella. Pohjois- ja itäpuoleltaan tontti rajautuu asuintontteihin. Asuinrakennus on sijoitettu tontin pohjoisosaan poikittain linjaan nähden, talousrakennus tontin länsireunalle linjan suuntaisesti. Asuinrakennus ja talousrakennus rajaavat oleskelupihan. Autolla tontille saavutaan kaakoisnurkasta, jalan luoteisnurkasta. Asuinrakennuksen pääsisäänkäynti on rakennuksen pohjoispuolella.

Historia: Sekä nykyisen asuinrakennuksen että nykyisen talousrakennuksen kohdalla on rakennus jo 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus ja talousrakennus ovat 2000-luvun alusta.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on melko tyyppillinen 1980-luvun pientalo. Ulkovaalaus on keski-osassa vaakapaneelia, ala- ja yläosassa pystypaneelia. Ikkunoiden vuorilaudat ovat melko voimakkaasti koristellut. Rakennuksessa on tummat ja hallitsevat kattopinnat.

Muutokset: Rakennukseen on haettu luvat v.1980.

Lupahistoria: 6.5.1980 Matti ja Tuija Ryyppö asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Asuinrakennus olisi tullut rakentaa linjanpuoleiseen rajaan kiinni. Muutoin rakennukset ovat kaavan osoittamilla paikoilla. Lupakuvien mukaan puolet ullakosta (n. 38 ke-m²) on asuinkäytössä.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896.

Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 13

Kiinteistötunnus: 61-5-132-4

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus koillisnurkassa, kiinni naapurin talousrakennuksessa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Talousrakennuksen vanhin osa on 1930-luvulta. 1960-luvulla talousrakennuksen eteläpäähän rakennettiin sauna. 1970-luvulla sitä laajennettiin pohjoiseen autotallilla.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on pitkä ja kaipa sekä kiinni linjassa. Se on verhoiltu vaakapaneelilla,

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: eri paneelivyöhykkeet. Seinän alaosa pysty, keskiosa vaak- ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pysty- ja vaakapaneeli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1981. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäinen osa kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

päätykolmiot pystyrimalaudoituksella siten, että sen alareuna muodostaa sahalaita-aiheen rakennuksen räystäään korkeudelle. Ikkunat ovat uudemmat ja tuuletusikkunalliset.

Rakennus nro 2. Talousrakennuksen vanhan osan julkisivut ovat maalattua tiiltä, uudemman autotalliosan maalattua vaakapaneelia. Vanhan osan kohdalla peltisen pulpettikaton harjalta nousee palomuuuri. Talousrakennus onkin rakennettu kiinni itäpuolisen naapuritontin talousrakennukseen. Pihan puolelle avautuu useita ovia. 30-luvulla Kalliomäelle rakennettiin useita tämäntyyppisiä talousrakennuksia.

Lupahistoria: 18.1.1932 talousrakennuksen piirustukset, 21.4.1964 Reino ja Ilmi Sulander talousrakennuksen muutospirustukset (sauna), 5.7.1977 Reino ja Ilmi Sulander talousrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Rakennukset ovat v. 1978 asemakaavan osoittamilla paikoilla. Kaavassa asuinrakennukselle osoitettiin laajentumissuunta rakennuksen sivulle. Talousrakennuksen pinta-ala on n. 54 ke-m².

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: III LINJA nro 15

Kiinteistötunnus: 61-5-132-3

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin koillisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1980-luvun puolenvälin jälkeen, samoin talousrakennus. Tontilla aiemmin olleessa rakennuksessa on toiminut räätäli.

Lupahistoria: sekalaisia kuvia asuinrakennuksesta (puretu). 4.7.1939 Lempi Thomson asuinrakennuksen muutospirustukset (puretu), 3.6.1986 Seppo ja Arja Rämö asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa osoitettiin asuinrakennuksen laajentamismahdollisuus pohjoiseen. Uusi asuinrakennus on tehty vanhan paikalle ja talousrakennuksen sijainti on uusi. Asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Talousrakennus sijoittuu eri tavoin kuin ko. kaavassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Asuin- ja talousrakennus on arvollettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennukset kuuluvat palstoitettuna Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt alueen perinteisen rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Korjausvuodet: Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: tiilimuuraus. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: pelti. Katto: pulpetti.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystyilaudoitus vaakajakolistalla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1986. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: III LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: **61-408-5-38**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurrkassa, talousrakennus tontin koillisnurrkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennuksen sisätiloja on muutettu ja julkisivuja uusittu vuosien mittaan.

Lupahistoria: 16.2.1953 Helmer Aarnio asuinrakennuksen muutospirustukset.

Kaava: Rakennukset ovat v. 1978 asemakaavan vahvistamilla paikoilla.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1 Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennukset on arvetettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennusten alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauditus. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: auma.

Osoite: III LINJA nro 19

Kiinteistötunnus: **61-5-132-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 3. linjan pohjoispäässä ja rajautuu kolmelta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin eteläosassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin pohjoisosassa. Asuinrakennus ja talousrakennus rajaavat oleskelupihan, josta on sisäänkäynti asuinrakennukseen.

Historia: Nykyisen asuinrakennuksen kohdalla on ollut rakennus jo 1896 kartassa. Nykyinen asuin- ja talousrakennus ovat 2000-luvun alusta.

Rakennus nro 1. Tunnukspiirteet: Asuinrakennus on tyypillinen 2000 -luvun pientalo. Ulkoverhous on alaosaltaan vaakapaneelia, välipohjan kohdalla panelointi muuttuu pystysuuntaiseksi. Ikkunat ovat melko voimakkaasti koristellut. Päädyissä on harjan alapuolella koristeet. Rakennus on kooltaan suurempi kuin alueen perinteiset rakennukset.

Muutokset: Asuinrakennukselle on haettu luvat 2001.

Lupahistoria: 17.4.2001 Tomi Forsberg asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m2. Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Asuinrakennus

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak: 2000 -l alku. Rungon muoto: Suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystypaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

sijoittuu kauemmas kadun rajasta kuin ko. kaavan rakennusala osoittaa. Asuinrakennuksen ullakkokerroksesta saa käyttää n. 55 ke-m² asuinkäyttöön, muutoin kaavassa sallittu rakennusoikeus ylittyy. Talousrakennus sijoittuu eri tavoin kuin v. 1978 kaavan ohjeellinen rakennusala esittää.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 2001. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaaka- ja pystypaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: III LINJA nro 21

Kiinteistötunnus: 61-5-132-17

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 132 pohjoispäässä. Tontin pohjoispuolella on Harakkamäki ja itäpuolella toinen vastaavanlainen tontti. Sisäänajo tontille on 3. linjalta. Rakennus on sijoitettu keskelle tonttia, sisäänkäynti on eteläpuolelta. Tontin itärajalle on rakennettu talousrakennus.

Historia: Lauri Kautto suoritti asemakaavamittauksen Forssassa 1936-43. Tämä korttelin 132 päähän sijoitettu tontti - kuten myös korttelien 133-135 päihin sijoitetut tontit - näkyvät ensimmäisen kerran näissä kartoissa. Kauton asemakaavassa (1944 / vahv.1946) tonteille on kaavoitettu paritaloja siten, että talon molemmilla puolilla on oma tontti. Vuonna 1946 Oy Finlayson- Forssa Ab haki luvat 8 työväenasuntorakennuksen rakentamiseen. Näistä 4 rakennettiin (ko132 to17, 133 to15, 134 to14, 135 to16). Rakennuksissa oli alakerrassa kaksi asuntoa ja pienemmät kaksi asuntoa yläkerrassa.

Rakennus nro 1 (132 to 17). Tunnuspiirteet: Rakennus tulee esiin osana neljän talon muodostamaa kokonaisuutta. Ikkunoiden vuorilautoissa on koristeleikkaukset, samoin kattotuolien alaosissa räystäiden kohdalla. Ulkoverhous on pystylautaa.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuslupa on haettu 1946. Tiilikate on myöhemmin vaihdettu peltikatteeksi ja rakennuksen ulko-ovet on vaihdettu. Muuten rakennus ei kovin paljon poikkea alkuperäisestä rakennetusta asustaan.

Lupahistoria: 24.3.1946 Oy Finlayson-Forssa Ab Työväenasuntorakennuksen piirustukset. 31.5.2000 Mikko Isomäki aita ja talousrakennus. 3.6.1947 Oy Finlayson Ab talousrakennuksen piirustukset. Pääallekkäisten asuntojen yhdistämisestä ei ole lupatietoja.

Kaava: v.1978 asemakaava vahvistaa kaikkien neljän asuinrakennusten sijainnit ja osoittaa paikat talousrakennuksille. Vain yksi talousrakennus on toteutettu: ko132 to17. Kiinteistötietojen mukaan asuinrakennuksessa on kaksi asuntoa ja kerrosala on 126 ke-m².

Suojelu: Alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Forssan asemakaavamittaus 1936-43

108

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1940. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: hirsu. Julkisivumateriaali: pystylauta leveäköillä peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvoitettu alueen kannalta tärkeimpään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan työntekijöille rakennuttamaa alunperin 4 huoneiston asuinrakennusta omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samanlaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. v. 2000. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

(karttalehdet 25 ja 35). Forssan keskikauppalan asema-
kaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin ar-
kisto.

Osoite: **IV LINJA nro 20**

Kiinteistötunnus: **61-5-132-14**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuil-
taan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on
linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousraken-
nus tontin luoteiskulman tietämillä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta
nykyinen pieni asuinrakennus ei vastaa kokonsa puolesta
tuossa kartassa esitettyä rakennusta. Toisaalta on mahdol-
lista, että taloa on myöhemmin lyhennetty. Todennäköistä
kuitenkin on, että asuinrakennus on rakennettu 1900-luvun
alussa, 1920-luvun puoliväliin mennessä.

Lupahistoria: 26.6.2009 Pasi Paunila ja Niina Kortelainen
asuinrakennuksen laajennus.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava salli asuinrakennuksen
laajentamisen leveys- ja pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luok-
ka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen
kartta 1926-28.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosi-
sata: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 2009. Rungon muoto: suorakaide.
Kerrosluvu: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: kiviaineslevy. Runko: lamasal-
vos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.
Kuiistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.
Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitettun Kalliomäen van-
hempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperä-
isen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus.
Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Rungon muoto: suorakaide.
Kerrosluvu: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali:
pystylauta. Katemateriaali: huopa. Katto: harja.

Osoite: **IV LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-408-5-44**

Inventoitu: 3

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuil-
taan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on
linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, L-mallinen tal-
lousrakennus tontin luoteisnurkassa. Maakellari on tontin
koilliskulmassa. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontin päärakennuksen paikalla on hieman lyhy-
empi rakennus jo 1896 kartassa. 1926-28 kartassa tontilla
näkyvät nykyisiä rakennuksia vastaavat rakennusmassat.
Asuinrakennusta on tuon jälkeen muutettu mm. julkisivuja
uusimalla. Rakennuksessa on toiminut jonkinlainen myy-
määlä. Asuinrakennuksen lisäksi tontilla on talousrakennus
ja maakellari.

Lupahistoria: 12.6.1950 Anne Tähtinen asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava salli asuinrakennuksen laajentamisen leveys- ja pituussuunnassa.

Suojelu: Rakennukset on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: IV LINJA nro 16

Kiinteistötunnus: 61-5-132-16

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella, talusrakennus linjaan nähden poikittain tontin luoteisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun alusta, samoin talusrakennus.

Lupahistoria: kesäkuu 1934 K. Erko talusrakennuksen piirustukset (purettu), 16.7.1962 Laura Erko talusrakennuksen piirustukset (purettu), 20.4.1982 Tarja Vähä-Pietilä, Eero Vähä-Pietilä asuinrakennuksen ja talusrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: IV LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-132-7

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella. Talusrakennus on tontin luoteisnurkassa, ja se on rakennettu kiinni naapuritontin talusrakennukseen.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli hiveinen muuttunut, etenkin linjan varrella oleva rakennus oli lyhentynyt. Tontin nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa lienee tämä rakennus. 1970 -luvun lopulla asuinrakennusta pidennettiin ja saunan sekä pesutilat sisältävä talusrakennus rakennettiin uudelleen. Ilmeisesti tuolloin on myös pu-

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuin/myymälä. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu ja 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli, päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennukset on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennusten alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitettuna Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 3. Nykyinen ja alkup. käyttö: maakellari. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli ja runko: tiilimuuraus. Katemateriaali: -. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystylautaa. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talusrakennus. Rak: 1982. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1953 ja -78. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystylautaa peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talusrakennus. Rak: 1970-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylautaa peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

rettu tontin lounaiskulmassa ollut kolmas rakennus.

Lupahistoria: 12.6.1950 Pauli Mattsson talousrakennuksen muutospirustukset (purettu), 16.11.1953 Pauli Mattsson asuinrakennuksen muutospirustukset, 6.6.1978 Eila ja Aaro-Matti Ylhäinen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava salli asuinrakennuksen laajentamisen pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja asuinrakennuksessa on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Osoite: IV LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-5-132-11

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Mäkikadun ja 4. linjan risteuksen länsipuolella. Se on kahdelta muulta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella. Talousrakennus on tontin lounaisnurkassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontilla ollut vino rakennus oli purettu ja uusi rakennuskanta rakennettu. Nykyinen asuinrakennus lienee tuolta ajalta. Asuinrakennusta on vuosien aikaan muutettu, esim. kuistia on saunan rakentamisen vuoksi laajennettu ja julkisivuja on uusittu.

Lupahistoria: 17.10.1967 Viljo ja Alma Wallenius saunan rakentaminen kuistin yhteyteen.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava salli asuinrakennuksen laajentamisen pituussuunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

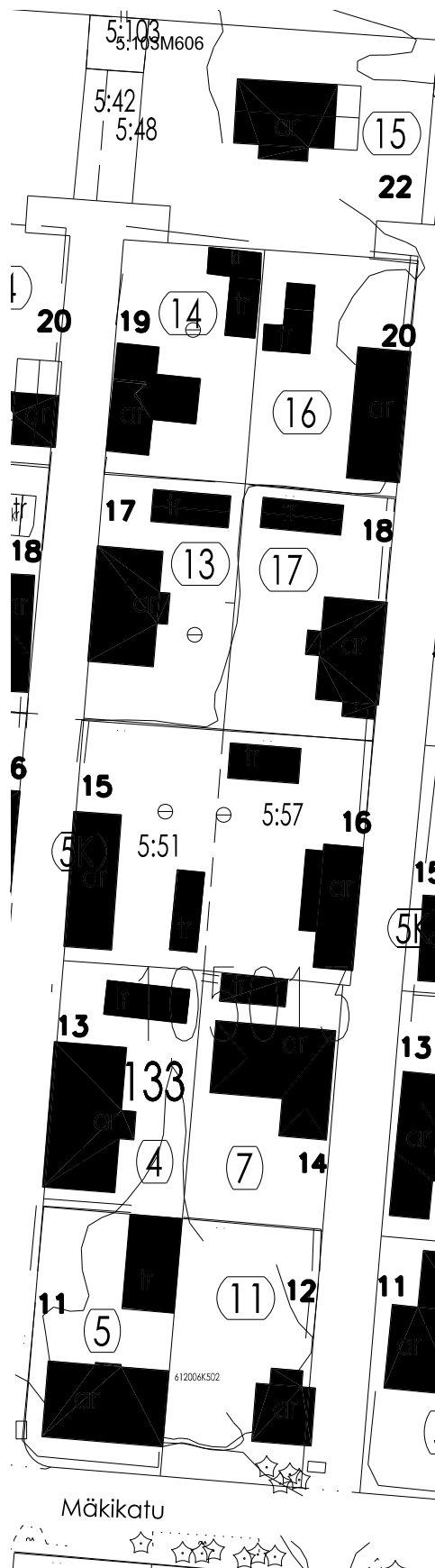
Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Korjausvuodet: 1967. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja kylmä ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennukset on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennusten alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

KORTTELI 133

Osoite: **IV LINJA nro 11**

Kiinteistötunnus: **61-5-133-5**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan ja Mäkikadun idänp. kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on tontin etelälaidalla, Mäkikadun varrella, kiinni tontin itäraajassa. Talousrakennus on tontin koillisnurkassa. Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen edessä on hiekkapiha, jolta käydään sisään molempiin rakennuksiin. Pihalle saavutaan linjan puolelta. Tontti on rajattu katutilasta metalliverkkoaidalla.

Historia: Tontilla on ollut rakennuksia jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen rakennuskanta on nuorempaa. Nykyinen tiilinen ja tasakattoisesta harjakattoiseksi muutettu kahden perheen asuinrakennus on rakennettu 1970-luvulla, jolloin myös entinen 4. linjan varressa ollut asuinrakennus purettiin. Suuri tiilinen talousrakennus on 1930-luvulta. Talousrakennuksessa on toiminut peltisepänverstas.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on suurikokoinen harjakattoinen paritalo. Rakennuksen päädyt ovat tiiltä, pitkät sivut vaakapaneelia. Rakennus edustaa lähtökohdaltaan tyypillistä 1970 -luvun rakentamista.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1970-luvun alkupuolella, ja se on korvannut tontin entisen asuinrakennuksen. Rakennuksen katto on muutettu harjakatoksi ja siihen on lisätty sisääntulokatos v. 2005 jälkeen.

Lupahistoria: 18.4.1972 Tykö Ahonen asuinrakennuksen piirustukset

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Suuri tiilinen talousrakennus on pulpettikattoinen ja rakennettu kiinni tontin itärajaan siten, että naapuri olisi voinut rakentaa oman talousrakennuksensa siihen kiinni. 30-luvulla oli tyypillistä rakentaa talousrakennukset näin. Pihan puolelle aukeaa useita pariovia. Kadunp. iso ikkuna on yhdeksänruutuinen, jotka ovat puolitettu jakolistoilla.

Historia: Rakennus on 1930-luvun alkupuolelta. Pihan puoleisen julkisivun kahdet autotallinovat on tehty rakennukseen jälkikäteen. Rakennuksessa on toiminut peltisepänverstas.

Lupahistoria: 20.10.1930 talousrakennuksen piirustukset (ei rakennettu), 1.6.1931 J. Ahonen talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavan mukaisesti tontille saa rakentaa yhden kerroksen maan päälle ja 2/3 kerrosta ullakkokerrokseen: yht. 160 ke-m².

Suojelu: Talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1970 -l. Korjausvuodet: Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja kellarikerros. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili ja vaakalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: työhuone/peltisepänverstas. Rak.vuosikymmen: 1930 -l. Signeeraus ja vuosiluku: Viljo Leppämäki. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakkovarasto. Sokkeli: betoni. Runko: tiilimuuraus. Julkisivumateriaali: maalattu sementtitiili. Katemateriaali: konesaumattu pelti. Katto: pulpetti. Talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Talousrakennus on hyvin säilynyt esimerkki 1930-luvulta ja ammatinharjoittamiseen tarvittavasta rakennuksesta.

Osoite: **IV LINJA nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-5-133-4**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa linjan varrella ollut pitkä kapea rakennus oli kasvanut leveyttä. Nykyinen asuinrakennus on todennäköisesti tämä sama rakennus. Asuinrakennusta on vuosien aikaan muutettu, esim. 1970-luvulla rakennettiin sauna ja pesutilat sisätiloihin. Talousrakennus on ilmeisesti sama, joka näkyy jo vuoden 1896 kartassa.

Lupahistoria: 7.7.1964 Lauri ja Hilda Willberg talousrakennuksen piirustukset (väliaik. autotalli), ei toteutettu/purettu. 4.3.1975 Lauri ja Hilda Willberg asuinrakennuksen muutopiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 160 ke-m². Rakennusten sijoittelu vastaa kaavaa. Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr, talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: 1975. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakkokerros. Sokkeli: lohkokivet. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvetettu alueen kannalta tärkeimpään luokkaan 1: sr. Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja tontilla on säilynyt monilta osin alueen alkuperäisen rakentamisen sekä rakennuksen laajentamisen tapa. Rakennus edustaa useamman asunnon käsittävää rakennusta.

Osoite: **IV LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-408-5-51**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus asuinrakennusta vastapäätä tontin itälaidalla. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta oli jonkin verran muuttunut. Nykyinen asuinrakennus lienee kuitenkin

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: ? Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylaudoitu. Katemateriaali: aaltopelti. Katto: harja.

Rakennus on arvetettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: ? . Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakkokerros. Sokkeli: lohkokivet. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: (pysty) lomalauta. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvetettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

kin tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien aikaan muutettu mm. julkisivuja uusimalla. Talousrakennus saattaa olla fragmentti jo 1926-28 kartassa näkyvästä pitkästä talousrakennuksesta.

Lupahistoria: ei lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollistaa asuinrakennuksen laajentamisen leveyssuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l.. Korjausvuodet: - . Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranko. Julkisivumateriaali: (pysty)lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: IV LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: **61-5-133-13**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti sen varrella, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoisreunalla. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta silloin tontilla ollut pitkä ja kapea rakennus on purettu. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1980 -luvun puolenvälin jälkeen, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 27.9.1954 Tarmo Sjöblom talousrakennuksen piirustukset (purettu), 17.6.1986 Seppo Sillanpää asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Talousrakennus sijoittuu toisin kuin kaava esittää. Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: IV LINJA nro 19

Kiinteistötunnus: **61-5-133-14**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 4. linjan pohjoispäässä ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on pohjaltaan T-mallinen, ja sen päämassa on sijoitettu linjan suuntaisesti linjan varteen. Talousrakennus on linjan suuntaisesti tontin itärajalla. Tontille tullaan sisään asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on pihan puolella. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Jo vuoden 1896 kartassa tontilla on eteiskamarillinen tupa. 1980-luvun alkupuolella tupa

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluu palstoitettuna Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: ikkunoiden välit vaakapanelia ja muutoin julkisivut ovat pystypanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1986. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. Korjausvuodet: Rungon muoto: T-muoto. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: verhottu kiviaineslevyllä. Runko: hirs. (Laajennusosa: rankorakenne). Julkisivumateriaali: pystylauta, päätykolmiot vaakapanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: katos.

laajennettiin nykyiseen asuunsa. Nykyinen talousrakennus on 1950-luvun alkupuolelta. 1990-luvulla talousrakennuksen pohjoispäähän tehtiin autokatos.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on tyyppiesimerkki yhdestä tavasta laajentaa pieni eteiskamarillinen tupa nykypäivän tarpeita vastaavaksi asunnoksi. Rakennus on kapearunkoinen, koska on haluttu pitäytyä vanhan rakennuksen runkosyvyydessä. Rakennuksen kasvaminen liian pitkäksi on vältetty rakentamalla saunaosasto poikittaismassaan rakennuksen keskelle. Rakennuksen katto on melko jyrkkä. Ikkunat ovat 6-ruutuiset, päätyjen ullakkoikkunat 4-ruutuiset. Ulkoverhous on pysty-laudoitusta, päätykolmioissa vaakalaudoitusta.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuksen vanha osa on eteiskamarillinen tupa, joka on rakennettu ennen vuotta 1896. Rakennusta on laajennettu. Laajennukselle haettiin lupa 1984.

Lupahistoria: 16.10.1984 Tuula Ranta asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Talousrakennuksen vanhan osan julkisivut ovat maalattua tiiltä, uudemman autokatososan maalattua lomalaudoitusta. Vanhan osan peltinen pulpettikatto on naamioitu kolmelta sivulta tasakatoksi.

Muutokset: Rakennus on 1950-luvun alkupuolelta. 1990-luvulla rakennuksen pohjoispäähän tehtiin autokatos. Rakennuksen kate on ilmeisesti jossain vaiheessa muutettu peltiseksi, sillä alkuperäisissä lupakuvissa rakennuksessa on huopakate.

Lupahistoria: 16.4.1951 Johan Mikkola talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollisti vanhan rakennuksen laajennuksen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset: Antti Vähä-Pietilä, Kalliomäki.

Osoite: **V LINJA nro 22**

Kiinteistötunnus: **61-5-133-15**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 133 pohjoispäässä. Tontin pohjoispuolella on Harakkamäki ja itä- ja länsipuolilla samanlaiset paritalotit. Tontille on sisäänajo sekä 4. että 5. linjalta. Rakennus on sijoitettu keskelle tonttia, sisäänkäynnit on eteläpuolella. (Ks. III linja nro 21.) Rakennuksen itäpäätyyn on tehty laajennus, jonka alakerran päätyyn on lisätty uudet ikkunat.

Historia: Lauri Kautto suoritti asemakaavamittauksen Forssassa 1936-43. Tämä korttelin 133 päähän sijoitettu tontti näkyy Kauton asemakaavassa (1944 / vahv. 1946).

Lupahistoria: 24.3.1946 Oy Finlayson-Forssa Ab

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: Signeeraus ja vuosiluku: Joose Palmén. Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: tiilimuuraus. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: pulpetti.

Työväenasuntorakennuksen piirustukset. 26.6.2008, Jorma Saaristo ja Tarja Söyring rakennuksen (as. 2 ja 4) laajennus talon pituussuunnassa itään.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavan mukaan tontin asuinrakennuksen rakennusoikeus on 170 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Rakennusluvan mukaan kerrosalaa on nyt käytetty 193 ke-m². (Laskettu: 210 ke-m²). Rakennuksessa on nyt kolme asuntoa. Aiempia asunto 2:ta ja 4:ä on laajennettu talon pituussuunnassa 3,25 m, yhteensä 39 ke-m².

Suojelu: Alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr. - Neljää alunperin samanlaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: V LINJA nro 20

Kiinteistötunnus: 61-5-133-16

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja rajautuu etelä- ja länsipuoleltaan naapuritontteihin, pohjoispuoleltaan yhteen Harakkamäen taloista. Asuinrakennus on tontin kaakkoisnurkassa, linjan suuntaisesti. Sisäänkäynti rakennukseen on pihan puolelta. Talousrakennus on tontin luoteisnurkassa.

Historia: Tontilla on rakennuksia jo 1896 kartassa. Tontin nykyinen asuinrakennus saattaa olla laajennettu tuossa kartassa näkyvästä rakennuksesta. Nykyinen talousrakennus ei sen sijaan esiinny vielä 1800 -luvun lopun kartassa.

Lupahistoria: Talousrakennus: 17.4.1973 Reino ja Anna Lehti maatalousrakennuksen muutospiirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on verhottu vaakapaneelilla, päätykolmio pystypaneelilla. Ikkunat ovat T-malliset, päätykolmiossa 6-ruutuiset. Ikkunoiden yläpuolisessa vuorilaudassa on salmiakkikuvio.

Rakennuksen historia ja muutokset: On mahdollista, että osa rakennuksesta on rakennettu ennen vuotta 1896, ja että rakennusta on myöhemmin laajennettu pohjoiseen päin. Mutta on myös mahdollista, että vanha rakennus on purettu ja uusi rakennettu sen sijoille viimeistään 1900-luvun alussa.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvistaa asuinrakennuksen paikan.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1940 -l. Korjausvuodet: 2008. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta leveillä peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1:sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan työntekijöille rakennuttamaa alunperin 4 huoneiston asuinrakennusta omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: kivet. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli, päätykolmiot pystylautaa peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: katos.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: **V LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-5-133-17**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Nykyinen asuinrakennus on 1980 -luvulta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 18.6.1985 Viljo ja Lahja Kujansuu asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset, 4.8.1987 Viljo ja Lahja Kujansuu aita.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan tontille osoittama rakennusala on ylitetty leveys suunnassa, jonka sijaan olisi tullut sijoittaa kerrosalaa ullakkokerrokseen. Talousrakennus on sijoitettu toisin kuin ko.kaavassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **V LINJA nro 16**

Kiinteistötunnus: **61-408-5-57**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin luoteiskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien mittaan muutettu, esim.1950-luvun lopulla laajennettiin kuisteja. Talousrakennus on 1950-luvulta.

Lupahistoria: 20.4.1953 Eelis Jokela talousrakennuksen piirustukset 18.3.1957 Eelis Jokela asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajenta rakennusta sivusuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: ikkunoiden välit vaakapanelia ja päätykolmiot ja julkisivujen alaosa ovat pystypanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1985. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: ? . Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Osoite: **V LINJA nro 14**

Kiinteistötunnus: **61-5-133-7**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. L-mallinen asuinrakennus on tontin pohjoispuoliskolla, autotalli asuinrakennuksen ja tontin pohjoisrajan välissä.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800 -luvun lopulla, mutta nykyinen tiiliverhottu ja aumakattoinen asuinrakennus on 1970-luvulta, samoin autotalli.

Lupahistoria: 19.3.1951 Verner Lindell asuinrakennuksen muutospäivitykset + osittainen purku (myöh. purettu kokonaan), 22.6.1976 Keijo ja Sinikka Mäkinen asuinrakennuksen ja autotallin päivitykset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava hyväksyi rakennusten sijainnit.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1970 -l. Korjausvuodet: Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili ja vaakalauta. Katemateriaali: profiloitu kuitusementtilevy. Katto: aumakatto.

Osoite: **V LINJA nro 12**

Kiinteistötunnus: **61-5-133-11**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu kahdelta muulta sivultaan 1960-luvulla rakennettuihin naapuritontteihin. Läntisen naapuritontin rakennukset tulevat aivan rajaan kiinni. Pieni asuinrakennus sijaitsee 5. linjan ja Mäkikadun kulmassa

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta kolme sen neljästä tuolloisesta rakennuksesta on purettu, viimeisin 1900-luvun lopulla. Yksi rakennus on säilynyt tähän päivään asti. Pieni asuinrakennus ei kuitenkaan enää ole vakituksessa asuinkäytössä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennuksessa on hirsien päät koteloitu piiloon. Räystäänpuoleisilla seinillä julkisivuverhous muuttuu koteloinnin kohdalla, siten että rakennuksen eteläosa on vaakapaneelia ja päätykolmiot pystypaneelia. Rakennuksen pohjoisosa on verhottu pystyrimaudoituksella. Ikkunat ovat kuusiruutuiset (osin levytetyt). Rakennuksen sokkeli on betonilla peitettyä luonnonkiveä ja melko korkea. Linjan puoleisella sivulla sokkelissa on luuku, josta päästään talon alle.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on viimeinen jääne tontin vanhasta rakennuskannasta ja ilmeisesti melko hyvin alkuperäisessä asussaan säilynyt.
Lupahistoria: Ei lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden jatkaa rakennusta pituussuunnassa.

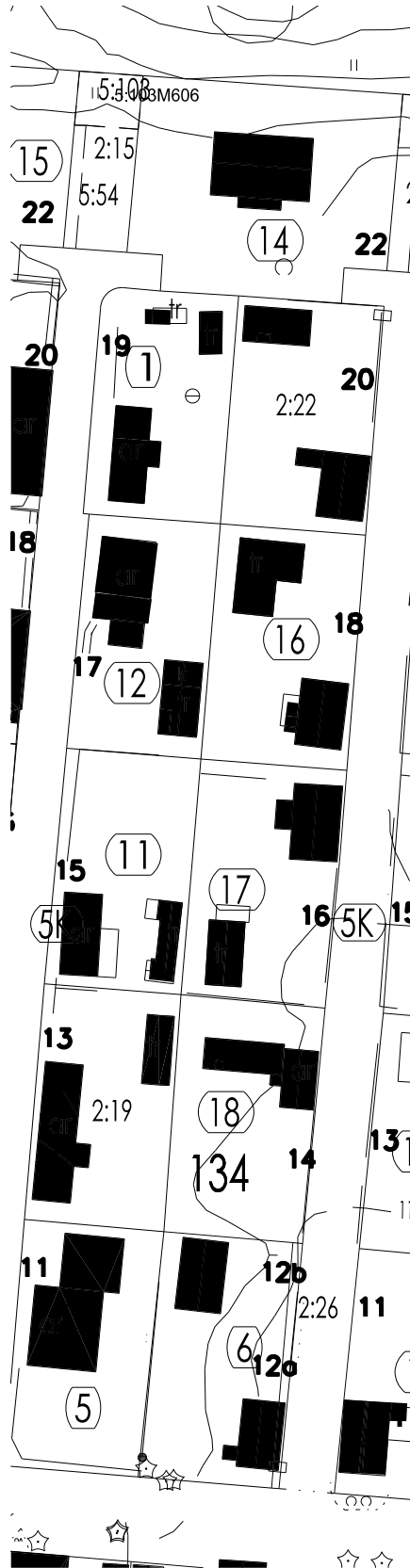
Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuodet: ? . Rungon muoto: pitkänom. neliö. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: kivet ja betonointi. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli, päätykolmiot pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvoitettu suojeltavaksi luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

KORTTELI 134

Osoite: **V LINJA nro 11**

Kiinteistötunnus: **61-5-134-5**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on tontin pohjoispuoliskolla harja linjan suuntaisesti.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen tiiliverhottu ja harjakattoinen asuinrakennus on 1970-luvulta.

Lupahistoria: 7.5.1974 Matti ja Irja Heikkilä asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvistaa rakennuksen sijainnin.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **V LINJA nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-19**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan asuintontteihin. Asuinrakennus on tontin lounaiskulmassa linjan suuntaisesti. Rakennukseen on sisäänkäynti enää vain pihan puolella. Talousrakennus on linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa.

Historia: Nykyisen asuinrakennuksen kohdalla on hieman lyhyempi rakennus sekä 1896 että 1926-28 kartoissa. Nykyisen mittaisena rakennus esiintyy ensimmäisen kerran Forssan asemakaavamittauksen 1936-43 kartoissa. Jos kahdessa ensin mainitussa kartassa oleva rakennus on sama rakennus, niin nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa on tontin alkuperäistä rakennuskantaa, ja rakennusta on pidennetty 1920-luvun loppupuolen ja 1940-luvun alkupuolen välissä. Asuinrakennuksessa on toiminut kauppa. Kauppa muutettiin asuinkäyttöön 1970-luvulla rakennusta kunnostettaessa. Julkisivuuraus on 1970-luvun korjauksen ajalta. Julkisivun eteen on tehty koolaus ja lisätty lämmöneristys. Vanha julkisivu saattaa olla vielä alla. Nykyinen talousrakennus on 1930-luvun alkupuolelta. Tontilla jo vuoden 1896 kartassa esiintynyt talousrakennus on purettu.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on harjakattoinen, kadun puolella on poikkipääty. Ulkoverhous on vaakapaneelia, välipohjan korkeudella on vajaan metrin korkuinen pystypaneelinauha. Ikkunat ovat yhdeksänruutuiset.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1800-luvun loppupuolella tai viimeistään 1900-luvun alussa. Rakennusta on pidennetty 1920-luvun loppupuolen ja 1940-luvun alkupuolen välissä. Rakennuksessa ennen ollut kauppa on otettu asuinkäyttöön 1970-luvun lopulla,

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak.: 1970 -l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili ja vaakalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: liikeasuinrakennus. Rak.vuosisata: ydinosa 1800-l. loppu. Korjausvuosikymmenet: 1920-40-l. ja -70-l. loppu. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on asuinkäytössä. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli, räystäslinjan alap. pystypaneelivyöhyke. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvoltaan suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja se on alueelle tyypillisen kapearunkoinen. Rakennuksessa on säilynyt ainakin osin 1920-luvun yksityiskohtia (räystäslinjan alap. pystypaneelivyöhyke, räystäslinjan alap. pystypaneelivyöhyke, ikkunat, paneelointi). Vanhana kaupparakennuksena se edustaa hahmoltaan korkeampaa ja laadukkaampaa vanhaa rakentamista alueella

kun rakennusta peruskorjattiin ja lisäeristettiin. Tuolloin myös kaupan linjan puolella olleet näyteikkunat ja sisäänkäynti poistettiin. Myös muita ikkunoita ja ovia on peitetty umpeen. Peruskorjauksessa vaihdettiin myös ikkunat, joista joissakin on ikkunan sivussa ritilälliset tuuletusluukut.

Lupahistoria: 15.6.1932 talusrakennuksen piirustukset , 18.7.1979 Ari Larramäki asuinrakennuksen sisätilojen ja julkisivujen muutospiirustukset.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Talusrakennus on tiilestä rakennettu ja pulpettikattoinen. 30-luvulla Kalliomäelle rakennettiin useita tämäntyyppisiä talusrakennuksia. Pihan puolelle aukeaa viisi ovea. Päädyissä on ikkunoita. Rakennettu 1932 ja siihen ei ilmeisesti ole tehty muutoksia.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Asuinrakennuksessa on käytetty rakennusoikeutta n. 178 ke-m².

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Talusrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Balgård, Sture Täydennysrakentaminen puukaupungissa (1982) (Kalliomäki liite).

Osoite: **V LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-5-134-11**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talusrakennus asuinrakennusta vastapäätä tontin itälaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin linjan varrella ollut rakennus oli kasvanut pituutta. Tontin nykytilanne vastanee tuon ajan tilannetta. Asuinrakennuksen ulkoasua on vuosien aikana uusittu.

Lupahistoria: 17.11.2011 Jouni Mäkilä Sauna ja pesutilat kuistiosan laajennukseen.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa on osoitettu asuinrakennukselle mahdollinen uusi sijainti nykyisen pohj. puolelle.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Talusrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alkup. Rungon muoto: suorakaide ja päissä poikittaiset massat. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Talusrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka: rak/s. Talusrakennus edustaa vanhaa tontin rakentamisen tapaa ja kookkaampaa talusrakennusta.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1930. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: tiilimuuraus. Julkisivumateriaali: maalattu tiili. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: pulpetti.

Talusrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka: rak/s. Se on hyvin säilynyt esimerkki 1930-luvun talusrakennuksista.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu. Korjausvuosik.: 1920- ja -50 -luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + matala ullakko. Sokkeli: kivet ja betonointi. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen tapa ja mittakaava ja yksityiskohtia.

Osoite: **V LINJA nro 17**

Kiinteistötunnus: **61-5-134-12**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin luoteiskulmassa, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. Asuinrakennus on rakennettu 1900-luvun alussa, mahdollisesti jo aikaisemminkin. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu mm. laajentamalla pituussuuntaan 1930-luvun lopulla ja rakentamalla pesutilat kuistiin 1980-luvulla. Talousrakennus on rakennettu 1990-luvun lopulla.

Lupahistoria: 14.4.1939 Nikolai Palkki asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 16.10.1984 Raimo Rasila asuinrakennuksen muutospiirustukset, 12.2.1999 Eeva ja Raimo Rasila talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa on esitetty mahdollisuus laajentaa rakennusta etelään päin. Tontilla on pyritty noudattamaan ko. kaavaa.

Suojelu: Asuinrakennuksen ilme on muuttunut. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeätä luokkaa 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu tai 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1939 ja 1984. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Osoite: **V LINJA nro 19**

Kiinteistötunnus: **61-5-134-1**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 5. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama, pohjoispuolelta Harakkamäen paritalon. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti, vanhin osa tontin lounaiskulmassa. Talousrakennus on linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa, autotalli poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa onkin ilmeisesti tontin alkuperäistä rakennuskantaa tai ainakin ennen 1920-luvun puoltaväliä rakennettu. Asuinrakennusta on vuosien mittaan muutettu, mm. laajentamalla pituussuuntaan 1970-luvun lopulla. Tontin koilliskulmassa oleva talousrakennus näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 kartassa. Tontin pohjoislaidalla poikittain oleva autotalli on 1960-luvun alusta.

Lupahistoria: 8.5.1961 Pauli Kuitunen talousrakennuksen

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhaa rakentamisen ja laajentamisen tapaa sekä mittakaavaa. Lukuunottamatta päädyn sisäkäyntitilajennusta.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1990-l. loppu. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu tai 1900-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

muutospiirustukset, 22.10.1962 Pauli Kuitunen talousrakennuksen (autotalli) piirustukset, 17.1.1978 Jorma Mäkelä asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa on esitetty mahdollisuus laajentaa asuinrakennusta pituus- ja leveys suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Suulliset lähteet: Jorma Mäkelä, Kalliomäki.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen alkuperäisen rakentamisen ja laajentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Osoite: VI LINJA nro 22

Kiinteistötunnus: 61-5-134-14

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 134 pohjoispäässä. Tontin pohjoispuolella on Harakkamäki ja itä- ja länsipuolella samanlaiset paritalotontit. Sisäänajo tontille on 5. linjalta. Rakennus on sijoitettu keskelle tonttia, sisäänkäynti on eteläpuolelta. Rakennuksessa on kahdesta muusta poiketen umpikuisti, jonne on käynti itäpuolelta.

Historia: Lauri Kautto suoritti asemakaavamittauksen Forssassa 1936-43. Tämä korttelin 134 päähän sijoitettu tontti näkyy ensimmäisen kerran näissä kartoissa. Kauton asemakaavassa (1944 / vahv. 1946) tonteille on kaavoitettu paritaloja siten, että talon molemmilla puolilla on oma tontti. Rakennuksen kuisti on jossain vaiheessa muutettu umpinaiseksi ja ikkunat on vaihdettu uudemman tyyppiseksi. Ikkunoiden peitelaudat poikkeavat alkuperäisistä.

Lupahistoria: 24.3.1946 Oy Finlayson-Forssa Ab työväen asuntorakennuksen piirustukset. 2.7.2001 Jose-Mika Gröndahl aita tontin ympärille.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavan mukaan tontin asuinrakennuksen rakennusoikeus on 170 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Lupatietojen mukaan nyt käytössä on 126 ke-m² (1. kerros). Rakennuksessa on ollut lähtökohtaisesti neljä asuntoa, joista kaksi yläkerrassa.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoisessa neljän lähes samanlaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 1:sr.

Kirjalliset lähteet: Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900 -l. alku ja 60-luku. Rungon muoto: L -muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja / pulpetti.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1940-l. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta kapeilla peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan työntekijöille rakennuttamaa alunperin 4 huoneiston asuinrakennusta omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samanlaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Osoite: VI LINJA nro 20

Kiinteistötunnus: 61-408-2-22

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama, pohjoispuolelta Harakkamäen paritalon. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin luoteiskulmassa.

Historia: Tontilla näkyy rakennuksia jo vuoden 1896 kartassa. Nykyinen asuinrakennus muistuttaa kuitenkin enemmän 1926-28 kartassa esitettyä rakennusta. Saunan ja pesutilat sisältävä talousrakennus on rakennettu 1970-luvun lopulla. Asuinrakennuksen ulkoasua on vuosien aikana uusittu.

Lupahistoria: 4.7.1978 Arvo ja Raija Suojoki talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa on esitetty mahdollisuus laajentaa rakennusta pohjoiseen. Talousrakennus on rakennettu kaavan ehdottamaan paikkaan.

Suojelu: Asuinrakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Osoite: VI LINJA nro 18

Kiinteistötunnus: 61-5-134-16

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, L-mallinen talousrakennus tontin luoteiskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontin rakennuskanta esiintyy joksikin nykyisen kaltaisena. Mansardikattoista asuinrakennusta on vuosien aikaan muutettu, mm. sisätilojen ja kuistin osalta. Ikkunat on uusittu 1940 /-50 -luvulla.

Lupahistoria: 15.6.1948 Aadolf Haaga asuinrakennuksen muutospiirustukset, 30.6.1958 Bertta Haga asuinrakennuksen muutospiirustukset, 6.5.1986 Bertta Haga asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (kuisti/pesutilat).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa on esitetty mahdollisuus laajentaa rakennusta pituussuunnassa pohjoiseen.

Suojelu: Asuinrakennus ja talousrakennus edustavat

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1970 -l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Korjausvuosik.: 1940-, 50- ja 80-luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: taitekatto. Kuistin muoto: umpikuisti.

alueen kannalta tärkeätä luokkaa 2: rak/s. Vaikka vanha talusrakennus on suurempi kuin v.1978 asemakaavassa määritellään, niin korjaamalla sen saisi säilyttää.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosisista: 1800-l. loppu tai 1900-l. alkup. Rungon muoto: L- muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: päre / kattohuopa. Katto: harja.

Talusrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueella sijainneitten suurten talusrakennusten rakentamisen tapa.

Osoite: **VI LINJA nro 16**

Kiinteistötunnus: **61-5-134-17**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin koillisnurkassa, talusrakennus linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa. Asuinrakennuksen lisäksi tonttia rajaa tiestä pensasaita. Sisäänkäynti tontille on kaakkoisnurkasta. Asuinrakennukseen käydään sisään pihan puolella olevan kuistin kautta.

Historia: Tontilla on ollut rakennuskantaa jo 1800-luvun loppulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tuolta ajalta tai sitten se on 1900-luvun alkupuolelta. Vaikka nykyinen talusrakennus on vanhahko, se ei ilmeisesti ole tontin alkuperäistä rakennuskantaa.

Lupahistoria: Talusrakennus: 12.7.1954 Kilpisen perikunta talusrakennuksen laajennus- / muutospirustukset. Asuinrakennuksesta ei ole lupatietoja.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Ulkoverhous on vaakapaneelia, välipohjan korkeudella on pystypaneelinauha. Ikkunat ovat alakerrassa T-malliset, ikkunoiden ylin ruutu on jaettu kolmeen pienempään ruutuun.

Historia: Rakennus saattaa olla peräti 1800-luvulta, mutta viimeistään 1900-luvun alkupuolelta. Rakennus on säilyttänyt ulkomuotonsa varsin hyvin. Ulkoverhous on uusittu ja ikkunoiden vaihdon yhteydessä alakerran puitejakoa on muutettu. Nuo korjaukset ovat tehty 2000-l. vaihteessa.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa on esitetty mahdollisuus laajentaa asuinrakennusta kadun suunnassa etelään.

Suojelu: Asuinrakennus edustaa alueen kannalta tärkeintä luokkaa 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup.käyttö: asuinrakennus. Rak: 1800-1900-l. vaihde. Korjausvuodet: Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: kivet ja kivipintainen levy. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja räystääslinjassa pystypaneelivyöhyke. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvotettu suojeltavaksi (sr). Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja se on alueen vanhemmille rak. tyyppillisen kapearunkoinen. Rakennuksessa on säilynyt ainakin osin 1920-luvun yksityiskohtia (räystä, paneelointi). Rakennus edustaa hahmoltaan korkeampaa ja laadukasta vanhaa rakentamista alueella.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosisista: 1900 -l. alkupuolisko. Korjaus: pienentäminen 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Talusrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan

Osoite: VI LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-134-18

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennuksen vanhin osa on linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa, tasakattonen lisäsiipi linjaan nähden poikittain pihan puolella.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa näkyy vasta 1926-28 kartassa. Asuinrakennusta on laajennettu lisäosalla 1970-luvulla.

Lupahistoria: 16.3.1949 Jenny Enqvist talousrakennuksen piirustukset (purettu), 26.6.1973 Jenny Enqvist asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (pesutilat), 13.12.1977 Jenny Enqvist asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (varasto).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa vanhaa osaa pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennuksen vanhaan osaan alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin-arkisto.

Osoite: VI LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-5-134-6

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pieni asuinrakennus on linjan suuntaisesti katujen kulmassa. Talousrakennus on tontin luoteiskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennuksen ulkoasua on vuosien aikana uusittu. Talousrakennus on rakennettu 1970-luvun alussa.

Lupahistoria: 2.10.1973 Vilho Säteri talousrakennuksen piirustukset. Asuinrakennuksesta ei lupakuvia.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa vanhaa osaa pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin-arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirs. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Korjaukset: 1973 ja 1977. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirs. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. (Laajennusosassa pystylomalauta). Katemateriaali: kones.pelti. (Laajennusosassa kattohuopa). Katto: taitekatto ja tasakatto.

Asuinrakennuksen vanha osa on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Se kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1970-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

KORTTELI 135

Osoite: VI LINJA nro 11

Kiinteistötunnus: 61-5-135-11

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti katujen kulmassa ja laajennus on rakennukseen nähden poikittain. Talousrakennus linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus lienee rakennettu vasta myöhemmin, 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Rakennukseen on tehty perusteellinen korjaus ajalla v.2005-16.

Lupahistoria: 19.5.2005 Jarkko Jutila asuinrakennuksen peruskorjaus ja laajennuksen teko.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi rakennukselle laajennusmahdollisuuden pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1950-l. Korjausvuodet: 2005- .Rungon muoto: L -muoto. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäinen osa kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Tuossa osassa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisista: 1900 -l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja / pulpetti.

Osoite: VI LINJA nro 13

Kiinteistötunnus: 61-5-135-12

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on tontin pohjoisosassa, keskelle tonttia, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa. Sisäänkäynti tontille on sekä lounaisnurkasta talousrakennusta vastapäätä että luoteisnurkasta. Rakennukseen käydään sisään pohjoispuolelta. Tontti on rajattu linjasta pensasaidalla. Asuinrakennuksen ja linjan välissä kasvaa myös puita.

Historia: Vuoden 1896 kartassa tontilla on asuinrakennus linjan varrella ja talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin koilliskulmassa. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1950-luvun puolivälissä. Tuolloin myös vanha asuinrakennus purettiin ja vanha talousrakennus siirrettiin uuden asuinrakennuksen tieltä nykyiselle paikalleen.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: 2006. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Kellari: ? Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden talo. Ulkoverhous on pystyrimalaudoitusta. Rakennuksen erikoisuutena ovat sisäänkäyntiosan matalat pikku-ikkunat ja avokuistinen sisäänkäynti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1950-luvun puolivälissä, ja se on säilyttänyt alkuperäisen asunsa melko hyvin, ainoastaan katemateriaali on uusittu.

Lupahistoria: 21.6.1954 Osmo Ahonen asuinrakennuksen piirustukset (talousrakennuksen siirto). 16.6.2006 Irja ja Ari Ahonen laajennusosan rakentaminen.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi rakennukselle laajennusmahdollisuuden kulmittain harjaan nähden.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset: Ari Ahonen, Kalliomäki.

Osoite: **VI LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-30**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja rajautuu muilta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on keskellä tonttia sen pohjoispuoliskolla. Tontin sisäänkäynti on asuinrakennuksen pohjoispuolelta, muu osa tonttia jää piha-alueeksi. Tontti on rajattu katutilasta pensasaidalla.

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1960-luvun alkupuolelta, jolloin viimeistään kaikki vanha rakennuskanta on purettu.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on muodoltaan tyypillinen jälleenrakennuskauden talo, mutta siinä on 1960-luvun julkisivuelementtejä, kuten mineriittiverhous.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1960-luvun alkupuolella. Rakennus on säilynyt alkuperäisessä asussaan.

Lupahistoria: 29.4.1963 Aune Stenroos asuinrakennuksen piirustukset. 21.1.2003 Aune Stenroosin kp. asuinrakennuksen tilojen osittainen käyttötarkoituksen muutos 1.8.2011 Helka ja Kaija Stenroos maalämpöjärjestelmän rakentaminen.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi rakennukselle laajennusmahdollisuuden etelään kulmittain harjaan nähden.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: siirretty mahd. 50-l., Korjattu 2000-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet ja betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1960. Korjausvuodet: 2003. Rungon muoto: neliö. Ullakko asuink. Kerrosluku: 1. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: sementtikuitulevy. Katemateriaali: tiili. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Osoite: VI LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: 61-5-135-14

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin luoteiskulmassa, talousrakennus linjan suuntaisesti asuinrakennusta vastapäätä. Sisäänkäynti tontille on asuinrakennuksen eteläpuolelta.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu, mm. rakentamalla ullakkohuone 1960-luvulla ja kuisti 1980-luvun puolivälissä. Nykyinen talousrakennus näkyy ensimmäisen kerran 1926-28 kartassa. Talousrakennuksen julkisivuja on uusittu.

Lupahistoria: 3.5.1966 Maiju Suonpää asuinrakennuksen muutospiirustukset, 7.8.1984 Armas Suonpään perikunta asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa rakennukselle laajennusmahdollisuuden etelään pituus suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1960- ja 80-luku. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomala. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup.käyttö: talousrakennus. Rak: 1920-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomala. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: VI LINJA nro 19

Kiinteistötunnus: 61-408-2-28

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 6. linjan varrella ja rajautuu etelä- ja itäpuoleltaan viereisiin asuintontteihin, pohjoispuoleltaan yhteen Harakkamäen taloista. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus linjan suuntaisesti koillisnurkassa. Tontille tullaan asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Muu osa tontista on luonnontilaista puutarhaa, jossa mm. omena- ja lumupuita sekä tammia. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Sekä tontin nykyinen asuinrakennus että talousrakennus näkyvät jo vuoden 1896 kartassa, joten ilmeisesti ne ovat tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu 1930-luvun lopulla, mutta vanhan eteiskamarillisen tuvan piirteet ovat yhä selkeästi havaittavissa sisätiloissa.

Rakennus nro 1. Tunnuksipiirteet: Rakennus on verhottu kauttaaltaan pystyrimalauoituksella. Kulmien vuorilauoituksessa on 1920-luvulle tyypillisiä pylväsaiheita, samoin räystäissä tuolle aikakaudelle tyypilliset kissanpenkit.

Ikkunat ovat T-mallia (katusivun toinen ikkuna kahdella pystypuulla, yläosa jaettu kahteen ruutuun), laajennusosan ikkunoita lukuun ottamatta.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuksen vanha osa, eteiskamarillinen tupa, on ilmeisesti jo 1800-luvun puolelta, mutta jossakin vaiheessa rakennukseen on lisätty nykyisille julkisivuille leimansa antavia 1920-luvun klassismin aiheita. 1930-luvun loppupuolella rakennusta on laajennettu pihan puoleisella lisähuoneella. Tämä rakennusvaihe on toteutettu rankorakenteisena ja sahanpurutäytteenä, talon vanhempi osa on hirsirakenteinen.

Lupakuvat: 28.5.1938 Einari Holsti asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi laajennusmahdollisuuden tontin erillisen asuinrakennuksen muodossa.

Suojelu: Asuinrakennukseen ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Kalevi Holsti, Kalliomäki.

Talusrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Osoite: **VII LINJA nro 22**

Kiinteistötunnus: **61-5-135-16**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 135 pohjoispäässä. Tontin pohjoispuolella on Harakkamäki ja länsipuolella toinen vastaavanlainen tontti. Sisäänajo tontille on 7. linjalta. Rakennus on sijoitettu keskelle tonttia, sisäänkäynti on eteläpuolelta. Rakennuksessa on kahdesta muusta poiketen umpikuisti, jonne on käynti eteläpuolelta.

Historia: Lauri Kautto suoritti asemakaavamittauksen Forssassa 1936-43. Tämä korttelin 135 päähän sijoitettu tontti - kuten myös korttelien 132-134 päihin sijoitetut tontit - näkyvät ensimmäisen kerran näissä kartoissa. Kauton asemakaavassa (1944 / vahv. 1946) tonteille on kaavoitettu paritaloja siten, että talon molemmilla puolilla on oma tontti. Rakennuksen kuisti on jossain vaiheessa muutettu umpinaiseksi ja ikkunat on vaihdettu uudemman tyyppisiksi. Ikkunoiden peitelaudat ovat alkuperäisiä koristeellisemat. Rakennuksen päätyihin on lisätty kapeita ikkunoita.

Lupahistoria: 24.3.1946 Oy Finlayson-Forssa Ab Työväen asuntorakennuksen piirustukset. 7.11.1997 Juha Lahtonen perusparannuspiirustukset (sisätilat). 20.12.2001 ja 12.7.2002 Juha Lahtonen lauta-aidan rakentaminen tontin ympäri.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavan mukaan tontin asuinrakennuksen rakennusoikeus on 170 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan mää-

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. Korjausvuodet: 1930 -luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betonoitu kivi. Runko: hirsi-/ rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempi rakentamisen tapa ja mittakaava.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: talusrakennus. Rak: 1800-l. loppu. Korjausvuodet:1970-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivi. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta .

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1940-l. Korjausvuodet: 1997. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja ullakko. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta kapeilla peiterimoilla. Kuistin verhous on vaakapanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan työntekijöille rakennuttamaa alunperin 4 huoneiston asuinrakennusta omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samanlaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

rän. Kiinteistötietojen mukaan kerrosala on 126 ke-m², mikä vastaa 1. kerroksen kerrosalaa. Rakennuksessa on ollut neljä asuntoa, joista kaksi yläkerrassa.

Suojelu: Alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VII LINJA nro 20**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-34**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama, pohjoispuolelta Harakkamäen paritalon. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennuksen ulkoasua on vuosien aikana uusittu. Saunan ja pesutilat sisältävä talousrakennus on 1950-luvulta.

Lupahistoria: 20.3.1950 Mauri Laurén asuinrakennuksen muutospiirustukset, 3.4.1956 Mauri Laurén talousrakennuksen piirustukset, 30.12.1963 Kalle Lähde talousrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa rakennukselle laajennusmahdollisuuden sivusuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisista: 1800-l. loppu /1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen /laajentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Osoite: **VII LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-5-135-18**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus linjan suuntaisesti luoteisnurkassa. Asuinrakennuksen lisäksi tonttia rajaa linjasta lauta-aita. Tontille tullaan sisään

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: 1963. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Asuinrakennukseen käydään sisään pihan puolella olevalta kuistilta.

Historia: Tontilla näkyy rakennuksia jo 1896 kartassa, mutta nämä rakennukset on purettu. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1800-1900 -lukujen vaihteen ja 1920-luvun loppupuolen välissä. Talousrakennus on ilmeisesti samalta ajalta.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on verhottu vaakapaneelilla, päätykolmio pystypaneelilla. Paneelien leikkauslinjalla räystäskorkeudessa on sahalaitakoristelu. Ikkunat ovat T-malliset, ja jossain vaiheessa uusitut. Ikkunoiden vuorilaudat on koristeltu nuolimaisella aiheella.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu vuosien 1896-1928 välissä. Rakennus on perusmuodoltaan alkuperäisessä tilassa, tosin sitä on aikaa myöten korjailtu, mm. ikkunoita uusimalla.

Lupahistoria: Rakennuksista ei ole lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi rakennukselle laajennusmahdollisuuden pituus suunnassa harjaan nähden.

Suojelu: Asuinrakennus alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr. Rakennus on osa 7. linjan pohjoisosan useamman rakennuksen muodostamaa erityistä kokonaisuutta. Kirjalliset lähteet: Rontismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisat: 1800/ 1900. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: VII LINJA nro 16

Kiinteistötunnus: 61-5-135-19

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan varrella enemmän tontin pohjoispuolella. Muodoltaan asuinrakennus on T-mallinen, ja se jakaa tontin eteläpuolen oleskelupihaan ja pohjoispuolen sisääntulopihaan. Poikittain olevassa osassa on mahdollisuus autojen säilytykseen, tosin myös tontin luoteisnurkassa on autokatos. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on asuinrakennusosan ja varasto-osan väliseltä kuistilta. Tonttia rajaa pensasaita.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, jolloin sitä hallitsi sen luoteisnurkassa ollut vino rakennus, joka on kuitenkin purettu jo 1920-luvun puoleenväliin mennessä. 1926-28 kartassa tontilla näkyy pieni rakennus sekä koillis- että luoteisnurkassa. Vanha rakennuskanta on purettu viimeistään silloin kun tontin nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1980-luvun alussa. Rakennukseen ei ole tehty muutoksia. Autokatos on rakennettu 1980-luvun puolivälissä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on T-mallinen, sillä asuinrakennusosaan liittyy poikittainen askartelu- ja varasto-osa. Ulkoverhous on vaakapaneelia, päätykolmiot pystypaneelia. Pystypaneeli muodostaa alareunassaan

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisat: 1900-l. alku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoniverhottu kivi. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneeli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvoitettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhemman kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1980-l. Korjausvuodet: -. Signeeraus ja vuosiluku: Eero Ollikainen, 1981. Rungon muoto: T-muoto. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: katos.

sahalaita-aiheen. Ikkunat ovat T-malliset.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1980-luvun alussa.

Lupahistoria: 16.6.1981 Kyösti ja Annikki Ollikainen asuinrakennuksen piirustukset. 19.5.1953 Sulo Ekholm talousrakennuksen piirustukset (purettu), 21.5.1985 Kyösti ja Annikki Ollikainen talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan tontille osoittama rakennusala on ylitetty leveys- ja pituus-suunnassa. Sen sijaan olisi tullut rakentaa ullakkokerros. Talousrakennus on eri paikassa kuin ko. kaava osoittaa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto

Osoite: VII LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-135-7

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on tontin pohjoispuoliskolla, autotallirakennus tontin itäreunalla linjan suuntaisesti.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1970-luvulta. Alkujaan tasakattoinen tiiliverhottu asuinrakennus on muutettu harjakattoiseksi 1980-luvulla. Asuinrakennuksessa on kiinni autotallirakennus.

Lupahistoria: 15.3.1954 J.Jolama talousrakennuksen muutospirustukset (purettu), 27.4.1973 Raimo ja Aila Jokinen asuinrakennuksen piirustukset, 21.5.1985 Raimo ja Aila Jokinen asuinrakennuksen muutospirustukset (tasakatto harjakatoksi).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava hyväksyi nykyisen rakennuksen sijainnin ja osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m² yhteen kerrokseen.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: VII LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-5-135-6

Inventoitu: 1

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1970-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harjakatto.

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu länsi- ja pohjoissivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan varrella, melkein tontin kaakkoisnurkassa, autotalli luoteisnurkassa. Sisäänkäynti tontille on koillisnurkasta. Asuinrakennukseen käydään sisään pohjoispuolelta. Tontti on rajattu Mäkikadun puolelta ja osin myös linjan puolelta puuaidalla. Tontin etelälaidalla on puustoa.

Historia: Tontti on ollut rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta tuolloin tontin kaakkois- ja luoteisnurkissa olleet rakennukset on purettu uuden asuinrakennuksen tieltä 1970-luvulla. Nykyinen asuinrakennus on ajalleen tyypillisesti tasakattoinen ja tiiliverhottu. Autotalli on rakennettu samaan aikaan kuin asuinrakennus. Tontilla olleessa vanhassa asuinrakennuksessa on syntynyt ministerinäkin toiminut kansanedustaja Pietari Salmenoja, jonka syntymästä kertova laatta on nykyisen asuinrakennuksen seinässä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on tasakattoinen ja tiiliverhottu. Ikkunoiden yläpuoliset osat on verhottu vaakapaneelilla.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1970-luvulla ja se on tuolle ajalle tyypillisesti tasakattoinen ja tiiliverhottu. Myös kellarikerros kuvastaa rakentamisaikaa, siellä on uima-allas, pesutilat ja takkahuone. Rakennus on säilynyt alkuperäisessä asussaan.

Lupahistoria: 4.8.1964 Vihtori Kuosmanen talousrakennuksen muutospiirustukset (purettu), 18.5.1971 Antti Alasentie asuinrakennuksen piirustukset (tilapäiset), 6.7.1976 Antti Alasentie asuinrakennuksen piirustukset (lopulliset).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava hyväksyi nykyisen rakennuksen sijainnin ja osoitti tontin asuinrakennukselle 170 ke-m² yhteen kerrokseen.

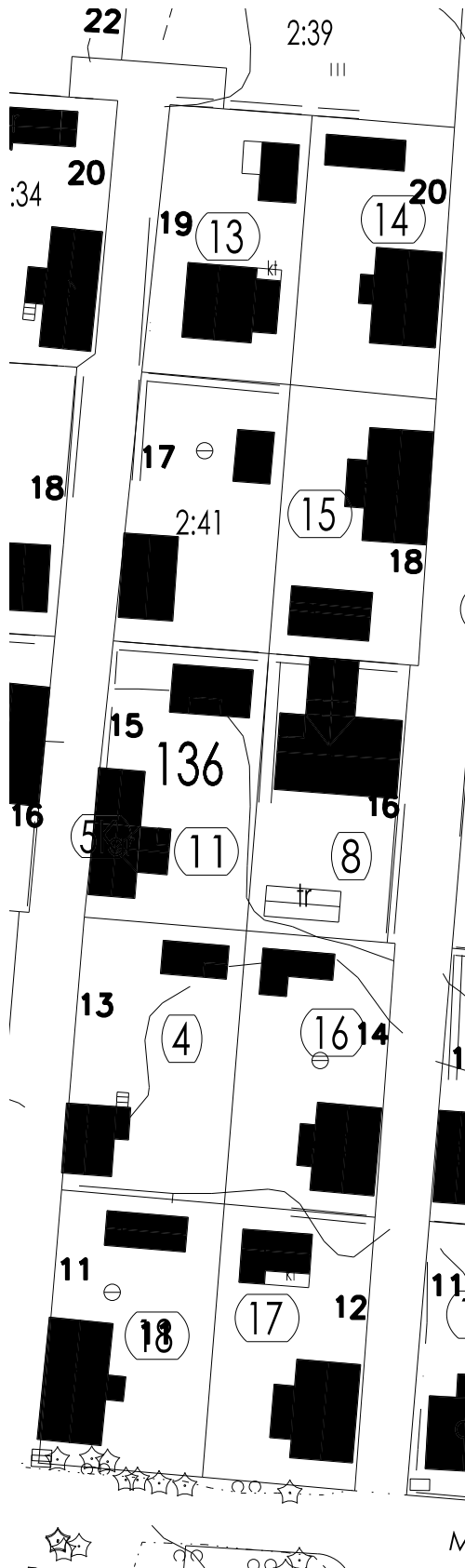
Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1970-l. Signeeraus ja vuosiluku: Aila Kianne. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: Betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: huopa. Katto: tasakatto.

KORTTELI 136

Osoite: VII LINJA nro 11

Kiinteistötunnus: 61-5-136-18

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti katujen kulmassa, talousrakennus poikittain linjaan nähden tontin pohjoislaidalla. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on aivan 1980-luvun alusta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 15.4.1980 Heikki ja Jaana Saviniemi asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan tontille osoittama rakennusala on ylitetty leveyssuunnassa. Sen sijaan olisi tullut rakentaa ullakkokerros.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1980-l. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Osoite: VII LINJA nro 13

Kiinteistötunnus: 61-5-136-4

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin koilliskulmassa. Perustuksen betonointi tulee peiterimajulkisivua ulommas.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennuksen ulkoasua on vuosien aikana uusittu. Talousrakennus on 1990-luvulta.

Lupahistoria: Asuinrakennuksesta ei lupakuvia, 14.6.1993 Eero ja Eila Ojaka talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa rakennukselle laajennusmahdollisuuden pituus suunnassa pohjoiseen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr. Rakennus on osa 7. linjan pohjoisosan useamman rakennuksen muodostamaa erityistä kokonaisuutta.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800 -l. loppupuoli. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betonoitu kivi. Runko: hirssi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettujen Kalliomäen vanhempiin kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: VII LINJA nro 15

Kiinteistötunnus: 61-5-136-11

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti vanhin osa tontin lounaiskulmassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin koilliskulmassa.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa ei liene tuolta ajalta, vaan se on rakennettu ilmeisesti 1900-luvun alkupuolella, 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu, esim. 1990-luvulla rakennusta jatkettiin pituussuuntaan ja rakennuksen tontinpuoleiselle sivulle tehtiin kuisti. Saunan ja pesutilat sisältävä talousrakennus on 1980-luvulta.

Lupahistoria: 4.5.1982 Aarni ja Aili Haavisto talousrakennuksen piirustukset, 20.8.1993 Väinö ja Aino Haarlo asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa rakennukselle laajennusmahdollisuuden leveys- ja pituus suunnassa harjaan nähden.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr. Rakennus on osa 7. linjan varren pohjoisosan pienehköiden rakennuksen muodostamaa erityistä kokonaisuutta.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: VII LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: 61-408-2-41

Inventoitu: 2

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsu. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettujen Kalliomäen vanhempiin kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa sekä räystäsdetalji. Korjaukset on tehty vanhan hengessä.

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin koilliskulmalla. Kadun varressa on umpinainen jalaksilla oleva rakennus. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, ja nykyinen asuinrakennus saattaakin olla tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on vuosien aikana muutettu, mm. laajentamalla pituussuuntaan 1950-luvulla. Talousrakennus on niin ikään 1950-luvulta.

Lupahistoria: 15.5.1950 Fanny Nieminen talousrakennuksen piirustukset, 18.6.1951 Fanny Nieminen asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa rakennukselle laajennusmahdollisuuden pituussuunnassa harjaan nähden.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 2: rak/s. Rakennus on osa 7. linjan pohjoisosan useamman rakennuksen muodostamaa erityistä kokonaisuutta.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1800-l. loppu /1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: hirsii. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Osoite: VII LINJA nro 19

Kiinteistötunnus: 61-5-136-13

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 7. linjan varrella ja rajautuu pohjoispuoleltaan puistotonttiin, etelä- ja itäpuoleltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on keskellä tonttia tontin eteläpuoliskolla, talousrakennus tontin koilliskulmassa. Tontille tullaan sisään asuinrakennuksen pohjoispuolelta, missä on pieni hiekkapiha. Muu osa tonttia on puita ja pensaita sisältävää nurmikenttää. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on rakennuksen itäpuolella. Tontti on rajattu katu-tilasta puuaidalla, sisäänkäynnin kohdalla on metalliportti.

Historia: Tontilla oli rakennuksia jo 1800-luvun lopulla. Nykyinen asuinrakennus on kuitenkin aikaisintaan 1940-luvulta. Talousrakennus on 1950-luvun alkupuolelta. Tontin vanha rakennuskanta on purettu uuden tieltä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on ulkoasultaan tyyppinen jälleenrakennuskauden talo. Ulkoverhouksena on pystyrimalaudoitus, ikkunat ovat 1940-50 -luvun mallia.

Historia: Rakennus lienee rakennettu 1940-luvulla, ja mikäli se on rakennettu alkuperäisten kuvien mukaan, edustaa se eräänlaista siirtymävaiheen rakennusta. Se on jälleenrakennuskauden talo, mutta rakennettu hirsistä.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kattuhuopa. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1940-l. Korjausvuodet: 2004. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: hirsii. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Alkuperäiskuvissa katemateriaalina on sementtitiili.

Lupahistoria: 26.8.1941 Senja Österman-Jaakkola asuinrakennuksen piirustukset, 2.9.1953 Senja (Senni) Jaakkola talousrakennuksen piirustukset, 1.6. 2004 Jarmo ja Salme Lintukorpi asuinrakennuksen laajennus ja muutos, 1.6. 2005 Jarmo ja Salme Lintukorpi talousrakennuksen rakentaminen.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa laajennusmahdollisuuden vinottain harjan suunnassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VII LINJA nro 21**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-39**

Inventoitu:

Kuvaus: Tontti on Harakkamäenraitin ja korttelin 136 väliin jäävä vihervyöhyke.

Historia: Tontti on ollut rakentamaton, vaikkakin sille on 1940 -luvulla kaavailtu samanlaista paritaloa kuin kortteleissa 132-135.

Lupahistoria: 23.1.1946 Oy Finlayson Ab asuinrakennuksen piirustukset (ei rakennettu).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavassa tontti on osa Harakkamäenpuistoa (rakentamaton).

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VIII LINJA nro 20**

Kiinteistötunnus: **61-5-136-14**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on etelä- ja länsisivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pohjoispuolelta se rajautuu puistoalueeseen. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin itälaidalla, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin pohjoisreunalla.

Historia: Tonttia ei ollut vielä 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin mennessä tontti oli muodostettu ja siinä oli kaksi rakennusta. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun alusta, samoin talousrakennus. Vanhat rakennukset on purettu.

Lupahistoria: 16.4.1951 Olga Lahti asuinrakennuksen muutospiirustukset (purettu), 6.4.1982 Reino ja Virpi Katajisto asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Rungon muoto: T-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauda peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa ikkunoita lukuunottamatta.

kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1980-l. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: **VIII LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-5-136-15**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin koillisnurkassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin lounaisnurkassa. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on pihan puolella. Asuinrakennus ja puuaita rajaavat tonttia katutilasta.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, jolloin sekä tontin kaakkoisnurkassa että luoteisnurkassa oli pieni rakennus. Vanha rakennuskanta on kuitenkin purettu viimeistään 1990-luvun alkupuolella, jolloin nykyinen asuinrakennus ja talousrakennus rakennettiin.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus muistuttaa kissanpenkkeineen ja T-mallisine ikkunoineen 1900-luvun alun taloa. Rakennus on kuitenkin 1990-luvulta. Pihanpuoleisella sivulla on lasikuisti pieniruutuisine ikkunoineen. Kuistin päällä on katettu parveke. Rakennuksen ulkoverhous on vaakapaneelia, yläpohjasta ylöspäin pystypaneelia. Katujulkisivu on symmetrinen.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu vuonna 1991, ja se on alkuperäisessä asussaan.

Lupahistoria: 21.5.1991 Jukka ja Tuula Mäkilä asuin- ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m² ja uusien rakennusten paikan. Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Asuinrakennuksen ullakkokerroksesta voi käyttää n. 38 m² asuinkäyttöön, muutoin kaavan sallima rakennusoikeus (150 ke-m²) ylittyy.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Seinän alaosa vaakapaneelia ja yläosa pystypaneelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneeli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: **VIII LINJA nro 16**

Kiinteistötunnus: **61-5-136-8**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus ja siihen liittyvä autotalli peittävät suurimman osan tontin pohjoispuoliskosta, eteläpuolisko on oleskelupihaa. Tontille tullaan sisään koillisnurkasta. Tontti on rajattu katutilasta tiilaidalla.

Historia: Tontilla oli rakennuksia jo 1800-luvun lopulla, pieni rakennus sekä kaakkois- että luoteisnurkassa. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa rakennusmassat olivat edelleen samoilla sijoilla, mutta selvästi kasvaneina, ja tällaisena tontti säilyi vielä ainakin 1960-luvun puoleenväliin asti. Tontin vanha rakennuskanta on kuitenkin purettu 1970-luvun alkupuolella, jolloin tontille rakennettiin nykyinen tiilinen asuinrakennus ja täystiilinen autotalli. Asuinrakennus on muutettu harjakattoiseksi 1990-luvun lopulla.

Rakennus nro 1. Tunnuksipiirteet: Harjakattoisen tiilitalon päätykolmiot on verhottu vaakapaneelilla. Räystäiden päätyihin on kopioitu alueella esiintynyt kotelomainen muotoaihe.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1970-luvun alussa tasakattoiseksi tiilitaloksi, runko on tosin rankorakenteinen. 1990-luvun lopulla katto on muutettu harjakatoksi. Rakennus on monesta aikakauden tiilitalosta poiketen yksikerroksinen eli siinä ei ole kellarikerrosta.

Lupahistoria: 16.1.1973 Onni Suominen asuinrakennuksen ja autotallin piirustukset, 22.3.1999 Markku Ketonen, Riikka Ketonen asuinrakennuksen muutospiirustukset (tasakatto harjakatoksi), 6.3.2006 Teijo Suomi ja Katja Ahti talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvistaa asuinrakennuksen paikan ja osoitti sille 150 ke-m². Nykyisen asuinrakennuksen kerrosala on 144 ke-m² ja siihen kytkeytyvän autotallirakennuksen ala on 31 ke-m². Uuden talousrakennuksen ala on 33 ke-m². Sille ei ole merkitty rakennusala v. 1978 kaavassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1970-l. Sign. B. Casagrande. Rungon muoto: T -muoto. Kerros-luku: 1. Ullakko: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harjakatto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 2006. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: VIII LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-136-16

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talousrakennus tontin luoteisnurkassa. Sisäänkäynti tontille on koillisnurkasta, josta saavutaan talousrakennuksen edustalla olevalle hiekkapihalle. Pihasta johtaa polku rakennuksen länsipuolella olevalle sisäänkäynnille. Muu osa tontista on ruohokenttää, jolla istutuksia. Tontti on rajattu puuaidalla. Tontilla on vanha kaivo.

Historia: Tontilla on ollut asuinrakennus ja talousrakennus jo 1800-luvun lopulla. Nämä rakennukset ovat säilyneet ilmeisesti 1980-luvulle asti, jolloin tontille rakennettiin uusi autotallin, puuvajan ja askarteluhuoneen sisältänyt talousrakennus. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu alkuperäisen asuinrakennuksen sijoille 1990-luvun alussa.

Lupahistoria: Talousrakennus: 18.6.1985 Pekka ja Eira Siiki talousrakennuksen piirustukset. 5.6.1990 Pekka Siiki Asuinrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Monista muista aikakautensa rakennuksista poiketen rakennus on koristelematon. Ulkoverhous on vaakapaneelia välipohjan korkeuteen asti, ja siitä ylöspäin pystypaneelia. Katemateriaali on konesaumattu pelti. Ikkunat ovat T-mallisia. Pihan puolella on avokuisti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Asuinrakennus on rakennettu vanhan asuinrakennuksen sijoille 1990-luvun alussa. Alkuperäisten lupakuvien ja olemassa olevan rakennuksen välillä on pieniä eroja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi laajennusmahdollisuuden harjan suunnassa. Kaava osoitti tontille 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Nykyisessä rakennuksessa kaavamääräyksiä on pyritty noudattamaan.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Seinän alaosa vaakapanelia ja yläosa pystypaneelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: VIII LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-5-136-17

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja se rajautuu pohjois- ja länsisivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoisnurkassa, talusrakennus poikittain linjaan nähden tontin luoteisnurkassa. Tontin sisäänkäynti on asuinrakennuksen pohjoispuolelta, josta saavutaan talusrakennuksen edustalla olevalle hiekkapihalle. Hiekkapihalta on laatoitettu polku asuinrakennuksen pääsisäänkäynnille. Rakennus on melko koristelematon. Muu osa tontista on piha-alueena.

Historia: Tontti on ollut rakennettuna jo 1800-luvun lopulla, jolloin nykyisen asuinrakennuksen paikalla oli pieni rakennus. 1920-luvun puoleenväliin mennessä rakennusta oli laajennettu linjan suuntaisesti. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1980-luvun lopulla vanhan rakennuksen sijoille. Myös talusrakennus on rakennettu vanhan talusrakennuksen paikalle, 1960-luvun puolenvälin jälkeen. 1950-luvulla haettiin lupa jälleenrakennuskauden asuinrakennukselle, mutta rakennusta ei koskaan toteutettu.

Lupahistoria: 27.9.1954 Lauri Aaltonen asuinrakennuksen piirustukset (ei rakennettu), 2.8.1966 Risto Vuorinen talusrakennuksen piirustukset, 20.9.1988 Eero ja Kaija-Leena Kujala asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Nykyiset rakennukset ovat vuoden 1978 asemakaavan osoittamilla paikoilla. Kaava osoitti asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Nykyisessä rakennuksessa kaavamääräyksiä on pyritty noudattamaan.

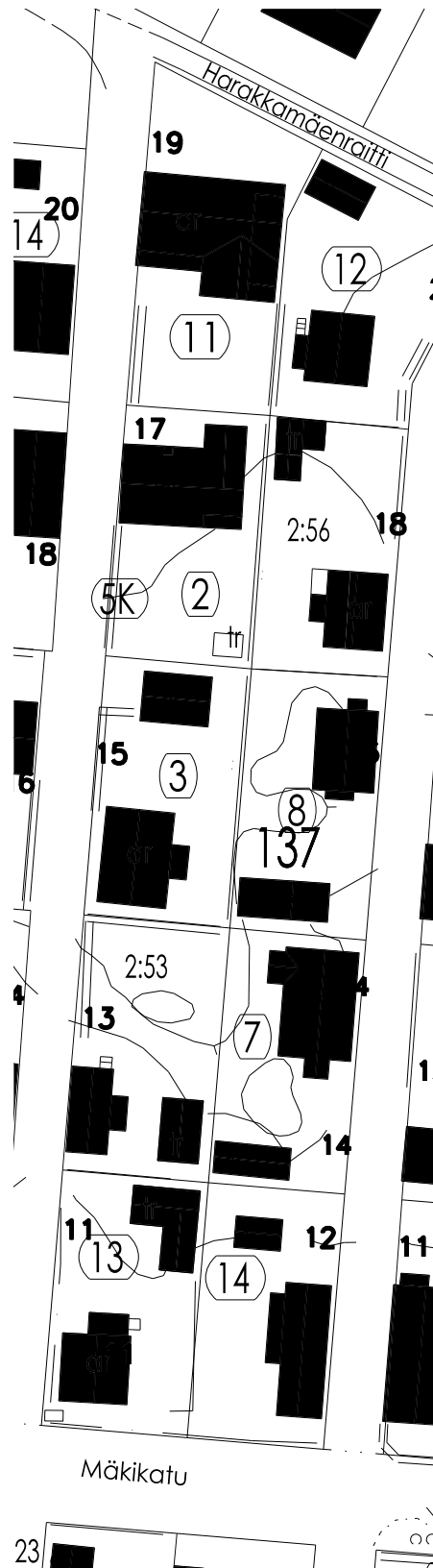
Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Seinän alaosa vaakapanelia ja yläosa pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1960. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

KORTTELI 137

Osoite: VIII LINJA nro 11

Kiinteistötunnus: 61-5-137-13

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu pohjois- ja itäsivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti katujen kulmassa, L-muotoinen talousrakennus tontin koillisnurkassa. Autolla tontille tullaan linjan puoleisen sivun pohjoisosasta. Asuinrakennuksen sisäänkäynti pohjoispuolella olevan kuistin itäsivulla. Muu osa tontista on piha-aluetta istutuksineen. Tonttia rajaa katutilasta pensasaita.

Historia: Tontilla on ollut rakennuksia jo 1800-luvun lopulla, ja on mahdollista, että nykyinen asuinrakennus on tuolta ajalta. Ulkoasultaan rakennus tosin muistuttaa 1900-luvun alkuvuosikymmenien tyyppitaloa, mutta ainakin julkisivujen osalta tämä johtuu 1940-luvun puolivälissä tehdyistä korjauksista, myös kuisti on tuolta ajalta. Asuinrakennusta on peruskorjattu 1980-luvun lopulla, jolloin ennen eristämättömään kuistiin on tehty pesutilat saunoineen. Talousrakennuksen ydinosa on rakennettu ennen 1920-luvun puoliväliä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennuksen ulkomuoto 1910-20 -lukujen asuinrakennuksille tyypillinen, samoin pohjapiirros. Ulkoverhouksena on pystyrimalaudoitus. Nurkkalaudat ja ikkunoiden pystyvuorilaudat ovat leveät, ikkunoiden vaakasuuntaa on muutenkin korostettu.

Rakennuksen historia ja muutokset. Rakennus on rakennettu ennen 1920-luvun puoliväliä, mahdollisesti jopa 1800-luvun puolella. Nykyinen ulkoasu on seurausta 1940-luvun puolivälissä tehdystä korjauksesta, jolloin rakennuksen ulkoverhoitus uusittiin, samoin ikkunat. Tuolloin myös purettiin rakennuksen itäsivulla ollut kuisti ja tehtiin uusi talon pohjoispäätyyn. Rakennusta myös korotettiin vähän katemateriaalia uusittaessa. Rakennus peruskorjattiin 1980-luvun lopulla, jolloin rakennusta lisäeristettiin, ullakotiloja otettiin käyttöön ja siihen asti kylmänä olleeseen kuistiin rakennettiin pesutilat saunoineen. Samalla sisäänkäynti vaihtui kuistin länsisivulta itäsivulle. 2010-luvulla rakennuksen kattotiilet on vaihdettu tiilikuvioituun profiilipeltiin.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Rakennus on kookas ja L-muotoinen. Sen alkuperä on 1910-20 -luvulta. Ilmeisesti jonkinlainen verstarakennus. Ulkoverhouksena on pystyrimalaudoitus. Julkisivuihin on tehty vaakajako ikkunoiden alareunan tasolle. Nurkkalaudat ja ikkunoiden vuorilaudat ovat valkoiset. Rakennusta on ehkä peruskorjattu kahdenkin kertaan.

Lupahistoria: 25.2.1946 Frans Sinisalo asuinrakennuksen julkisivujen muutospiirustukset, kuistin piirustukset, 5.5.1987 Marjatta Mäntylä asuinrakennuksen sisätilojen muutospiirustukset (peruskorjaus). Talousrakennuksesta ei ole lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: asuinrakennus. Rak: 1910-20-l.? Korjausvuodet: 1940- ja -80-luku. Signeeraus ja vuosiluku: Joose Palmén 1946. Rungon muoto: neliö. Ullakko kerrosluku: 1. Kellari ? Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pysty-laudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Alkuperältään rakennukset kuuluvat palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan rajaten sen mukaisesti linjaa. Samalla asuinrakennus muodostaa katutilaa luovan parin vastapäätä olevan rakennuksen kanssa rajaten alkuperäisessä hengessä linjaa. Tontinkäyttö noudattaa alueelle perinteistä ratkaisua.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkuperäinen käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1920. Korjaus: viimeistään 1980-luvulla. Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Nykyisessä rakennuksessa kaavamääräyksiä on noudatettu. Talousrakennuksen ala on yli 65 ke-m2.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VIII LINJA nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-53**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus asuinrakennusta vastapäätä tontin kaakkoiskulmassa.

Historia: Tonttia ei oltu kunnolla muodostettu vielä 1800-luvun lopulla, mutta tontin alueella oli kuitenkin rakennus viinottain. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontti oli muodostettu ja siinä oli tontilla nykyisinkin olevat rakennukset. Asuinrakennuksen ulkoasua on myöhemmin uusittu. Tontilla on ollut aikoinaan puusepänverstas.

Lupahistoria: Tontilta ei ole lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaavan mukaan asuinrakennusta voi laajentaa pituus- ja leveys suunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauditus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: **VIII LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-5-137-3**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaisnurkassa, talousrakennus tontin pohjoisrajalla. Tonttia rajaa linjan puolelta puuita. Autolla tontille tullaan linjan puoleisen sivun pohjoispäästä, kävellen rakennuksen pohjoispään kohdalta. Sisäänkäynti rakennukseen on pihan puoleisella pitkällä sivulla olevalta uudelta kuistilta.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirs. Julkisivumateriaali: pystylauditus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuin- ja talousrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempiä rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Historia: Tontilla ei ollut rakennuksia 1800-luvun lopulla. Asuinrakennus on rakennettu ilmeisesti 1900-luvun alussa, joka tapauksessa ennen vuotta 1926. Asuinrakennuksen sisätiloihin tehtiin muutoksia 1970 -luvulla, jolloin myös rakennuksen kuisti uusittiin. Vuonna 1995 vanha talusrakennus purettiin ja uusi rakennettiin tilalle.

Lupahistoria: Talusrakennus: 26.5.1995 Veikko ja Liisa Mäkinen talusrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennuksessa on vuosisadan alun uusrenessanssirakennuksille tyypillisiä piirteitä, esim. T-malliset ikkunat ja höylätystä puusta tehty vaakapaneelilaudoituus, jonka päällä listoitus. Rakennus käsittää nyt yhden asunnon.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on 1900-luvun alkupuolelta. Alunperin rakennuksessa oli kaksi pienempää huoneistoa. 1970-luvun puolessavälissä talon vanha kuisti purettiin ja tilalle rakennettiin uusi, hivenen eri paikkaan. Samalla sisätiloja, esim. keittiötä ja pesutiloja, uusittiin ajan vaatimuksia vastaaviksi. Korjauksen yhteydessä purettiin vanhoja ja tarpeettomiksi koettuja muureja. Julkisivuihin tuli uuden kuistin ja uusittujen ikkunoiden myötä pieniä muutoksia.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvisti silloisten rakennusten sijainnit. Nykyinen talusrakennus on alaltaan 61 ke-m². Se ylittää huomattavasti v. 1978 kaavan salliman koon (40 ke-m²) talusrakennukselle.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **VIII LINJA nro 17**

Kiinteistötunnus: **61-5-137-2**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Linjaan nähden poikittain oleva asuinrakennus täyttää tontin pohjoispuoliskon. Tontin eteläpuolisko on oleskelupihaa. Linjan puolella on puuaita.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla, mutta nykyinen asuinrakennus on 1970-luvun alusta. Alkujaan tasakattoinen tiiliverhottu rakennus on 1990-luvun alussa muutettu harjakattoiseksi.

Lupahistoria: 16.5.1972 Tuomo ja Leena Suomi asuinrakennuksen piirustukset, 20.5.1975 Tuomo ja Leena Suomi aita, 16.4.1992 Tuomo ja Leena Suomi asuinrakennuksen muutospiirustukset (tasakatto harjakatoksi).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvisti rakennuksen sijainnin.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1970-l. (kuisti ja sisätilakorjaus). Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: asuinullakko. Kerrosluku: 1. Kellari. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhemmaa rakentamisen tapaa. Rakennuksessa on säilynyt ainakin osin 1920-luvun yksityiskohtia (räystä, ikkunat, panelointi). Rakennus edustaa hahmoltaan korkeampaa ja laadukkaampaa vanhaa rakentamista alueella.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakalauta ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1970 -l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harjakatto.

Osoite: **VIII LINJA nro 19**

Kiinteistötunnus: **61-5-137-11**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 8. linjan varrella ja rajautuu pohjoispuoleltaan Harakkamäen raittiin ja etelä- ja itäpuoleltaan asuintontteihin. Asuinrakennus on keskellä tonttia, hieman sen pohjoispuolella. Tontin toinen sisääntulo on rakennuksen pohjoispuolelta, josta saavutaan kolmiomaiselle sisääntulopihalle. Toinen sisääntulo on rakennuksen eteläpuolelta, josta saavutaan rakennuksen eteläsivun keskellä olevalle pääsisäänkäynnille. Tontin eteläpuoli on oleskelupihaa. Tätä tontinosaa rajaa katutilasta puuaita.

Historia: 1800-luvun lopulla alue ei ollut täältä kohdin vielä täysin muodostunut, eikä tontti siksi esiintynyt kartassa. 1920-luvun puolessavälissä tontti oli muodostettu ja rakennettu. Tuolloin tontin lounaisnurkassa, pohjoissivulla ja koillisnurkassa oli rakennukset. Tämä vanha rakennuskanta on kokonaan purettu, viimeistään silloin, kun nykyinen tiilinen asuinrakennus rakennettiin 1970-luvun alkupuolella. Alkujaan rakennus oli tasakattoinen, mutta 1990-luvun lopulla se muutettiin harjakattoiseksi. Autotalli on asuinrakennuksen yhteydessä.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Rakennuksen ulkoverhouksena on tiili, ikkunoiden yläpuolella ja päätykolmioissa on vaakapaneelia. Rakennuksen harjakatto on monimuotoinen. Rakennuksessa on monen muun saman ajan asuinrakennuksen tavoin asuttavat kellaritilat takkahuoneineen, saunatiloineen ja uima-altaineen.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1970-luvun alussa ja se on ensimmäisiä Kalliomäelle rakennettuja tasakattoisia tiiliverhottuja asuinrakennuksia. Rakennukseen haettiin ensin tilapäiset, ja muutamaa vuotta myöhemmin lopulliset luvat. Tasakatto on muutettu harjakatoksi 1990-luvun lopulla.

Lupahistoria: 21.4.1970 Riitta-Maija Kuusinen asuinrakennuksen piirustukset (tilapäiset), 20.5.1975 Riitta-Maija Kuusinen asuinrakennuksen piirustukset (lopulliset), 15.5.1998. Maija ja Raimo Kuusinen asuinrakennuksen muutospiirustukset (tasakatto harjakatoksi).

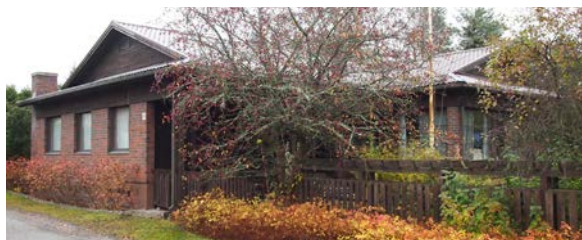
Kaava: Vuoden 1978 asemakaava vahvisti rakennuksen sijainnin ja kerrosalaksi 175 ke-m², joka juontuu v.1965 kaavasta. Rakennuksen kellarikerroksessa on sen pääkäyttötarkoituksen mukaisia tiloja, joten sen kerrosala on suurempi. Rakennus ulottuu tontin länsirajalta itärajalle.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavan muutos 1965. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **IX LINJA nro 20**

Kiinteistötunnus: **61-5-137-12**

Inventoitu: 2

Rakennus nro 1. Nykyinen käyttö: asuinrakennus. Alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1970-l. Korjausvuodet: 1990-l. Signeeraus ja vuosiluku: Unto Laukkanen; Jari Saarinen. Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: tiili. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin koilliskulmassa, 9. linjan ja Harakkamäenraitin leikkauspisteessä. Etelä- ja länsisivuiltaan tontti rajautuu asuintontteihin. Tontti on toiminut eräänlaisena välittäjäelementtinä korttelin ja pohjoispuolella olleen pellon välillä, tästä johtuu tontin poikkeuksellinen muoto. Nykyisin pellon tilalla on kaksikerroksisten asuin-kerrostalojen tontti. Asuinrakennus on rakentamisaikansa kaavan mukaisesti tontin keskiosassa. Talousrakennus on tontin luoteisnurkassa. Tontille tullaan linjan puolelta, asuinrakennuksen ja talousrakennuksen puolivälin kohdalta. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on rakennuksen länsisivulla. Tontilla on puustoa. Tonttia rajaa katutilasta puuaita.

Historia: 1800-luvun lopulla kortteli oli vain osittain muotoutunut, eikä tätä tonttia vielä ollut. 1926-28 kartassakin tontti on vielä osittain peltoa, vaikka korttelin muut tontit ovat jo muotoutuneet. Forssan kauppalan asemakaavassa 1925 / vahv. 1927 tontti esiintyy nykyisenlaisena. Rakennukset tontti sai ilmeisesti vasta 1950-luvulla, jolloin rakennettiin asuinrakennus ja talousrakennus. Asuinrakennus on tontilla edelleen. Nykyinen talousrakennus on 1980-luvun puolivälistä, jolloin myös vanha talousrakennus purettiin.

Lupahistoria: Talousrakennus: 20.12.1954 Arvi Lehtoila talousrakennuksen piirustukset (purettu), 7.5.1985 Arvi Lehtoila talousrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Asuinrakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden talo. Ulkoverhouksena on mineriittilaatat.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1950-luvun puolivälissä, ja sitä on myöhemmin jonkin verran muuteltu. Lupakuvissa katemateriaalina on bitumi- huopa ja verhouksena pystyrimalaudoitus. Rakennuksessa on kuitenkin nykyisin peltikate ja verhouksena mineriitti.

Lupahistoria: 20.12. 1954 Arvi Lehtoila asuinrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava esitti asuinrakennukselle laajennusmahdollisuuden vinottain pituussuunnassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan kauppalan asemakaava 1925. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **IX LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-56**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus on tontin luoteiskulmassa.

Historia: Tonttia ei oltu muodostettu vielä 1800-luvun lopulla. 1926-28 kartassa tontti näkyy rakennettuna. Asuinrakennuksen vanhin osa lienee tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Asuinrakennusta on laajennettu leveys-suuntaan 1950 -luvun alussa.

Lupahistoria: 25.6.1937 Sofia Hakala talousrakennuksen muutospiirustukset, 20.3.1950 Ensio Saru asuinrakennuk-

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: sementtikuitulevy. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

sen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava esitti laajennusmahdollisuuden pituussuunnassa pohjoiseen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: IX LINJA nro 16

Kiinteistötunnus: 61-5-137-8

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa, talousrakennus pokittain linjaan nähden tontin lounaiskulmassa.

Historia: Tonttia ei oltu muodostettu vielä 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin mennessä se oli muodostettu, mutta ei rakennettu, vaan tontti toimi kaivotonttina. Nykyinen 1980-luvun puolivälissä rakennettu asuinrakennus ja samaan aikaan rakennettu talousrakennus ovatkin ensimmäiset rakennukset tontilla.

Lupahistoria: 6.3.1984 Erkki ja Raija Anttila asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti 150 ke-m² rakennusoikeuden asuinrakennukselle ja 40 ke-m² talousrakennukselle. Rakennukset ovat tuon kaavan osoittamilla paikoilla. Nykymuodossaan tontin talousrakennus (66 ke-m²) on luettava kokonaisuudessaan kerrosalaksi. Autokatoksen avonaisuusehdot eivät täyty.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Forssan asemakaavan muutos 1965. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Seinän alaosa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Osoite: IX LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-137-7

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on 152

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950-l. Rungon muoto: neliö. Ullakko: asuinullakko. Kellari: on osittainen. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi ja rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakalauta ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin lounaiskulmassa.

Historia: Tontti ei ollut rakennettu vielä 1800-luvun lopulla, mutta 1920-luvun puoleenväliin tultaessa tontilla jo oli rakennuskantaa. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun loppupuolelta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 15.3.1954 Kalle Lahti asuinrakennuksen muutospäätökset, 21.11.1989 Ari Lahti asuinrakennuksen ja talousrakennuksen päätökset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Ko. kaavan tontille osoittama rakennusala on ylitetty reippaasti leveys-suunnassa. Sen sijaan olisi tullut rakentaa ullakkokerros.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: Seinän alaosa pystypanelia, keskiosa vaakapanelia ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Osoite: IX LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-5-137-14

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Pitkä ja kapea asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin itäreunalla, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin pohjoislaidalla.

Historia: Tontti oli rakennettu jo 1800-luvun lopulla. 1920-luvun puoleenväliin tultaessa linjan varrella ollut asuinrakennus oli pidentynyt nykyiseen kokoonsa. Asuinrakennuksen ulkoasua on ilmeisesti myöhemmin uusittu. Talousrakennus on 1990-luvun alusta.

Lupahistoria: 23.7.1992 Unto Tuomi talousrakennuksen päätökset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa asuinrakennukselle laajennusmahdollisuuden leveys-suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1800-l. loppu /1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 + ullakko. Sokkeli: betoni. Runko: hirsirakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

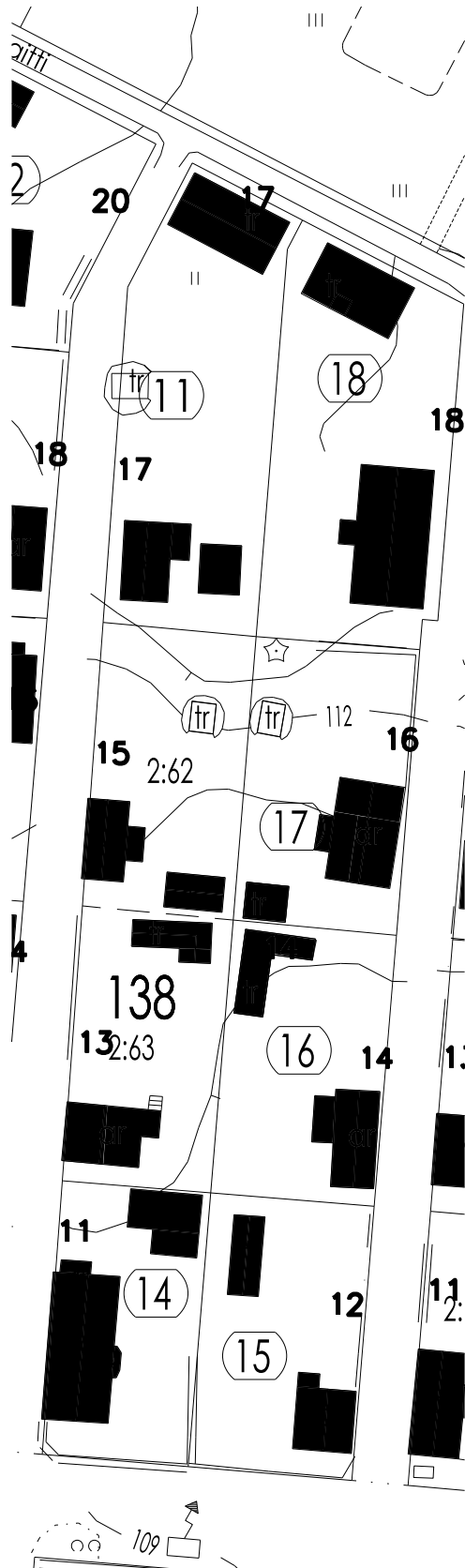

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakalauta ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

KORTTELI 138

Osoite: **IX LINJA nro 11**

Kiinteistötunnus: **61-5-138-14**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Iso asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talusrakennus tontin koilliskulmassa.

Historia: 1896 kartassa tontin kohdalla on linjoihin nähden vinottain olevia taloja. Nämä talot oli rakennettu ilmeisesti ennen linjojen vetämistä. Tonttia nykyisessä muodossaan ei tuolloin vielä ollut. 1920-luvun puoleenväliin mennessä tontti oli muodostettu ja rakennettu linjan suuntaisin rakennuksin. Nykyinen asuinrakennus on 1990-luvun alkupuolelta, samoin talusrakennus. Tontilla ennen olleessa talusrakennuksessa on ollut yleinen sauna.

Lupahistoria: 1.10.1991 Anne-Marjo Pöyry asuinrakennuksen ja talusrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti uusien rakennusten paikan ja tontin asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavaan määrään. Asuinrakennuksessa sallittu kerrosala on käytetty 1. kerroksessa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Risto Jokinen, Kalliomäki.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: **IX LINJA nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-63**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on harja linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talusrakennus linjaan nähden poikittain tontin koilliskulmassa.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa saattaakin olla tuolta ajalta, ehkä myös talusrakennuksen vanhin osa. Asuinrakennusta on laajennettu leveyssuuntaan ja samalla korotettu 1960-luvun lopulla.

Lupahistoria: 17.9.1962 Juho Stepanoff talusrakennuksen muutospiirustukset (sauna), 20.6.1967 Juho Stepanoff asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta harjan suunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: neliö. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirsi; rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuin- ja talousrakennus on arvoitettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksissa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen ja laajentamisen tapaa sekä mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1960. Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet, betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty laudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: IX LINJA nro 15

Kiinteistötunnus: 61-408-2-62

Inventoitu: 3

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin kaakkoiskulmassa. Tontilla on maakellari.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 Kalliomäen kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Nykyinen asuinrakennus lienee tuolta ajalta. Saunan sisältävä talousrakennus on 1950-luvun alusta.

Lupahistoria: 18.6.1951 Ida Sulin talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituus- ja leveysuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvoitettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosisata: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1950. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty laudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 3. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus / maakellari. Rak.vuosisata: 1900-l. alkup. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pysty laudoitus. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: harja.

Osoite: IX LINJA nro 17

Kiinteistötunnus: 61-5-138-11

Inventoitu: 3

Kuvaus: Tontti sijaitsee 9. linjan ja Harakkamäenraitin kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa. Vanhempi talousrakennus on pihan puolella asuinrakennusta vastapäätä, uudempi tontin pohjoisreunalla Harakkamäenraitin varrella. Tontilla on maakellari.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 Kalliomäen kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tuolloin muodostettu tontti oli kuitenkin vain noin puolet nykyisen tontin koosta, sillä tontin pohjoispuoli oli vielä peltoaluetta. Nykyisen muotonsa tontti on saanut vasta vuoden 1978 kaavassa. Nykyinen asuinrakennus lienee tontin alkuperäistä rakennuskantaa. Tontilla on kaksi talousrakennusta, joista saunan sisältävä vanhempi on 1950-luvun alusta, ja uudempi 1990-luvun alusta.

Lupahistoria: 21.5.1951 Kalle Vainio talousrakennuksen piirustukset, 4.9.1990 Taina Martin (Simo Saarenmaa) talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituus- ja leveys suunnassa. Sama kaava mahdollisti asuinrakennuksen (max. 150 ke-m²) lisäksi max. 80 ke-m²:n piharakennuksen tontille, joka on normaalia suurempi.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950-l.? Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirsi, rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 3. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Piharakennus, jossa on asuintilaa.

Osoite: **X LINJA nro 18**

Kiinteistötunnus: **61-5-138-18**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan ja Harakkamäenraitin kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, talousrakennus Harakkamäenraitin varrella tontin pohjoisrajalla.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926 -28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tuolloin muodostettu tontti oli kuitenkin vain noin puolet nykyisen tontin koosta, sillä tontin pohjoispuoli oli vielä peltoaluetta. Nykyisen muotonsa tontti on saanut vasta 1978 kaavassa. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun lopulta, samoin talousrakennus.

Lupahistoria: 21.3.1989 Pekka ja Tuula Romu asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontin uusien rakennusten paikan ja asuinrakennukselle 150 ke-m². Kaava osoitti myös tontille piharakennuksen max. 80 ke-m², joka käsittäisi asuintiloja. Kaavan mukaan asuinrakennuksen ullakkokerrokseen saa sijoittaa kerrosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa vastaavan määrän. Asuinrakennuksen 1. kerroksen kerrosala on 153 ke-m², joten ullakkokerroksessa ei voi olla kerrosalaksi laskettavaa tilaa. Piharakennuksen sijasta tontilla on autotalli- ja varastorakennus 80 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1 ja asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinän alaosa pystypaneli, keskiosa vaakapanelia ja yläosa pystypaneli. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Osoite: **X LINJA nro 16**

Kiinteistötunnus: **61-5-138-17**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan pohjoispäässä ja rajautuu kolmelta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti, hieman linjan suunnasta poiketen, linjan varressa. Talousrakennus on tontin lounaiskulmassa. Tontille tullaan kaakkoiskulmasta. Tontin pohjoisosa on oleskelupihaa. Tontilla on maakellari.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy pieni tupa. Tupaa on laajennettu 1930 -luvun puolivälissä, 1950-luvun alussa ja 1980-luvun puolivälissä.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja seinien yläosa pystypaneli. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Korjausvuosik.: 1930-, 1950- ja 1980-l. Signeeraus ja vuosiluku: Joose Palmen. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: asuinullakko. Kerrosluku: 1. Sokkeli: muu; mineriittilevyverho. Runko: hirsi; rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakalauta ja seinien yläosat pystylauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Talusrakennus on 1940-50 –lukujen vaihteesta.

Lupahistoria: Talusrakennus: 17.10.1949 Lauri Kask talusrakennuksen piirustukset

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennuksen ulkokuva on alaosassa vaakapaneelia, välipohjan korkeudelta ylöspäin pystypaneelia. Ikkunoiden puitejako on 50-luvun mallia. Rakennuksen nykyisessä ulkoasussa ei näy laajennusten saumoja, mutta piirustuksista selviää, että rakennusta on laajennettu useita kertoja. Tällainen useaan kertaan laajentaminen on tyypillistä Kalliomäen rakentamiselle.

Rakennuksen historia ja muutokset: Ennen 1920-luvun puoliväliä rakennettua kaksihuoneista tupaa on myöhemmin laajennettu kolme kertaa. Vuonna 1935 haettiin lupa pienen lisäosan rakentamiseksi rakennuksen pohjoispäähen. Vuoden 1950 lupakuvissa tämä lisäosa on osoitettu purettavaksi ja rakennusta on sekä levennetty että korotettu, jolloin myös ullakolle on tullut asuinhuoneita. Myös kiuksi rakennettiin tässä vaiheessa. Vuoden 1984 lupakuvissa rakennusta on jatkettu samankorkuisena.

Lupahistoria: 29.6.1935 Lauri Kask asuinrakennuksen muutospiirustukset, 15.5.1950 Lauri Kask asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 3.7.1984 Kask'in perikunta asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pohjoiseen. Rakennuksessa on nyt käytetty kerrosalaa 167 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: X LINJA nro 14

Kiinteistötunnus: 61-5-138-16

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10 linjan varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin kaakkoiskulmassa, L-mallinen talusrakennus tontin luoteiskulmassa.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Nykyinen asuinrakennus lienee tuolta ajalta, mahdollisesti myös talusrakennuksen vanhin osa. Asuinrakennuksen ulkoasu on vuosien aikana uusittu. Talusrakennukseen on rakennettu saunatilat 1950-luvulla.

Lupahistoria: 12.3.1937 Tarmo Jokela asuinrakennuksen muutospiirustukset, 27.9.1954 Tarmo Jokela talusrakennuksen laajennuspiirustukset (saunatilat) ja osittainen purku.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa rakennusta pituus- ja leveysuunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talusrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak. vuosikymmen: 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylaudoitus peiterimoilla. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: aumakatto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluke: 1. Sokkeli: kivet /betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: sementtikuitulevy. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus ja talusrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksissa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen ja laajentamisen tapaa sekä mittakaavaa.

kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1920-1950-l. Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauditus peiterimoilla. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: harjakatto.

Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluvat palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Osoite: **X LINJA nro 12**

Kiinteistötunnus: **61-5-138-15**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu pohjois- ja länsisivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan ja Mäkikadun kulmassa. Tonttia rajaa linjasta lisäksi pensasaita. Talousrakennus on linjan suuntaisesti tontin luoteisnurkassa. Sisäänkäynti tontille on Mäkikadulta. Asuinrakennukseen käydään sisään pohjoispuolen päädyssä olevalta kuistilta.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tontin asuinrakennus on tuolta ajalta, todennäköisesti myös talousrakennus.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Pienikokoinen, pohjaltaan neliönmuotoinen asuinrakennus on verhottu punamulla-tulla pystyrimalaudoituksella, ikkunat ovat kuusiruutuiset. Rakennus on alueelle tyypillisistä pienistä asuinrakennuksista ehkä kaikkein eniten pienen ”mummonmökkin” oloinen.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1900-luvun alussa, viimeistään 1920-luvulla. Rakennus on säilynyt todennäköisesti hyvin alkuperäisessä asussaan, ainakaan tehdyt muutokset eivät ole tuoreita. Rakennukseen on tehty jossain vaiheessa ulkoneva sokkeli. Rakennus ei vaikuta olevan ympärivuotisessa käytössä.

Lupahistoria: Rakennuksesta ei ole olemassa lupa-aineistoa.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pohjoiseen.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Rungon muoto: neliö. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoniverhottu. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1920-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauditus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harjakatto.

Talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

KORTTELI 139

Osoite: **X LINJA nro 11**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-72**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti katujen kulmassa, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin koilliskulmassa. Talousrakennuksen eteläpuolella on maakellari. Tontille tullaan sisään linjan puolelta.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tontin asuinrakennus lienee tuolta ajalta, mahdollisesti myös talousrakennus. Sekä asuin- että talousrakennusta on muutettu 1950-luvulla. Asuinrakennuksen muutospiirustukset ovat Harry Nilssonin tekemät.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Pohjaltaan suorakaiteen muotoinen asuinrakennus on verhottu vaakapanelilla ja päätykolmiot ovat pystypanelia. Alakerran ikkunat ovat ns. T-mallia ja yläkerrassa 1950-l. tyyliset.

Lupahistoria: 28.11.1951 Vihtori Vesa asuinrakennuksen muutospiirustukset (pääosin ullakkohuoneen rakentaminen).

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Sympaattisen aumakattoisen talousrakennuksen ulkoverhouksena on pystyrimalaudoitus. Ikkunoissa on pieni ruudutus.

Talousrakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu ilmeisesti 1800-1900-lukujen vaihteen ja 1920-luvun loppupuolen välissä. Rakennusta on muutettu 1950-luvulla, jolloin eteläpäähän rakennettiin sauna. Rakennuksen ulkoasua ei liene kovin paljon muutettu.

Lupahistoria: 21.5.1951 Vihtori Vesa.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituus- ja leveys suunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X LINJA nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-5-139-11**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan varrella ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan varrella, talousrakennus linjan suuntaisesti keskellä tontin pohjoisreunaa. Tontille tullaan asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Sisäänkäynti asuinrakennukseen on oleskelupihan puolelta.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla nä-

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900 -l alku. Korjausvuosik.: 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoniverhottu. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypanelia. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1900-l. alkup. Korjausvuosik.: 1950-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylautoitus. Katemateriaali: kattuhuopa. Katto: aumakatto. Rakennukset ovat arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Ne kuulvat palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksissa on säilynyt alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1950- ja -90-l. Signeeraus: Joose Palmen; Ilkka Marila. Rungon muoto: neliö. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: hirs; rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti ja katos.

kyä lounaiskulmassa asuinrakennus ja koilliskulmassa talousrakennus. Talousrakennus on myöhemmin purettu. Asuinrakennusta on laajennettu ja korotettu sekä muutettu 1950-luvun alussa, 1950-luvun puolivälissä ja 1990-luvun alussa.

Lupahistoria: Talousrakennus: 24.4.1956 Einari Viholainen talousrakennuksen piirustukset (purettu), 7.2.1989 Einari Viholaisen perikunta talousrakennuksen piirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Asuinrakennuksen ulko-verhouksena on pystyrimalautoitus. Rakennuksen nykyisessä ulkoasussa ei näy laajennusten saumoja, mutta piirustuksista selviää, että rakennusta on laajennettu useita kertoja. Tällainen useaan kertaan laajentaminen on tyypillistä Kalliomäen rakentamiselle.

Rakennuksen historia ja muutokset: Ennen 1920-luvun puoliväliä rakennettua tupaa on myöhemmin laajennettu kolme kertaa. Vuonna 1950 haettiin lupa rakennuksen leventämiselle ja korottamiselle. Vuoden 1956 luvassa yläkerta on muutettu. Vuonna 1991 haettiin lupa kuistin purkamiselle ja saunaosaston rakentamiselle sen tilalle.

Lupahistoria: 19.6.1950 Eino Mäntylä asuinrakennuksen muutospiirustukset, 22.8.1956 Einari Viholainen asuinrakennuksen muutospiirustukset, 21.5.1991 Einari Viholaisen perikunta asuinrakennuksen muutospiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-5-139-10**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan pohjoispäässä ja rajautuu kolmelta muulta sivultaan asuintontteihin. Asuinrakennus on pohjaltaan T-mallinen, päämassa on linjan suuntaisesti linjan varrella. Talousrakennus on linjan suuntaisesti tontin lounaiskulmassa. Tontille tullaan asuinrakennuksen pohjoispuolelta. Rakennukseen käydään sisään niin ikään pohjoispuolelta, rakennuksen poikkimassassa olevalta kuistilta.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy eteiskamarillinen tupaa ja talousrakennus. Tupaa on laajennettu 1980-luvun loppupuolella ja 1990-luvun loppupuolella. Nykyinen talousrakennus lienee fragmentti 1926-28 kartassa näkyvästä talousrakennuksesta.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Rakennus on hyvin runsasmuotoinen. T-muotoisen rakennuksen päämassa on linjan suuntaisesti. Tämän rakennusmassan puolivälin

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisimmät osat kuuluvat palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennus on esimerkki alueella tapahtuneesta rakennuksen laajentamisesta syvyys- ja korkeussuunnassa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty-lautoitus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

pohjoispuolella on korotusporrastus katossa. Matalamman osan katolle on puhkaistu ikkunoita. Myös sokkelilinja on porrastettu useammassa vaiheessa, koska katu laskee rakennuksen mitalla yli 50 cm. Ulkoverhouksena on pystylauta. Rakennus on periaatteessa esimerkki siitä, miten Kalliomäen rakennukset ovat rakentuneet usean laajennus- ja muutostyön tuloksena. Tässä rakennuksessa nämä laajennukset ovat luettavissa myös rakennusta ulkoapäin tarkasteltaessa.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuksen vanhin osa oli eteiskamarillinen tupa, joka on rakennettu 1800-1900 -lukujen vaihteen ja 1920-luvun loppupuolen välissä. Rakennusta on laajennettu kaksi kertaa. Luvat laajennuksiin haettiin 1988 ja 1997. Ensin rakennusta jatkettiin kadun suunnassa ja laajennettiin poikkisuuntaisella massalla. Toisessa vaiheessa molempia osia jatkettiin lisää kadunsuunnassa.

Lupahistoria: 31.7.1939 L. Ågren asuinrakennuksen muutospirustukset, 5.7.1988 Rauli ja Päivi Haarlo asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 5.9.1997 Rauli ja Päivi Haarlo asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta ennenkaikkea pituussuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennuksen vanhimpaan osaan alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **X LINJA nro 17**

Kiinteistötunnus: **61-5-139-9**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 10. linjan ja Harakkamäenraitin kulmassa ja on kahdelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on harja linjan suuntaisesti keskellä tonttia, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin kaakkoiskulmassa.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tämä tontti on kuitenkin vielä suurimmaksi osaksi peltoa, ja rakentamaton. 1944 / vahv. 1946 kaavassa tontti oli muutoutunut nykyisen kokoiseksi. Tontin asuinrakennus on rakennettu vasta 1950-luvulla. Asuinrakennusta on laajennettu pituussuuntaan (mm. sauna ja pesutilat) 1990-luvun lopulla, myös ullakotiloja otettiin tuolloin laajemmin käyttöön. Talousrakennus on niin ikään 1950-luvulta. Talousrakennusta on laajennettu autotallilla 1960-luvun alussa.

Lupahistoria: 16.10.1951 Pauli Tuominen asuinrakennuksen ja talousrakennuksen piirustukset, 11.1.1962 Pauli Tuominen talousrakennuksen laajennuspiirustukset, 15.6.1999 Mirja ja Markku Mäkelä asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1800-1900-l vaihe. Korjausvuodet: 1980- ja -90-l. Rungon muoto: T-muoto. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: muu; Mineritiilevyverhottu. Runko: hirsi; rankorakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti (tiilijäljitelmä). Katto: harja.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1900-l. alkup. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pysty laudoitus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harjakatto.

Kadulta lounaasta.

Kadulta pohjoisesta.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituussuunnassa. Asemakaava vahvisti rakennusten paikat ja tontin asuinrakennukselle 150 ke-m² sekä piharakennukselle max. 40 ke-m². Asuinrakennuksessa on käytetty n. 190 ke-m². Kaavan mukaan yläkerrasta saisi käyttää asuintilana vain n. 45 ke-m². Talousrakennuksessa on käytetty n. 53 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1950-l. Korjausvuodet: 1990-l. Rungon muoto: T-muoto. Ullakko: asuinullakko. Kellari: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni; harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinän alaosa pystypaneli, keskiosa vaakapaneli ja yläosa pystypaneli. Katemateriaali: kones. pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty-laudoituus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Osoite: XI LINJA nro 18

Kiinteistötunnus: 61-408-2-73

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan päässä ja rajautuu itä- ja pohjoissivultaan kävelytiehen, länsi- ja eteläisivultaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti linjan varrella, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin länsireunalla. Tontille tullaan asuinrakennuksen eteläpuolelta. Asuinrakennuksen sisäänkäynti on pihan puolelta lännestä. Tontilla on kaivo.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Myös tämä tontti näkyy rakennettuna, mutta tontti ei ole vielä nykyisen kokoinen. Nykyisen kokoisena tontti näkyy ensimmäisen kerran 1944 kaavassa. Nykyisin tontilla olevista rakennuksista ainakin päärakennuksen vanhin osa on todennäköisesti alkupe-
räistä rakennuskantaa.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Asuinrakennus on verhotu vaakapaneelilla lukuun ottamatta päätykolmioita, jotka ovat pystypaneelia. Pystypaneelin alareunaan on tehty sahalaitainen koristeaihe. Uudet ikkunat ovat symmetrisesti kaksiosaiset, päätykolmiossa 4-ruutuiset.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1900-luvun alkupuolella, ja sitä on ulkomuodosta päätellen laajennettu todennäköisesti useammassa vaiheessa.

Lupahistoria: Ei lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituussuunnassa.

Suojelu: Asuin- ja talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944.

Asuinrakennus lounaasta.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l alku. Korjausvuodet: Rungon muoto: L-muoto. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoniverhottu kivi. Runko: hirsi; rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot pystypaneelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuin- ja talousrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennusten alkuperäisimmät osat kuuluvat palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosikymmen: 1900-l. alkup. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: kivet. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylaudoituus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harjakatto.

Osoite: **XI LINJA nro 16**

Kiinteistötunnus: **61-5-139-15**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on poikittain linjaan nähden tontin etelälaidalla, talousrakennus linjan suuntaisesti tontin luoteisnurkassa. Sisäänkäynti tontille on asuinrakennuksen pohjoispuolelta, josta saavutaan laatoitetulle piha-alueelle. Toinen sisäänkäynti on tontin koillisnurkasta. Asuinrakennukseen käydään pihan puolelta. Tontti on rajattu katutilasta pensasaidalla. Tontilla on betonirakenteinen maakellari.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 Kalliomäen kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy kaakkois- ja luoteiskulmissa rakennukset, ja vielä yksi pieni rakennus linjan varrella. Forssan asemakaavamittauksen 1936-43 kartassa kaakkoisnurkassa ollut asuinrakennus oli laajennettu L-muotoiseksi. Vuoden 1978 kaavassa kaikki rakennukset ovat edelleen paikoillaan. 1990-luvun lopulla laajennettu asuinrakennus purettiin ja tilalle rakennettiin uusi asuinrakennus. Linjan varrella ollut pieni rakennus on purettu ilmeisesti samoihin aikoihin. Tontin alkuperäiseen rakennuskantaan kuulunut luoteiskulman rakennus on edelleen paikoillaan.

Rakennus nro 2 (Rak.rekisteri). Tunnuspiirteet: Syvärunkoisen talousrakennuksen ulkoverhouksena on pystyrimalaudoitus. Aaltopeltinen katto on melko hallitseva elementti julkisivuissa. Historia: Rakennus on rakennettu 1800-1900 -lukujen vaihteen ja 1920-luvun loppupuolen välissä. 1960-luvulla rakennukseen tehtiin sauna ja askarteluhuone.

Lupahistoria: 17.9.1968 Anssi ja Leila Saarinen talousrakennuksen muutospiirustukset

Rakennus nro 3 (vrt. Rak.rekisteri). Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on verhottu erisuuntaisin paneelikenttin, joita on vielä korostettu värytyksellä. Ylin paneelikenttä muodostaa alareunassaan sahalaita-aiheen. Rakennus on muutenkin runsaasti koristeltu. Rakennuksen kuisti ja sen yläpuolella oleva katettu parveke muodostavat korkean harjakattoisen ulokkeen rakennuksen pihanpuoleiselle sivulle.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1990 -luvun lopussa, ja se edustaa ulkoasultaan tuon ajan rakentamista, tosin koristelu on tavanomaista runsaampaa. Vaikka piirustuksissa on säilytetty fragmentti vanhasta rakennuksesta, säilyttämistä ei toteutettu, ja näin rakennus on kokonaan uudisrakennus.

Lupahistoria: 22.3.1999 Hanna Vista, Tero Mäkilä asuinrakennuksen laajennuspiirustukset. Talousrakennuksen korjauksesta ei ole lupakuvia.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antoi mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta. Asemakaava vahvisti tontin asuinrakennukselle 150 ke-m² ja piharakennukselle max. 40 ke-m² sekä vanhat rakennusten paikat. Uusi

Rakennus (3). Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinien alaosat pystypanelia, keskiosa vaakapanelia ja yläosat pystypanelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro (2). Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1960- ja -90-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta. Katemateriaali: profiilipelti Katto: harja.

Betonirakenteinen maakellari

asuinrakennus sijoittuu poikittain katuun nähden. Asuinrakennuksen 1. kerros käsittää 142 ke-m². Siten ullakkokerrokseen voi kaavan mukaan sijoittua n. 8 ke-m² asuintilaa. Talousrakennuksen koko on n. 54 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Suulliset lähteet: Rakennustarkastaja Pertti Kokkinen, Forssan kaupunki.

Osoite: **XI LINJA nro 14**

Kiinteistötunnus: **61-5-139-14**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti, vanhin osa tontin kaakkoiskulmassa. Tontille pääsee jalan kaakkoisnurkasta ja autolla koillisnurkasta. Tonttia rajaa linjasta rakennuksen lisäksi säleaita.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus kaakkoisnurkassa ja talousrakennus luoteisnurkassa. Asuinrakennuksen vanhin osa on ilmeisesti tuolta ajalta. 1980-luvulla asuinrakennusta on laajennettu pituussuunnassa kaksi kertaa. Tontin talousrakennus purettiin kesällä 2004 ja tilalle rakennettiin uusi.

Lupahistoria: 5.5.1981 Risto ja Pirjo Hellsten asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 3.4.1984 Risto ja Pirjo Hellsten asuinrakennuksen laajennuspiirustukset, 25.4.2002 Sirkka Teräs aita, 5.7.2004 Sirkka Teräs talousrakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden laajentaa asuinrakennusta pituus- ja leveyssuunnassa. Talousrakennus on tehty eritavoin kuin kaava esittää.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 3 (*Rak.rekisteri*). Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.vuosi: 2004. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alku. Korjausvuodet: 1980-l. ja 2002. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betonoitu. Runko: hirsi, rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennuksen alkuperäisin osa kuuluu palstoitettun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Osoite: XI LINJA nro 12

Kiinteistötunnus: 61-408-2-76

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu kahdelta muulta sivultaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on Mäkikadun suuntaisesti tontin eteläpuoliskolla, sisäänvedettynä kaduista, kuten ajan kaava määräsi. Sisäänkäynti tontille on 11. linjalta. Asuinrakennuksen pohjoispuolella on hiekkapiha, jolle rakennuksen sisäänkäynti avautuu. Muu osa tontista on nurmea. Talusrakennuksessa on nykyisin autotalli. Tontilla on mm. omenapuita. Tontti on rajattu katutilasta pensasaidalla.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus kaakkoisnurkassa ja talusrakennus luoteisnurkassa, molemmat linjan suuntaisina. Asuinrakennus purettiin 1950-luvulla, jolloin nykyinen asuinrakennus rakennettiin (tosin vanhan asuinrakennuksen laajentamistakin harkittiin).

Lupahistoria: Talusrakennus: 20.1.1958 Aarne Vähähyyppä talusrakennuksen muutospiirustukset
Purettu asuinrakennus: 7.8.1937 Hilja Päivärinta asuinrakennuksen ulkovuoraus, 16.8.1939 Hilja Päivärinta asuinrakennuksen muutospiirustukset, 15.4.1948 Hilja Hyyppä asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Asuinrakennus on melko tyypillinen jälleenrakentamiskauden talo. Ulkoverhouksena on mineriittilaatat ja katteena pelti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1950-luvun alkupuolella, ja muutamaa vuotta myöhemmin kellaritiloihin on rakennettu kattilahuone. Alkuperäisissä kuvissa rakennus on esitetty rapattavaksi ja tiilikattoiseksi.

Lupahistoria: 20.2.1950 Hilja Vähä-Hyyppä asuinrakennuksen piirustukset, 5.11.1956 Aarne Vähähyyppä asuinrakennuksen muutospiirustukset (kattilahuone).

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollisti asuinrakennuksen laajentamisen harjan suunnassa katua kohti.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak.vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: 1956. Rungon muoto: neliö. Kerrosluku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: hirsi. Julkisivumateriaali: sementtikuitulevy. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talusrakennus. Rak.vuosikymmen: 1990. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauditus peiterimoilla. Katemateriaali: kattohuopa. Katto: harja.

KORTTELI 140

Osoite: **XI LINJA nro 11**

Kiinteistötunnus: **61-5-140-3**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan ja Mäkikadun kulmassa ja rajautuu kahdelta muulta sivuiltaan viereisiin asuintontteihin. Asuinrakennus on poikittain linjaan nähden tontin pohjoispuoliskolla, sisäänvedettynä linjasta, kuten ajan kaava määräsi. Autotalli on tontin eteläreunalla, Mäkikadun varressa. Sisäänkäynnit tontille ovat 11. linjalta: jalkaisin asuinrakennuksen lounaisnurkalta, autolla autotallin edestä tontin lounaisnurkalta. Muu osa pihasta on puutarhaa, jossa mm. pensaita ja omenapuita. Tontti on rajattu 11. linjasta metalliverkkoaidalla, Mäkikadusta puuaidalla.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus lounaisnurkassa ja talousrakennus koillisnurkan tienoilla, molemmat linjan suuntaisina. Asuinrakennus on purettu viimeistään silloin, kun nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1950-luvulla. Asuinrakennusta on laajennettu 1960-luvulla. Autotalli on rakennettu 1980-luvun puolivälissä. Vanha talousrakennus on purettu.

Lupahistoria: Talousrakennus: 7.5.1985 Paavo ja Inga Aho talousrakennuksen piirustukset.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on laajennettu jälleerakennuskauden talo. Ulkoverhouksena on pystyrimalauδοitus. Laajennusosa on liitetty vanhaan osaan porrastaen. Rakennuksen eteläpuolella laajennusosan katto liittyy saumattomasti vanhan osan kattoon.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1950-luvun alkupuolella, ja sitä on laajennettu 1960-luvun puolivälissä. Laajennukselle haettiin tilapäinen rakennuslupa 1960-luvulla, ja lopullinen 1980-luvun puolivälissä. Rakennuksen kellaritiloissa olevia pesutiloja on viimeistään silloin uusittu. Rakennuksen peltikate on todennäköisesti 1960-luvun laajennuksen ajalta. Yläkerran huoneisto lienee edelleen käytettävissä omana asuntonaan, sillä yläkerrassa on oma keittiö.

Lupahistoria: 28.11.1951 Paavo Aho asuinrakennuksen piirustukset, 2.6.1964 Paavo ja Inga Aho asuinrakennuksen laajennuspiirustukset (tilapäiset), 7.5.1985 Paavo ja Inga Aho asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollistaa asuinrakennuksen laajentamisen harjan suunnassa. Kerrosalaa on nyt käytetty n. 142 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. vuosikymmen: 1950. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Ullakko: asuinullakko. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauδοitus peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak. vuosikymmen: 1980. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: ranka. Julkisivumateriaali: pystylauδοitus peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: **XI linja nro 13**

Kiinteistötunnus: **61-5-140-5**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti ei ole linjan varrella kuten useimmat muut alueen tonteista, vaan sijaitsee korttelin keskellä korttelin muiden asuintonttien ympäröimänä. Sisäänkäynti tontille on lounaisnurkan, josta on pieni yhdystie 11. linjalle. Asuinrakennus on tontin kaakkoisnurkassa, Kalliomäen 1978 kaavankin piirretyt, mutta ei toteutetun 12. linjan varrella. Talousrakennus on tontin luoteisnurkan tienoilla.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus kaakkoisnurkassa ja talousrakennus luoteisnurkassa, molemmat linjan suuntaisina. Nykyisen asuinrakennuksen vanhimpana osana on ilmeisesti tämä alkuperäinen asuinrakennus. 1970-luvun lopulla rakennukseen tehtiin wc-tilat sisätiloihin. Asuinrakennusta on laajennettu 1990-luvun alussa pituussuuntaan ja yläkerrassa on tehty tilajärjestelyjä (sauna ja pesutilat). Talousrakennus on rakennettu 1990-luvun alussa, samaan aikaan asuinrakennuksen laajennuksen kanssa. Vanha talousrakennus on purettu.

Lupahistoria: 2.5.1978 Mailis Valo asuinrakennuksen muutospäivitykset, 30.4.1992 Lahja Huovila asuinrakennuksen laajennuspäivitykset ja talousrakennuksen päivitykset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollisti asuinrakennuksen laajentamisen harjan suunnassa. Asuinrakennuksessa on käytetty n. 167 ke-m² ja talousrakennuksessa n. 56 ke-m² eli kaavan sallimat rakennusoi-keudet ylittyvät.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **XI LINJA nro 15**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-79**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella, ja on kolmelta muulta sivultaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on linjan suuntaisesti tontin pohjoispuoliskolla, sisäänvedettynä linjasta, kuten 1944 kaava määräsi. Tontille saavutaan rakennuksen eteläpuolelta.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1970- ja 90-luku. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: asuinullakko. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni; harkko. Runko: hirs, rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Rak: 1990-luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennuksen sisäänkäynti tapahtuu itäpuolen kuistilta. Tontti on rajattu katutilasta pensasaidalla.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Kartasta näkyy myös, että tämä tontti oli jostain syystä jätetty rakentamatta, eikä tontin rajojakaan ole piirretty. Koska tontti näkyy rakentamattomana myös Forssan asemakaavamittauksen 1936-43 kartoissa, on ilmeistä, ettei tonttia oltu rakennettu, ennen kuin nykyinen asuinrakennus rakennettiin 1940-luvun puolenvälin jälkeen. Rakennusta on laajennettu saunasastolla 1960-luvun puolivälissä.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Rakennus on tyypillinen jälleenrakennuskauden talo. Kuistin kylkeen on jälkepäin rakennettu saunatilat. Ulkoverhouksena on ns. Mineriittilevyt.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu 1940-luvun puolenvälin jälkeen, ja sitä on laajennettu kuistia jatkamalla 1960-luvun puolessa välissä. Seinämateriaali on myöhemmin muutettu mineriittilevyiksi, todennäköisesti myös peltikatto on uudempaa perua.

Lupahistoria: vuonna 1946 Herman Luoto asuinrakennuksen piirustukset, 7.7.1964 Herman ja Febe Luoto asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava antaa mahdollisuuden jatkaa asuinrakennusta harjan suunnassa.

Suojelu: Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan asemakaavamittaus 1936-43 (karttalehdet 25 ja 35). Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **XI LINJA nro 17**

Kiinteistötunnus: **61-5-140-1**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee 11. linjan varrella ja rajautuu itä- ja eteläsvultaan viereisiin asuintontteihin. Pohjoispuolelta tonttia rajaa itäiselle naapuritontille menevä tie ja sen takana oleva Harakkamäenraitti. Asuinrakennus on tontin pohjoisosassa linjan suuntaisesti sen varrella, talousrakennus linjaan nähden poikittain tontin kaakkoiskulmassa.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus lounaisnurkassa ja talousrakennus koillisnurkassa, molemmat linjan suuntaisina. Nykyinen asuinrakennus on 1980-luvun lopulta, samoin talousrakennus. Tontin vanhat rakennukset on purettu.

Lupahistoria: 19.9.1989 Forssan arvopaperi ja osake Oy

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus Rak: 1950-l. Korjausvuodet: 1960-l. Rungon muoto: neliö; suorakaide (laajennus). Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: sementtikuitulevy. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu 1940-luvun asemakaavan mukaan rakennettuihin rakennuksiin. Rakennuksessa on säilynyt kyseisen ajan rakentamisen tapaa ja mittakaavaa.

Rakennus 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinien alaosat (pysty) lomalaudoitus, keskiosa vaakapaneelia ja yläosat lomalaudoitus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

asuinrakennuksen piirustukset, 8.5.1990 Forssan arvopa-
peri ja osake Oy talousrakennuksen piirustukset, 16.4.1992
Heikki Simola aita.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti uusien rakennus-
ten paikan. Kaava osoitti tontin asuinrakennukselle 150 ke-
m2. Kaavan mukaan ullakkokerrokseen saa sijoittaa ker-
rosalaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen pohjan alaa
vastaavan määrän. Autokatos on muutettu autotalliksi (25
ke-m2)

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen
kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin
arkisto.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Rak: 1990-luku. Rungon muo-
to: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne.
Julkisivumateriaali: lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti Katto: harja.

Nimi: 61-408-2-77

Inventoitu: 0

Kuvaus: Tontti on liikenne / tiealuetta.

Historia: Tontti on 1978 kaavassa hyvin pieni, käsittäen
vain tilalle 2:81 vievän tiealueen. Esimerkiksi 1944 kaavas-
sa ja 1965 muutoskaavassa tontti on ollut paljon isompi.
Tontilla ei ole ilmeisesti koskaan ollut rakennuksia.

Kaava: Korttelin 140 luoteiskulmassa oleva maa-alue on
kaavoitettu omaksi tontiksi.

Kirjalliset lähteet: Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan kes-
kikauppalan asemakaava 1944. Forssan asemakaavan
muutos 1965. Kalliomäen asemakaava 1978.

Osoite: XI LINJA nro 19

Kiinteistötunnus: **61-408-2-81**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti ei ole linjan varrella kuten useimmat
muut alueen tonteista. Tontti rajautuu pohjoissivultaan
Harakkamäenraittiin, itäisivultaan puistoalueeksi kaavoitet-
tuun joutomaahan, etelä- ja länsisivuiltaan viereisiin asuin-
tontteihin. Sisäänkäynti tontille on luoteisnurkasta, josta on
pieni yhdystie 11. linjalle. Asuinrakennus on syvällä tontin
kaakkoisnurkassa, Kalliomäen 1978 kaavaankin piirretyn,
mutta ei toteutetun 12. linjan varrella. Talousrakennus on
tontin sisäänkäynnin luona luoteisnurkassa. Tontilla on kai-
vo.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muo-
dostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät
muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuin-
rakennus kaakkoisnurkassa ja talousrakennus luoteisnur-
kassa, molemmat linjan suuntaisina. Nykyinen asuinraken-

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus.
Rak: 1900-l alku. Korjausvuodet: -. Rungon muoto: suorakai-
de. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betonipinnoitus. Runko: hirsi ja ran-
karakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli ja päätykolmiot
pystypanelia. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin
muoto: umpikuisti.

nus on ilmeisesti tämä alkuperäinen asuinrakennus, sillä jo 1930-luvulla sitä on ajateltu laajennettavan. Myös talousrakennus on alkuperäistä rakennuskantaa. Tonttia on myöhemmin laajennettu itään. Laajennus näkyy ensimmäisen kerran Forssan kauppalan asemakaavassa 1925 / vahv. 1927.

Rakennus nro 1. Tunnuksiirteet: Asuinrakennus on verhotu vaakapaneelilla, ikkunat ovat T-malliset. Aumakattoisen kuistin ikkunoissa on pieni ruudutus.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on rakennettu tai tuotu tontilleen 1900-luvun alkupuolella, todennäköisesti 1920-luvun puoleenväliin mennessä. Jo 1930-luvun puolivälissä hirsirakenteista rakennusta on ajateltu laajennettavan ja korotettavan rankorakenteisella ja purutäyteisellä osalla, mutta rakennuksen nykyinen ulkonäkö ei täysin vastaa näitä suunnitelmia, vaan muistuttaa enemmän alkuperäistä tilannetta. Rakennus on muutenkin säilynyt melko hyvin 1900-luvun alun asussaan.

Lupahistoria: 12.6.1936 Mikko Laaksonen asuinrakennuksen laajennus- ja korotuspiirustukset.

Rakennus nro 2. Tunnuksiirteet: Talousrakennus on pulpettikattoinen ja rakennettu sementtitiilestä, kuten niin monet muutkin Kalliomäen 1920-30 -luvun talousrakennukset. Pihan puolelle aukeaa useita ovia.

Historia: Rakennus on rakennettu 1800-1900 -lukujen vaihteen ja 1920-luvun loppupuolen välissä. Rakennukseen ei ilmeisesti ole tehty muutoksia.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollistaa asuinrakennuksen laajentamisen pituus- ja leveys suunnassa

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkein luokka 1: sr, talousrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan kauppalan asemakaava 1925. Kalliomäen asemakaava 1978. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Mäkikatu 40**

Kiinteistötunnus: **61-5-140-4**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee Mäkikadun varrella ja on muilta sivuiltaan viereisten asuintonttien rajaama. Asuinrakennus on Mäkikatuun nähden poikittain tontin kaakkoiskulmalla, talousrakennus on tontin luoteiskulmassa. Sisäänkäynti tontille on Mäkikadulta.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus kaakkoisnurkassa ja talousrakennus luoteisnurkassa, molemmat linjan suuntaisina. Nykyisen asuinra-

Asuinrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Se kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan. Rakennuksessa on säilynyt vanhoja ikkunatalajeja sekä alueen vanhempaa rakentamisen tapaa ja mitta-kaavaa .

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.: 1900-l. alkup. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Sokkeli: betoni. Runko / julkisivumateriaali: sementtitiili. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: pulpetti.

Talousrakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 2: rak/s. Rakennus kuuluu palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan ja edustaa alueen kivirakenteisia ja pulpettikattoisia talousrakennuksia.

kennuksen vanhin osa on ilmeisesti tämä alkuperäinen asuinrakennus. Asuinrakennus korjattiin tulipalon jäljiltä 1940-luvun alussa, ja sitä on laajennettu pituus- ja poikkisuunnassa 1980-luvun puolivälissä.

Lupahistoria: 11.8.1942 F. Rinne asuinrakennuksen muutospirustukset, 4.6.1985 Voitto Järvenpää, Riitta Jaakkola asuinrakennuksen laajennuspiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollisti asuinrakennuksen laajentamisen pituus- ja leveyssuunnassa.

Suojelu: Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Mäkikatu 42**

Kiinteistötunnus: **61-5-140-7**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee Mäkikadun varrella ja rajautuu länsipuoleltaan asuintontteihin ja koillis- ja kaakkoissivuiltaan puistoksi kaavoitettuun joutomaahan. Asuinrakennus on Mäkikadun suuntaisesti, sen varrella, vähän sisäänvedetynä kadusta. Talousrakennus on tontin koillisnurkan tienoilla. Asuinrakennuksen ja talousrakennuksen väliin jää oleskelupiha. Sisäänkäynti tontille on asuinrakennuksen länsipuolelta, Mäkikadulta.

Historia: 1800-luvun lopulla tämä osa aluetta oli vielä muodostumatta. 1926-28 kartassa tontit sen sijaan jo näkyvät muodostettuina ja rakennettuina. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus lounaisnurkassa ja talousrakennus koillisnurkassa, molemmat linjan suuntaisina. Ko. kartassa tontin kohdalle on piirretty pätkä 12. linjaa, ja tontin muotokin poikkeaa nykyisestä. Alkuperäinen asuinrakennus on purettu viimeistään silloin, kuin nykyinen asuinrakennus on rakennettu. Nykyisessä 1950-luvun lopulla rakennetussa talousrakennuksessa on sauna ja autotalli. Talousrakennusta on laajennettu varastotiloilla 1990-luvun alussa. Tontilla alun perin ollut talousrakennus on purettu. Nykyisen muotoisena tontti näkyy ensimmäisen kerran vuoden 1925 kaavassa.

Lupahistoria: 31.7.1939 Eemil Vähämäki asuinrakennuksen piirustukset, 6.10.1958 Tammelan Osuuskauppa talousrakennuksen piirustukset, 13.12.1993 Raili ja Esko Eriksson talousrakennuksen laajennuspiirustukset, 4.4.2014 Raili Eriksson sauna- ja pesutilojen sijoittaminen asuinrakennukseen.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on rakennettu v. 1927 asemakaavan mukaisesti. Ulkoverhouksena on pystyrimalautoitus, katteena profiloitu pelti.

Historia: Rakennus on rakennettu aivan 1930-luvun lopulla tai heti 1940-luvun alussa. Alkuperäisissä lupakuvissa on piirteitä 1920-30 -lukujen asuinrakennuksista, mutta nämä piirteet ovat aikojen saatossa kadonneet, mikäli rakennus on edes toteutettu alkuperäisten piirustusten mukaan. Nykyinen profiilipeltikate ei ole rakennuksen alkuperäinen

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: Asuinrakennus. Rak: 1900-l. alkup. Korjausvuodet: 1940-l. ja -80-l. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni ja harkko. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s. Rakennusten alkuperäisimmät osat kuuluvat palstoitetun Kalliomäen vanhempaan kerrostumaan.

Rakennus nro 1. Nykyinen alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1940-50 -l. Korjausvuodet: 2014. Rungon muoto: suorakaide. Ullakko: on. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: lamasalvos. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus nro 2. Nykyinen alkup. käyttö: talousrakennus. Rak: 1950-l. Korjausvuodet: 1990-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: betoni. Runko: rankarakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: pelti. Katto: harja.

kate.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava mahdollisti asuinrakennuksen laajentamisen luoteeseen vinottain harjaan nähdän ja yksikerroksisena.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Forssan kauppalan asemakaava 1925. Kalliomäen kartta 1926-28. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto.

Nimi: **61-408-2-85**

Inventoitu:

Kuvaus: Tontti on puisto- / liikennealuetta.

Historia: Tontti on ollut peltoa suurimman osan ajasta, tosin 1940- ja 60 -luvulla tontti kaavoitettiin rakennusmaaksi. Tontti on rakentamaton.

Kaava: Vuoden 1978 kaavassa tontti on puistoa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Forssan asemakaavan muutos 1965. Kalliomäen asemakaava 1978.

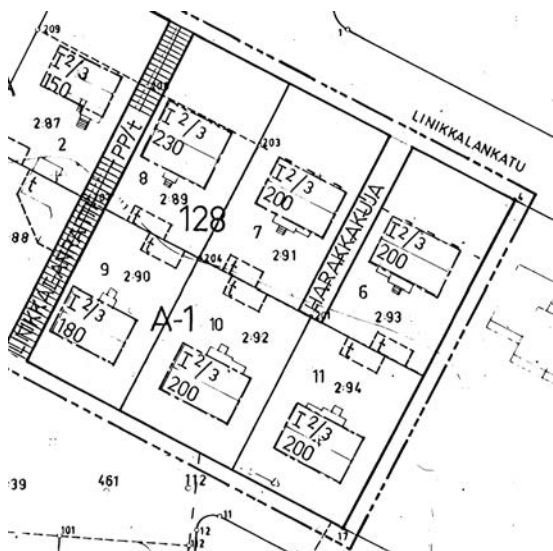
Näkymä tontista Mäkikadun itäpäästä koilliseen.

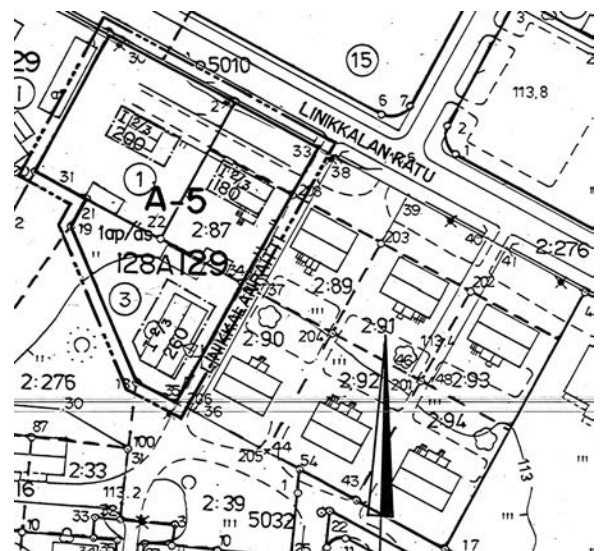
Näkymä tontista Peltokadun päästä Mäkikadun päätteelle.

KORTTELEIDEN 129 ja 128 PIENTALOT (Harakkamäki / Linikkalankadun varsi)

Harakkamäen kortteiliin 128 vuonna 1980 vahvistetun kaavan E4 järjestelyt.

Harakkamäen kortteiliin 129 vuonna 1985 vahvistetun kaavan E36 järjestelyt.

Osoite: **Linikkalankatu 5c**

Kiinteistötunnus: **61-5-129-5**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 129 keskivaiheilla Linikkalankadun varrella. Itäpuolelta tontti rajautuu pientaloihin ja tontin länsipuolella sijaitsee kahden rivitalon tontti. Etelässä tontti rajautuu osin puistoon. Sisäänajo tontille on Linikkalankadulta. Asuinrakennus on sijoitettu aivan keskelle tonttia, sisäänkäynti on eteläpuolelta. Talousrakennus on tontin luoteisnurkassa. Tontin pohjoispäässä kadun varrella sekä itäosassa on runsaasti varttuneita lehtipuita, lähinnä koivua.

Historia: 1926-28 kartalla tontti on rakennettu, joskin se on esitetty nykyistä laajempaan. Tällä tontilla näkyy asuinrakennus koillisosassa ja talousrakennus lounaisnurkassa, molemmat nykyisen Linikkalankadun suuntaisina. Alkuperäinen asuinrakennus sekä talousrakennus on todennäköisesti purettu viimeistään silloin, kuin nykyiset rakennukset on rakennettu. 1985 asemakaavanmuutoksella on otettu lännen puoleinen kapea puistoalue osaksi tonttia.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Asuinrakennus on rakennettu 1980-luvun loppupuolella, ja se edustaa ulkoasultaan tuon ajan rakentamista. Rakennus on verhottu erisuuntaisin paneelikenttin, katteena on profiloitu pelti. Pihan puoleisella sivulla on pieni kuisti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennus on kokonaan uudisrakennus, tontilla ollut vanha rakennus on purettu.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Varastorakennus on rakennettu 1980-luvun loppupuolella. Ulkoverhouksena erisuuntaiset laudoitukset ja katteena on profiloitu pelti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Varastorakennus on kokonaan uudisrakennus. Tontin eteläosassa sijainnut vanha talousrakennus on purettu.

Lupahistoria: 29.4.1957 Martti Nieminen talousrakennuksen muutospirustus, 3.9.1985 Marjo-Riitta Nummi asuinrakennuksen ja varastorakennuksen piirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontille 150 ke-m². Vuoden 1985 kaavamuutoksessa rakennusoikeudeksi tuli 200 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Nykyinen asuinrakennus on 158 ke-m² ja talousrakennus 40 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostukset E04 (vahv. 15.5.1980) ja E36 (vahv. 15.2.1985), Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak: 1980-l. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: seinien alaosa (pysty) lomalaudoitus, keskiosa vaakapaneeli ja yläosat (pysty) lomalaudoitus. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Rakennus nro 2. Talousrakennus. Rak: 1980-luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: alaosa lomalaudoitus ja muuten vaakapaneeli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: **Linikkalankatu (5)**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-293**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tyhjä pieni tontti Linikkalankadun varrella, joka rajautuu itäpuolella Linikkalanraittiin, muilta sivuilta asuintontteihin.

Historia: Tila on ollut osaksi katua ja osaksi peltoaluetta aina Linikkalankadun rakentamiseen saakka. Linikkalankatu on osoitettu ensimmäisen kerran Kauton kaavassa 1944. Ennen Linikkalankadun rakentamista paikalla on ollut kapea hiekkatie, joka on kulkenut Harakkamäen rakennusten editse aivan rakennuksissa kiinni. Tila on ollut aina rakentamaton ja se on kaupungin omistuksessa.

Kaava: Tontille ei ole osoitettu käyttöä v. 1978 asemakaavassa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Kalliomäen asemakaava 1978.

Osoite: **Linikkalankatu 5**

Kiinteistötunnus: **61-408-2-87**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tila sijaitsee korttelin 129 itäreunassa Linikkalankadun varrella. Etelä- ja länsipuolelta tila on muiden asuintonttien rajaama, itäosassa rajautuu Linikkalanraittiin, jota kautta on sisäänajo. Asuinrakennus on sijoitettu koillisnurkan tuntumaan, sisäänkäynti on eteläpuolelta. Talusrakennus sijaitsee lounaisnurkan tuntumassa. Länsiosassa on runsaasti varttuneita lehtipuita, lähinnä koivua.

Historia: 1926-28 kartalla tila on muutoin rakentamaton. Vuoden 1946 ilmakuvasa on nähtävissä, että asuin- ja talusrakennus ovat nykyisillä sijoillaan.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Pienikokoinen, pohjaltaan lähes neliönmuotoinen asuinrakennus on verhottu lomalaudoituksella. Rakennuksessa on peltikate.

Rakennuksen historia ja muutokset: 1949 haetulla luvalla on tehty kellari, vesikatto on uusittu ja korotettu sekä tehty ullakolle kaksi huonetta. Samassa yhteydessä on ilmoitettu että seinät ovat vanhat, joihin ei tehdä muutoksia paitsi ullakolle jonne rakennetaan uudet huoneet. Savupiippu on uusittu kokonaan.

Lupahistoria: 16.3.1949 Esko Kilpinen asuinrakennuksen korjaustyö.

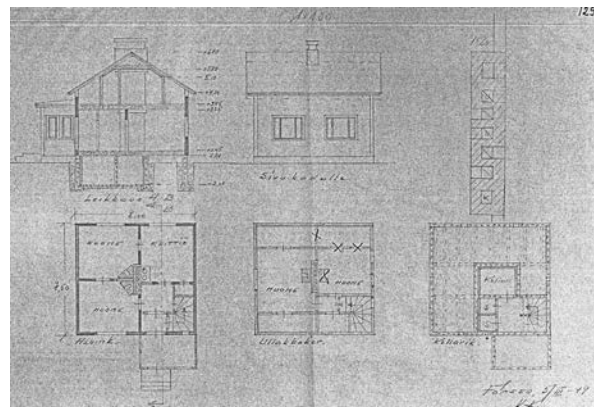
Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Talusrakennus on pitkänomainen kapea varastorakennus ja aivan kiinni etelärajaassa.

Kaava: Vuoden 1978 asemakaava osoitti tontille 150 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Vuoden

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus. Rak. 1940-l. Korjausvuodet: 1949. Rungon muoto: neliö. Ullakko: on. Kerrosluke: 1. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pysty lomalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja. Kuisti: umpikuisti.

Asuinrakennukseen alueen kannalta tärkeä luokka 2: rak/s.

1985 kaavamuutos nosti rak.oikeuden 180 ke-m2:in. Nykyinen asuinrakennus on n. 60 ke-m2 ja talusrakennus n. 30 ke-m2.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostukset E04 (vahv. 15.5.1980) ja E36 (vahv. 15.2.1985), Forssan kaupungin arkisto.

HARAKKAMÄEN TYÖVÄENASUNNOT LINIKKALANKADUN VARRELLA

Välittömästi Kalliomäen asuntoalueen pohjoispuolelle toteutettiin seitsemän työväenasuntoa Bertel Jungin v. 1927 asemakaavaa noudatellen. Nämä ns. Harakkamäen tai Linikkalankadun varren työväenasunnot muodostivat tehdasyhtiön rakennuttaman pienen työväenasuntoalueen Forssassa.

Ensimmäinen rakennuksista oli tarkoitettu useammalle perheelle. Asemakaavassa tuo vuodelta 1928 oleva rakennus sijaitsi vinottain kolmiomaisella tontilla myöhemmin rakennettujen työväenasuintalojen (6 rakennusta) länsipuolella. Tuo rakennus on purettu v. 1981 ja tontille rakennettiin uusi talo.

Muut kuusi keskenään samansuuntaista taloa, joista kukin sisälsi neljä pienehköä asuntoa, rakennettiin vuosina 1938 - 1946. Ulkoapäin tarkasteltuna nämä talot ovat säilyneet melko hyvin alkuperäisissä asuissaan. Ne toteutettiin lupapaperustuksia varioiden, siten että perusratkaisut ovat olleet pääasiassa samanlaisia vaikka rakennusten päämitat ovat vaihdelleet. Erot ovat useampia kymmeniä senttejä. Rakennukset ovat tyyliältään ja ratkaisuiltaan 1930-luvun rakennuksia ja niissä oli alunperinkin sisäväessat.

Jungin kaavassa kyseiset rakennukset on sijoitettu kiinni (suunnitellun) kadun varteen. Pohjoisempien tonttien asuinrakennukset olivatkin kiinni silloisessa kapeassa tiesssä. Nykyisin tuo tien alue on osa tonttien piha-alueita ja asuinrakennukset sijaitsevat nyt keskellä tonttia. Myös etelän puolelta oli suunnitteilla (Kyttälän)katu, joka ei koskaan toteutunut. Nyt siellä kulkee kevyen liikenteen väylä.

Tehdasyhtiön työväenasuntoalueena Harakkamäen Linikkalankadun varren tontit olivat vuoteen 1980 asti, jolloin Oy Finlayson Ab halusi luopua työsuhdeasunnoistaan myymällä ne omistusasunnoiksi. Silloisesta korttelin 128 tontista n:o 3 muodostettiin seitsemän erillistä kiinteistöä. Ennen tätä muutosta Linikkalanraitin itäpuolisen alueen kuudella rakennuksella oli yhteinen piha-alue istutuksineen ja pihapuineen.

Vuoden 1980 kaavamuutoksessa luotiin Harakkakuja ja Linikkalanraitti alueen yleisiksi kulkuväyliksi. Kuuden rakennuksen muodostama yhtenäinen kokonaisuus on säilynyt, vaikka niillä on nykyisin omat tonttinsa.

Rakennus nro 2. Talusrakennus. Rak: 1950-luku? Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluvu: 1. Sokkeli: betoni. Runko: ran- korakenne. Julkisivumateriaali: vaakapaneli. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Vuoden 1946 tilanne.

Vuosien 1976 -81 välinen tilanne.

Vuoden 1999 tilanne.

Osoite: Linikkalanraitti 3

Kiinteistötunnus: **61-5-129-3**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 129 eteläosassa Linikkalanraitin varrella. Etelä- ja länsipuolelta tontti rajautuu puistoon ja kevyen liikenteen väylään, itäpuolelta Linikkalanraittiin ja pohjoisesta asuintontteihin. Sisäänajo tontille on Linikkalanraittilta. Asuinrakennus on sijoitettu lähes kolmion muotoisen tontin itäosaan Linikkalanraitin suuntaisesti. Talusrakennus on tontin pohjoissivulla.

Historia: Tontilla on ollut vuonna 1928 rakennettu asuinrakennus, joka on purettu. Vanha asuinrakennus sijaitsi vinottain kiinni tontin lounaisreunassa. Rakennus on ollut työvään asuinrakennus useammalle (4 huoneistoa) perheelle, sisäänkäynnit ovat olleet kahden kuistin kautta rakennuksen koillispuolelta. Rakennuksen oli suunnitellut Kalle Leikkala. Rakennus säilyi nykyisen asuinrakennuksen rakentamiseen asti v. 1981. Nykyiset rakennukset on suunnitellut arkkitehtitoimisto Kalle Vartola.

Tontin koillisnurkassa oli L-mallinen talusrakennus, joka on todennäköisesti samalta ajalta kuin purettu asuinrakennuskin ja säilynyt nykyisen ulkorakennuksen rakentamiseen asti.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Nykyinen asuinrakennus on suhteellisen matala, huomattavan leveillä vaakapaneleilla ja lomalaudoituksella verhottu pitkänomainen rakennus.

Rakennuksen historia ja muutokset: asuinrakennus on rakennettu v. 1981.

Rakennusnro 2. Tunnuspiirteet: Talusrakennus on varsin matala ikkunaton pulpettikattoinen puurakennus.

Rakennuksen historia ja muutokset: Nykyinen talusrakennus on rakennettu v. 1981. Ei muutoksia.

Lupahistoria: 29.8.1928 Oy Forssa Ab Kalle Leikkala työvään asuinrakennus tontille N:o 9 kauppalanosaan N:o 143 Forssan kauppalassa (purettu). 2.6.1981 Ulla ja Jorma Haapala asuin- ja talusrakennuksen lupapiirustukset.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1985) asemakaava osoitti tontille 260 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Vuoden 1985 kaavamuutos vahvisti asuinrakennuksen paikaksi Linikkalanraitin suunnan. Luvassa asuinrakennuksen ala on 196 ke-m² ja talusrakennus 40 ke-m².

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostukset E04 (vahv. 15.5.1980) ja E36 (vahv. 15.2.1985), Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. asuinrakennus. Rak: 1980-luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Ullakko: asuinullakko. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: alaosa lomalauta, keskiosa leveää vaakapaneli ja päätykolmiot lomalauta. Katemateriaali: tiili. Katto: harja. Kuisti: avokuisti

Rakennus nro 2. Talusrakennus. Rak: 1980-luku. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluku: 1. Sokkeli: harkko. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: alaosa vaakalauta ja yläosa lomalauta. Katemateriaali: tiili. Katto: pulpetti.

Osoite: **Linikkalankatu 11**

Kiinteistötunnus: **61-5-128-7**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 128 länsiosassa. Eteläpuolelta tontti rajautuu pientalotonttiin, länsipuolelta Harakkakujaan, pohjoispuolelta Linikkalankatuun ja itäpuolelta rivitalojen tonttiin. Sisäänajo tontille on Harakkakujalta. Asuinrakennus on sijoitettu lähes keskelle tonttia Harakkakujaan nähden poikittain. Sisäänkäynti on lounaasta pihan puolelta. Tontilla ei ole talousrakennusta.

Historia: Tontti on ollut peltoa aina vuoteen 1946 asti. Vuoden 1946 ilmakuva on nähtävissä, että asuinrakennus on rakenteilla. 1945 on haettu luvat kahdelle työväenasuntorakennukselle Harakkamäenkadun varteen nykyisen rivitalotontin 61-5-128-4 länsiosaan. Näitä rakennuksia ei ilmeisesti koskaan toteutettu alkuperäisen suunnitelman mukaisille tonteilleen, mutta samoja piirustuksia varioiden on kuitenkin toteutettu asuinrakennukset tonteille 61-5-128-7 ja 61-5-128-8.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Julkisivuiltaan symmetrinen, yhdellä kuistilla varustettu ja asuinullakkokerroksen sisältävä puurakenteinen talo. Ulkoverhous on pystylautaa peiterimoilla. Ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä.

Rakennuksen historia ja muutokset: Kuisti on muutettu umpikuistiksi jossain vaiheessa.

Lupahistoria: 23.5.1945 Oy Finlayson-Forssa Ab. Toteutettu : Harry Nilssonin työväenasuntorakennuksen piirustuksia soveltaen. Ei myöhempiä lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1980) asemakaava osoitti tontille 200 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Rakennus on nykyisin yhtä asuntoa ja rakennusrekisterin mukaan kerrosalaa on käytetty 164 m². Ei erillistä talousrakennusta.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoispuolella kuuden samankaltaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 1: sr. Kuutta rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostus E04 (vahv. 15.5.1980), Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Linikkalankatu 9**

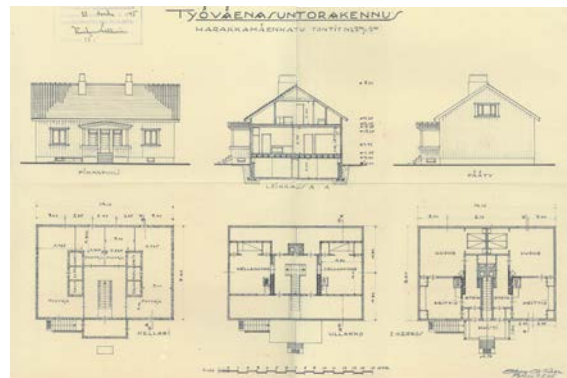
Kiinteistötunnus: **61-5-128-8**

Inventoitu: 2

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 128 länsiosassa. Pohjoispuolelta tontti rajautuu Linikkalankatuun, muilta sivuiltaan pientalotontteihin. Sisäänajo tontille on Harakkakujalta. Asuinrakennus on sijoitet-

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus
Rak.: 1946. Korjausvuodet: -. Signeeraus: Harry Nilsson.
Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: tiili. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Piirustukset ovat suuntaa antavia.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa ulkoisesti hyvin säilynyttä tehtaan rakennuttamaa työntekijöiden asuinrakennusta omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samankaltaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samanlaisuus säilyy yksityiskohdissa.

tu Linikkalankadun suuntaisesti lähes keskelle tonttia. Sisäänkäynti on lounaasta pihan puolelta. Tontin eteläkulmassa sijaitsee kahden auton autokatos.

Historia: Tontti on ollut peltoa todennäköisesti vuoteen 1945 asti. Vuoden 1946 ilmakuva on nähtävissä, että asuinrakennus on nykyisellä sijallaan. 1945 oli haettu luvat kahdelle työväenasuntorakennukselle Harakkamäenkadun varteen nykyisen rivitalotontin 61-5-128-4 länsiosaan. Näitä rakennuksia ei ilmeisesti koskaan toteutettu alkuperäisen suunnitelman mukaisille tonteilleen, mutta samoja piirustuksia varioiden on kuitenkin toteutettu asuinrakennukset tonteille 61-5-128-7 ja 61-5-128-8. Alunperin rakennuksessa oli alakerrassa kaksi identtistä huoneen ja keittiön asuntoa ja yläkerrassa kaksi hellahuone -asuntoa. Yhteensä neljä huoneistoa. Piirustusten mukaan alakerrassa oli käytetty kerrosalaa n. 127 ke-m² ja yläkerrassa n. 54 ke-m². Yhteensä n. 180m².

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Julkisivuiltaan symmetrinen, yhdellä kuistilla varustettu ja asuinlakkokerroksen sisältävä puurakenteinen talo. Rakennus hahmottuu osana kuuden talon muodostamaa kokonaisuutta. Ulkoverhous on pystylautaa peiterimoilla. Nykyisin yhden asunnon talo.

Rakennuksen historia ja muutokset: Vuonna 1999 on haettu lupa uusille väliseinien paikoille sekä saunan ja pesuhuoneen sijoittamiseksi ensimmäiseen kerrokseen. Vuonna 2012 on haettu toimepidelupa julkisivuverhouksen uusimiseksi. Kuisti on muutettu umpikuistiksi. Ikkunat ovat pääosin alkuperäisiä.

Rakennus nro 2. Tunnuspiirteet: Talousrakennus on loivalla harjakatolla varustettu kahden auton autokatos. Sisäänajo tapahtuu asuinrakennuksen puoleisesta päädyistä.

Lupahistoria: 23.5.1945 Oy Finlayson-Forssa Ab. Toteutettu : Harry Nilssonin työväenasuntorakennuksen piirustuksia soveltaen. 21.5.1999 Järvinen Jukka-Pekka ja Pirkko-Liisa muutos sisä rakenteisiin/ saunan ja pesuhuoneen rakentaminen, 12.7.2002 Järvinen Jukka ja Pirkko rakennuslupa autokatoksen rakentamiseen, 9.5.2012 Toni Kallionpää toimenpidelupa ulkoverhouksen uusimiseen, umpikuistin lämmöneristämiseen ja katon korjaukseen.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1980) asemakaava osoitti tontille 200 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Rakennus on nykyisin yhtä? asuntoa ja rakennusrekisterin mukaan kerrosalaa on asuinrakennuksessa käytetty 164 m². Asuinrakennus on vuoden 1980 asemakaavan vahvistamalla paikalla. Talousrakennus /autokatos ei ole v. 1980 kaavan mukainen.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoispuolella kuuden samankaltaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 1: sr. Kuutta rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostus E04 (vahv. 15.5.1980), Forssan kaupungin arkisto.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus Rak.: 1941. Korjausvuodet: 1999 ja 2012. Signeeraus: Harry Nilsson. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: tiili. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvoltaan alueen kannalta tärkeään luokkaan 1:sr. Rakennus edustaa ulkoisesti hyvin säilynyttä tehtaankannattamaa työntekijöiden asuinrakennusta omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samankaltaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Rakennus nro 2. Nykyinen ja alkup. käyttö: talousrakennus. Rak.: 1941. Rungon muoto: neliö. Kerrosluke: 1. Sokkeli: pilari. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: vaakalauta. Katemateriaali: profiilipelti. Katto: harja.

Osoite: **Linikkalankatu 7**

Kiinteistötunnus: **61-5-128-9**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 128 länsiosassa Linikkalankadun varrella. Länsipuolelta tontti rajautuu Linikkalanraittiin, etelä- ja itäpuolelta asuintontteihin. Sisäänajo tontille on Linikkalanraitilta. Asuinrakennus on sijoitettu Linikkalankadun suuntaisesti tontin länsireunaan lähes keskeisesti. Sisäänkäynti on lounaasta pihan puolelta. Tämä rakennus erosi alunperin tietyiltä osin muista.

Historia: Tontti on ollut peltoa aina vuoteen 1941 asti, jolloin asuinrakennukseen on haettu lupaa.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Julkisivuiltaan symmetrinen, yhdellä kuistilla varustettu ja asuinullakkokerroksen sisältävä puurakenteinen talo. Rakennuksen runkosyvyys on n. 1 m suurempi kuin muilla viidellä rakennuksella. Pihan puolen julkisivussa on poikkeuksellisesti neljä ikkunaa kahden sijasta. Ulkoverhous on pystylautaa peiterimoilla.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuslupa on haettu 1941. Rakennus oli todennäköisesti lähes samanlainen tai hieman muunneltu Kartanonkadulla olleesta vastaavasta kahden perheen työväenasunto -rakennuksesta. Kuisti on muutettu umpikuistiksi. Ikkunat ovat alkuperäisiä.

Lupahistoria: 9.6.1941 Oy Finlayson-Forssa Ab työväenasunnon piirustukset, suunnittelijana Harry Nilsson. 24.2.2013 Jussi Laakso toimenpidelupa ulkoverhousvaihto.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1980) asemakaava osoitti tontille 230 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Rakennuksen 1. kerroksessa oli alunperin kaksi asuntoa ja yläkerrassa on nyt toimistotilaa. Kiinteistörekisterin mukaan kerrosalaa on käytetty 158 ke-m².

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoispuolella kuuden samankaltaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 1: sr. Kuutta rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostus E04 (vahv. 15.5.1980), Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Linikkalanraitti 4**

Kiinteistötunnus: **61-5-128-10**

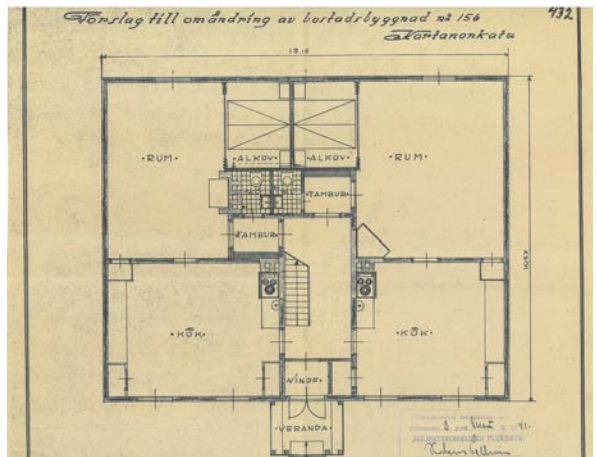
Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 128 länsiosassa Linikkalanraitin varrella. Eteläpuolelta tontti rajautuu puistoon ja kevyen liikenteen väylään, länsipuolelta Linikkalanraittiin ja pohjois- sekä itäpuolelta asuintontteihin. Sisäänajo tontille on Linikkalanraitilta. Asuinrakennus on sijoitettu lähes keskelle tonttia Linikkalankadun suunnassa. Sisäänkäynti on koillisesta pihan puolelta. Tontilla ei

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus Rak.: 1941. Korjausvuodet: 2013. Signeeraus ja vuosiluku: Harry Nilsson. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluvu: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylautaa peiterimoilla. Katemateriaali: kones.pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvoitettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan rakennuttamaa työntekijöiden asuinrakennusta ("paritalo") omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samankaltaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Asuinrakennuksen alkuperäinen 1. kerroksen pohja vastanee joksinkin tätä Kartanonkadun rakennuksen pohjapiiristä.

ole talousrakennusta. Tontin eteläsivulla on joitakin puita.

Historia: Tontti on ollut peltoa aina vuoteen 1938 asti, jolloin asuinrakennukseen on haettu lupaa.

Rakennus nro 1. Tunnuspiirteet: Julkisivuiltaan symmetrinen, yhdellä kuistilla varustettu ja (asuin)ullakkokerroksen sisältävä puurakenteinen talo. Rakennus tulee esiin osana kuuden talon muodostamaa kokonaisuutta. Ulkoverhous on pystylautaa peiterimoilla. Rakennuksessa on hirsirunko. Rakennuksessa on säilynyt alkuperäiset ikkunat ja avokuisti.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuslupa on haettu vuonna 1938 kahden huoneiston rakennukselle. Toteutuneen rakennuksen ulkomitat eroavat alkuperäisistä piirustuksista muutamilla kymmenillä sentillä.

Lupahistoria: 28.10.1938 Oy Finlayson-Forssa Ab Kalliomäen työväenasunnon piirustukset. Ei myöhempiä lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1980) asemakaava osoitti tontille 180 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerosalaa. Rakennuksessa on nykyisin käytössä ainakin 1. kerros. Se käsitti alunperin kaksi 52 h-m²:n asuntoa.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoispuolella kuuden samankaltaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeää luokkaa 1: sr. Kuutta rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostus E04 (vahv. 15.5.1980), Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: **Harakkakuja 3**

Kiinteistötunnus: **61-5-128-11**

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 128 länsiosassa. Eteläpuolelta tontti rajautuu puistoon ja kevyen liikenteen väylään, länsi-, pohjois- sekä itäpuolelta asuintontteihin. Sisäänajo tontille on Harakkakujalta. Asuinrakennus on sijoitettu lähes keskelle tonttia Linikkalanraittiin nähden poikittain. Sisäänkäynti on koillisesta pihan puolelta. Tontilla ei ole talousrakennusta.

Historia: Tontti on ollut peltoa aina vuoteen 1941 asti, jolloin asuinrakennukseen on haettu lupaa.

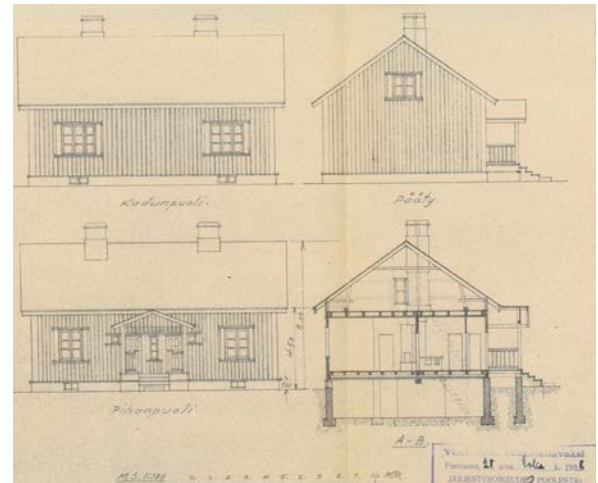
Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Julkisivuiltaan symmetrinen, yhdellä kuistilla varustettu ja asuinullakkokerroksen sisältävä puurakenteinen talo. Rakennus on osa kuuden talon muodostamaa kokonaisuutta. Ulkoverhous on pystylautaa. Rakennuksessa on pääosin alkuperäiset ikkunat.

Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuslupa on haettu 1941. Alunperin rakennus sisälsi kaksi keskenään symmetristä 1. kerroksen asuntoa.

Lupahistoria: 9.6.1941 Oy Finlayson-Forssa Ab työväenasunnon piirustukset. Ei myöhempiä lupatietoja.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus Rak.: 1941. Korjausvuodet:-. Signeeraus ja vuosiluku: Harry Nilsson. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: tiilijäljitelmä-pelti. Katto: harja. Kuistin muoto: avokuisti.

Rakennus on arvetettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan rakennuttamaa työntekijöiden asuinrakennusta ("paritalo") omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samankaltaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus Rak.: 1941. Korjausvuodet: Signeeraus ja vuosiluku: Harry Nilsson. Rungon muoto: suorakaide. Kerrosluke: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: tiili. Katto: harja. Kuistin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvetettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan rakennuttamaa työntekijöiden asuinrakennusta ("paritalo") omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samankaltaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1980) asemakaava osoitti tontille 200 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Rakennusrekisterin mukaan rakennuksessa on nykyisin käytetty kerrosalaa 215 ke-m², joka vastaa jokseenkin 1. ja ullakkokerroksen yhteistä kerrosalaa.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoispuolella kuuden samankaltaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeitä luokkaa 1: sr. Kuutta rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostus E04 (vahv. 15.5.1980), Forssan kaupungin arkisto.

Osoite: Harakkakuja 4

Kiinteistötunnus: 61-5-128-12

Inventoitu: 1

Kuvaus: Tontti sijaitsee korttelin 128 länsiosassa. Eteläpuolelta tontti rajautuu kevyen liikenteen väylään, länsi- ja pohjoispuolelta pientalotontteihin ja itäpuolelta rivitalojen tonttiin. Sisäänajo tontille on Harakkakujalta. Asuinrakennus on sijoitettu lähes keskelle tonttia Harakkakujaan nähden poikittain. Sisäänkäynti on koillisesta pihan puolelta. Tontilla ei ole talousrakennusta.

Historia: Tontti on ollut peltoa aina vuoteen 1941 asti, jolloin asuinrakennukseen on haettu lupaa.

Rakennusnro 1. Tunnuspiirteet: Julkisivuiltaan symmetrinen, yhdellä kivistillä varustettu ja asuinullakkokerroksen sisältävä puurakenteinen talo. Rakennus tulee esiin osana kuuden talon muodostamaa kokonaisuutta. Ulkoverhous on pystylautaa. Ikkunat ovat osin alkuperäiset.

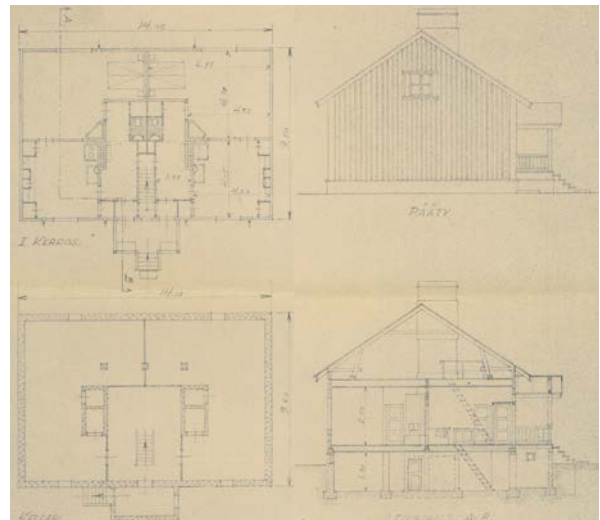
Rakennuksen historia ja muutokset: Rakennuslupa on haettu 1941. Kuiti on muutettu umpikuistiksi.

Lupahistoria: 9.6.1941 Oy Finlayson-Forssa Ab Harry Nilsson työväenasunnon piirustukset. Ei myöhempiä lupatietoja.

Kaava: Vuoden 1978 (ja v. 1980) asemakaava osoitti tontille 200 ke-m². Ullakkokerrokseen saa sijoittaa enintään 2/3 ensimmäisen kerroksen alaa vastaavan määrän kerrosalaa. Rakennusrekisterin mukaan rakennuksessa on nykyisin käytetty kerrosalaa 136 ke-m², joka vastaa jokseenkin 1. kerroksen alaa.

Suojelu: Asuinrakennus kuuluu Kalliomäen pohjoispuolella kuuden samankaltaisen rakennuksen kokonaisuuteen. Rakennus edustaa alueen kannalta tärkeitä luokkaa 1: sr. Kuutta rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samankaltaisuus säilyy yksityiskohdissa.

Kirjalliset lähteet: Ronttismäen kartta 1896. Kalliomäen kartta 1926-28. Forssan keskikauppalan asemakaava 1944. Ilmakuva 1946. Rakennuslupakuvat, Forssan kaupungin arkisto. Asemakaavaselostus E04 (vahv. 15.5.1980), Forssan kaupungin arkisto.

Piirustukset ovat suuntaa antavia.

Rakennus nro 1. Nykyinen ja alkup. käyttö: asuinrakennus Rak.: 1941. Korjausvuodet: -. Signeeraus: Harry Nilsson. Rungon muoto: suorakaide. Kerros-luku: 1. Ullakko: on. Kellari: on. Sokkeli: betoni. Runko: rankorakenne. Julkisivumateriaali: pystylauta peiterimoilla. Katemateriaali: tiili. Katto: harja. Kuitin muoto: umpikuisti.

Rakennus on arvotettu alueen kannalta tärkeään luokkaan 1: sr. Rakennus edustaa hyvin säilynyttä tehtaan rakennuttamaa työntekijöiden asuinrakennusta ("paritalo") omalta aikakaudeltaan. Rakennuksen sijainti tontilla on aikansa kaavoituksen mukainen. - Neljää alunperin samankaltaista rakennusta tulisi korjata niin, että rakennusten samanlaisuus säilyy yksityiskohdissa.

